

ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์
โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE)
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

พฤษภาคม 2557

ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์
โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE)
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

พฤษภาคม 2557

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์
โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE)
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา
พฤษภาคม 2557

ภทรพรรณ กุมภีร์. (2557). ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์

โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE)

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปริญญาโท กศ.ม. (ศิลปศึกษา).

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม:

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง.

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และเพื่อศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนวัดทองธรรมชาติ จังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 1 ห้อง จำนวนนักเรียน 45 คน คัดเลือกจากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลาก มีห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม ดำเนินการวิจัยในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย คือ เรื่อง ทศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ โดยใช้แนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เครื่องมือใช้ในการวิจัย (1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง ทศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ จำนวน 30 ข้อ (3) แบบสอบถามวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง จำนวน 45 คน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 และนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ($x = 3.96$, S.D. = 0.64)

A STUDY LEARNING ACHIEVEMENT SUBJECT OF THAI ART HISTORY
THROUGH USING LEARNING ACTIVITIES
ON DISCIPLINE-BASED ARTS EDUCATION (DBAE)
FOR THE THIRD GRADE STUDENTS

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Art Education
at Srinakharinwirot University

May 2014

Bhatharapan Goombhee. (2014). *A Study Learning Achievement Subject of Thai Art History Through Using Learning Activities on Discipline-Based Arts Education (DBAE) For The Third Grade Students*. Master thesis, M.Ed. (Art Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assist. Prof. Dr. Sathit Thimwatbunthong.

This study aims to study the learning achievement subject of Thai art history through using learning activities on Discipline-Based Arts Education (DBAE) for the third grade students and attitudes of students toward the learning activities on Discipline-Based Arts Education (DBAE) for the third grade students. The sample used in this research were the students in the third grade of Wat Songtham School, Samutprakarn, The Office of Education School District 6 ,Semester 2 Academic Year 2556, 1 room of 45 students selected by Simple Random Sampling by the way of a lucky draw. This research had the classroom as the unit of randomization and conducted in Semester 2, Academic Year 2556. The content used in this research was about Thai Art History by using on Discipline-Based Arts Education (DBAE), Art Key Learning Area (Visual Arts), the third grade, according to the Basic Education Core Curriculum BE 2551. Instruments used in research: (1) Lesson plans subject of Thai Art History through using learning activities on Discipline-Based Arts Education (DBAE) for the third grade students (2) The learning achievement test; Art Key Learning Area (Visual Arts), subject of Thai Art History of 40 items (3)) A questionnaire measuring students' attitudes toward the learning activities of Thai Art History on Discipline-Based Arts Education (DBAE) for the third grade students.

The results showed that the achievement of the experimental group of 45 people who have been learning through using learning activities on Discipline-Based Arts Education (DBAE) after the experiment was higher than before the experiment, significant statistical at 0.05 level, and the students had good attitudes toward the learning activities of Thai Art History through using learning activities on Discipline-Based Arts Education (DBAE) for the third grade students ($\bar{x} = 3.96$, $S.D = 0.64$)

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์
โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE)
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ของ
ภทรพรรณ กุมภีร์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาศิลปศึกษา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่.....เดือน พฤษภาคม พ.ศ.2557

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง)

(ดร.ศุภชัย อารีรุ่งเรือง)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง)

..... กรรมการ

(ดร.วิรัตน์ ปิ่นแก้ว)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาและการให้คำปรึกษาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง ซึ่งมีส่วนร่วมในการให้แนวคิดข้อเสนอแนะในการ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูง

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อ ดร.ศุภชัย อาริรุ่งเรือง อาจารย์สาวิตรี คงเขียว และ อาจารย์รจนา สุขแสนไกรศรี ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัย พร้อมให้คำแนะนำ ตรวจสอบ แก้ไขงานของผู้วิจัยให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่ออาจารย์ ดร.วิไลลักษณ์ ลังกา ที่อนุเคราะห์ให้ความช่วยเหลือต่อผู้วิจัยในการให้ คำปรึกษาในงานวิจัย

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อนายยงศักดิ์ ศฤงคารนนท์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดทรงธรรม จังหวัดสมุทรปราการ ที่ให้โอกาสในการใช้สถานที่และเวลาในการทำวิจัย และขอขอบคุณนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/3 ปีการศึกษา 2556 ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณเพื่อนๆศิลปศึกษา ปริญญาโท ปี 2554 ที่ให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ ให้กำลังใจกันและกันเสมอ

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา นายโสภณ กุมภีร์ นางจำพืง กุมภีร์ และสมาชิกทุกคนในครอบครัว ที่ให้การสนับสนุนและโอกาสการเรียนรู้ของผู้วิจัย ให้กำลังใจ ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือในการศึกษาค้นคว้าดำเนินไปได้ด้วยดี

ภทรพรรณ กุมภีร์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	7
สมมติฐานการวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์).....	8
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิง แบบแผน (DBAE).....	14
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	46
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ.....	55
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	60
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	65
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	65
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	66
การสร้างและการหาประสิทธิภาพเครื่องมือ.....	66
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	70
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	71

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	106
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	106
สมมติฐานของการวิจัย.....	106
วิธีดำเนินการวิจัย.....	106
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	108
สรุปผลการวิจัย.....	108
อภิปรายผลการวิจัย.....	108
ข้อเสนอแนะ.....	114
บรรณานุกรม.....	115
ภาคผนวก.....	120
ภาคผนวก ก.....	121
ภาคผนวก ข.....	123
ภาคผนวก ค.....	128
ภาคผนวก ง.....	150
ภาคผนวก จ.....	296
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	393

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 รายละเอียดตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 1 ทศศิลป์ มาตรฐาน ศ 1.1	12
2 รายละเอียดตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 1 ทศศิลป์ มาตรฐาน ศ 1.2	13
3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทศศิลป์) เรื่อง ทศศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE)	76
4 ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทศศิลป์) เรื่อง ทศศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ ชุดที่ 1 วิวัฒนาการของทศศิลป์ไทย	81
5 ผลคะแนนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทศศิลป์) เรื่อง ทศศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ ชุดที่ 1 วิวัฒนาการของทศศิลป์ไทย	85
6 ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทศศิลป์) เรื่อง ทศศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ ชุดที่ 2 ทศศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย	87
7 ผลคะแนนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทศศิลป์) เรื่อง ทศศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ ชุดที่ 2 ทศศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย	91
8 ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทศศิลป์) เรื่อง ทศศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ ชุดที่ 3 ทศศิลป์ไทยสมัยอยุธยา	93
9 ผลคะแนนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทศศิลป์) เรื่อง ทศศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ ชุดที่ 3 ทศศิลป์ไทยสมัยอยุธยา	97

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
10 ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง ทัศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ ชุดที่ 4 ทัศนศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์.....	99
11 ผลคะแนนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง ทัศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ ชุดที่ 4 ทัศนศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์.....	103
12 ผลการศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทัศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด พหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3.....	104
13 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ทัศนศิลป์ไทยในยุค ประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.....	129
14 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง ทัศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด พหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.....	132
15 ค่าความยากง่าย (p), ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง ทัศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.....	135
16 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง ทัศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด พหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS).....	145

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
17	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	146
18	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS)	149
19	คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง ทศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE)	297
20	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง ทศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS	298
21	คะแนนประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทศนศิลป์) เรื่อง ทศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ ชุดที่ 1 วิวัฒนาการของทศนศิลป์ไทย	299
22	คะแนนประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทศนศิลป์) เรื่อง ทศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ ชุดที่ 2 ทศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย	325
23	คะแนนประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทศนศิลป์) เรื่อง ทศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ ชุดที่ 3 ทศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา	347
24	คะแนนประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทศนศิลป์) เรื่อง ทศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ ชุดที่ 4 ทศนศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์	369

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

- 25 คะแนนวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง
ทัศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด
พหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE)..... 391

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวความคิดการวิจัย.....	7
2 กราฟแสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของผลการทดสอบก่อนและหลังเรียน.....	77
3 คุรบรรยายอธิบายการจัดกิจกรรม.....	78
4 ทดสอบนักเรียนกลุ่มตัวอย่างก่อนทดลองจัดกิจกรรม.....	78
5 ชุดการจัดกิจกรรมทัศนศิลป์ไทยยุคประวัติศาสตร์ 4 ชุด.....	78
6 นักเรียนร่วมกันปฏิบัติ กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์.....	78
7 นักเรียนช่วยกันค้นคว้าข้อมูล.....	78
8 ร่วมกันทำงานกันเป็นกลุ่ม.....	78
9 ปฏิบัติกิจกรรมศิลปะปฏิบัติ.....	79
10 นักเรียนวาดภาพลายเส้นในกิจกรรมศิลปะ ชุดที่ 1.....	79
11 นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมศิลปะวาดภาพระบายสีน้ำ ในชุดที่ 2.....	79
12 นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมศิลปะวิจารณ์.....	79
13 นักเรียนร่วมกันฟังเพื่อนวิจารณ์.....	79
14 นักเรียนทำแบบทดสอบหลังการจัดกิจกรรมเสร็จสิ้น.....	79
15 ชุดที่ 1 วิวัฒนาการของทัศนศิลป์ไทย ใบกิจกรรมที่ 1 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 1.....	301
16 ชุดที่ 1 วิวัฒนาการของทัศนศิลป์ไทย ใบกิจกรรมที่ 2 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 1.....	304
17 ชุดที่ 1 วิวัฒนาการของทัศนศิลป์ไทย ใบกิจกรรมที่ 3 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 1.....	305
18 ชุดที่ 1 วิวัฒนาการของทัศนศิลป์ไทย ใบกิจกรรมที่ 4 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 1.....	306
19 ชุดที่ 1 วิวัฒนาการของทัศนศิลป์ไทย ใบกิจกรรมที่ 1 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 2.....	307
20 ชุดที่ 1 วิวัฒนาการของทัศนศิลป์ไทย ใบกิจกรรมที่ 2 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 2.....	310

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
21 ชุดที่ 1 วิวัฒนาการของทัศนศิลป์ไทย ใบกิจกรรมที่ 3 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 2	311
22 ชุดที่ 1 วิวัฒนาการของทัศนศิลป์ไทย ใบกิจกรรมที่ 4 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 2	312
23 ชุดที่ 1 วิวัฒนาการของทัศนศิลป์ไทย ใบกิจกรรมที่ 1 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 3	313
24 ชุดที่ 1 วิวัฒนาการของทัศนศิลป์ไทย ใบกิจกรรมที่ 2 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 3	316
25 ชุดที่ 1 วิวัฒนาการของทัศนศิลป์ไทย ใบกิจกรรมที่ 3 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 3	317
26 ชุดที่ 1 วิวัฒนาการของทัศนศิลป์ไทย ใบกิจกรรมที่ 4 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 3	318
27 ชุดที่ 1 วิวัฒนาการของทัศนศิลป์ไทย ใบกิจกรรมที่ 1 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 4	319
28 ชุดที่ 1 วิวัฒนาการของทัศนศิลป์ไทย ใบกิจกรรมที่ 2 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 4	322
29 ชุดที่ 1 วิวัฒนาการของทัศนศิลป์ไทย ใบกิจกรรมที่ 3 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 4	323
30 ชุดที่ 1 วิวัฒนาการของทัศนศิลป์ไทย ใบกิจกรรมที่ 4 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 4	324
31 ชุดที่ 2 ทัศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย ใบกิจกรรมที่ 1 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 1	327
32 ชุดที่ 2 ทัศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย ใบกิจกรรมที่ 2 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 1	329
33 ชุดที่ 2 ทัศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย ใบกิจกรรมที่ 3 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 1	330

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
34 ชุดที่ 2 ทักษะศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย ใบกิจกรรมที่ 4 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 1.....	331
35 ชุดที่ 2 ทักษะศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย ใบกิจกรรมที่ 1 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 2.....	332
36 ชุดที่ 2 ทักษะศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย ใบกิจกรรมที่ 2 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 2.....	334
37 ชุดที่ 2 ทักษะศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย ใบกิจกรรมที่ 3 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 2.....	335
38 ชุดที่ 2 ทักษะศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย ใบกิจกรรมที่ 3 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 2.....	336
39 ชุดที่ 2 ทักษะศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย ใบกิจกรรมที่ 1 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 3.....	337
40 ชุดที่ 2 ทักษะศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย ใบกิจกรรมที่ 2 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 3.....	339
41 ชุดที่ 2 ทักษะศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย ใบกิจกรรมที่ 3 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 3.....	340
42 ชุดที่ 2 ทักษะศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย ใบกิจกรรมที่ 4 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 3.....	341
43 ชุดที่ 2 ทักษะศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย ใบกิจกรรมที่ 1 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 4.....	342
44 ชุดที่ 2 ทักษะศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย ใบกิจกรรมที่ 2 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 4.....	344
45 ชุดที่ 2 ทักษะศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย ใบกิจกรรมที่ 3 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 4.....	345
46 ชุดที่ 2 ทักษะศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย ใบกิจกรรมที่ 4 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 4.....	346

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
47 ชุดที่ 3 ทักษะศิลป์ไทยสมัยอยุธยา ใบกิจกรรมที่ 1 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 1.....	349
48 ชุดที่ 3 ทักษะศิลป์ไทยสมัยอยุธยา ใบกิจกรรมที่ 2 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 1.....	351
49 ชุดที่ 3 ทักษะศิลป์ไทยสมัยอยุธยา ใบกิจกรรมที่ 3 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 1.....	352
50 ชุดที่ 3 ทักษะศิลป์ไทยสมัยอยุธยา ใบกิจกรรมที่ 4 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 1.....	353
51 ชุดที่ 3 ทักษะศิลป์ไทยสมัยอยุธยา ใบกิจกรรมที่ 1 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 2.....	354
52 ชุดที่ 3 ทักษะศิลป์ไทยสมัยอยุธยา ใบกิจกรรมที่ 2 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 2.....	356
53 ชุดที่ 3 ทักษะศิลป์ไทยสมัยอยุธยา ใบกิจกรรมที่ 3 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 2.....	357
54 ชุดที่ 3 ทักษะศิลป์ไทยสมัยอยุธยา ใบกิจกรรมที่ 4 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 2.....	358
55 ชุดที่ 3 ทักษะศิลป์ไทยสมัยอยุธยา ใบกิจกรรมที่ 1 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 3.....	359
56 ชุดที่ 3 ทักษะศิลป์ไทยสมัยอยุธยา ใบกิจกรรมที่ 2 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 3.....	361
57 ชุดที่ 3 ทักษะศิลป์ไทยสมัยอยุธยา ใบกิจกรรมที่ 3 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 3.....	362
58 ชุดที่ 3 ทักษะศิลป์ไทยสมัยอยุธยา ใบกิจกรรมที่ 4 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 3.....	363
59 ชุดที่ 3 ทักษะศิลป์ไทยสมัยอยุธยา ใบกิจกรรมที่ 1 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 4.....	364

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
60 ชุดที่ 3 ทักษะศิลป์ไทยสมัยอยุธยา ใบกิจกรรมที่ 2 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 4.....	366
61 ชุดที่ 3 ทักษะศิลป์ไทยสมัยอยุธยา ใบกิจกรรมที่ 3 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 4.....	367
62 ชุดที่ 3 ทักษะศิลป์ไทยสมัยอยุธยา ใบกิจกรรมที่ 4 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 4.....	368
63 ชุดที่ 4 ทักษะศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ใบกิจกรรมที่ 1 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 1.....	371
64 ชุดที่ 4 ทักษะศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ใบกิจกรรมที่ 2 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 1.....	373
65 ชุดที่ 4 ทักษะศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ใบกิจกรรมที่ 3 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 1.....	374
66 ชุดที่ 4 ทักษะศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ใบกิจกรรมที่ 4 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 1.....	375
67 ชุดที่ 4 ทักษะศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ใบกิจกรรมที่ 1 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 2.....	376
68 ชุดที่ 4 ทักษะศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ใบกิจกรรมที่ 2 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 2.....	378
69 ชุดที่ 4 ทักษะศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ใบกิจกรรมที่ 3 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 2.....	379
70 ชุดที่ 4 ทักษะศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ใบกิจกรรมที่ 4 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 2.....	380
71 ชุดที่ 4 ทักษะศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ใบกิจกรรมที่ 1 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 3.....	381
72 ชุดที่ 4 ทักษะศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ใบกิจกรรมที่ 2 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 3.....	383

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
73 ชุดที่ 4 ทักษะศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ใบกิจกรรมที่ 3 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 3.....	384
74 ชุดที่ 4 ทักษะศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ใบกิจกรรมที่ 1 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 3.....	385
75 ชุดที่ 4 ทักษะศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ใบกิจกรรมที่ 1 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 4.....	386
76 ชุดที่ 4 ทักษะศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ใบกิจกรรมที่ 2 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 4.....	388
77 ชุดที่ 4 ทักษะศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ใบกิจกรรมที่ 3 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 4.....	389
78 ชุดที่ 4 ทักษะศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ใบกิจกรรมที่ 4 ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 4.....	390

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างความเจริญก้าวหน้า และแก้ไขปัญหาในการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ การศึกษาเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์โดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศให้เป็นผู้รู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักแก้ไขปัญหา ตลอดจนรู้จักใช้ทรัพยากร วัตถุที่มีให้เกิดประโยชน์สูงสุด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา พร้อมทั้งจัดทำสาระการเรียนรู้แกนกลางของกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เป็นกลุ่มสาระหนึ่งที่อยู่ในหลักสูตรแกนกลาง ที่พัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันซึ่งมีผลต่อคุณภาพ ชีวิตมนุษย์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล กิจกรรมศิลปะช่วยพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้มีความเชื่อมั่นในตนเองอันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพในอนาคต(กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 1) ทั้งนี้ในการเรียนศิลปะนั้น มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ การคิดที่เป็นเหตุเป็นผลถึงวิธีการทางศิลปะ ได้รับรู้ความเป็นมาของรูปแบบศิลปะที่สะท้อนภาพของสังคมในแต่ละยุคสมัยที่เป็นรากฐานทางวัฒนธรรมที่ใช้ร่วมกัน ทรัพยากรที่แตกต่างกันทำให้เกิดผลงานศิลปะหลากหลายรูปแบบ เมื่อผู้เรียนได้รับความรู้แล้วนั้นผู้เรียนควรสื่อความหมายกับตนเองเพื่อค้นหาศักยภาพ ฝึกการรับรู้ การสังเกตที่ละเอียดอ่อน เห็นคุณค่าความงามและเกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของงานศิลปะ พัฒนาเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมไทย ได้ตระหนักถึงบทบาทของศิลปะในสังคม ช่วยเสริมความรู้ความเข้าใจ มโนทัศน์ด้านต่างๆที่สะท้อนให้เห็นมุมมองของชีวิต ความเชื่อความศรัทธาในศาสนา ด้วยลักษณะธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ การเรียนรู้เทคนิค วิธีการทำงาน ตลอดจนการเปิดโอกาสให้แสดงออกอย่างอิสระ ส่งเสริมสนับสนุนผู้เรียน ให้มีความคิดสร้างสรรค์จินตนาการอย่างมีสุนทรีย์ภาพ

การจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ควรมีการออกแบบตรงตามมาตรฐานตัวชี้วัดในแต่ละระดับชั้น องค์ประกอบในการจัดการเรียนการสอนมีส่วนที่แยกย่อยเป็นลำดับขั้นตอน แผนการเขียนหน่วยการเรียนรู้เป็นการวางแผนระยะยาว ในหนึ่งหน่วยมีส่วนของแผนการเรียนรู้ที่จัดเพื่อไปสู่จุดประสงค์การสอน ตรงตามความครบถ้วนของเนื้อหาและการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละคาบการเรียน การจัดกิจกรรมควรให้ผู้เรียนสามารถสร้างความหมายสำหรับตนเอง ผู้สอนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนนำข้อมูลความรู้ที่ได้ไปลงมือปฏิบัติ และประยุกต์ใช้ความรู้อย่างถูกต้อง ในบริบทที่เป็นจริงของชีวิตผู้เรียน เพื่อขยายความรู้ที่ลึกซึ้งและมีคุณค่าต่อตัวผู้เรียนมากที่สุด (สุชาติ เกาทอง; และคณะ. ม.ป.ป.: เสริม 3) สมเกียรติ ศรีสกุล (2539: 98) ได้กล่าวว่า ประสบการณ์และกิจกรรมเป็นกระบวนการที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามหลักสูตรได้ ดังนั้นการจัดประสบการณ์และกิจกรรมนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะช่วยทำให้หลักสูตรบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ได้ ผลของการจัดกิจกรรม ต้องมีการวัดผลและประเมินผลเพื่อทดสอบพัฒนาการด้านความรู้ของผู้เรียนและเป็นตัววัดความก้าวหน้าและความสำเร็จของผู้จัดการเรียนการสอน

พหุศิลป์ศึกษา เป็นกระบวนการศึกษาจากการบูรณาการ ความคิดและการสร้างสรรค์ โดยการเลือกสรรสื่อแสดงออกที่หลากหลาย สื่อแสดงออกอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นสื่อสี สื่อวัตถุ สื่อร่างกาย สื่อเสียง สื่อภาษา เป็นการแสดงออกสภาพความรู้สึก และจินตภาพ เพื่อสะท้อนวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และสุนทรียะของปัจเจกบุคคล ที่สัมพันธ์กับชุมชน ความเป็นสากล (ครุฑิลปะ. 2548: 12) ซึ่งพหุศิลป์ศึกษาประกอบด้วย 5 แนวคิด คือ พหุศิลป์ศึกษาเชิงผู้มีความสามารถพิเศษ พหุศิลป์ศึกษาเชิงภูมิปัญญาไทย พหุศิลป์ศึกษาเชิงศิลปะหลังสมัยใหม่ พหุศิลป์ศึกษาเชิงพหุปัญญา พหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน ในการทำวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผนมาเป็นแนวในการปฏิบัติ จากแนวคิดนี้ วิรุณ ตั้งเจริญ (2548 : 139) ได้กล่าวว่า สังคมไทยได้รับกระแสความคิดศิลปะเชิงแบบแผนในช่วงเกือบสองทศวรรษที่ผ่านมา ทั้งที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒและจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าว ได้รับการพัฒนาปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับบริบทในสังคมไทย ปรับประยุกต์ตัวความรู้ ความคิดและประสบการณ์ ให้สอดคล้องกับระบบและวุฒิภาวะของผู้เรียน การพัฒนาแนวคิดและกระแสสังคมดังกล่าว ได้พัฒนาขึ้นในสังคมไทย ในช่วงเวลาที่กระแสสังคมและการศึกษากำลังปฏิรูปอย่างเร่งด่วน เพื่อแสวงหาความพร้อมในการแข่งขันในสังคมโลก ความสมดุลของภูมิปัญญา การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ การพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง การอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์และธรรมชาติแวดล้อมอย่างสันติสุข ศิลปะศึกษาเชิงแบบแผนควรได้รับการพัฒนาไปสู่ “พหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน” (Discipline-Base Arts Education) โดยพัฒนาไปสู่ “พหุศิลป์ศึกษา” (Art) เพื่อพัฒนาศิลปะศึกษาให้เป็นองค์รวม

(Holistic approach) หลายมิติ (Multiple dimensions) และมีพลวัต (Dynamics) ซึ่งทฤษฎีพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน แบ่งเป็น 4 แกนหลัก คือ แกนประวัติศาสตร์ศิลป์ (Art History) แกนสุนทรียศาสตร์ (Aesthetics) แกนศิลปวิจารณ์ (Art criticism) แกนศิลปะสร้างสรรค์ (Art Production) มีขั้นตอนให้นักเรียนได้เข้าใจในเนื้อหาของประวัติศาสตร์ รับชมความงามได้โดยมีความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่า วิวิจารณ์และวิเคราะห์ทัศนศิลป์ของหลักการตามทฤษฎีศิลปะ สามารถนำความรู้ความเข้าใจไปปฏิบัติสร้างสรรค์ผลงานได้ มีความเหมาะสมต่อผู้เรียนศิลปะในชั้นเรียนตามหลักสูตรของสถานศึกษาที่มีการสอดแทรกความรู้ก่อนไปสู่ขั้นตอนของการปฏิบัติกิจกรรม

ในการวางแผนการจัดแผนการเรียนการสอนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สิ่งที่ต้องคำนึงถึงเป็นสิ่งสำคัญ คือ ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ เพื่อสร้างความเหมาะสมของช่วงวัยต่อการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้ที่เข้าใจอย่างลึกซึ้ง มีส่วนร่วมในการร่วมกิจกรรม แนวคิดของฌอง เพียเจต์ มีกระบวนการศึกษาแผนการรับรู้ การเข้าใจ การคิด และวุฒิภาวะของผู้เรียน ขั้นตอนการพัฒนาทางปัญญาเป็นลำดับขั้นตอนต่อเนื่องกันไป ลำดับวุฒิภาวะสัมพันธ์กับพัฒนาทางปัญญาเริ่มจากต่ำไปหาสูง ไม่มีการกระโดดข้ามขั้น เมื่อผู้เรียนผ่านขั้นตอนการพัฒนาไปถึงขั้นสูงมากเท่าไร แบบแผนการรับรู้ก็ควรซับซ้อนมากขึ้นจนสามารถเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ ลำดับขั้นตอนพัฒนาการทางปัญญา มี 4 ขั้น ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษากลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อายุอยู่ในช่วง 14 – 15 ปี ซึ่งเกี่ยวข้องกับขั้นตอนการพัฒนาทางปัญญาขั้นที่ 4 เป็นขั้นปฏิบัติการที่เป็นทางการ (formal operation) อายุระหว่าง 11 – 16 ปี เป็นขั้นพัฒนาวุฒิภาวะทางปัญญาเต็มที่ สามารถเข้านามธรรมที่ซับซ้อนได้ สามารถประเมินและเห็นความสำคัญของพฤติกรรมทางสังคมได้โดยตลอด (ศักดิ์ศรี ปาณะกุล; นิรมล ศตวุฒิ; และระวีวรรณ ศรีครามครัน. 2554: 62-63)

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยนำแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (Discipline-Base Art Education) จัดการเรียนรู้เรื่องทัศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีเนื้อหาที่สอดคล้องตามมาตรฐานของหลักสูตรแกนกลางการศึกษา การศึกษาผลสัมฤทธิ์ในครั้งนี้เพื่อเป็นตัววัดผลและประเมินผลที่แสดงสมรรถนะของผู้สอนจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตรงตามจุดประสงค์ของมาตรฐานตัวชี้วัดตามหลักสูตร กำหนดให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาทัศนศิลป์ในยุคสมัยประวัติศาสตร์ ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม รู้จักคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีขั้นตอนในการรับรู้ 4 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมแรก คือ กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่เข้าใจประวัติศาสตร์งานทัศนศิลป์ของไทย กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมสุนทรียศาสตร์ ทำให้ผู้เรียนรับชม

ความงามผลงานทัศนศิลป์ไทยด้วยประสบการณ์ที่ได้รับอย่างเข้าใจที่ลึกซึ้ง กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ ผู้เรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรม สังเกตผลงานเพิ่มทักษะฝีมือ กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมศิลปวิจารณ์ เป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนฝึกการคิดวิเคราะห์ผลงานศิลปะโดยนำทฤษฎี หลักการและเทคนิควิธีการเชิงศิลปะในการนำเสนอ แลกเปลี่ยนทัศนคติกับผู้อื่น สร้างให้ผู้เรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น พร้อมนำคำวิจารณ์เหล่านั้นมาปรับปรุงแก้ไขสร้างความมั่นใจในการทำงานของตนเองในครั้งต่อไป ผู้วิจัยได้กระทำการจัดกิจกรรมในครั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ทำให้เข้าใจความรู้ที่ได้รับเป็นลำดับขั้นตอนส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ทัศนศิลป์มีผลที่ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง ทัศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทัศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ความสำคัญของการวิจัย

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) ที่สอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักถึงทัศนศิลป์ในประเทศไทย เพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะให้มากขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ประชากรทำการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ในโรงเรียนวัดทองธรรม จังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จำนวน 10 ห้อง จำนวนนักเรียน 425 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ในโรงเรียนวัดทองธรรม จังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จำนวน 1 ห้อง จำนวนนักเรียน 45 คน คัดเลือกจากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลาก มีห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรมี 2 ตัวแปร ดังนี้

2.1 ตัวแปรต้น คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE)

2.2 ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ เนื้อหาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เรื่อง ทัศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ โดยใช้แนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) โดยจัดแบ่งเนื้อหาสาระ 4 เรื่อง ดังนี้

เรื่องที่ 1 วิวัฒนาการของทัศนศิลป์ไทย

เรื่องที่ 2 ทัศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย

เรื่องที่ 3 ทัศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา

เรื่องที่ 4 ทัศนศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

8 คาบ (คาบละ 50 นาที) จำนวน 8 สัปดาห์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) หมายถึง การจัดกิจกรรมตามแนวการคิดบูรณาการหลักแกนทั้ง 4 กิจกรรม ดังนี้

1.1 กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์ หมายถึง เนื้อหาความรู้ของทัศนศิลป์ในประวัติศาสตร์ไทยในด้าน ความเชื่อความศรัทธา และอิทธิพลรูปแบบศิลปะจากยุคสมัย รูปแบบ วัสดุ เทคนิคการสร้าง ประเภทผลงานทัศนศิลป์ จิตรกรรม ประติมากรรม และสถาปัตยกรรม ที่มีการจดบันทึกได้รับการยอมรับเป็นที่แพร่หลาย ผู้เรียนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของประวัติศาสตร์ไทย

1.2 กิจกรรมสะท้อนสุนทรียศาสตร์ หมายถึง การชื่นชมความงาม เพลิดเพลินในการชมงาน ประเมินคุณค่าความงามจากประสบการณ์ที่ได้รับ

1.3 กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ หมายถึง สร้างสรรค์งานเป็นผลงาน เกิดทักษะการเรียนรู้ เพิ่มความเข้าใจต่อผลงานมากยิ่งขึ้น

1.4 กิจกรรมศิลปวิจารณ์ หมายถึง วิจารณ์งานศิลปะได้ตามทฤษฎีหลักการออกแบบงานศิลปะ

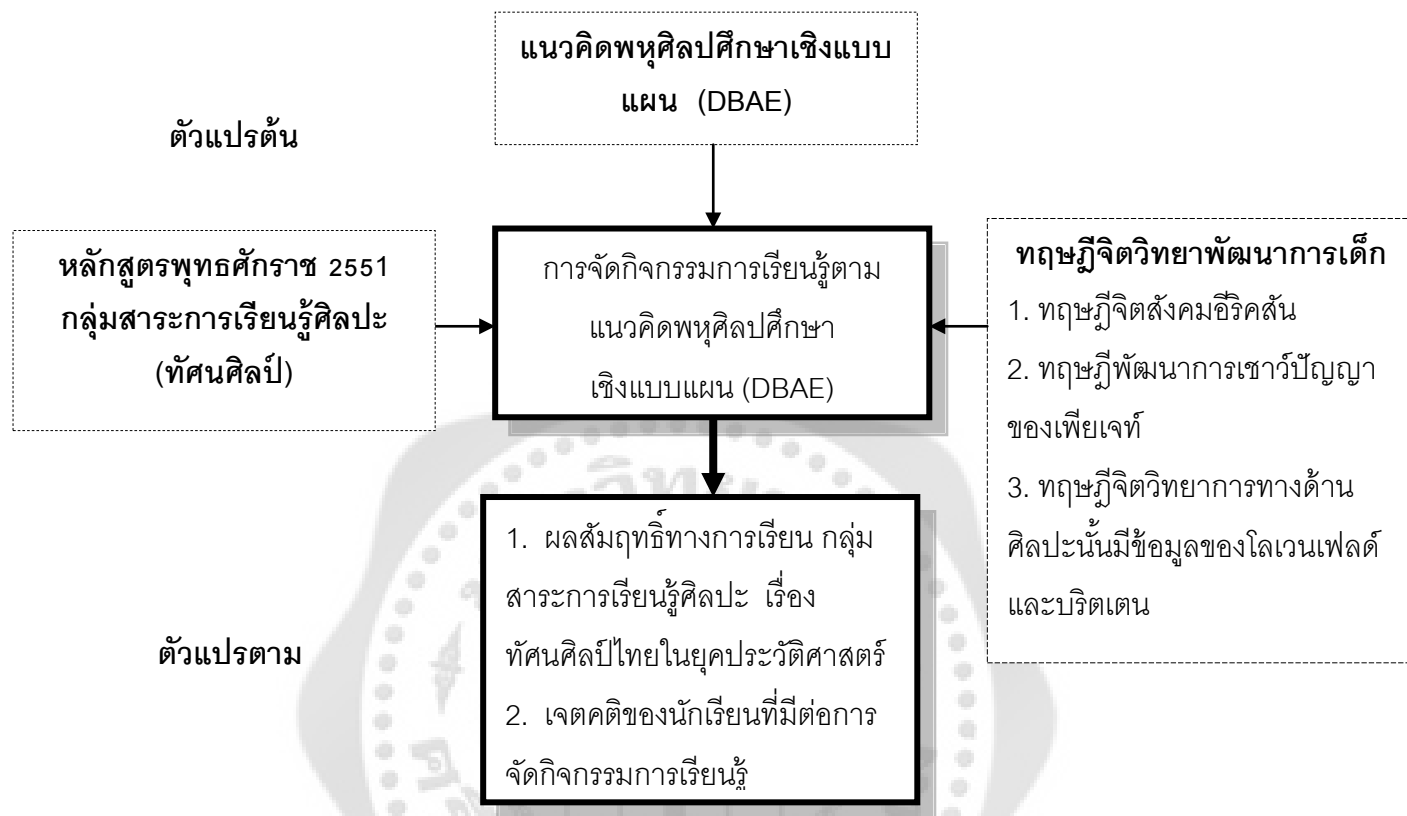
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา ที่ได้รับหลังจากเรียน โดยการจัดกิจกรรมตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) เรื่อง ทศศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งพิจารณาจากคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นข้อสอบแบบอัตนัย โดยวัดจากความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลังจากเรียนบทเรียนแล้ว

3. เจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง ความคิดเห็นหรือทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เรื่อง ทศศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ หลังจากได้รับรู้ประสบการณ์จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอน ทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

4. ทศศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ หมายถึง ศิลปะที่สามารถมองเห็นได้ รับรู้ได้ด้วยสายตา ประกอบด้วย จิตรกรรม ประติมากรรม และสถาปัตยกรรม เป็นผลงานสร้างสรรค์ของช่างไทยที่มีการปรับเปลี่ยนและเทคนิควิธีการเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและวัฒนธรรม การวิจัยในเล่มนี้จะกล่าวถึงทศศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ จากวิวัฒนาการอาณาจักรต่างๆ สู่ 3 สมัยของชาติไทย คือ สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา และสมัยรัตนโกสินทร์

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ กำหนดเป็นกรอบแนวคิดได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวความคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้อยู่ เรื่อง ทัศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้อยู่ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าก่อนเรียน
2. ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้อยู่ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทศนศิลป์)
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE)
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ
5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทศนศิลป์) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล, นิรมล ศตวุฒิและระวีวรรณ ศรีครามครัน (2554: 113) กล่าวถึงพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดแนวทางเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

ข้อกำหนดเกี่ยวกับหลักสูตรอยู่ในมาตรา 27 และมาตรา 28 คือ

มาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจน เพื่อการศึกษาต่อ

ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตร ตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (ศักดิ์ศรี ปาณะกุล, นิรมล ศตวุฒิ; และระวีวรรณ ศรีครามครัน. 2554: 113; อ้างอิงจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542: 15)

มาตรา 28 หลักสูตรการศึกษาระดับต่างๆรวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคลตามมาตรา 10
วรรคสอง และวรรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ โดยมุ่ง
พัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ

สาระของหลักสูตร ทั้งที่เป็นวิชาการ และวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้
ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม

สำหรับหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา นอกจากคุณลักษณะในวรรคหนึ่ง และวรรคสองแล้ว
ยังมีความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการ วิชาชีพขั้นสูงและการค้นคว้า วิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้
และพัฒนาสังคม (ศักดิ์ศรี ปาณะกุล, นิรมล ศตวุฒิและระวีวรรณ ศรีครามครัน . 2554: 113; อ้างอิงจาก
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542: 15)

ข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อยู่ในมาตรา 7,8(3),24,26,29, และ 30 คือ

มาตรา 7 กระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบบ
ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความ
เคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จัก
รักษามรดกวัฒนธรรมอันดีงามและของประเทศไทย รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา
ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และ
เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (ศักดิ์ศรี ปาณะกุล, นิรมล ศตวุฒิ; และระวีวรรณ ศรีครามครัน . 2554:
114; อ้างอิงจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542: 5-6)

มาตรา 8(3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง (ศักดิ์ศรี ปาณะกุล,
นิรมล ศตวุฒิและระวีวรรณ ศรีครามครัน . 2554: 114 อ้างอิงจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ 2542, 6)

มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องดำเนินการ
ดังต่อไปนี้

- (1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดย
คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
- (2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้
มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
- (3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำ
เป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
- (4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วน สมดุลกันรวมทั้ง
ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา
- (5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวก
ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของ
กระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่ง
วิทยาการประเภทต่างๆ

(6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนท้องถิ่น เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (ศักดิ์ศรี ปาณะกุล, นิรมล ศตวุฒิ; และระวีวรรณ ศรีครามครัน. 2554: 114; อ้างอิงจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542: 13-14)

มาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา (ศักดิ์ศรี ปาณะกุล, นิรมล ศตวุฒิ; และระวีวรรณ ศรีครามครัน. 2554: 115; อ้างอิงจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542: 15)

วิรุณ ตั้งเจริญ (2548: 52) กล่าวสรุปว่า แนวการจัดการศึกษาในระดับโรงเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. การจัดการศึกษาต้องถือหลักผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เชื่อมั่นว่าผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง
2. การศึกษาต้องเน้นการเรียนรู้ คุณธรรม และกระบวนการเรียนรู้ โดยบูรณาการความรู้ต่างๆ เข้าด้วยกัน
3. จัดกระบวนการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดการศึกษาโดยเน้นการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ และการเผชิญสถานการณ์ต่างๆ
4. ประเมินผลการเรียนโดยพิจารณาพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมต่างๆ
5. จัดการศึกษาโดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้งการค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ และพัฒนาสังคม
6. จัดการศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และองค์กรต่างๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน
7. พัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและส่งเสริมให้ผู้สอนวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

สรุปได้ว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นั้น ได้กำหนดการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาให้มีการจัดหลักสูตรการเป็นพลเมืองไทยที่ดี มีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีจิตสำนึกที่ดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ให้สถานศึกษาพัฒนา จัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ รักความเป็นไทย มุ่งมั่นในการทำงาน มีความเหมาะสมในแต่ละระดับขั้นตามวุฒิภาวะ และประสบการณ์ในการรับรู้แต่ละช่วงวัย พร้อมทั้งสนับสนุนให้ผู้สอนทำการวิจัยในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน พัฒนาผู้เรียน พัฒนาผู้สอนให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นไป

1.2 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

กระทรวงศึกษาธิการ (2552: 1) ได้กล่าวว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ มีทักษะวิธีการทางศิลปะเกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกอย่างอิสระ ในศิลปะแขนงต่างๆประกอบด้วยสาระสำคัญคือ

ทัศนศิลป์ มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบศิลป์ ทัศนธาตุ สร้างและนำเสนอผลงานทางทัศนศิลป์จากจินตนาการ โดยสามารถใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสม รวมทั้งสามารถใช้เทคนิค วิธีการของศิลปินในการสร้างงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานศิลปะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 ทัศนศิลป์

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

กระทรวงศึกษาธิการ (2552: 5) ได้กล่าวถึง คุณภาพผู้เรียนเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังนี้

รู้และเข้าใจเรื่องทัศนธาตุและหลักการออกแบบและเทคนิคที่หลากหลายในการสร้างงานทัศนศิลป์ ๒ มิติ และ ๓ มิติ เพื่อสื่อความหมายและเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างมีคุณภาพ วิเคราะห์ รูปแบบเนื้อหาและประเมินคุณค่างานทัศนศิลป์ของตนเองและผู้อื่น สามารถเลือกงานทัศนศิลป์โดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดขึ้นอย่างเหมาะสม สามารถออกแบบรูปภาพ สัญลักษณ์ กราฟิก ในการนำเสนอข้อมูล และมีความรู้ ทักษะที่จำเป็นด้านอาชีพที่เกี่ยวข้องกับงานทัศนศิลป์

รู้และเข้าใจการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของงานทัศนศิลป์ของชาติและท้องถิ่น แต่ละยุคสมัย เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่สะท้อนวัฒนธรรมและสามารถเปรียบเทียบงานทัศนศิลป์ ที่มาจากยุคสมัยและวัฒนธรรมต่าง ๆ

ผู้วิจัยทำการวิจัยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จึงมีรายละเอียดของหลักสูตร ดังนี้

ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง

สาระที่ 1 ทักษะศิลป์

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิวิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อกันศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตาราง 1 รายละเอียดตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

สาระที่ 1 ทักษะศิลป์ มาตรฐาน ศ 1.1

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
1. บรรยายสิ่งแวดล้อม และงานทัศนศิลป์ที่เลือก มาโดยใช้ความรู้เรื่องทัศนธาตุ และหลักการ ออกแบบ	ทัศนธาตุ หลักการออกแบบในสิ่งแวดล้อม และ งานทัศนศิลป์
2. ระบุ และบรรยายเทคนิค วิธีการ ของศิลปิน ในการสร้างงาน ทัศนศิลป์	เทคนิควิธีการของศิลปินในการสร้างงาน ทัศนศิลป์
3. วิเคราะห์ และบรรยายวิธีการใช้ทัศนธาตุ และ หลักการออกแบบในการสร้างงานทัศนศิลป์ของ ตนเองให้มีคุณภาพ	วิธีการใช้ทัศนธาตุและหลักการออกแบบในการ สร้างงานทัศนศิลป์
4. มีทักษะในการสร้างงานทัศนศิลป์อย่างน้อย 3 ประเภท	การสร้างงานทัศนศิลป์ทั้งไทยและสากล
5. มีทักษะในการผสมผสานวัสดุต่าง ๆ ในการ สร้างงานทัศนศิลป์โดยใช้หลักการออกแบบ	การใช้หลักการออกแบบในการสร้างงานสื่อผสม
6. สร้างงานทัศนศิลป์ ทั้ง 2 มิติ และ 3 มิติ เพื่อ ถ่ายทอดประสบการณ์และจินตนาการ	การสร้างงานทัศนศิลป์แบบ 2 มิติ และ 3 มิติ เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ และ จินตนาการ

ตาราง 1 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
7. สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์สื่อความหมายเป็นเรื่องราว โดยประยุกต์ใช้ทัศนธาตุ และหลักการออกแบบ	การประยุกต์ใช้ทัศนธาตุและหลักการออกแบบสร้างงานทัศนศิลป์
8. วิเคราะห์และอภิปรายรูปแบบเนื้อหาและคุณค่าในงานทัศนศิลป์ของตนเอง และผู้อื่นหรือของศิลปิน	การวิเคราะห์รูปแบบ เนื้อหา และคุณค่า ในงานทัศนศิลป์
9. สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์เพื่อบรรยายเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยใช้เทคนิคที่หลากหลาย	การใช้เทคนิค วิธีการที่หลากหลาย สร้างงานทัศนศิลป์เพื่อสื่อความหมาย
10. ระบุอาชีพที่เกี่ยวข้องกับงานทัศนศิลป์และทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพนั้น ๆ	การประกอบอาชีพทางทัศนศิลป์
11. เลือกงานทัศนศิลป์โดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดขึ้นอย่างเหมาะสม และนำไป จัดนิทรรศการ	การจัดนิทรรศการ

ที่มา: กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. 15 -16.

สาระที่ 1 ทัศนศิลป์

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

ตาราง 2 รายละเอียดตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

สาระที่ 1 ทัศนศิลป์ มาตรฐาน ศ 1.2

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.3	1. ศึกษาและอภิปรายเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ ที่สะท้อนคุณค่าของวัฒนธรรม	งานทัศนศิลป์กับการสะท้อนคุณค่า ของวัฒนธรรม

ตาราง 2 (ต่อ)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.3	2. เปรียบเทียบความแตกต่างของงานทัศนศิลป์ในแต่ละยุคสมัยของวัฒนธรรมไทยและสากล	ความแตกต่างของงานทัศนศิลป์ในแต่ละยุคสมัยของวัฒนธรรมไทยและสากล

ที่มา: กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551: 21)

สรุปได้ว่าหลักสูตรสถานศึกษาแกนกลาง 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) มาตรฐาน 2.1 มีแนวทางให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ผลงานตามจินตนาการ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรู้ความเข้าใจในหลักการออกแบบ สร้างงานลักษณะ 2 มิติ 3 มิติ และสื่อผสมได้ การประยุกต์ทัศนธาตุ หลักการออกแบบเชื่อมโยงสู่การวิเคราะห์ รูปแบบ คุณค่าในงานทัศนศิลป์ มาตรฐาน 2.2 งานทัศนศิลป์ที่สะท้อนคุณค่าทางวัฒนธรรม ความแตกต่างทัศนศิลป์แต่ละยุคสมัย จากการศึกษามาตรฐานสาระการเรียนรู้ดังกล่าว ผู้วิจัยออกแบบหน่วยการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ทัศนศิลป์ไทยในยุคสมัยประวัติศาสตร์ซึ่งมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ 2.2 ให้ผู้เรียนได้เห็นถึงความแตกต่างทัศนศิลป์ในแต่ละยุคสมัย พร้อมทั้งสามารถนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) มาประยุกต์ใช้ได้ ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาโครงสร้างหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติของกลุ่มสาระและโรงเรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา สามารถนำความรู้ประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE)

2.1 ความหมายการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ นั้นผู้วิจัยนั้นมีความจำเป็นต้องศึกษาความเข้าใจของการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ ความหมาย ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสามารถนำมาปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม นักวิชาการจึงได้ให้ความหมายการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2552: 39) กล่าวถึง กิจกรรมการเรียนรู้เป็นการนำเทคนิค/วิธีการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจะนำผู้เรียนไปสู่การสร้างชิ้นงาน/ภาระงาน เกิดทักษะ (สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน) กระบวนการตามธรรมชาติวิชา และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ให้บรรลุตามมาตรฐาน/ตัวชี้วัด ซึ่งกำหนดไว้ในหน่วยการเรียนรู้

ทิตนา แหมมณี (2545: 4-5) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนไว้ดังนี้ “การจัดการเรียนการสอน คือ องค์ประกอบต่างๆของการเรียนการสอนที่ได้รับการจัดไว้ให้มีความสัมพันธ์และส่งเสริมกันอย่างเป็นระเบียบ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ระบบการจัดการเรียนการสอนเป็นระบบย่อยของระบบการศึกษา และอาจจัดได้ในลักษณะที่เป็นระบบใหญ่ คือเป็นระบบที่ครอบคลุมองค์ประกอบของการเรียนการสอนโดยส่วนรวม หรืออาจจะนำองค์ประกอบย่อยๆของการเรียนการสอนมาจัดเป็นระบบย่อยๆลงไปอีกก็ได้” การจัดการเรียนการสอนที่สมบูรณ์ ทิตนา แหมมณี (2548: 10) กล่าวว่า ควรประกอบด้วย กระบวนการสอนของครู บทบาทของครู กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน บทบาทผู้เรียน และผลการเรียนรู้ของผู้เรียน การออกแบบการจัดการเรียนการสอนสถานศึกษาดำเนินร่วมกันให้บุคลากรเรียนรู้และเข้าใจหลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดเพื่อการออกแบบแผนการจัดกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนจัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน อาจจัดทำได้หลากหลายรูปแบบ รายละเอียดขึ้นอยู่กับสถานศึกษาหรือความเข้าใจและความต้องการของครูแต่ละคน องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ ทิตนา แหมมณี (2548: 16) กล่าวไว้ ประกอบด้วย

1. สาระสำคัญ
2. จุดประสงค์การเรียนรู้
3. เนื้อหา
4. กิจกรรมการเรียนการสอน
5. สื่อและอุปกรณ์
6. การวัดและประเมินผล
7. บันทึกหลังการสอน
 - 7.1 ผลการเรียนรู้
 - 7.2 ปัญหาและอุปสรรค
 - 7.3 ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2546: 71) กล่าวถึง ความหมายของกิจกรรมการเรียนการสอน นั้น หลักสูตรฉบับปัจจุบัน ใช้คำว่า กิจกรรมการเรียนรู้เพราะต้องการเน้นที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง เน้นบทบาทผู้เรียน และผู้สอนมีบทบาทในการเรียนการสอนด้วยเช่นกัน เป็นผู้ให้คำปรึกษา กระตุ้นผู้เรียน บังคับทิศทาง การเรียนไม่ให้นอกทาง พร้อมทั้งสรุปความหมายกิจกรรมการเรียนการสอนของนักวิชาการไว้ดังนี้ “หมายถึง การปฏิบัติต่างๆที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และการเรียนรู้”

กระทรวงศึกษาธิการ (2545: 62) ได้กล่าวว่า ในหน่วยกิจกรรมการเรียนรู้จะต้องมี กิจกรรมการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งกิจกรรมนี้ คือ กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้นำความรู้ ความคิดรวบยอด การฝึกทักษะ ในท้ายที่สุดกิจกรรมนี้จะให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติโดยที่ผู้เรียนจะต้อง วิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำองค์ความรู้ที่ได้จากกิจกรรมที่ครูผู้สอนได้จัดให้มาสร้างองค์ความรู้ด้วย ตนเองในการที่จะสร้างชิ้นงานหรือภาระงาน ในกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล; นิรมล ศตวุฒิ; และระวีวรรณ ศรีครามครัน (2554: 76) “กิจกรรมการเรียนรู้ (learning activities) คือ เนื้อหาหลักสูตรในส่วนที่ผู้สอนจัดให้ผู้เรียน กิจกรรมการเรียนรู้เป็นสื่อ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือเนื้อหาความรู้หรือเนื้อหาวิชาและได้รับประสบการณ์การเรียนรู้”

การวิจัยการศึกษาค้นคว้าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ 3 ศึกษาการจัดกิจกรรมของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าความหมาย ของกิจกรรมของศิลปะ ได้ดังนี้

เกสร ธิตะจารี (2543: 7) ได้กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะ หมายถึง งานศิลปะที่นักเรียน ศิลปะจะต้องฝึกปฏิบัติหลังจากเรียนภาคทฤษฎีหรือภาคปฏิบัติเพื่อฝึกให้เกิดความชำนาญทั้งทางด้าน ฝีมือและความคิด การเรียนศิลปะจะขาดการฝึกปฏิบัติไม่ได้เลย ดังนั้นทุกครั้งที่เรียนเนื้อหาจบก็ต้อง ปฏิบัติกิจกรรมเพื่อเป็นการแสดงถึงความเข้าใจในเนื้อหานั้นๆ โดยเฉพาะศิลปศึกษาในระดับชั้น ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่จะเป็นพื้นฐานของการศึกษาต่อไปในอนาคต

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมที่ผู้สอนต้องวางแผนให้ตรงตาม หลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดในแต่ละระดับชั้น ให้ผู้เรียนได้รับความรู้ในเนื้อหาวิชา รวมทั้ง ความเข้าใจผ่านประสบการณ์ตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนด ในการศึกษาของผู้วิจัยในครั้งนี้นั้นได้ จัดทำกิจกรรมศิลปะ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีขั้นตอนให้ความรู้ในเนื้อหาเฉพาะด้าน เช่น ด้านคำศัพท์ที่ใช้ ในวิชาโดยเฉพาะ วัสดุอุปกรณ์ วิธีการใช้ การเก็บรักษา ลำดับขั้นตอนที่สำคัญหลังจากเรียนรู้เนื้อหา แล้วนั้น คือ ศิลปะปฏิบัติ เพิ่มทักษะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ จึงควรมีการฝึกการปฏิบัติกิจกรรม พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ กล้าแสดงออก มุ่งมั่นในการทำงานจนสำเร็จ เมื่อนักเรียนได้ปฏิบัติแล้ว ผู้สอนควรให้ผู้เรียนได้นำเสนอผลงานของผู้เรียน ให้นักเรียนในห้องเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็น เพื่อสร้างให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีความมั่นใจในตนเอง ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น นำมา ปรับปรุงแก้ไขในการพัฒนางานครั้งต่อไป ในการจัดกิจกรรมผู้เรียนสามารถนำความรู้ประสบการณ์ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

2.2 หลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ

หลักในการจัดกิจกรรมควรมีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นการวางเป้าหมายที่กำหนด มีวิธีการจัดกิจกรรมเป็นขั้นตอน การวางแผนการจัดกิจกรรมให้ตรงตามเนื้อหาและสอดคล้องตามหลักสูตรมาตรฐานตัวชี้วัดกำหนด เพื่อสามารถจัดกิจกรรมที่เหมาะสมและตรงเป้าประสงค์ ผู้วิจัยจึงขอกล่าวถึงหัวข้อดังกล่าว ดังนี้

2.2.1 จุดหมายของการจัดกิจกรรมศิลปะ

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2546: 73) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาไปพร้อมกัน
2. เพื่อสนองความสามารถ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียนทุกคน ซึ่งแต่ละคนจะมีความแตกต่างกัน
3. เพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนเรียนด้วยความเพลิดเพลิน ไม่เกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายในการเรียน
4. เพื่อสนองเจตนารมณ์ของหลักสูตร ให้ผู้เรียนได้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เกิดทักษะกระบวนการให้เป็นคนเก่ง คนดี มีความสุขและมีความเป็นไทย
5. เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก และมีส่วนร่วมในการเรียน

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2546: 73) กล่าวว่า เนื่องจากจุดมุ่งหมายมีความสำคัญดังข้างต้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรคำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้

1. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร ซึ่งหลักสูตรแกนกลางมีความมุ่งหวังให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข บนพื้นฐานความเป็นไทย ตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผู้สอนจึงควรสอนให้ผู้เรียนคิดเป็น มีการลำดับขั้นตอนการสอน จัดรูปแบบการสอนที่หลากหลาย
2. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การสอน ผู้สอนควรพิจารณาถึงจุดประสงค์การสอนในครั้งนั้นมุ่งเน้นพฤติกรรมด้านใด
3. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องและเหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจของผู้เรียน เด็กในช่วงวัยที่ต่างกัน ผู้สอนควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ผู้เรียนจะเรียนด้วยความสนุกสนานและสนใจมากขึ้น
4. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับลักษณะของเนื้อหาวิชา เนื้อหาวิชามีหลายประเภท เช่น ประเภทข้อเท็จจริง การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ ทักษะ เจตคติ และค่านิยม เนื้อหาแต่ละวิชาต้องมีเทคนิควิธีการสอนที่แตกต่างกันตามวัตถุประสงค์ของเนื้อหาวิชานั้น

5. จัดกิจกรรมให้มีลำดับขั้นตอน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเป็นขั้นตอนไม่สับสน สามารถโยงความสัมพันธ์ของเนื้อหาได้ การจัดลำดับขั้นตอนควรเริ่มจาก ง่ายไปยาก รูปธรรมเป็นนามธรรม ไกลตัวไปใกล้ตัว ส่วนรวมไปส่วนย่อย จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี

6. จัดกิจกรรมให้น่าสนใจ โดยใช้สื่อการสอนที่เหมาะสม เช่น สื่อบุคคลและของจริง วัสดุอุปกรณ์เครื่องฉาย วัสดุอุปกรณ์เครื่องเสียง สิ่งพิมพ์ วัสดุที่ใช้แสดง สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการใช้สื่อการสอน คือ เหมาะสมกับระดับความรู้ ความสามารถประสบการณ์เดิมของผู้เรียน มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน สามารถหาได้ในแหล่งวิชาการหรือในห้องเรียนนั้น สะดวกในการใช้

7. จัดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงด้วยตนเอง เกิดพัฒนาการทางความคิด การปฏิบัติแก้ปัญหา การทำงานร่วมกัน การวางแผน จัดการ และเทคนิควิธีการต่างๆ สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้

8. จัดกิจกรรมโดยใช้วิธีการที่ท้าทายความคิดความสามารถของผู้เรียน เป็นการฝึกฝนให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ แก้ปัญหา จัดกิจกรรมให้สืบค้นหาข้อมูล ศึกษาเอกสารสถานที่ ดูการจัดนิทรรศการ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถ ความถนัด พัฒนาศักยภาพส่วนตัวของผู้เรียนได้ดี

9. จัดกิจกรรมโดยใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย เนื้อหาวิชาแต่ละครั้งผู้สอนไม่ควรยึดการจัดการเรียนการสอนในแบบเดียว ควรคิดให้มีความน่าสนใจ โดยให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ผู้เรียนจะเรียนด้วยความกระตือรือร้น และเกิดการเรียนรู้ได้ดี

10. จัดกิจกรรมโดยให้มีบรรยากาศที่รื่นรมย์ สนุกสนาน และเป็นกันเอง อันเป็นการส่งผลให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน

11. จัดกิจกรรมแล้วต้องมีการวัดผลการใช้กิจกรรมนั้นทุกครั้ง เพื่อตรวจสอบข้อดีและข้อบกพร่องเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขสำหรับใช้ในครั้งต่อไป

เกสร ธิตะจาวี (2543: 6) ได้กล่าวถึง จุดหมายของการจัดกิจกรรมศิลปะ ดังนี้

1. เป็นการวัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียนโดยกำหนดกิจกรรมจากบทเรียนให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ

2. เป็นการทบทวนความรู้ที่ได้เรียนมาแล้วทุกครั้งที่เรียนเนื้อหาจบ ผู้สอนนอกจากจะทบทวนด้วยคำถามแล้ว ทางศิลปะจะทบทวนความเข้าใจของผู้เรียนโดยการปฏิบัติ เช่น การวาด การปั้น การพิมพ์ ฯลฯ เพื่อให้ผู้เรียนฝึกทักษะการทำงานตามที่ได้เรียนรู้มา

3. เป็นการประเมินผลการสอนของผู้สอนว่าสอนได้ดีเพียงใด นักเรียนเข้าใจบทเรียนตามที่สอนหรือไม่ ครูสอนได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด ถ้านักเรียนทำงานได้ดีและถูกต้องก็แสดงว่าผู้สอนสอนได้ดี นั่นคือการประเมินผู้สอน

การกำหนดกิจกรรมศิลปศึกษาให้กับผู้เรียน จะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. จะต้องสอดคล้องตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ตามแผนการสอน
2. จะต้องสอดคล้องกับเนื้อหาที่สอนในแต่ละเรื่องและให้มีความสัมพันธ์
3. กิจกรรมศิลปะนั้นๆต้องน่าสนใจและท้าทายผู้เรียน ทำให้เกิดความรู้สึกตื่นตัวในการทำกิจกรรมนั้นๆ
4. กิจกรรมศิลปะนั้นๆจะต้องส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และมีอิสระในการทำงานและก่อให้เกิดความคิดใหม่ๆขึ้น
5. ผู้เรียนสามารถประยุกต์กิจกรรมได้ตามความเหมาะสมหรือสามารถนำไปประยุกต์เป็นงานอื่นๆได้ เช่น เรียนการพิมพ์ นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์พิมพ์ผ้าเช็ดหน้า ผ้าปูโต๊ะ หรือพิมพ์เสื้อได้ เป็นต้น
6. กิจกรรมศิลปะจะต้องไม่ยาก และง่ายเกินไปสำหรับผู้เรียน เพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่ายในการทำกิจกรรมและเมื่อนักเรียนทำได้ก็จะเกิดความภาคภูมิใจในตัวเอง
7. กิจกรรมศิลปะจะต้องสอดคล้องกับวุฒิภาวะและความสนใจของผู้เรียน เช่น กิจกรรมศิลปะของนักเรียนหญิงกับนักเรียนชาย ควรให้มีการยืดหยุ่นได้ เพราะความสนใจของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความแตกต่างกัน ดังนั้น กิจกรรมศิลปะจึงควรให้อิสระแก่นักเรียนได้มีการเลือกงานในการทำ

สรุปได้ว่า หลักในการจัดกิจกรรม คือ ต้องสร้างกิจกรรมให้สอดคล้องหลักสูตรมาตรฐานตัวชี้วัด คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีความเหมาะสมกับช่วงวัย ลักษณะของเนื้อหาวิชา โดยมีการจัดลำดับขั้นตอน ลำดับความสำคัญ ลำดับความเข้าใจจากง่ายไปสู่ยาก จากเนื้อหาไปสู่การปฏิบัติ จากรูปธรรมเป็นนามธรรม เพื่อไม่เกิดความสับสนสร้างความไม่สนใจในการเรียนการสอน สร้างแรงกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ด้วยสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับเนื้อหาของวิชา ใช้เทคนิควิธีการสอนให้นักเรียนฝึกคิด ฝึกทำ ฝึกแก้ปัญหา อันเป็นแรงผลักดันให้เกิดการมุ่งมั่นตั้งใจทำงานให้สำเร็จ จัดบรรยากาศปลอดโปร่ง ผ่อนคลาย ผู้สอนควรวัดผลการจัดกิจกรรมเพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงให้กิจกรรมนั้นดียิ่งๆขึ้นไป

2.2.2 วิธีการจัดกิจกรรม

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล, นิรมล ศตวุฒิและระวีวรรณ ศรีครามครัน(2554: 112) ได้กล่าวถึงวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการนำกิจกรรมประเภทต่างๆ มาเป็นสื่อในการช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้เนื้อหาบทเรียนและได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้จะครอบคลุมตั้งแต่วิธีสอนที่ครูใช้ไปจนกระทั่งถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ครูและผู้เรียนร่วมกันทำหรือครูนำไปให้ผู้เรียนทำ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เช่น การถาม-ตอบ การแสดงความคิดเห็น การสาธิต-สังเกต และสรุปผล การจับคู่คำศัพท์กับความหมายที่กำหนดให้ การทายปัญหา การแสดงบทบาท การเรียนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป การเล่าเรื่อง การสรุปใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่าน การวิจารณ์สถานการณ์ การต่อประโยคให้สมบูรณ์ การแต่งเรื่อง การเล่นเกมส์ การเขียนเรื่องจากภาพ การอ่านออกเสียงให้ถูกต้อง การสนทนาเป็นภาษาต่างประเทศ เป็นต้น

รุจิร ภู่อาระ (2545: 64) กล่าวถึงวิธีการจัดกิจกรรม ไว้ดังนี้

วิธีการจัดกิจกรรม คือ การนำเสนอเนื้อหาของครู เนื้อหาที่มีความสำคัญได้ก็ต่อเมื่อมีการถ่ายทอดไปยังผู้เรียนแล้ว วิธีการจัดกิจกรรมอาจมองได้ใน 3 รูปแบบ คือ

1. วิธีการนำเสนอเนื้อหาในการสอน รวมถึงเทคนิคการเรียนการสอนตั้งแต่การฝึกปฏิบัติ การให้จดจำ และการทดสอบสมมติฐาน
2. วิธีการจัดการกับเนื้อหาเพื่อการสอน เป็นวิถีทางที่จะจัดให้มีการบูรณาการเนื้อหา การกำหนดจุดสำคัญ และการกำหนดจุดสำคัญ และการพัฒนาความคิดรวบยอด
3. วิธีการบริหารหลักสูตร หมายถึง การกำหนดรูปแบบในการใช้หลักสูตร (วิชา กิจกรรม วิชาแกน วิชาเลือก)

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล; นิรมล ศตวุฒิ; และระวีวรรณ ศรีครามครัน (2554: 112) กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูควรดำเนินการตามแนวทางดังนี้

1. จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับ
2. จัดกิจกรรมที่ช่วยเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
3. จัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยและระดับความสามารถของผู้เรียน
4. มีการวางแผนก่อนจัดเรียงลำดับให้เหมาะสมตามลำดับของเนื้อหาและประสบการณ์ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับ และวางแผนการใช้สื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกิจกรรม

สรุปได้ว่าวิธีการจัดกิจกรรม คือ การจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเนื้อหาและสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางสถานศึกษา ซึ่งขึ้นอยู่กับเทคนิควิธีการในรูปแบบที่เหมาะสมกับช่วงวัยความสามารถของผู้เรียน

2.2.3 การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล; นิรมล ศตวุฒิ; และระวีวรรณ ศรีคร้ามครัน (2554: 182-184) ได้กล่าวถึงการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เริ่มจากการศึกษาลักษณะของสาระเนื้อหาวิชา ตามที่หลักสูตรกำหนด

1. พิจารณาสาระเนื้อหาวิชาที่ผู้เรียนจะต้องศึกษาในช่วงเวลานั้นๆ จากตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางตามหลักสูตรกำหนด โดยเชื่อมโยงให้สอดคล้องสถานการณ์ปัจจุบัน ความจำเป็นในชีวิตประจำวันของผู้เรียน สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ นำมากำหนดเป็นจุดประสงค์ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด
 2. กำหนดจุดประสงค์ทั่วไปให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด โดยพิจารณาว่าต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ลักษณะใด เช่น การเรียนรู้รูปแบบปกติ การเรียนรู้ในลักษณะของแนวคิด การเรียนแบบการฝึกปฏิบัติ เป็นต้น
 3. กำหนดชนิดหรือรูปแบบของกิจกรรมการเรียนรู้ตามผู้สอนต้องการ ให้ผู้เรียนมีสมรรถนะสำคัญ เกิดทักษะในด้านการสื่อสาร มีทักษะชีวิต
 4. กำหนดภาระงานเพิ่มเติมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง ให้ผู้เรียนได้มีการสื่อสาร แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ครูผู้สอนควรจัดเตรียมใบงาน คำถาม รายชื่อหนังสือ เอกสารประกอบการค้นคว้า และสื่อการสอน
 5. กำหนดแบ่งภาระงานภายในกลุ่มย่อย โดยไม่มีการแบ่งงานกันทำอย่างเด็ดขาด เพื่อเป็นการได้ปรึกษา แสดงความคิดเห็น และสรุปแนวคิด เตรียมแผนงานที่จะมีการจัดกิจกรรม
 6. กำหนดแนวทางในการประเมินผล ผู้สอนคอยสังเกตการทำงานของแต่ละคน ผลงานและการจัดกิจกรรมผู้สอนจะต้องประเมินทุกคนในกลุ่มส่วนหนึ่งและในรายบุคคลในการมีส่วนร่วมทำงานในกลุ่มส่วนหนึ่ง และครูควรบอกหลักเกณฑ์การประเมิน
- สรุปได้ว่า หลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นต้องสอดคล้องในทุกๆ ด้าน ประเมินผลการจัดกิจกรรม นำผลประเมินไปปรับปรุงพัฒนาให้เหมาะสมกับผู้เรียน มีการจัดกิจกรรมเป็นกลุ่ม มีการแสดงความคิดเห็น ปรึกษา เพื่อให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สมบูรณ์

2.3 รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ

รูปแบบการจัดกิจกรรม เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยอาภรณ์ ใจเที่ยง (2546: 76 – 78) แบ่งเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่

1. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง เป็นกิจกรรมที่ครูผู้สอนมีบทบาทในการสอนมากกว่านักเรียน เป็นผู้วางแผนการเรียนการสอน เป็นผู้นำในขณะปฏิบัติกิจกรรม เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ นักเรียนเป็นผู้รับความรู้ กิจกรรมที่ครูใช้ เช่น การบรรยาย การสาธิต การถามตอบ นักเรียนจึงอยู่ภายใต้การนำของครู

2. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองส่วนครูเป็นผู้ประสานงาน ให้คำแนะนำเป็นผู้อำนวยความสะดวก ช่วยแก้ปัญหาเมื่อนักเรียนต้องการ กระตุ้นให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม เป็นผู้สรุปประเด็น กิจกรรมที่จัด เช่น การอภิปราย การทำกิจกรรมกลุ่ม การทดลอง การประดิษฐ์ เป็นต้น

สรุปได้ว่า การจัดรูปแบบการสอนศิลปศึกษา กิจกรรมทั้งสองรูปแบบมีความเหมาะสมและแตกต่างกันตามเนื้อหา ในส่วนของศิลปะปฏิบัติจะเน้นกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง ตามความถนัดในธรรมชาติของตัวผู้เรียนสามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้สอนเป็นผู้แนะนำและอธิบายเพิ่มเติมเพิ่มเติมทักษะกระบวนการให้แก่ผู้เรียนให้มีมากขึ้น

2.4 วิธีการสอนวิชาศิลปะ

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2546: 136) ได้กล่าวถึงความหมายของวิธีสอน หมายถึง กระบวนการต่างๆที่ผู้สอนใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ วิธีสอนที่ผู้สอนสามารถเลือกนำไปปฏิบัติในกิจกรรมการเรียนการสอน มีดังต่อไปนี้

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2546: 137-171) ได้กล่าวถึง วิธีสอน ดังนี้

1. วิธีการสอนแบบบรรยาย
2. วิธีการสอนแบบสาธิต
3. วิธีการสอนแบบอภิปราย
4. วิธีการสอนแบบแบ่งกลุ่มทำกิจกรรม
5. วิธีการสอนแบบแก้ปัญหาหรือแบบวิทยาศาสตร์
6. วิธีการสอนแบบทดลอง
7. วิธีการสอนแบบสืบสวนสอบสวน
8. วิธีการสอนแบบศูนย์กลางการเรียนรู้
9. วิธีการสอนแบบอุปมา
10. วิธีการสอนแบบนิรนัย
11. วิธีการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ
12. วิธีการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

วิธีการสอนโดยทั่วไปจะมีการจัด 3 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนที่แตกต่างกัน อารมณ์ ใจเพียง (2546: 78) กล่าวถึงขั้นตอนหลัก 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นตอนที่ 2 ขั้นปฏิบัติกิจกรรม ขั้นตอนที่ 3 ขั้นสรุปผลและวัดผล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นขั้นเตรียมความพร้อมแก่ผู้เรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากรู้ อยากคิด อยากทำ เพื่อนำความรู้เก่าและความรู้ใหม่เชื่อมโยงกัน
2. ขั้นปฏิบัติกิจกรรม (ขั้นสอน) เป็นขั้นที่ต่อเนื่องจากขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นขั้นตอนเพื่อบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ กิจกรรมที่ผู้เรียนจะปฏิบัติในขั้นนี้มีหลายอย่าง เช่น การค้นคว้า การอภิปราย การรายงาน การแสดงบทบาทสมมติ การพูดแสดงความคิดเห็น การสาธิต การเล่าเรื่อง การสัมภาษณ์ ฯลฯ
3. ขั้นสรุปและวัดผล เป็นขั้นตอนสรุปด้านความรู้ ความคิด เจตคติ และทักษะที่ผู้เรียนได้รับ ผู้สอนหรือผู้เรียนร่วมกันสรุปอภิปราย ขั้นตอนสุดท้ายวัดผลการเรียนรู้ เพื่อทราบผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บรรลุจุดประสงค์ในการสอนหรือไม่ โดยอาจใช้ การให้ตอบคำถาม ทำแบบทดสอบ ทำแบบฝึกหัด หรือทำรายงานผลตามที่ผู้สอนวางแผน

อารี สุทธิพันธุ์ (2533: 107-109) มีความเห็นว่าการจัดกิจกรรมศิลปะ โดยควรสนใจใช้กิจกรรมส่งเสริมความถนัดตามธรรมชาติของนักเรียนดังต่อไปนี้

1. ความถนัดทางการสังเกต
 2. ความถนัดทางการถ่ายทอด
 3. ความถนัดทางการจำแนกแจกแจง
 4. ความถนัดทางบริเวณว่างและมีติสัมพันธ์
- ความถนัดทางการสังเกต มีกิจกรรมที่ควรจัดคือ
1. การสังเกตเกี่ยวกับเส้นและรูปทรง
 2. การสังเกตเกี่ยวกับความรู้สึกกลมกลืนกันของเส้นและความตัดกันของเส้น
 3. การสังเกตเกี่ยวกับลักษณะสูงต่ำของรูปทรง
 4. การสังเกตรูปทรงเฉพาะบางส่วนที่เด่น
- ความถนัดทางการถ่ายทอด มีกิจกรรมที่ควรจัด คือ
1. การถ่ายทอดแสงและเงาที่เห็น
 2. การถ่ายทอดตามแสงเงาสลับกัน
 3. การถ่ายทอดตามแสงเงาที่คิดขึ้น
 4. การถ่ายทอดตามแสงเงาจากแหล่งกำเนิดแสงเกินกว่า 1 แหล่ง
 5. การถ่ายทอดเฉพาะรูป

6. การถ่ายทอดเฉพาะพื้น

7. การถ่ายทอดรูปร่างรูปทรงร่วม

8. การถ่ายทอดรูปทรงเปิด ปิด ผลักและดึง

ความถนัดในการจำแนกแจกแจง มีกิจกรรมที่ควรจัด คือ

1. การถ่ายทอดจำแนกน้ำหนักน้ำหนักอ่อนแก่

2. การถ่ายทอดตามทฤษฎีของความกลมกลืนจำแนก แสงเงา รูปพื้น

3. การถ่ายทอดตามคุณสมบัติของวัสดุผสม สื่อประสม

4. การถ่ายทอดตามจินตนาการ ความฝัน

ความถนัดทางบริเวณว่างและมิติสัมพันธ์ มีกิจกรรมควรจัด คือ

1. การถ่ายทอดให้แสดงความรู้สึกตื่นเต้น โกล่โกล

2. การถ่ายทอดตามทิศทางที่สร้างสรรค์

3. การถ่ายทอดเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง

4. การถ่ายทอดโลกภายนอกตามที่มีมองเห็น

กิจกรรมที่เสนอแนะทั้ง 24 กิจกรรมนี้ สามารถแยกแยะออกไปได้อีกมากมายตราบดีที่เราคิดว่า

เราอยู่ในโลกที่กำลังแสงสว่างมากกว่าโลกที่เรากำลังเป็นอยู่ เพื่อเสริมคุณค่าให้คนรุ่นหลัง

รุจิร ภูสาระ (2545: 73) ได้กล่าวถึงการพิจารณาเลือกวิธีการสอน ได้แก่

1. ความหลากหลายของวิธีการ ผลการวิจัยยืนยันว่า นักเรียนที่ได้รับวิธีการสอนที่แตกต่างกันจะเรียนรู้ได้เร็ว ผู้เรียนมีความต้องการเรียนที่หลากหลาย เช่น นักเรียนฝึกหัดวิเคราะห์ข้อมูลบ่อยๆจะสามารถเชื่อมโยงได้อย่างกว้างขวาง

2. ขอบเขตของกิจกรรม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องตอบสนองจุดประสงค์ที่กำหนด วิธีการสอนบางอย่างไม่ตอบสนองจุดประสงค์ของหลักสูตรได้อย่างเหมาะสม

3. ความเที่ยงตรง หมายถึง กิจกรรมที่ครูจัดขึ้นมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายสามารถให้นักเรียนมีความคิดรวบยอด

สรุปบทความที่รวบรวมวิธีการสอนวิชาศิลปะได้ คือ วิธีการสอนของครูศิลปศึกษามีความหลากหลายในการนำมาเลือกใช้ให้เหมาะสมกับบทเรียนและผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้อยู่เสมอ ครูผู้สอนจึงควรปรับวิธีการให้เหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ตามหลักสูตรที่กำหนดในแต่ละชั้นมัธยมศึกษา วิธีการสอนมีการจัดลำดับขั้นตอนเป็นมาตรฐานที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน 3 ขั้นตอน คือ การนำเข้าสู่บทเรียน การปฏิบัติกิจกรรม การสรุปและวัดผล ในแต่ละขั้นตอนควรจัดกิจกรรมตามขั้นตอนรายละเอียดลงไป ในวิธีการสอนศิลปะนั้น เป็นกิจกรรมพัฒนาทักษะลักษณะเฉพาะของผู้เรียน ผู้เรียนมีบุคลิกที่แตกต่างกัน จึงควรฝึกความถนัดที่เหมาะสม เพื่อพัฒนาทักษะ ความสามารถ ประสบการณ์ในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

2.5 บทบาทครูสอนวิชาศิลปะ

กระทรวงศึกษาธิการ (2552: 10) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูผู้สอนในหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังนี้

1. การสำรวจประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้เรียนแต่ละคนมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน โดยให้โอกาสผู้เรียนได้ค้นพบวิธีการเรียนรู้ของตนเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียน ด้วยเหตุนี้ครูผู้สอน ควรดำเนินการ ดังนี้

1.1 ศึกษา วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการจัดการเรียน การสอนที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงลักษณะผู้เรียนในแต่ละคน ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาไปตาม ความสามารถ เต็มศักยภาพของแต่ละคน

1.2 กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถ

2. การบูรณาการและการถ่ายโยงความรู้ ครูผู้สอนต้องบูรณาการความรู้เดิม ให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้และแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนควร ดำเนินการ ดังนี้

2.1 ออกแบบการเรียนรู้ ไปสู่เป้าหมายตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของ หลักสูตร

2.2 จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

2.3 จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมต่อกิจกรรม

2.4 ประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้

2.5 วิเคราะห์ผลการประเมิน

ประสัท เนืองเฉลิม (2553: 149 -150) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมี คุณภาพตามเป้าหมาย ครูผู้สอนควรมีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

บทบาทของครูสอน

1. ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ท้าทาย ความสามารถของผู้เรียน

2. กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้และทักษะกระบวนการที่เป็นความคิดรวบ ยอด หลักการ และความสัมพันธ์ รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์

3. ออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เพื่อ นำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย

4. จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้
5. จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
6. ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาและระดับพัฒนาการของผู้เรียน
7. วิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง

นที เถกิงศรี (2548: 60) กล่าวถึงบทบาทที่สำคัญของครู คือ ส่งเสริมให้เด็ก กระตือรือร้นในการทำงาน ยอมรับฟัง ไม่ควรครอบงำหรือนำทางเด็กโดยอาศัยเหตุผลของผู้ใหญ่ ช่วยให้เด็กเรียนรู้ความหมาย คุณค่าทางประสบการณ์ทางศิลปะ จัดสถานที่ให้ทำงาน สนับสนุน อุปกรณ์ ควรมีความรู้ความเข้าใจเรื่องศิลปะเกี่ยวกับเด็ก บรรยากาศและสภาพห้องเรียนช่วยให้เด็ก สามารถสร้างสรรค์งาน การเตรียมความพร้อมอย่างรอบคอบเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่ง สำหรับการ จัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็ก ครูควรมีบทบาทหน้าที่ในการเตรียมงานสอน ดังนี้

1. บทบาทในการเตรียมการสอน
 - ตั้งกฎเกณฑ์ในการใช้อุปกรณ์ ไม่ทิ้งของให้เสียหาย ไม่ทำลายอุปกรณ์ ใช้อุปกรณ์เสร็จต้องเก็บ รักษาความสะอาดในบริเวณที่ทำกิจกรรม
2. บทบาทในการสอน
 - 2.1 หลีกเลี่ยงการให้ภาพตัวอย่างแก่เด็ก ทำให้เด็กขาดความคิดสร้างสรรค์ ไม่มีแรงกระตุ้นในจินตนาการ ทำลายความมั่นใจต่อเด็ก เมื่อเด็กต้องวาดหรือระบายสีเองเกิดความรู้สึกว่าเขาวาดภาพไม่ได้ วาดไม่เหมือนแบบ
 - 2.2 ต้องช่วยพัฒนาความเป็นตัวเองให้แก่เด็ก ให้เขาภูมิใจตนเองที่ทำงานได้ด้วยตัวเอง พุดให้กำลังใจ จะทำให้เด็กเกิดความพยายามและไม่กลัวที่จะแสดงออก
 - 2.3 เข้าใจผลงานของเด็ก ทำให้เด็กรู้ว่าครูเห็นคุณค่าในงานของเขาทำ อย่า บังคับการให้ความหมายจากภาพวาดของเขา
 - 2.4 ครูต้องไม่แก้ไขหรือทำผลงานของเด็กเสียเอง ครูเป็นเพียงผู้สังเกตการณ์ และช่วยเมื่อเด็กต้องการความช่วยเหลือ อาจให้คำแนะนำและสาธิตให้ดูในครั้งแรก
 - 2.5 ไม่ควรวิจารณ์ผลงานของเด็ก ควรมีอิสระที่จะแสดงความรู้สึกนึกคิดของเขา บทบาทของผู้สอน คือ จัดวัสดุอุปกรณ์
 - 2.6 การทำให้ผู้ปกครองเห็นคุณค่าผลงานของเด็ก ช่วยให้เด็กต้องการ สร้างสรรค์ผลงานต่างๆ ผู้ปกครองมีส่วนช่วยให้เด็กมีความภาคภูมิใจได้อย่างมาก

2.7 ควรขยายประสบการณ์ทางศิลปะของเด็ก ด้วยการพาไปทัศนศึกษา ให้ดูภาพวาดหรือสไลด์ในห้องเรียน

บทบาทในการเป็นครูที่ดี นที เกกิงศรี (2548: 65-69) กล่าวว่าควรมีลักษณะดังนี้

1. ครูควรเป็นแหล่งความรู้และมีความรอบรู้ ครูที่มีความคิดสร้างสรรค์ควรศึกษา ค้นคว้า อย่างกว้างขวาง นอกจากคู่มือครูหรือเอกสารการสอน คิดริเริ่มจัดทำเอกสารขึ้นกับนักเรียน ควรมีความเชี่ยวชาญบางสาขาเพื่อช่วยเหลือแนะนำและแก้ปัญหาต่างๆได้ ควรมีจิตใจกว้างขวางไม่ขาดกลัวเมื่อตนไม่รู้หรือเกิดความผิดพลาด ควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ตั้งต้นเรียนรู้ไปกับนักเรียน หลีกเลี่ยงการแสวงรู้ เกิดทำให้นักเรียนไม่เชื่อถือศรัทธา ครูต้องเรียนรู้และมีความรอบรู้ในการเลือกสรรกิจกรรมให้เหมาะสม
2. ครูควรสนใจความรู้รอบด้าน มีความกระตือรือร้นในกิจกรรมใหม่ๆ ที่หลากหลาย พัฒนาความสนใจของตนเองเสมอ ปรับความสนใจให้ทันสมัยต่อเหตุการณ์ สภาพแวดล้อม มีนิสัยรักการอ่าน เป็นผู้สนใจกิจกรรมต่างๆ เช่น การแสดง การละคร ดนตรี กีฬา การอภิปราย ตลอดจนทัศนศึกษา เป็นต้น มีส่วนช่วยเหลือและทำประโยชน์ชุมชน เพิ่มพูนประสบการณ์ ตลอดจนวิธีการและอื่นๆ ในอันที่จะช่วยเหลือเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ที่ตนทำงานร่วมอยู่ด้วยให้เกิดผลดีที่สุด
3. ให้ความสนใจนักเรียน ครูควรมีคุณสมบัติในการสังเกตเด็กอย่างละเอียดในเรื่องพัฒนาการทางด้านสติปัญญา ความคิด อารมณ์ สังคม การปรับตัว ร่างกาย ความสามารถ ความถนัด ตลอดจนจุดอ่อนและข้อบกพร่องของเด็ก จึงประมวลข้อมูลนำมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมพัฒนาความถนัดและความสามารถของเด็ก เด็กที่เรียนรู้เร็วไม่ควรปล่อยให้เรียนรู้เอง ควรมีสื่อการเรียนที่มีวิธีการที่สนุกสนาน กระตุ้นการเรียนรู้ อาจมีการปรับรูปแบบที่แตกต่างจากการเรียนของเด็กปกติ จัดให้เหมาะสม ทำลายความสามารถทำให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น พัฒนาการระดับสูงต่อไป
4. มีอารมณ์ขัน สามารถมองสิ่งแวดล้อมในแง่มุมที่ตลกขบขัน แปลกใหม่ ขำขัน มองปัญหาในแง่มุมที่ไม่ตึงเครียด ผ่อนคลาย สามารถบันทึกรายละเอียดให้กลายเป็นเรื่องดี แปรเปลี่ยนความตึงเครียดเป็นความคล่องแคล่ว อันเป็นแนวทางในการคิดค้นพบและสร้างสรรค์งานได้สำเร็จ ครูที่มีอารมณ์ขันจึงสร้างบรรยากาศที่ราบรื่น นำความสดชื่นสนุกสนาน ผ่อนคลายความตึงเครียดมาสู่การเรียนการสอนในห้องเรียนที่น่าเรียน ทั้งยังเป็นต้นแบบให้นักเรียนมีอารมณ์ขันอีกด้วย

5. สุขภาพอนามัย มีสุขภาพกายและใจที่ดี สำหรับเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ ครูควรเน้นความสามารถเฉพาะบุคคล ควรจัดเตรียมวางแผนการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผล ต้องทำงานหนักและค่อนข้างเครียด ดังนั้นจึงควรดูแลสุขภาพทางด้านอารมณ์เป็นใหญ่ มั่นคงทางอารมณ์ ยอมรับในการปรับตัวเองเข้ากับสภาพแวดล้อม สามารถทำงานร่วมกับเด็กได้อย่างราบรื่น

6. คุณสมบัติส่วนตัว ครูสอนเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ควรเป็นคนที่มีความรสนิยมดี การแต่งกายประณีต สวยงาม เหมาะสมกับวัย โอกาสและสถานที่ มีบุคลิกภาพ มีกิริยามารยาทดี สามารถใช้ภาษาได้ดีทั้งการพูด การเขียน พูดชัดเจนถูกต้อง คล่องแคล่ว การแสดงออกทางความคิดและการกระทำเป็นที่ยอมรับ สามารถติดต่อประสานงานกับบุคคลที่เกี่ยวข้องได้ดี

อารี สุทธิพันธุ์ (2533: 102-104) ได้กล่าวถึง บุคลิกภาพโดยเฉพาะของครูผู้สอนวิชาศิลปะ ไว้ดังนี้

1. มีความรู้ความสามารถในวิชาศิลปะที่มองเห็นโดยตรง เช่น ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของศิลปะ ธรรมชาติของนักเรียน กระบวนการสร้างสรรค์ การจัดชั้นเรียน การประเมินผล และการส่งเสริมนักเรียนโดยจัดแสดงผลงาน

2. มีความรู้สีก่อนคลาอารมณ รู้จักร่วมงานกับคนอื่น

3. มีความคิดริเริ่ม และสร้างสรรค์ รู้จักแสวงหาแนวทางใหม่ๆ รู้จักปรับปรุง

ของเดิม

4. มีความสามารถปรับปรุงพฤติกรรม เช่น การแต่งตัว กิริยามารยาท นำสมัย หรือตามสมัย

เกสร ธิตะจาวี (2543: 7-9) ครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนควรมีความรู้ในการจัดกิจกรรมศิลปะ ควรศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องปัญหาในการจัดกิจกรรม ผู้สอนบางท่านสอนเนื้อหาไม่สัมพันธ์กับกิจกรรม บางท่านสอนเนื้อหาแต่ไม่สามารถกำหนดกิจกรรมได้ กิจกรรมที่สำคัญของครูผู้สอน คือ

1. ต้องเฝ้าหาความรู้ทางศิลปะอยู่เสมอ
2. ต้องศึกษาในเรื่องที่จะสอนและสามารถปฏิบัติกิจกรรมตามเนื้อหาได้
3. ต้องศึกษาหลักสูตรเพื่อจะได้รู้ขอบข่ายของเนื้อหาที่จะสอน
4. ต้องทำแผนการสอนและบันทึกการสอนทุกครั้งก่อนสอน
5. ต้องมีสื่อการสอนที่ใช้ประกอบการสอนอย่างมีคุณภาพและน่าสนใจ
6. ต้องมีเทคนิคการสอนที่น่าเบื่อหน่าย
7. ต้องมีการประเมินผลที่ชัดเจนและผู้เรียนยอมรับ

ทั้งนี้ได้อธิบายถึงความหมายของการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับครู คือ ผู้สอนต้องวางแผนทั้งที่เป็นส่วนของผู้สอน คือ การเตรียมการสอน ซึ่งประกอบด้วย แผนการสอน สื่อประกอบการสอน หรือที่เรียกว่า กิจกรรมของครู ส่วนงานที่ผู้สอนเตรียมเพื่อนักเรียนปฏิบัติ เรียกว่า กิจกรรมของนักเรียน การจัดการเรียนการสอนจึงเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนในการกำหนดการปฏิบัติการสอน เริ่มตั้งแต่การวางแผนการสอน การกำหนดกิจกรรม ดังนั้น การที่จะทำให้การเรียนการสอนประสบความสำเร็จครูจึงควรเป็นขั้นตอนเป็นระบบอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนและสามารถปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้เรียนมาได้

จากข้อมูลที่ได้กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปบทบาทครูผู้สอนที่เป็นผู้วางแผนกิจกรรมการเรียนการสอน จึงควรมีความรู้ในวิชาที่สอน เมื่อไม่เข้าใจอย่างถ่องแท้ ควรหาความรู้เพิ่มเติมเรียนรู้กับนักเรียน อย่างกลัวความผิดพลาดแล้วสร้างอธิบายความรู้ที่ผิดให้กับนักเรียน สร้างความไม่น่าเชื่อถือ นอกจากความรู้ในวิชาศิลปะแล้ว ควรมีความรู้รอบรู้ทันต่อเหตุการณ์ สภาพแวดล้อม แสวงหาความรู้ตลอดเวลา ในทุกๆ ด้านอยู่เสมอ เพื่อประกอบการเรียนการสอนเพิ่มความเข้าใจในการแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในชั้นเรียน ต้องเข้าใจนักเรียนโดย สังเกตพฤติกรรมทางด้านสติปัญญา บุคลิก ลักษณะนิสัยของผู้เรียนเพื่อออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสม มีวิธีการเทคนิคในการสอนน่าสนใจ กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ที่สนุกสนานท้าทายความสามารถของผู้เรียน ทั้งเพิ่มพัฒนาการที่ดีมากยิ่งขึ้น ผู้สอนควรมีสภาพกายและจิตใจที่ดี มีอารมณ์ขันเพราะสามารถสร้างบรรยากาศให้มีความผ่อนคลาย เรียนแบบไม่ตึงเครียด เพิ่มให้เกิดการเรียนรู้ เข้าใจสิ่งที่เรียนรู้ในชั้นเรียน เมื่อปฏิบัติกิจกรรมตามแผนการเรียนรู้ครบทุกขั้นตอน ขั้นตอนสุดท้ายครูผู้สอนควรวัดและประเมินในการจัดการเรียนการสอนผลการสอนเป็นเช่นไร ปัญหาอุปสรรค แนวทางแก้ไขอย่างไร เพื่อนำมาแก้ไขในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป บุคลิกภาพของครูผู้สอนมีความสำคัญ มีรสนิยม ถูกกาลเทศะในโอกาสและสถานที่ กิริยามารยาทดี คล่องแคล่ว มีความคิดรอบคอบ สามารถสื่อสารประสานงานกับเพื่อนร่วมงาน นักเรียน และผู้บริหารได้ดี

2.6 การวัดและประเมินผลวิชาศิลปะ

เกสร ธิตะจาวี (2543: 13) ได้กล่าวถึงวิธีการประเมินผลงานศิลปะที่เป็นหลักการทางรูปธรรมทั้งผู้สอนและผู้เรียนสามารถรับรู้ร่วมกันได้ ดังต่อไปนี้

1. จิตพิสัย เป็นการประเมินโดยครูใช้ความรู้สึกของตัวเองในการประเมินผู้เรียนด้วยการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในการเรียน เช่น ให้ความสนใจ ความกระตือรือร้น การตั้งใจฟัง การตอบคำถาม ชักถาม ฯลฯ ตลอดจนการปฏิบัติกิจกรรม ความพร้อมที่จะเรียน เป็นต้น

2. พุทธิพิสัย เป็นการประเมินความรู้ของผู้เรียนจากบทเรียนที่เรียนไปแล้ว เช่น การตอบคำถามที่ถูกต้อง การปฏิบัติกิจกรรมที่ถูกต้องตามที่ผู้สอนกำหนดหรือจากผลงานที่บ่งบอกว่าผู้เรียนเข้าใจในบทเรียน

3. ทักษะพิสัย เป็นการประเมินจากผลงานที่เสร็จเรียบร้อยแล้ว เป็นการประเมินทักษะที่ขึ้นอยู่กับลักษณะงานที่ทำว่า ผู้เรียนมีความสามารถในการทำกิจกรรมมากน้อยเพียงไร นอกจากจะดูฝีมือจากผลงานแล้ว ยังมีความคิดริเริ่ม ความคิดสร้างสรรค์ ความละเอียดในการทำงาน ความสะอาด ความประณีต อันแสดงออกถึงทักษะที่ผู้เรียนมีในผลงานนั้นๆ การวิเคราะห์คุณภาพของงานตามคุณภาพของเรื่องราวและรูปทรง การใช้วัสดุ การจัดองค์ประกอบ ฯลฯ เป็นต้น การเสนอผลงานของผู้เรียนก็เป็นข้อมูลหนึ่งที่ใช้ประเมินผลงานของผู้เรียนได้ เพราะการเสนอผลงานนั้น ครูสามารถวัดได้ทั้ง 3 ด้าน คือ จิตพิสัย พุทธิพิสัยและทักษะพิสัย เพื่อให้ได้ข้อมูลในการพิจารณาประเมินคุณภาพผลงานของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น โดยมีหลักการสังเกตดังต่อไปนี้

1. ก่อนกิจกรรมผู้เรียนได้เตรียมพร้อมในการทำงาน อันได้แก่ การประมวลความรู้ที่เรียนมา การค้นคว้าหาข้อมูล การเตรียมอุปกรณ์ การวางแผนการทำงานและการออกแบบหรือกำหนดเรื่องที่จะทำ

2. การลงมือปฏิบัติ การดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ การแก้ปัญหาเมื่อพบอุปสรรคและเทคนิคการทำงาน

3. หลังปฏิบัติกิจกรรม การเก็บอุปกรณ์ การทำความสะอาด สรุปผลการทำงาน เช่น การใช้เวลาในการทำงาน ค่าใช้จ่ายในการทำงานและข้อเสนอแนะในการทำงานครั้งต่อไป

การประเมินผลการทำงานของผู้เรียนก็เป็นผลสะท้อนให้เห็นถึงการสอนของครูว่ามีสัมฤทธิ์ผลเพียงไร เพื่อตัวครูเองจะได้พัฒนาและปรับปรุงการสอนของครูให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเนื้อหา วิธีสอน การใช้สื่อ การสาธิตและการให้กิจกรรมผู้เรียนจะต้องน่าสนใจ สนุก เพลิดเพลิน ทำท่ายและให้ผู้เรียนมีอิสระในการแสดงออก ผลงานของผู้เรียนก็คือ ผลการสอนของครูนั่นเอง ในทฤษฎี DBAE (Discipline Based Art Education) ที่ต้องการแสดงให้เห็นว่าศิลปะก็มีกฎเกณฑ์ในการประเมินผลเช่นเดียวกับวิชาอื่นๆ

ศิลปศึกษาที่สอนอยู่ในโรงเรียน จะมีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่กันไป ทฤษฎีจะเป็นข้อมูลนำไปสู่การปฏิบัติ แต่การปฏิบัติอาจไม่สอดคล้องกับทฤษฎี เป็นเพราะศิลปะจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียน

สรุปได้ว่า การวัดและการประเมินผลของการสอนศิลปศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นนั้นต้องครอบคลุม 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรมจริยธรรม และ ค่านิยม ประเมินผลวัดโดยการสังเกตและแบบทดสอบจากสภาพความเป็นจริงตั้งแต่ผู้เรียนเริ่มขั้นตอนแรกของกิจกรรมจนถึงกระบวนการสุดท้าย

2.7 แนวคิดทฤษฎีทางจิตวิทยาพัฒนาการของเด็ก

ทฤษฎีการค้นคว้าทางจิตวิทยาพัฒนาการ ผู้วิจัยทำการศึกษากิจการจิตกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่3 ซึ่งมีอายุระหว่าง 14 – 15 ปี จากการศึกษาทฤษฎีความรู้ดังกล่าว มีข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ซูเนีย ภูพันธ์ (2546: 90 – 92) ได้กล่าวถึงพัฒนาการและการเจริญเติบโตของวัยรุ่น เป็นวัยสืบเนื่องระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ วัยรุ่นตอนต้น เป็นวัยที่มีอายุระหว่าง 12 – 15 ปี เป็นระยะตั้งแต่ปีสุดท้ายของวัยเด็กจนกระทั่งลักษณะสรีระของเด็กมีการเปลี่ยนแปลงไป เป็นระยะเวลาของการเตรียมตัวเข้าสู่วัยรุ่นอย่างสมบูรณ์ มีลักษณะรู้สึกสับสนในสภาพความเป็นเด็กและบทบาทที่ควรกระทำในชีวิตผู้ใหญ่ พยายามปฏิบัติตนให้เหมือนผู้ใหญ่ที่ทำงาน แต่ยังคงมีความต้องการเล่นแบบเด็กบ้างเป็นบางครั้ง

1. พัฒนาการทางด้านร่างกาย การเจริญเติบโตและพัฒนาการเริ่มเติบโตเต็มที่ โดยมีการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก เด็กผู้หญิงจะเข้าสู่วัยรุ่นเร็วกว่าเด็กผู้ชาย 1 - 2 ปี ลักษณะทางเพศปรากฏชัดเจนทั้งชายและหญิง เด็กผู้ชายมีกล้ามเนื้อเพิ่มขึ้นจึงพยายามใช้กำลังปริมาณมาก ไหล่กว้าง ขาเหยียดตรง ผู้หญิงรูปร่างสมส่วน สะโพกผาย

2. พัฒนาการทางด้านอารมณ์ เด็กวัยนี้มีอารมณ์ไม่แน่นอน ค่อนข้างเจ้าอารมณ์ สับสนบทบาทของตนเอง ทำตัวผิดแปลกจากวัยอื่นๆ เพื่อปิดบังการขาดความมั่นใจในตนเอง หลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความกลัว ความโกรธของวัยรุ่นตอนต้นมาจากสิ่งเร้าทางสังคม การเยาะเย้ยในสิ่งที่เขาทำไม่ถูกต้อง การขัดขวางกิจกรรมที่เขาต้องการทำ เด็กผู้หญิงจะควบคุมอารมณ์ได้ดีกว่าเด็กผู้ชาย วัยรุ่นเมื่อรักใคร่แล้วจะเปิดเผยและแสดงออกอย่างเต็มที่ เป็นวัยที่อยากรู้อยากเห็นในเรื่องเพศ ถ้าอยากรู้จะใช้วิธีพุดคุย ซักถาม และวิพากษ์วิจารณ์เรื่องที่ตนอยากรู้

3. พัฒนาการทางสังคม เป็นวัยที่เพื่อนมีอิทธิพลมาก ทั้งทางด้านทัศนคติ ความสนใจ ค่านิยม และพฤติกรรมต่างๆ จะไว้วางใจเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ เป็นวัยที่ขาดความมั่นใจจึงพยายามทำอะไรคล้ายๆ กับกลุ่ม เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคม และเด็กผู้หญิงจะพัฒนาการทางสังคมเร็วกว่าเด็กผู้ชาย

4. พัฒนาการทางด้านสติปัญญา สามารถเข้าใจเรื่องที่เป็นนามธรรม เช่น ความดี ความชั่ว บุญ บาป หลักศีลธรรมต่างๆ ได้ดี มีช่วงความสนใจนานขึ้น และมีการสร้างจินตนาการเพื่อทดแทนสิ่งที่ขาดหายไป

วิภาพร มาพบสุข (ม.ป.ป.: 105) ได้กล่าวถึงทฤษฎีจิตสังคมอีริคสัน มีทั้งหมด 8 ขั้น ซึ่งกลุ่มตัวอย่างอยู่ในขั้นที่ 5 ความเป็นเอกลักษณ์ของตน – ความสับสนในบทบาท (Self-Identity vs Role Confusion) อยู่ในวัย 12 -19 ปี เด็กในขั้นนี้รู้จักวิเคราะห์ตนเอง รู้ถึงการเปลี่ยนแปลงทาง

ร่างกาย ทางความคิด การตัดสินใจ ความมีอุดมการณ์ ทักษะคิดและการคบเพื่อน การต้องการเป็นที่ยอมรับของเพื่อน ถ้าเด็กในวัยนี้มีเอกลักษณ์ของตนเอง เขาจะพร้อมไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่มีอาชีพที่จะทำในอนาคต ถ้าเด็กที่ขาดความมั่นใจ จะไม่รู้ว่าตนเองจะทำอะไร มีบทบาทอย่างไร สับสนในบทบาท ไม่มีหลักการในตัวเอง เลียนแบบผู้อื่นในทางที่ไม่ดีหรือใช้เวลานานมากกว่าจะพบความต้องการของตนเอง เด็กวัยนี้จึงเป็นวัยที่ผู้ใหญ่จะต้องสร้างความสัมพันธ์ภาพที่ดีกับเด็กทั้งคำพูดและการกระทำ เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้ใหญ่รักและหวังดี

ทฤษฎีพัฒนาการชาวปัญญาของเพียเจท์ การเจริญเติบโตของเด็ก เป็นผลมาจากวุฒิภาวะ และปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องกับสิ่งแวดล้อมภายนอก ซึ่งเด็กจะดูดซึมประสบการณ์ใหม่ ๆ รวมกับโครงสร้างทางปัญญา คนเราจะค่อยๆปรับตัวกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เพียเจท์ได้แบ่งเป็น 4 ขั้นตอนกลุ่มตัวอย่างอยู่ในขั้นระยะปฏิบัติการอย่างเป็นทางการ อายุ 12 – วัยผู้ใหญ่ พัฒนาการในขั้นนี้เป็นขั้นสุดท้าย มีความคิดในลักษณะนามธรรมได้ สามารถหาเหตุผลตามหลักวิทยาศาสตร์และคิดในมุมกลับที่เชื่อมสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆได้

ทฤษฎีจิตวิทยาการทางด้านการศิลปะนั้นมี ข้อมูลของโลเวนเฟลด์และบริตเตน (1987) (มะลิฉัตร เชื้ออาพันธ์. 2545: 227) สรุปพัฒนาการศิลปะของเด็ก โดยย่ำว่าเขาทั้งสองมุ่งนำเสนอถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับศิลปะ ของเด็ก เพื่อให้ผู้ใหญ่ตระหนักถึงความรู้สึกและความเฉียบไว (Sensitivity) ต่อกระบวนการสร้างสรรค์ของเด็ก ครูจึงต้องรับผิดชอบต่อการสร้างสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างในการทำการทดลองอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 14 ที่กำลังย่างก้าวสู่อายุ 15 ปี ซึ่งเกี่ยวข้องกับการแบ่งช่วงของโลเวนเฟลด์และบริตเตน ทั้งสองช่วงวัย คือ ช่วงวัยเลียนแบบธรรมชาติ (Pseudo- naturalistic stage) และ ช่วงศิลปะวัยรุ่น (Adolescent Art)

1. ช่วงวัยเลียนแบบธรรมชาติ (Pseudo- naturalistic stage) ประมาณ 12-14 ปี :
วัยของการใช้เหตุผล

1.1 ลักษณะของการวาด (Drawing Characteristics)

เริ่มตระหนักถึงความสามารถทางศิลปะในระยะสั้นของตน มีการวาดเป็นชิ้นๆ เด็กบางคนเริ่มสนใจรายละเอียด มีการถ่ายทอดสื่อสารถึงความหมายเป็นสัญลักษณ์

1.2 การใช้เนื้อที่ในการวาด (Space Representation)

วาดภาพมีบรรยากาศมากขึ้น ส่วนที่สำคัญวาดเน้นรายละเอียด สำหรับเด็กที่มีความถนัดเชิงทัศน์ จะตระหนักถึงมิติ ใกล้ไกล ลักษณะส่วนที่อยู่ใกล้ชัดเจนมากกว่าส่วนที่อยู่ไกล ส่วนผู้ที่มีสามถนัดเชิงผัสสะ แสดงอารมณ์ มีการตัดทอน ทักษะวิทยา ร่นระยะทางอย่างจงใจ รวมทั้งไม่ให้ความสนใจความเป็นจริงในธรรมชาติจนมากเกินไป

1.3 การแสดงออกด้านรูปคน (Human Figure Representation)

เด็กบางคนพยายามวาดภาพเหมือนจริง คำนึงถึงสัดส่วนรายละเอียดกายวิภาครวมทั้งท่าทางตามความเป็นจริง เด็กบางคนเน้นรายละเอียดเกินความเป็นจริง มีจินตนาการในการวาดภาพล้อเลียน

2. ช่วงศิลปะวัยรุ่น (Adolescent Art) ประมาณ 14-17 : วัยแห่งการตัดสินใจ

2.1 ลักษณะของการวาด (Drawing Characteristics)

ถ้าปราศจากการเรียนการสอน ผลงานวาดของเด็กจะคล้ายกับเด็กอายุ 12 ปี เท่านั้น เด็กที่มีความถนัดเชิงทัศน์ ชอบสังเกตรายละเอียด มีการวาดภาพ แสดงรายละเอียดแสงเงา เน้นความเข้มอ่อนของระยะหน้าหลัง ลักษณะงานเป็นสามมิติ มีรูปทรง เด็กที่มีความถนัดทางเชิงผัสสะ ได้รับความรู้สึกในประสบการณ์ จะเน้นที่การผูกเรื่องราวในผลงานศิลปะ สามารถใช้วัสดุอุปกรณ์ได้ชำนาญขึ้น ควบคุมวิธีการของการแสดงออกอย่างมีเป้าหมาย

2.2 การใช้เนื้อที่ในการวาด (Space Representation)

เด็กกลุ่มที่มีความถนัดเชิงทัศน์ สามารถเรียนรู้ถึงหลักทัศนียภาพวิทยาและตระหนักถึงทัศนียภาพวิทยาเชิงอากาศ (สิ่งที่อยู่ใกล้ดูชัดเจน ไกลดูพรางมัว สิ่งที่อยู่ใกล้มีสีสดกว่าสิ่งที่อยู่ไกล พวกที่มีความถนัดเชิงผัสสะจะวาดภาพแสดงเกี่ยวกับอารมณ์ มีการตัดทอน สีเส้น ทัศนียภาพวิทยาหรือร่นระยะทางแบบภาพกินตาอย่างจงใจ รวมทั้งไม่ให้ความสนใจต่อการนำเสนอตามความเป็นจริงในธรรมชาติ

2.3 การแสดงออกด้านรูปคน (Human Figure Representation)

เด็กบางคนจะพยายามวาดเหมือนจริง และคำนึงถึงสัดส่วนด้านกายวิภาคที่ต้องรวมทั้งลักษณะท่าทางตามความเป็นจริง เน้นรายละเอียดเกินความเป็นจริง มีจินตนาการในการวาดภาพวาดล้อเลียนเสียดสีหรือเยาะเย้ยถากถาง

นที เถกิงศรี (2548: 6) กล่าวว่า “เด็กอายุ 16 ปี สามารถวาดภาพเหมือนได้เหมือนจริงในสิ่งที่เขาเห็นได้ดี หรือแม้แต่การวาดในสิ่งที่เขาเห็นในช่วงเวลาที่ผ่านไปแล้ว 3 หรือ 4 ปี

จากข้อมูลแนวคิดทฤษฎีจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องข้างต้นกับกลุ่มตัวอย่างในการทดลองในครั้งนี้ได้ข้อสรุป คือ วัยรุ่นตอนต้น ช่วงอายุประมาณ 14 – 15 ปี พัฒนาการทางด้านร่างกายนั้นมีรูปร่างแข็งแรง อวัยวะต่างๆเติบโตเต็มที่ ชัดเจนตามเพศ พัฒนาการทางอารมณ์ของเด็กในวัยนี้ มีอารมณ์รุนแรง สับสนในบทบาทของตนเอง ถ้าเด็กบางคนมีความมั่นใจในตนเอง จะมุ่งมั่นในการทำงาน กล้าคิดและกล้าแสดงออก พัฒนาการทางด้านสังคม ต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน เลียนแบบพฤติกรรมของบุคคลที่เป็นต้นแบบที่ตนเองยอมรับ พัฒนาการด้านสติปัญญา สามารถคิดวิเคราะห์เป็นเหตุเป็นผลได้ มีความคิดลักษณะนามธรรม แยกแยะสิ่งที่ผิด ชอบ ชั่ว ดี ได้ พัฒนาการทางด้าน

ศิลปะ คือ เริ่มมีการวาดภาพบรรยากาศ แสดงระยะภาพใกล้ไกล ส่วนสิ่งที่โดดเด่นในภาพสามารถวาดเน้นรายละเอียดได้ สามารถวาดภาพเหมือนจริง ในสิ่งที่เห็น สามารถใช้ภาพที่เป็นสัญลักษณ์สื่อความหมายที่ต้องการได้

2.8 แนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE)

แนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) เป็นทฤษฎีสันับสนุนพหุศิลปศึกษา ที่มีบริบทที่แตกต่างกัน แนวทางในจัดกิจกรรม เนื้อหาที่มีการบูรณาการที่หลากหลาย ในการทำวิจัยในครั้งนี้จึงควรมีความเข้าใจความหมายของพหุศิลปศึกษาเป็นอันดับแรก ความหมายของนักวิชาการศึกษาได้ให้ความหมายและความสำคัญ ดังต่อไปนี้

ความหมายของพหุศิลปศึกษา

วิรุณ ตั้งเจริญและคณะ (2545: 85-87) ได้กล่าวถึงความหมายของพหุศิลปศึกษา (Arts Education) คือการบูรณาการแนวคิดและการสร้างสรรค์ศิลปะโดยเลือกสรรสื่อแสดงออกที่หลากหลาย สื่อแสดงออกอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างไม่ว่าจะเป็นสื่อสี สื่อวัตถุ สื่อร่างกาย สื่อเสียง สื่อภาษาเป็นการแสดงออกจากสภาพการรู้คิดและจินตภาพเพื่อสะท้อนสุนทรีย์ะ ภูมิปัญญา และวัฒนธรรม

เป้าหมายหลัก

1. เพื่อให้พหุศิลปศึกษาเป็นแกนพัฒนาทัศนคติและสุนทรีย์ะของผู้ขึ้นชมทุกคนในสังคม
2. เพื่อให้พหุศิลปศึกษาเป็นแกนพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของผู้ขึ้นชมทุกคนในสังคม
3. เพื่อให้พหุศิลปศึกษาเป็นแกนพัฒนาวัฒนธรรมบูรณาการ (Integral culture) ในสังคม

เป้าหมายในการเรียนการสอน

ลำดับความสำคัญในการเรียนการสอนพหุศิลปศึกษา

1. การพัฒนาทัศนคติ (Affective Domain)
2. การพัฒนาความรู้ (Cognitive Domain)
3. การพัฒนาทักษะ (Psychomotor Domain)

ทฤษฎีสันับสนุนพหุศิลปศึกษา

1. ศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE./Discipline Based Arts Ed.)
2. ศิลปศึกษาเชิงพหุปัญญา (MIAE./Multiple Intelligences Art Ed.)
3. ศิลปศึกษาเชิงภูมิปัญญาไทย (TWAE./Thai Wisdom Arts Ed.)

4. ศิลปศึกษาเชิงศิลปะหลังสมัยใหม่ (PMAE./Post-Modern Arts Ed.)

5. ศิลปศึกษาเชิงความสามารถพิเศษ (GCAE./Gifted Child Arts Ed.)

วิรุณ ตั้งเจริญ (2548: 137) ได้เรียบเรียงในหนังสือทัศนศิลปศึกษาถึงทฤษฎี พหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน DBAE. Discipline Based Arts Education การศึกษาและศิลปศึกษากะแสสากลในสหรัฐอเมริกาและยุโรปช่วงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 20 เป็นกระแสการศึกษาแบบพัฒนาการนิยม (Progressivism) ที่สอดคล้องกับกระบวนการเสรีภาพ ลัทธิสมัยใหม่ และศิลปะหลังสมัยใหม่ในสังคม มีการเรียนการสอนแบบ “เด็กเป็นศูนย์กลาง” (Child-centered Movement) เน้นการแสดงออกเฉพาะตัว ทั้งกระบวนการศึกษาและศิลปศึกษา อิทธิพลของการศึกษาแบบพัฒนาการนิยมแพร่หลายเข้าสู่สังคมไทยโดยผู้ที่ไปศึกษาต่อในสหรัฐอเมริกาและยุโรป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วิทยาลัยวิชาการศึกษา แนวคิดและการปฏิบัติได้พัฒนาขึ้นมาในสังคมไทย ช่วงทศวรรษ 1970-1980 ได้มีกระบวนการเคลื่อนไหวความคิดทางการศึกษาและศิลปศึกษาเกิดขึ้นใหม่ในสหรัฐอเมริกาและยุโรป โดยมุ่งเน้นแบบแผนหรือหลักเกณฑ์แทนการแสดงออกเฉพาะตัว (self-expression) พัฒนาการดังกล่าวผสมผสานสัมพันธ์กับพัฒนาการของลัทธิหลังสมัยใหม่ ศิลปศึกษาแบบแผน(Discipline-centered Movement) ได้พัฒนาแกนสำคัญในการสอน 4 แกน ดังนี้

1. ประวัติศาสตร์ศิลป์ (Art History)
2. สุนทรียศาสตร์ (Aesthetics)
3. ศิลปวิจารณ์ (Art Criticism)
4. ศิลปะสร้างสรรค์ (Creating Art)

เกษสิณี โชติกเสถียรและคณะ (2545: 216) กล่าวว่า พหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (Discipline Based Arts Education : DBAE) คือ โครงสร้างพื้นฐานในการเรียนการสอนศิลปศึกษา ซึ่งแต่เดิมได้แบ่งเนื้อหาที่เหมาะสมครอบคลุมค่าทางการเรียนศิลปะ โดยแบ่งออกเป็น 4 แกน คือ เนื้อหาด้านสุนทรียศาสตร์ เนื้อหาด้านศิลปวิจารณ์ เนื้อหาด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ และเนื้อหาด้านศิลปะปฏิบัติ

กิลเบิร์ต คล้าก ไมเคิล เดย์ และดเวนเกรียร์ (มะลิฉัตร เอื้ออนันท์. 2545: 30-31; อ้างอิงจาก กิลเบิร์ต คล้าก ไมเคิล เดย์; และดเวนเกรียร์. 1987) ระบุว่า DBAE มีหลักการและเหตุผลในการเรียนไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่มีวัฒนธรรม และศิลปศึกษาควรเป็นวิชาพื้นฐานบังคับวิชาหนึ่งของหลักสูตรการศึกษาทั่วไป จุดมุ่งหมายของศิลปศึกษาคือการเตรียมเด็กให้กลายเป็นผู้ใหญ่ที่รักและเห็นคุณค่าของศิลปะ เป็นผู้ให้และจรรโลงวัฒนธรรม สำหรับชื่อ DBAE หรือศิลปศึกษาแบบมีหลักเกณฑ์เป็นพื้นฐานนั้น เขาทั้งสามอธิบายว่า หมายถึงความรู้ความเข้าใจ 4 แกน คือ ด้านสุนทรียภาพ ด้านศิลปวิจารณ์ ประวัติศาสตร์ศิลป์และศิลปะปฏิบัติ ซึ่งการวางเนื้อหาและหน่วยของการเรียนรู้นั้น ออกแบบสร้างให้สนองเป้าหมายทั้ง 4 แกนนี้

แนนซี โจนส์และสเตฟานา วีนียัน (มะลิฉัตร เอื้ออานันท์. 2545: 5; อ้างอิงจาก Jones; & Runyan. 1986) เล่าถึงการพัฒนาหลักสูตรศิลปะสำหรับระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนรัฐบาล ในเมืองเวอร์จิเนียปีช โดยที่หลักสูตรนั้นพัฒนาตามแนวทาง DBAE ที่ระบุอยู่ในเอกสารของสมาคมศิลปศึกษาแห่งชาติ (NAEA) ปี 1976 คือ มีเป้าหมาย 5 ประการที่สะท้อนให้เห็นการบูรณาการความรู้ทั้ง 4 แกน คือ

1. การรับรู้และความเฉียบไว (Perception and Sensitivity) (วิถีสุนทรียภาพ)
2. ศึกษาเกี่ยวกับศิลปินและผลงานศิลปะ (แกนประวัติศาสตร์ศิลป์)
3. การทำผลงานศิลปะ (แกนศิลปะปฏิบัติ)
4. ศิลปะวิจารณ์ (แกนศิลปะวิจารณ์)
5. ส่วนประกอบต่างๆและองค์ประกอบของการออกแบบ (พื้นฐานของทุกแกน)

ไมเคิล พาร์สัน (มะลิฉัตร เอื้ออานันท์. 2545: 5; อ้างอิงจาก Parsons. 1988) ทำการค้นคว้าเกี่ยวกับการเรียนการสอนศิลปะที่บูรณาการสาระความรู้ 4 แกน ของ DBAE เขาชี้แจงว่าความเปลี่ยนแปลงของเนื้อหาวิชาและกิจกรรมการเรียนการสอนมาสู่แนวทางเช่นนี้ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงมโนทัศน์เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ (Cognition) ซึ่งเป็นประเด็นที่มีความสำคัญในวงการจิตวิทยาในยุคปัจจุบัน มโนทัศน์ที่เขากล่าวถึงคือ มโนทัศน์เกี่ยวกับระบบต่างๆของสัญลักษณ์ (Symbol systems) การจำกัดขอบเขตของความคิด (ฟังก์ความคิด) ไปที่สื่อหรือสัญลักษณ์ใด สัญลักษณ์หนึ่งในแต่ละคราว ไม่ว่าสื่อหรือสัญลักษณ์นั้นจะเป็นสื่อด้านการรับรู้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความคิดทางทัศน์ (Visual thinking) หรือสื่อทางการแสดงออก เช่น ในการวาด การจำกัดขอบเขตความคิดนี้ผ่านกฎเกณฑ์ของสื่อแต่ละสื่อ (ด้านปฏิบัติ วิจารณ์ สุนทรียภาพ และประวัติศาสตร์) ข้ามออกไปโยงความคิดเชื่อมต่อกัน ซึ่งจำเป็นต้องเกิดขึ้นในการเรียนรู้แบบบูรณาการ รวมทั้งต้องข้ามไปโยงมโนทัศน์เข้ากับมโนทัศน์ทางวัฒนธรรมและความมุ่งหมายของนักเรียนเอง ครูจำเป็นต้องมีความรู้ว่าจะสร้างความรู้ให้นักเรียนอย่างไร

วิชัย วงษ์ใหญ่ (มะลิฉัตร เอื้ออานันท์. 2545: 21; อ้างอิงจาก วิชัย วงษ์ใหญ่. 2535: 114) ได้เสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมศิลปะเด็กโดยระบุว่า

ข้อสำคัญประการหนึ่งคือต้องมีการปรับเปลี่ยนการสอนในสถาบันฝึกหัดครูศิลปะในอนาคตจะต้องศึกษาค้นคว้าหาองค์ความรู้ทางด้านศิลปศึกษาให้มากขึ้น ต้องมีการจัดการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มทักษะของนักศึกษาฝึกหัดใน 5 เรื่องใหญ่ๆ คือ ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะประวัติศาสตร์ศิลป์ทางแถบตะวันออก ความรู้ด้านสุนทรียภาพศาสตร์ ความรู้และทักษะทางการวิจารณ์ และการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ รวมทั้งความรู้และทักษะในเทคนิควิธีการสอนในแต่ละระดับ

มะลิฉัตร เอื้ออานันท์ ได้กล่าวสรุปว่าข้อมูลเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความสนใจในแนวคิดเชิงแบบแผน และจะสังเกตได้จากการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานปี 2544 นั้น แผนนโยบายและมาตรฐานที่คาดหวังโดยเฉพาะกับสาขาศิลปะ มีความสอดคล้องกับแนวคิดแบบขบวนการปฏิรูปหลักสูตรศิลปศึกษาแบบ DBAE มะลิฉัตรได้กล่าวสรุปว่า นักวิชาการได้สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกหัดให้มีความรู้ความเข้าใจในประวัติศาสตร์ศิลป์ สุนทรียศาสตร์ ศิลปะปฏิบัติ ศิลปะวิจารณ์ที่สอดคล้องความรู้ทั้ง 4 แกนตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน เพื่อนำเทคนิควิธีการไปจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กิลเบิร์ต คล้าก ไมเคิล เดย์ และดเวนเกรียร์ ระบุคุณสมบัติ 10 ประการของหลักสูตรและการสอนแบบ DBAE รวมทั้งการนำไปใช้ (มะลิฉัตร เอื้ออานันท์. 2545 32-34; อ้างอิงจาก Clark, Day; & Greer. 1987: 135-136) โดยแยกเป็นด้านๆให้เห็นว่าแต่ละด้านนั้นมีคุณสมบัติเช่นไร

ก. หลักการและเหตุผล

1. เป้าหมายของ DBAE นั้นคือ การพัฒนาความสามารถในความเข้าใจและซาบซึ้งเห็นคุณค่าศิลปะของผู้เรียน ซึ่งกรณีนี้เกี่ยวข้องกับความรู้และทฤษฎีในประเด็นของศิลปะ และความสามารถในการรับรู้พอกับการสร้างสรรคศิลปะ
 2. ศิลปะเป็นส่วนประกอบสำคัญส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษาทั่วไป (general education) และเป็นรากฐานของสาขาวิชาเฉพาะด้านที่นักเรียนสามารถศึกษาต่อในระดับสูงในอนาคต
- ข. เนื้อหา
3. เนื้อหาสำหรับการสอนมีพื้นฐานมาจากหลักเกณฑ์ 4 แกน ของ สุนทรียภาพ ศิลปะวิจารณ์ ประวัติศาสตร์ศิลป์และศิลปะปฏิบัติ ซึ่งเกี่ยวกับ (1) ธรรมชาติของศิลปะทั้ง 4 แกน (2) รากฐานด้านคุณค่าและการตัดสินศิลปะทั้ง 4 แกน (3) ประเด็นที่ศิลปะทั้ง 4 แกนถูกสร้างขึ้นและ (4) กระบวนการและกลวิธีในการกระทำศิลปะทั้ง 4 แกน
 4. เนื้อหาการเรียนมาจากเครือข่ายที่กว้างขวางของทัศนศิลป์ ซึ่งรวมทั้งศิลปะพื้นบ้าน ศิลปะประยุกต์ วิจิตรศิลป์จากวัฒนธรรมตะวันตก และวัฒนธรรมอื่นตั้งแต่อดีตจนถึงยุคร่วมสมัย

ค. หลักสูตร

5. หลักสูตรทุกระดับชั้นสร้างขึ้นอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอน มีความกระจ่างชัดเจน
6. ผลงานศิลปะเป็นศูนย์กลางในระบบของหลักสูตร และใช้ร่วมกันระหว่างสาระความรู้ทั้ง 4 แกน
7. หลักสูตรสร้างขึ้นโดยคำนึงถึงความเท่าเทียมกันของสาระความรู้ทั้ง 4 แกน
8. การจัดระบบของหลักสูตรนั้น มุ่งให้เพิ่มพูนความเข้าใจ และการเรียนรู้ของนักเรียนซึ่งจะพัฒนาขึ้นโดยคำนึงถึงความเหมาะสมด้านพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละวัยเป็นสำคัญ

ง. ประเด็นอื่น

9. การนำไปใช้เต็มรูปแบบนั้นทำอย่างเป็นระบบ มีแผนการสอนศิลปะที่มีพื้นฐานกว้างขวางสามารถนำไปใช้ได้หลายเขตการศึกษา มีผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปศึกษาให้การแนะนำ มีการสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร และมีสื่อการสอนที่ถูกต้องเหมาะสม
10. มีหลักเกณฑ์และขั้นตอนที่ถูกต้องเหมาะสมสำหรับใช้ประเมินผลการเรียนของนักเรียนและหลักสูตรคุณสมบัติต่างๆ 10 ประการนี้ นักวิชาการทั้งสามนำเสนอพร้อมทั้งมีทฤษฎีและหลักการของนักวิชาการในอดีตและร่วมสมัยรองรับให้เข้ากับยุคสมัย

สรุปความคิดของกิลเบิร์ต คล้าก ไมเคิล เดย์ และดเวนเกรียร์ ระบุคุณสมบัติ

10 ประการของหลักสูตรและการสอนแบบ DBAE รวมทั้งการนำไปใช้ได้ว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวความคิดเชิงแบบแผนเป็นการวางระเบียบแบบแผนเพื่อประโยชน์สูงสุดในการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ได้นำไปใช้จริง สามารถสร้างหลักสูตรที่มีลำดับขั้นตอน ความรู้ทั้ง 4 แกน เชื่อมโยงความสัมพันธ์กันได้โดยสอดคล้องกัน ผู้เรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมโดยมีความเข้าใจ สร้างการรับรู้ความเข้าใจเนื้อหาด้วยตนเอง วิเคราะห์วิจารณ์งานศิลปะได้ด้วยความรู้และทฤษฎีของศิลปะ

มะลิฉัตร เอื้ออานันท์ (มะลิฉัตร เอื้ออานันท์. 2545: 30) ได้กล่าวว่าความแตกต่างหลักการของขบวนการปฏิรูปแบบยึดหลักเกณฑ์และศิลปศึกษาแบบมีหลักเกณฑ์เป็นพื้นฐานได้มีการค้นคว้าวิจัย ได้แย้งในวงการ เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปจากแนวคิดเดิมคือขบวนการปฏิรูปแบบยึดหลักเกณฑ์ที่มีการยึดเนื้อหาและหลักเกณฑ์เป็นศูนย์กลางเปลี่ยนเป็นศิลปศึกษาแบบมีหลักเกณฑ์เป็นพื้นฐาน จากกิลเบิร์ต คล้าก ไมเคิล เดย์ และดเวนเกรียร์ (มะลิฉัตร เอื้ออานันท์. 2545: 30) นักวิชาการทั้งสามคน ให้ความแสดงความคิดเห็นว่า จุดมุ่งหมายของศิลปศึกษา คือ เตรียมเด็กให้กลายเป็นผู้ใหญ่ที่รักและเห็นคุณค่าของศิลปะ สามารถรู้ถึงความแตกต่างของผลงาน สำหรับผู้ใหญ่ที่มีความสามารถสร้างสรรค์ก็สามารถสร้างผลงานที่มีคุณค่าให้สังคม สำหรับเด็กที่มีความละเอียดอ่อน จะสามารถสร้างเสริมประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น อยู่อย่างมีความสุข ในด้านศิลปศึกษาแบบมีหลักเกณฑ์เป็นพื้นฐาน DBAE นักวิชาการทั้งสามท่านให้ความหมายว่า ความรู้ความเข้าใจ 4 แกน คือ ด้านสุนทรียภาพ ด้านศิลปวิจารณ์ ประวัติศาสตร์ ศิลปะและศิลปะปฏิบัติ ในการวางแผนเนื้อหาและหน่วยการเรียนรู้ควรออกแบบให้ตรงตามเป้าหมายทั้ง 4 แกน กิจกรรมที่สร้างเสริมความคิดสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับแกนทั้งสี่ คือ หมายถึงความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานศิลปะ ความคิดสร้างสรรค์ในการวิจารณ์ซึ่งเห็นคุณค่า และประวัติศาสตร์ศิลป์ซึ่งเป็นแนวคิดที่เป็นลักษณะบูรณาการมิใช่การเรียนรู้ 4 แกน อย่างเอกเทศ ซึ่งทั้งสี่แกนสนับสนุนซึ่งกันและกัน

สรุปความคิดเห็นของ มะลิฉัตร เชื้ออานันท์ ดังกล่าวข้างต้นได้ว่าการนำความคิด ศิลปะศึกษาแบบมีหลักเกณฑ์เป็นพื้นฐาน DBAE ที่นักวิชาการ กิลเบิร์ต คล้าก ไมเคิล เดย์ และเดเวนเกรียร์ ทั้งสามท่านได้กล่าว อีกทั้งนักวิชาการของไทยได้นำมาประยุกต์อยู่ในพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน ที่มีหลักการทั้ง 4 แกน เหมือนกัน ในการนำแนวคิดนี้ไปให้นักวิชาการทั้งสามท่านแนะนำแนวทางว่าควรนำหลักการทั้ง 4 แกนมาบูรณาการกันในการจัดการเรียนการสอนในหน่วยการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่ามีความเหมาะสมในการเรียนการสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ที่ความผสมผสานให้เป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องและสัมพันธ์ในหน่วยการเรียนรู้ในเรื่องเดียว

สรุปข้อความที่ได้ศึกษา แนวความคิด ทฤษฎีดังกล่าวได้ว่า พหุศิลปศึกษานั้นมีบทบาทในประเทศไทยมากยิ่งขึ้นในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เป็นการบูรณาการเนื้อหาศิลปะ วิชาการผสมผสานกับสื่อต่างๆ ทั้งสื่อเป็นรูปแบบศิลปะและสื่อในภูมิปัญญาท้องถิ่น แสดงออกด้วยจินตนาการอย่างสร้างสรรค์ ได้รับสุนทรียะ ได้รับความงามด้วยผัสสะ ได้รับความงามตามที่คุณได้รับเข้าใจ พหุศิลปศึกษาในประเทศไทย นักวิชาการในประเทศไทยได้รวบรวมแนวคิด แบ่งออกเป็น 5 แบบ คือ

1. ศิลปะศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE./Discipline Based Arts Ed.)
2. ศิลปะศึกษาเชิงพหุปัญญา (MIAE./Multiple Intelligences Art Ed.)
3. ศิลปะศึกษาเชิงภูมิปัญญาไทย (TWAE./Thai Wisdom Arts Ed.)
4. ศิลปะศึกษาเชิงศิลปะหลังสมัยใหม่ (PMAE./Post-Modern Arts Ed.)
5. ศิลปะศึกษาเชิงความสามารถพิเศษ (GCAE./Gifted Child Arts Ed.)

ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญของแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) เป็นแนวคิดที่ให้ผู้เรียนเข้าใจเป็นขั้นตอนในการเรียนรู้เพื่อความเข้าใจที่ลึกซึ้ง ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้จรรโลงใจที่มาจากภายในของผู้เรียนเอง ซึ่งแนวคิดนี้มี 4 แกน แกนที่ 1 ประวัติศาสตร์ศิลป์ (Art History) แกนที่ 2 สุนทรียศาสตร์ (Aesthetics) แกนที่ 3 ศิลปะวิจารณ์ (Art Criticism) แกนที่ 4 ศิลปะปฏิบัติ (Creating Art) นำมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมในชั้นมัธยมศึกษา เพื่อความเข้าใจของผู้เรียนเป็นขั้นตอน สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของกลุ่มสาระศิลปะมากยิ่งขึ้น

2.10.1 ประวัติศาสตร์ศิลป์ (Art History)

2.10.1.1 ความหมายของประวัติศาสตร์ศิลป์

รุ่งโรจน์ ธรรมรุ่งเรือง (2551: 10-11) ได้กล่าวถึงวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะเป็นวิชาที่ว่าด้วยการศึกษางานศิลปกรรม และศิลปกรรมที่นำมาศึกษา ได้แก่ จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ประณีตศิลป์ และได้รวบรวมบทความจากนักประวัติศาสตร์ ที่กล่าวโดยสรุปได้ว่า

ประวัติศาสตร์ศิลปะเป็นการศึกษาโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความเข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์ในอดีต ทั้งในเรื่องวิถีชีวิต ค่านิยม ความเชื่อทางลัทธิและนิกายศาสนา โดยใช้ผลงานที่มนุษย์สร้างขึ้นเป็นหลักฐานในการศึกษาค้นคว้า

ทวีเกียรติ ไชยงยศ (2551: 111) ได้กล่าวถึง แก่นประวัติศาสตร์ศิลป์ หมายถึง การรักษาความเป็นมาของศิลปะ เริ่มจากการศึกษาความเป็นมาของศิลปะใกล้ตัว ศิลปะในท้องถิ่นของตน ศิลปะระดับภาค ระดับประเทศของตนเอง ศิลปะพื้นบ้าน ศิลปะระดับโลก ซึ่งจะสูงขึ้นตามระดับการศึกษา

เกษิณี โชติกเสถียรและคณะ (2545: 223, 239-241) กล่าวว่า ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ฉบับปรับปรุง (2530: 503) คำว่า ประวัติ หมายถึง เรื่องราวว่าด้วยความ เป็นไปของคน สถานที่ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทั้งนี้ได้กล่าวถึงนักวิชาการ เจตนา นาควัชระ กล่าวถึง ประวัติศาสตร์ศิลปะ จะต้องทำหน้าที่เป็นวิทยาการที่สนับสนุนประวัติศาสตร์หรือเป็นศาสตร์ “รอง” ของประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์ศิลป์เป็นประโยชน์ในการเขียนประวัติศาสตร์ เพราะนักประวัติศาสตร์ชอบใช้ศิลปกรรมเป็นหลักฐานเครื่องบ่งชี้ปรากฏการณ์ทางประวัติศาสตร์บางประการได้ การประเมินคุณค่าของศิลปกรรมคือการประเมินคุณค่าของอารยธรรมของมนุษย์

สรุปได้ว่า ประวัติศาสตร์ศิลปะนั้นมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์เป็นหลักฐานทางวัฒนธรรมของมนุษย์ในแต่ละยุคสมัย พัฒนาการความเจริญทางวัฒนธรรมความเชื่อ เหตุการณ์ อารยธรรมตลอดจนสาเหตุต่างๆของสังคมไทย สามารถนำเรียบเรียงเรื่องราวเป็นประวัติศาสตร์ที่มีความจริงรองรับ เป็นเครื่องเตือนให้ผู้ที่ได้เรียนรู้ตระหนักถึงความสำคัญของความคิดของชาติ

2.10.1.2 กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน

กิจกรรมที่จัดขึ้นในเนื้อหาของประวัติศาสตร์ศิลป์นั้น ควรจัดให้นักเรียนสามารถแยกเป็นประเด็นสำคัญเกี่ยวกับรูปแบบศิลปกรรม ซึ่งนำแนวทางการคิดจากเกษิณี โชติกเสถียร และคณะ (2545: 240) ดังนี้

1. มีความเข้าใจในรูปแบบศิลปกรรมที่ศิลปินในอดีตสร้างขึ้น
2. มีความเห็นใจศิลปินและเข้าใจในรูปแบบศิลปกรรมที่ต้องมีลักษณะรูปแบบเช่นนั้น
3. สามารถมองเห็นส่วนประกอบของรูปแบบศิลปกรรมในอดีต ตามพื้นฐานต่างๆ เช่น ทางวัสดุโครงสร้าง วัฒนธรรม และหลักการ
4. มีความคิดลึกซึ้ง กว้าง และเป็นธรรม สามารถพิจารณาสภาพแวดล้อมได้

สรุปได้ว่า กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์นั้น ผู้เรียนควรได้เรียนรู้ให้เข้าถึงลักษณะเด่น รูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ชัดเจนในแต่ละยุคสมัย สามารถวิเคราะห์ความสำคัญของรูปแบบ หลักการ โครงสร้าง วัสดุ ได้อย่างเข้าใจ

2.10.1.3 การประเมินผล

ในการประเมินผลในการจัดกิจกรรมผู้เรียนสามารถอธิบายเหตุการณ์และรูปแบบที่ลักษณะเด่นชัดในแต่ละยุคสมัยได้ ได้ทราบสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบความสำคัญของวัสดุ ความเชื่อของสังคมในสมัยนั้นๆ สามารถอธิบายส่วนดีและส่วนเสีย ความจำเป็นที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบในเชิงวิเคราะห์ได้

สรุปได้ว่าการประเมินผลนั้นวิเคราะห์ความเข้าใจของผู้เรียนที่ผ่านประสบการณ์ที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ศิลป์โดยครูผู้สอนอธิบายถึงหลักการวิเคราะห์ส่วนดี ส่วนเสีย อิทธิพลต่อรูปแบบในการสร้างศิลปกรรมในยุคต่างๆ

2.10.2 สุนทรียศาสตร์ (Aesthetics)

2.10.2.1 ความหมายของสุนทรียศาสตร์

เกษสิณี โชติกเสถียรและคณะ(2545: 233-234) ได้กล่าวถึงเนื้อหาด้านสุนทรียศาสตร์ ดังนี้

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ฉบับปรับปรุง (2530 : 814) ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับเนื้อหาด้านสุนทรียศาสตร์ (aesthetics) ว่าเกี่ยวกับความนิยมความงาม สุนทรียภาพ (ศิลปะ) นั้น เป็นความรู้ถึงคุณค่าของสิ่งทั้งาม และความเป็นระเบียบของเสียง และถ้อยคำที่ไพเราะ ส่วนสุนทรียศาสตร์เป็นวิชาที่ว่าด้วยความนิยมความงาม เพราะ สุนทร แปลว่า งาม ดี ไพเราะ วิชาว่าด้วยความงาม ซึ่งผู้บัญญัติต้องการใช้คำแปลภาษาอังกฤษว่า aesthetics อันมาจากภาษากรีกว่า aisthetices ซึ่งแปลว่าคุณศัพท์ของคำกริยา aisthenomai แปลว่า รู้ด้วยผัสสะ

ทั้งนี้ เกษสิณี โชติกเสถียรและคณะ ได้กล่าวถึง ความหมายสุนทรียศาสตร์ของนักวิชาการ พีระพงษ์ กุลพิศาล (2530: 134 – 135) ซึ่งมีเนื้อหากล่าวถึงสุนทรียศาสตร์ในการวิจัยศิลปะ ดังนี้

สุนทรียศาสตร์ คือ ที่มาของเกณฑ์มาตรฐานที่ใช้ในการวิจัยศิลปะ และความรู้ทางสุนทรียศาสตร์ เป็นความรู้ที่เกี่ยวกับการศึกษา ถึงประสบการณ์สุนทรียศาสตร์ (aesthetics experience) อันเป็นประสบการณ์พิเศษของคนบางคนในการเข้าถึงสุนทรีย วัตถุด้วยทัศนะทางสุนทรียศาสตร์ของตน ซึ่งแตกต่างกันไปตามความมากน้อยของประสบการณ์ทางสุนทรียศาสตร์ไม่ได้

ทวีเกียรติ ไชยงยศ (2551: 109) ได้กล่าวถึง แกนสุนทรียศาสตร์ ดังนี้

แกนสุนทรียศาสตร์ (Aesthetics) หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับความงาม โดยเฉพาะความงามของศิลปะ เป็นส่วนหนึ่งของปรัชญาทั่วไป เนื้อหาสุนทรียศาสตร์ประกอบด้วย ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ ประวัติ สุนทรียศาสตร์ รวมไปถึงความรู้สึกรับรู้ (Sense Perception) ในการสอนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา นั้น ยังไม่จำเป็นต้องเป็นทฤษฎีหรือประวัติสุนทรียศาสตร์มาสอน แต่เป็นการสอน การรับรู้ (Perception) ต่อสิ่งต่างๆรอบตัวตามความรู้สึก (Sense) ของเขา แล้วแสดงออกมาเป็น คำพูด หรือ ภาพ หรือ เสียง หรือ ท่าทาง สรุปง่ายๆ ก็คือ สอนให้เขามีประสบการณ์ทางความรู้สึก (Feeling) ต่อปรากฏการณ์ต่างๆ ทั้งธรรมชาติและศิลปะ ซึ่งก็คือสร้างประสบการณ์สุนทรีย์ (Aesthetics Experience) เช่น ความรู้สึกจากการรับรู้ธรรมชาติ ได้แก่ เขามีความรู้สึกต่อบรรยากาศยามรุ่งอรุณอย่างไร จากนั้นให้ เขาได้แสดงออกซึ่งความรู้สึกนั้นๆออกมาเป็นการพูด เขียน หรือท่าทาง ความรู้สึกจากการรับรู้งานศิลปะ เช่น เขามีความรู้สึกต่อภาพเขียนที่สร้างขึ้นอย่างไร เขามีความรู้สึกต่อภาพเขียนที่คนอื่นสร้างขึ้นอย่างไร เป็นต้น และให้เขาได้แสดงซึ่งความรู้สึกนั้นออกมาเป็นภาษาพูด เขียน ภาพ เสียง ท่าทาง ซึ่งผู้ สอนจะ เลือกลงมือเรียนปฏิบัติตามความเหมาะสมในแต่ละครั้งที่สอน

เกษสิณี โชติกเสถียรและคณะ (2545: 233-234) การศึกษาสุนทรียศึกษา ความมุ่งหมายของวิชาสุนทรียศาสตร์

เพื่อสร้างความเข้าใจศิลปะที่เป็นรูปทรง ซึ่งสนองการมองเห็นทุกแขนงอย่างมีหลักการและเหตุผล อันเกี่ยวข้องกับ พฤติกรรมและประสบการณ์ของมนุษย์ คือ ความพยายามยกระดับของการสร้างสรรค์และความสนใจในศิลปะ ที่เป็นไปตามสัญชาตญาณนั้นให้เป็นพฤติกรรมที่เต็มไปด้วยภูมิปัญญา และเป็นเพียงเรียนรู้เรื่องทฤษฎีเกี่ยวกับมาตรฐานของความงามเท่านั้น มิได้สอนให้ลงมือ ปฏิบัติหรือการฝึกหัด เพื่อให้กลายเป็นศิลปินหรือจิตรกร

สรุปความหมายของสุนทรียศาสตร์ คือ การรับรู้ทางด้านความรู้สึกจากผัสสะของร่างกายถึงความงาม การตีความหมายความรู้สึกนั้นได้จากประสบการณ์ที่ จึงแสดงออกเป็นการพูด อธิบาย เขียน พูด ท่าทาง กริยา ของผู้ที่รับผัสสะนั้น

2.10.2.2 กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน

เกษสิณี โชติกเสถียรและคณะ (2545: 235-236) ได้ยกตัวอย่าง เออิริวิทซ์และ เมเดจา กล่าวว่า การสอนสุนทรียศึกษาควรจะต้องเน้นกลวิธีการอภิปราย เกมที่มองเห็น เกมต่อเนื่อง แสดงบทบาทที่คิดขึ้น ศึกษาในพิพิธภัณฑ์ และศึกษาในห้องปฏิบัติการ พร้อมทั้งกล่าวถึงโปรแกรม สุนทรียศาสตร์ซึ่งสร้างขึ้นโดยเซมเรล ประกอบด้วยโปรแกรม 6 กลุ่ม ดังนี้

1. สุนทรียะในโลกกายภาพ สุนทรียะในโลกกายภาพมุ่งเน้นการเสนอกิจกรรมที่สร้างความซาบซึ้งหรือการชื่นชมต่อแสดง การเคลื่อนไหว เสียงและบริเวณว่าง
2. สุนทรียะในปัจจัยศิลปะ ครอบคลุมถึงปัจจัยที่จำเป็นในงานศิลปะทั้งหลาย เช่น พื้นผิวส่วนย่อยและส่วนร่วม น้ำหนักสี ความขัดแย้งเชิงนาฏลักษณ์ ลีลา การกำหนดและสิ่งแวดล้อม การสื่อสารไร้คำ รูปทรง ความสัมพันธ์ของรูปทรง รูปร่าง และกระสวยการเคลื่อนไหว
3. สุนทรียะในกระบวนการสร้างสรรค์ ครอบคลุมถึงปัญหาต่างๆ เช่น สร้างแบบให้สัมพันธ์กับเสียง สร้างความสัมพันธ์เสียงและการเคลื่อนไหว สร้างสรรค์เสียงและภาพ วิเคราะห์บุคลิกลักษณะ สร้างสรรค์ภาพ คำสร้างสรรค์บุคลิกลักษณะ สร้างรูปกับการเคลื่อนไหว ฯลฯ เป็นการผสานกระบวนการสร้างสรรค์สื่อชนิดต่างๆเข้าด้วยกัน
4. สุนทรียะในศิลปิน เป็นการศึกษาชีวิต การทำงาน การสร้างสรรค์ และความคิดของนักแสดง ศิลปิน นักเขียน นักแต่งเพลง สถาปนิก ผู้สร้างภาพยนตร์ ฯลฯ เป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจและทัศนคติ
5. สุนทรียะในวัฒนธรรม เป็นการเชื่อมโยงเด็กเข้าสู่วัฒนธรรมในสังคมซึ่งเด็กควรจะชื่นชมว่าสุนทรียะในทางวัฒนธรรมอยู่ที่ไหน ทำไมจึงชื่นชม ชื่นชมอย่างไร ชื่นชมในสภาพปัจเจก คุณค่า ฯลฯ
6. สุนทรียะในสิ่งแวดล้อม เป็นการทัศนศึกษา สิ่งแวดล้อมในจินตนาการสุนทรียะของบุคคลและบริเวณว่างสาธารณะ สิ่งแวดล้อมรอบตัว สิ่งแวดล้อมในอนาคต สุนทรียะของเทคโนโลยี สุนทรียะของศิลปะในสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนทางสุนทรียศาสตร์นั้นมีความหลากหลาย ซึ่งจากทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น โปรแกรมการเรียนรู้สุนทรียศาสตร์ มีดังนี้ สุนทรียะในโลกกายภาพ สุนทรียะในปัจจัยศิลปะ สุนทรียะในกระบวนการสร้างสรรค์ สุนทรียะในศิลปิน สุนทรียะในวัฒนธรรม สุนทรียะในสิ่งแวดล้อม เป็นกระบวนการของกิจกรรมแตกต่างกันไปตามบริบทของเนื้อหาและหลักสูตร

2.10.2.3 การประเมินผล

เกษสิณี โชติกเสถียรและคณะ (2545: 235-236) ในการประเมินผล เราควรดูจากการจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนในช่วงต่างๆ โดยใช้ภาษาที่เหมาะสม สอดคล้อง รวมทั้งสอดแทรกความคิดสร้างสรรค์ ให้เด็กได้เข้าใจ จินตนาการ รวมทั้งประยุกต์กิจกรรม

สรุปได้ว่า การประเมินผลของกิจกรรมสุนทรียศึกษา สังเกตพฤติกรรมที่ได้จากการจัดกิจกรรม การแสดงออกของผู้เรียน ความเพลิดเพลิน ความผ่อนคลาย ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการได้อย่างหลากหลาย การรับความงามในความคิดของผู้เรียน เห็นคุณค่าและตระหนักถึงกระบวนการสร้างสรรค์ ภูมิปัญญาที่สร้างสมมาตั้งแต่บรรพกาล

2.10.3 ศิลปะปฏิบัติ (Art Production)

2.10.3.1 ความหมายของศิลปะปฏิบัติ

เกษสิณี โชติกเสถียรและคณะ (2545: 252) ได้กล่าวถึง “กิจกรรมด้านศิลปะปฏิบัติคือประสบการณ์ตรงที่ผู้เรียนจะเกิดความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ เพราะกระบวนการทำงานทางศิลปะนั้น เป็นกระบวนการต่อเนื่อง และเป็นกระบวนการแก้ปัญหาเฉพาะบุคคล โดยใช้ความคิดจินตนาการ ทักษะ และประสบการณ์ของแต่ละคนเป็นพื้นฐานสำคัญ” วัตถุประสงค์ของการเรียนคือ รู้จักคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การใช้เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ วิธีการใช้ การเก็บรักษา ออกแบบ สิ่งประดิษฐ์ รู้จักรับผิดชอบในการปฏิบัติงานทั้งส่วนตัวและหมู่คณะ นำศิลปะไปประยุกต์ใช้ในวิชาอื่น

สรุปได้ว่า ศิลปะปฏิบัติ เป็นกระบวนการสร้างผลงานของผู้เรียน ซึ่งเป็นประสบการณ์ตรง เพิ่มทักษะ ทั้งความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ นำความรู้ความเข้าใจไปวิเคราะห์แก้ปัญหา สร้างผลงานที่เป็นเอกลักษณ์และลักษณะของตัวผู้สร้าง เป็นกระบวนการที่สร้างให้ผู้เรียนมุ่งมั่นในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ เกิดความมั่นใจ ภูมิใจในตนเอง

2.10.3.2 กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน

เกษสิณี โชติกเสถียรและคณะ(2545: 254-255) ได้แบ่งการจัดกิจกรรมเป็น3 ประเภท คือ

1. กิจกรรมศิลปะ 2 มิติ คือ กิจกรรมให้เด็กสร้างสรรค์งานบนระนาบวัสดุแบน โดยใช้กลวิธีวาดเส้น ระบายสี พิมพ์ หรือกดทับ มีเฉพาะมิติความกว้างและยาว
 2. กิจกรรมศิลปะ 3 มิติ คือ กิจกรรมเด็กสร้างสรรค์ให้มีลักษณะลอยตัว นูน ไว้ในพื้นที่โดยใช้การปั้น การแกะสลักหรือวิธีการที่เหมาะสม มีมิติ ความกว้าง ความยาว และความลึก
 3. กิจกรรมศิลปะสื่อผสม โดยนำศิลปะ 2 มิติ และ 3 มิติ มาผสมผสานกัน
- ด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอนคือ
1. วางแผนการจัดการเรียนการสอนในแต่ละภาคเรียน ลงละเอียดในแต่ละคาบเรียน ลำดับความยากง่ายของกลวิธีและความรู้ ตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด
 2. จัดเตรียมอุปกรณ์ วัสดุ สภาพห้องเรียนและวิธีการสอนที่สอดคล้องกับแผนที่วางไว้
 3. เด็กทำกิจกรรมที่วางแผนไว้โดยคำนึงถึง เปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ประสบการณ์ตรงจากสิ่งแวดล้อมนอกห้องเรียน หลีกเลียงการให้เด็กทำงานเหมือนตัวอย่าง ให้อิสระในการคิด ฝึกให้เด็กได้ประสบการณ์ทางสังคม
 4. ผู้ปกครองควรให้การเสริมประสบการณ์ทางศิลปะ โดยให้ผู้ปกครองกระตุ้นจินตนาการของเด็ก

5. มีป้ายนิเทศ ที่ตั้งแสดงผลงานเพื่อให้เด็กได้ภูมิใจในผลงาน

6. มีความเมตตาและปราณี พยายามพูดจาไพเราะกระตุ้นจินตนาการระหว่างการ

ทำงานเสมอ

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนศิลปะปฏิบัติ นั้น ผู้สอนควรวางแผนในการจัดกิจกรรมในแต่ละคาบ พร้อมทั้งผู้เรียนควรได้รับการกระตุ้นจินตนาการจากสิ่งแวดล้อม สังคม ผู้ปกครองและครูผู้สอนที่สอนในห้องเรียน ให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นจินตนาการที่สร้างสรรค์ จัดแสดงผลงานให้เด็กได้ภูมิใจอันเป็นแรงกระตุ้นให้เด็กได้มีความมั่นใจในการทำงานครั้งต่อไป

2.10.3.3 การประเมินผล

เกษสิณี โชติกเสถียรและคณะ (2545: 255) กล่าวถึงการประเมินผล คือ ดูจาก ผลงาน ความตั้งใจการสร้างงานศิลปะของนักเรียน การแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ กล่าวแสดงออก และแสดงความเป็นตัวของตัวเอง สรรพสร้างความสัมพันธ์ระหว่างรูปภาพเป็นเรื่องราวได้

สรุปได้ว่าการประเมินผลงานของศิลปะปฏิบัติ คือ ประเมินความคิดสร้างสรรค์ ความตั้งใจในการทำงาน การร่วมกิจกรรมอย่างมุ่งมั่น กล้าคิด กล้าแสดงออก ผลงานมีจินตนาการที่ผสมผสานสิ่งต่างๆเป็นเรื่องราว

2.10.4 ศิลปวิจารณ์ (Art Criticism)

2.10.4.1 ความหมายของศิลปวิจารณ์

มะลิฉัตร เอื้ออานันท์ (2545: 78) กล่าวว่า “ศิลปวิจารณ์ควรเป็นวลีที่หมายถึง กระบวนการบรรยาย วิเคราะห์ ตีความ และตัดสินคุณภาพต่างๆที่มีอยู่ในผลงานศิลปะชิ้นนั้นๆ โดยเป็นการกระทำที่เจตนาหรืออย่างมีเป้าหมาย การวิจารณ์ศิลปะนี้เป็นการแสดงออกทางถ้อยคำหรือใช้ ภาษาและมักแสดงออกเพื่อสื่อความหมายว่า เรารู้อะไรบ้างเกี่ยวกับผลงานศิลปะชิ้นนั้นในเชิงทฤษฎี”

ทวีเกียรติ ไชยงยศ (2551: 112) ได้กล่าวถึง ศิลปะวิจารณ์ (Art Criticism) หมายถึง การพูดคุยแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับศิลปะ ศาสตราจารย์ จิน เอ มิทเลอร์ กล่าวว่า “ศิลปวิจารณ์เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับนักเรียนทุกระดับ แตกต่างกันไปเพียงความเข้มข้น ระดับเด็กก็เป็นเพียงการพูดแสดงความคิดเห็นต่อผลงานศิลปะที่ตนเองหรือผู้อื่นสร้างขึ้น ไม่ต้องมีหลักวิชาการอะไรมากนัก”

เกษสิณี โชติกเสถียรและคณะ (2545: 248-249) กล่าวว่า เป้าหมายหลักของการวิจารณ์ศิลปะ คือ การสร้างความเข้าใจในคุณค่าของงานศิลปะด้วยวิธีการมองควบคู่กับความคิด ข้อมูลเป็นเหตุผลในการสนับสนุนการยอมรับผลงาน การวิจารณ์เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้สึกับคนอื่นที่ได้สัมผัสกับงานชิ้นเดียวกัน จุดมุ่งหมายของการวิจารณ์ศิลปะที่ยอมรับกันมากที่สุด คือ การอธิบายคุณค่าหรือระดับของผลงานอย่างมีเหตุผล

สรุปได้ว่า ศิลปะวิจารณ์ คือ การแสดงออกแสดงความคิดเห็น ที่สื่อสารความหมาย ด้วยการบรรยาย วิเคราะห์ ตีความ และตัดสินผลงาน โดยมีเหตุผลทางทฤษฎีเป็นรองรับ การวิจารณ์ของแต่ละบุคคลจึงขึ้นอยู่กับประสบการณ์หรือความรู้ที่ได้รับมา

2.10.4.2 กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน

มีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางศิลปะวิจารณ์คือ ทฤษฎีการวิจารณ์อย่างสุนทรีย์ ของรอล์ฟ สมิท จากมะลิฉัตร เอื้ออนันท์ (2545: 73-74) กล่าวถึง ดังนี้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การบรรยาย เป็นการแจ้งแจ้งถึงศัพท์ที่ระบุถึงชื่อ ประเภท หรือ คุณสมบัติต่างๆของผลงาน

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ เป็นการสำรวจถึงรายละเอียดของคุณสมบัติของผลงาน ในส่วนนี้จะกล่าวถึงส่วนประกอบทางทัศนธาตุ เช่น เส้น สี รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว แสง-เงา

ขั้นที่ 3 การตีความ กล่าวถึงความหมายโดยรวมของผลงานศิลปะนั้น

ขั้นที่ 4 การประเมินผล เป็นขั้นสรุปความดีงามของผลงานอันมีรากฐานจากคุณภาพสุนทรีย์ของงานนั้น

สรุปได้ว่ากระบวนการขั้นตอนของการวิจารณ์นั้นควรมีความรู้พื้นฐานทางทัศนศิลป์ เพื่อสามารถวิเคราะห์ผลงานเป็นคำพูดและรู้จักการนำคำศัพท์มาใช้ในการอธิบายและตีความหมาย ผลงานโดยรวมได้ ขั้นตอนสุดท้ายของการจัดกิจกรรมนั้นผู้เรียนสามารถสรุปความสำคัญในด้านความงามทางการรับรู้ได้

2.10.4.3 การประเมินผล

การประเมินผลจากทฤษฎีและความหมายในการจัดกิจกรรมข้างต้น ผู้วิจัยขอสรุปการประเมินผลกิจกรรมที่ผ่านการวิจารณ์ของผู้เรียน คือ ผู้เรียนสามารถเขียนบรรยาย อธิบาย การวิเคราะห์ สังเคราะห์ผลงานศิลปะ โดยใช้ทฤษฎีความรู้ที่ได้เรียนรู้มา โดยวิจารณ์ได้อย่างสอดคล้องเหมาะสมกับผลงาน

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.1 ความหมายของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ(ม.ป.ป.: 44) ได้กล่าวถึง “แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ หมายถึง แบบทดสอบวัดความรู้ ทักษะ และสมรรถภาพสมองด้านต่างๆ ที่เด็กได้รับจากประสบการณ์ทั้งปวง ทั้งจากโรงเรียนและที่บ้าน ยกเว้นการวัดทางร่างกาย ความถนัด และทางบุคคลกับสังคม”

เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี (2554: 16) ได้กล่าวถึงความหมายทั่วไปของแบบสอบผลสัมฤทธิ์นั้น มีองค์ประกอบและบุคคลหลายท่าน ได้ให้คำนิยามไว้ ดังนี้

Encyclopedia World Dictionary ได้กล่าวว่า แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ คือ แบบสอบที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการวัดผลของการเรียนหรือการสอน

Webster's New International Dictionary of the English Language ได้ให้ความหมายว่า เป็นแบบมาตรฐานที่ใช้สำหรับวัดทักษะหรือความรู้ที่เรียนมา

รอยส์และแสตนลีย์ (Ross and Stanley, 1967) ได้ให้ความหมายสั้นๆว่า “แบบสอบผลสัมฤทธิ์” หมายถึง แบบสอบที่ใช้วัดความสามารถทางวิชาการ เช่น แบบสอบวิชาเลขคณิต แบบสอบวิชาพีชคณิต ฯลฯ เป็นต้น

เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี กล่าวสรุปองค์ประกอบและบุคคลดังกล่าวมาแล้วนั้น ว่าแบบสอบผลสัมฤทธิ์ส่วนใหญ่ที่สร้างขึ้น มีความมุ่งหมายที่สำคัญ คือ เพื่อใช้วัดผลการเรียนรู้ด้านเนื้อหา และทักษะต่างๆของแต่ละสาขาวิชา โดยเฉพาะสาขาวิชาที่จัดสอนในระดับชั้นต่างๆของแต่ละโรงเรียน ลักษณะของแบบสอบผลสัมฤทธิ์ทั้งที่เป็นข้อเขียน และที่เป็นภาคปฏิบัติจริง

มัทนินี ภูฏาคร (2542: 45) กล่าวถึง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (Achievement Test) เป็นแบบทดสอบที่มุ่งตรวจสอบความรู้ทักษะ และสมรรถนะสมองด้านต่างๆของผู้เรียน ผู้เรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนไปจากเดิมตามความมุ่งหมายของหลักสูตรวิชานั้นๆ สามารถวัดได้ 3 แบบ คือ

1. การวัดด้านเนื้อหา (Content) เป็นแบบทดสอบความสามารถด้านเนื้อหาวิชา
2. การวัดด้านปฏิบัติ (Performance) เป็นแบบทดสอบความสามารถด้านการปฏิบัติหรือทักษะของผู้เรียน
3. การวัดทางด้านทักษะ (Skill) เป็นการทดสอบความสามารถภายหลังการฝึกฝนเล่าเรียนแล้ว

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (ม.ป.ป.: 18) กล่าวว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ เป็นการมองการวัดความสามารถทางการเรียนหลังจากได้เรียนเนื้อหามาแล้ว ผู้เรียนมีความสามารถเรียนรู้มากน้อยเพียงใด เน้นวัดผลสัมฤทธิ์ยึดเนื้อหาวิชาเป็นหลัก การสอบวัดในความรู้หลังจากเรียนเนื้อหาที่กำหนดให้ในภาคเรียน หรือในชั้นหนึ่งๆนั้นเป็นการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไม่ใช่วัดความถนัด

อนุวัติ คุ้มแก้ว (2555: 123) กล่าวถึง “แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นเครื่องมือที่ใช้วัดทางด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ซึ่งเป็นการวัดเกี่ยวกับความรู้ ซึ่งแบ่งระดับพฤติกรรมในการวัดด้านนี้เป็น 6 ด้าน คือ การวัดด้านความจำ ความเข้าใจ นำไปใช้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า ลักษณะของแบบทดสอบจะมี 2 ประเภท คือ แบบปรนัย ประกอบด้วย ข้อสอบแบบถูกผิด จับคู่ เติมคำหรือแบบตอบสั้น และเลือกตอบ และแบบอัตนัย หรือ แบบความเรียง ”

สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์ (2554: 104) ให้ความหมายของแบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ เป็นเครื่องมือที่ใช้วัดความรู้ ความสามารถของผู้เรียนนั้นบรรลุผลตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด

ผู้วิจัยสรุปความหมายของแบบสอบผลสัมฤทธิ์ ดังนี้ แบบสอบผลสัมฤทธิ์ เป็นแบบทดสอบความรู้ทางด้านเนื้อหา ทักษะ ความสามารถของผู้เรียนหลังจากที่ครูผู้สอนได้จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแล้ว เป็นเครื่องมือใช้วัดผลและประเมินผลเพื่อการพัฒนาปรับปรุงให้เหมาะสมสอดคล้องกับผู้เรียนแต่ละชั้น และแต่ละสถานศึกษา ที่มีผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน

หลักสูตรที่เน้นผลสัมฤทธิ์

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล , นิรมล ศตวุฒิและระวีวรรณ ศรีศรีรัมย์ (2554: 257) ได้กล่าวถึงหลักสูตรที่เน้นผลสัมฤทธิ์ว่า เนื่องจากแนวคิดในการกระจายอำนาจการศึกษาให้แก่ประชาชนในทุกระดับ ไม่เน้นสถานศึกษา และระยะเวลาในการจบการศึกษา มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถมีความรู้ความคิด และทักษะสำหรับประกอบอาชีพ หรือการศึกษาต่อ ดังนั้น ในการจัดแผนการจัดการเรียนรู้ จึงเริ่มจากมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดเป็นอันดับแรก ในขั้นตอนต่อไปจึงออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าประสงค์ ลักษณะสำคัญของหลักสูตรในรูปแบบนี้ ประกอบด้วย

1. มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ในการเรียน ความก้าวหน้าของผลการเรียน หรือการประเมินความสามารถ หลังจากการเรียนการสอนเสร็จสิ้นลง
2. ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนพิจารณาได้จาก ผู้เรียนทำแบบทดสอบ การปฏิบัติจริง หรือผลของโครงการต่างๆ ซึ่งจะให้ผลที่สามารถสังเกตเห็นได้
3. ผู้สอนจะกำหนดจุดประสงค์หรือผลสัมฤทธิ์ที่มุ่งหวัง เพื่อนำมาเป็นพื้นฐาน หรือข้อมูลเบื้องต้นในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และจัดทำแบบทดสอบ
4. ผู้สอนมีหน้าที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหลายรูปแบบ รวมทั้งกิจกรรมซ่อมเสริม เพื่อให้หลักสูตรประสบความสำเร็จ ให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสูง โดยเน้นที่การทำแบบทดสอบและความก้าวหน้าในการเรียนเป็นสำคัญ
5. ผู้สอนและผู้เชี่ยวชาญในการประเมินผลจะร่วมกันออกแบบการวัดและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับจำนวนนักเรียนแต่ละชั้น

สรุปได้ว่า หลักสูตรที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ต้องกำหนดจุดประสงค์เพื่อผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวัง โดยครูมีหน้าที่จัดการเรียนการสอน จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด ของหลักสูตร สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้จากแบบทดสอบ การปฏิบัติจริง หรือผลงานที่ปรากฏชัดเจน เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ตรงตามวัตถุประสงค์ผู้สอนควรให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบประเมินในการนำไปใช้

3.2 ประเภทแบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ม.ป.ป.: 44) ได้แบ่งเป็น 2 แบบ

1. แบบทดสอบของครู (Teacher Made Test) หมายถึง ข้อสอบ ข้อปัญหา และ โจทย์ข้อคำถามต่างๆ ที่ครูสร้างกันขึ้นเอง อาจใช้เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนสนใจเรียน ใช้เป็น เครื่องมือวัดพื้นความรู้ของนักเรียน วัดความงอกงามในการเรียนการสอน วัดความบกพร่องเพื่อจัด สอนซ่อมแซม วัดความพร้อมในการเรียนบทเรียนใหม่ ข้อสอบสามารถจัดให้เหมาะสมกับเวลาและ สถานการณ์ในโรงเรียน

2. แบบทดสอบมาตรฐาน (Standardized Test) สามารถใช้เป็นเครื่องมือสำหรับ คั่นและพัฒนาศึกษา แบบทดสอบมาตรฐาน คือ การปรับปรุงข้อสอบของครูให้มีประสิทธิภาพ สูงขึ้นและใช้ได้กว้างขวาง ข้อสอบที่มีมาตรฐานต้องผ่านกระบวนการ 2 ประการนี้เป็นเรื่องสำคัญ คือ วิธีดำเนินการสอบ วิธีการแปลคะแนน

เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี (2554: 21) สามารถจำแนกแบบสอบผลสัมฤทธิ์ ตาม มิติต่างๆ ดังนี้

มิติที่หนึ่ง จำแนกตามขอบข่ายของเนื้อหาวิชาที่วัด ผู้ใช้แบบสอบที่ต้องกำหนด เนื้อหาวิชาโดยให้สอดคล้องวัตถุประสงค์ของการสอบ ผู้สร้างแบบทดสอบสามารถพัฒนาแบบสอบให้ มีเนื้อหาในขอบข่ายที่ต้องการ สำหรับแบบสอบผลสัมฤทธิ์ที่เป็นมาตรฐานซึ่งจัดพิมพ์ในต่างประเทศ จำนวนมากนั้นนิยมรวบรวมเป็นชุดๆ แต่ละชุดครอบคลุมเนื้อหาวิชาสำหรับชั้นที่ต่างกัน เพื่อให้ โรงเรียนวัดผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนได้อย่างต่อเนื่อง

มิติที่สอง จำแนกตามลักษณะหน้าที่ทั่วไปของแบบทดสอบ แบ่งเป็น 3 ลักษณะ

1. แบบสอบเพื่อการสำรวจผลสัมฤทธิ์ (Survey Tests) เป็นแบบสอบ ผลสัมฤทธิ์ทำหน้าที่สำรวจความสามารถทั่วไปของนักเรียน

2. แบบสอบเพื่อวินิจฉัยผลสัมฤทธิ์ (Diagnostic Tests) เป็นแบบสอบ ผลสัมฤทธิ์ทำหน้าที่ในการวินิจฉัยเกี่ยวกับจุดเด่นและจุดด้อยขององค์ประกอบสำคัญด้านทักษะ ต่างๆของนักเรียน ซึ่งแบ่งออกเป็นชุดย่อยๆได้อีก

3. แบบสอบเพื่อวัดความพร้อม (Readiness Tests) เป็นแบบสอบวัดผล สัมฤทธิ์ทำหน้าที่วัดทักษะที่จำเป็นในการเรียนชั้นที่สูงขึ้น วัดความพร้อมในการกระทำในอนาคต

มิติที่สาม จำแนกตามคำตอบที่ใช้ แบบสอบผลสัมฤทธิ์นิยมใช้แบบสอบประเภท ข้อเขียน ที่แบ่งได้อย่างกว้างๆ 2 ระดับ คือ แบบเลือกคำตอบจากที่กำหนดไว้แล้ว และแบบเขียน คำตอบจากความรู้หรือความทรงจำเดิม

เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี กล่าวว่านอกจากการจำแนกประเภทดังกล่าวข้างต้น มีการแบ่งแบบสอบผลสัมฤทธิ์โดยทั่วไปเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. แบบสอบผลสัมฤทธิ์มาตรฐาน สร้างขึ้นโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ มักประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญทางการวัดและการประเมินผล รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้นๆ เนื้อหาไม่จำเป็นต้องครอบคลุมที่มีในหลักสูตร เป็นการวัดความรู้และทักษะในระดับกว้างๆ แบบทดสอบมีการตรวจสอบวัดเป็นมาตรฐานโดยการวิเคราะห์ความยากง่าย อำนาจจำแนก ค่าความตรง และความเที่ยง ในการสอบแบบสอบผลสัมฤทธิ์มาตรฐานนั้น เพื่อนำไปใช้เปรียบเทียบความสามารถของแต่ละคน เปรียบเทียบระหว่างชั้นเรียนต่างๆ ระหว่างระบบของโรงเรียนต่างๆ กับกลุ่มประชากรที่กว้างขึ้น

2. แบบสอบผลสัมฤทธิ์ที่ครูสร้างขึ้น เป็นแบบสอบใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนการสอนโดยเฉพาะ เพื่อการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนตรงตามความต้องการอย่างเหมาะสม ใช้วัดเป้าหมายตรงตามหลักสูตร ว่าบรรลุผลตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ เพียงใด รวมทั้งการให้คะแนนหรือระดับผลการเรียนกับนักเรียน

มัทนีย์ ภูภาคาร (2542: 46) กล่าวถึง แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ มี 2 แบบ คือ

1. แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง (Teacher-Made Test) เป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเฉพาะคราว เพื่อใช้ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. แบบทดสอบมาตรฐาน (Standardized Test) เป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นด้วยกระบวนการที่มีการนำไปทดลองสอบหลายครั้ง แล้วนำผลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ แล้วมาปรับปรุงให้มีคุณภาพเป็นมาตรฐาน

สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์ (2554: 105) ได้กล่าวถึงแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มี 2 ลักษณะ คือ

1. แบบทดสอบมาตรฐาน (Standardized Test) เป็นแบบทดสอบที่สร้างจากคณะกรรมการผู้มีทักษะเรื่องที่เกี่ยวข้องเฉพาะด้าน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนหลายคน มีกระบวนการนำไปทดลองใช้ เพื่อวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบในด้าน ความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่น ความยากง่าย และอำนาจจำแนก แล้วมีการปรับปรุง

2. แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง (Teacher Made Test) เป็นแบบทดสอบที่ครูแต่ละคนสร้างขึ้น

สรุปได้ว่า ประเภทแบบสอบผลสัมฤทธิ์ นั้นจำแนกตามการนำไปใช้ เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ของเนื้อหา สำนวนความสามารถ ทักษะผู้เรียน การนำไปวินิจฉัยจุดเด่นจุดด้อยพัฒนาการของผู้เรียน สำนวนความพร้อมในการเรียนระดับชั้นที่สูงขึ้น แบบสอบมีกระบวนการสร้างโดยนักวิชาการได้กล่าวมาข้างต้นมี 2 ประเภท คือ แบบสอบที่ครูสร้างขึ้น เพื่อใช้วัดผลการจัดการเรียนการสอนตาม

หลักสูตรได้กำหนด และแบบสอบมาตรฐาน ผ่านการทดสอบวิเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญทางการวัดผล ประเมินผลและผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้นๆโดยตรง ใช้วัดผลสัมฤทธิ์ประชากรโดยทั่วไป เพื่อเปรียบเทียบ ความรู้ความสามารถระหว่างชั้นเรียน ระหว่างระบบโรงเรียนที่แตกต่างกัน

3.3 การสร้างแบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์

เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี (2554: 178) กล่าวถึง การสร้างแบบสอบสัมฤทธิ์ที่ดี ต้องมีการวางแผน โดยกรรมวิธีในการสร้างแบบสอบผลสัมฤทธิ์สามารถแบ่งได้เป็น 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- ขั้นที่ 1 กำหนดวัตถุประสงค์ทั่วไปของการสอบให้อยู่ในรูปของวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยระบุเป็นข้อๆ และให้วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมเหล่านี้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระทั้งหมดที่จะทำการทดสอบด้วย
- ขั้นที่ 2 กำหนดโครงเรื่องของเนื้อหาสาระ ที่จะทำการทดสอบให้ครบถ้วน
- ขั้นที่ 3 เตรียมตารางเฉพาะ หรือผังของแบบสอบ เพื่อแสดงถึงน้ำหนักของเนื้อหาวิชาแต่ละส่วน และพฤติกรรมต่างๆที่ต้องการทดสอบให้เด่นชัด สั้น กระชับ และมีความชัดเจน
- ขั้นที่ 4 สร้างข้อกระทงทั้งหมดที่ต้องการจะทดสอบให้เป็นไปตามสัดส่วนของน้ำหนักที่ระบุไว้ในตารางเฉพาะ

อนุวัติ คุ้มแก้ว (2555: 123-124) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. กำหนดจุดมุ่งหมายของการใช้แบบทดสอบ
3. กำหนดเนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัดในตารางวิเคราะห์หลักสูตร
4. กำหนดลักษณะของข้อสอบ ลักษณะข้อสอบเป็นแบบปรนัยหรืออัตนัย
5. สร้างข้อสอบ ตามรายละเอียดในตารางวิเคราะห์หลักสูตรตามลักษณะของข้อสอบ
6. ตรวจทานข้อสอบ

สุมาลี จันทรชลอ (ม.ป.ป.: 50) กล่าวว่าข้อสอบที่ดีต้องมีการวางแผน ต้องพิจารณา หัวข้อและจุดประสงค์ที่จะวัดให้เหมาะสม ควรพิจารณาแนวทางต่อไปนี้

1. ข้อสอบควรใช้ประเมินจุดประสงค์ที่สำคัญของการสอน ที่สามารถสอบวัดได้โดยใช้แบบทดสอบที่เป็นข้อเขียน
2. ข้อสอบควรสะท้อนให้เห็นทั้งจุดประสงค์ที่เป็นเนื้อหาและจุดประสงค์ที่เป็นกระบวนการสำคัญที่เน้นในหลักสูตร
3. ข้อสอบควรสะท้อนให้เห็นถึงจุดประสงค์ในการวัด เช่น วัดประเมินความแตกต่างระหว่างบุคคล หรือวัดเพื่อแยกแยะผู้ที่ได้เรียนรู้
4. ข้อสอบควรมีความเหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้อ่าน และมีความยาวที่พอเหมาะ

สุมาลี จันทรชลอ (ม.ป.ป.: 53-83) กล่าวว่า ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ส่วนมากเป็นข้อสอบที่ครูสร้างขึ้นเพื่อวัดผลที่เกิดจากการเรียนการสอน โดยปกติเน้นผลทางด้านวิชาการ การวัดผลอาจทำได้หลายวิธี เครื่องมือที่ใช้วัดมีหลายแบบและมีจุดประสงค์ที่จะนำมาสอบวัดมีหลายด้านแบบทดสอบที่ใช้วัดในห้องเรียนแบ่งเป็นประเภทต่างๆ ดังนี้

1. แบบทดสอบชนิดให้เขียนตอบ แบ่งเป็นประเภทต่างๆ ได้แก่ แบบทดสอบชนิดความเรียง(Essay-type) และแบบทดสอบชนิดให้ตอบคำถามสั้นๆ หรือให้เติมคำตอบ

1.1 แบบทดสอบความเรียง แบบทดสอบความเรียงเป็นแบบทดสอบที่ให้ผู้สอบมีอิสระในการตอบด้วยตนเอง เป็นแบบทดสอบที่วัดการเรียนรู้ที่ซับซ้อน ให้โอกาสผู้เรียนวิเคราะห์และสังเคราะห์เรื่อง จัดเรียงเรียนเป็นระบบความคิดของตนเอง

1.2 แบบทดสอบชนิดเขียนตอบสั้นๆ แบบทดสอบเป็นแบบทดสอบปรนัย ซึ่งแต่ละคำถามจะถามโดยตรงโดยใช้คำ วลี ปัญหาเฉพาะหน้า ข้อความ หรือคำถามที่ไม่สมบูรณ์ ซึ่งผู้ตอบต้องเขียนคำตอบด้วยตนเอง โดยไม่มีรายการคำตอบให้

2. แบบทดสอบชนิดเลือกตอบ (Selected-type) แบ่งเป็น แบบทดสอบชนิดจับคู่ (Matching) ถูก – ผิด (True-False) และชนิดหลายตัวเลือก (Multiple – choice)

2.1 แบบทดสอบแบบจับคู่ แบบทดสอบชนิดนี้เหมาะกับการวัดความรู้ที่มีคำจำกัดความ เหตุการณ์ และตัวอย่างของความคิดรวบยอดที่มีความเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กัน

2.2 แบบทดสอบชนิดถูก-ผิด เป็นข้อสอบชนิด 2 ตัวเลือก ซึ่งเหมาะสำหรับทดสอบผู้เรียนในชั้นเล็กๆซึ่งใช้วัดความเข้าใจ

2.3 แบบทดสอบชนิดเลือกตอบ

2.3.1 ข้อสอบในระดับของความรู้ความจำ เป็นการวัดความสามารถขั้นต่ำ การถามเพื่อวัดเกี่ยวกับการระลึกถึง ทั้งในสิ่งเฉพาะเจาะจงและทั่วไป คำถามที่วัดในระดับนี้ ได้แก่

2.3.1.1 ถามเนื้อเรื่อง ได้แก่ คำศัพท์ ชื่อ สูตร กฎและความจริง จำนวน วัน เวลา หน้าที่ ประโยชน์และโทษ ฯลฯ

2.3.1.2 ถามวิธีดำเนินการ ได้แก่ ระเบียบแบบแผน ลำดับขั้นตอน และแนวโน้มตามข้อมูลวิธีปฏิบัติ การจัดหมวดหมู่หรือประเภทการกำหนดเกณฑ์

2.3.2 ข้อสอบที่วัดระดับความเข้าใจ เป็นการวัดความสามารถที่สูงกว่าความรู้ความจำ คำถามจะโยงความรู้ที่เรียนมาสัมพันธ์กับคำถามแล้วเปลี่ยนเป็นคำตอบใหม่ๆ ความสามารถระดับนี้แบ่งเป็น3 ด้าน ได้แก่ ความสามารถในการแปลความ ตีความ และขยายความ

2.3.2.1 การแปลความหมาย ได้แก่ การแปลคำ การแปลข้อความ การแปลภาพ การถามตัวอย่าง การเปรียบเทียบหรืออุปมาอุปไมย

2.3.2.2 การตีความ โดยการใช้ข้อมูลที่กำหนดมากกว่า 1 สิ่ง นำมา สัมพันธ์แล้วสรุปเป็นสิ่งใหม่

2.3.2.3 การขยายความ ซึ่งต้องอาศัยความสามารถในการแปล ความและตีความ จึงจะขยายความได้ เป็นการแปลเรื่อง ขยายความไปข้างหน้าหรือย้อนหลังก็ได้ การขยายความมีหลายลักษณะ เช่น แบบจิตภาพ แบบพยากรณ์ แบบสมมติ และแบบอนุมาน

2.3.3 ข้อสอบที่วัดระดับการนำไปใช้ เป็นการวัดความสามารถในการ นำไปประยุกต์ใช้หรือแก้ปัญหาในเหตุการณ์ใหม่ได้อย่างเหมาะสม การเขียนคำถามอาจเขียนให้ สอดคล้องระหว่างหลักวิชาและการปฏิบัติ ถามให้อธิบายหลักวิชา ถามให้แก้ปัญหา ถามเหตุผลของ การปฏิบัติ

2.3.4 ข้อสอบที่วัดระดับวิเคราะห์ เป็นการวัดความสามารถในการ แยกแยะหรือแจกแจงรายละเอียดของเรื่องราว ความคิด การปฏิบัติออกเป็นระดับ คำถามวิเคราะห์ แบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้

2.3.4.1 การวิเคราะห์ความสำคัญ เป็นความสามารถในการหา ส่วนประกอบที่สำคัญของเรื่องราว/เหตุการณ์ว่าส่วนใดสำคัญหรือไม่สำคัญ

2.3.4.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นความสามารถในการหา ความเกี่ยวข้องระหว่างคุณลักษณะอย่างน้อย 2 คุณลักษณะขึ้นไป

2.3.4.3 การวิเคราะห์หลักการ เป็นการค้นหาโครงสร้าง หลักการ ของเรื่อง วัตถุประสงค์และการกระทำ

2.3.5 ข้อสอบในระดับสังเคราะห์ วัดความสามารถในการรวบรวมและ ผสมผสานรายละเอียดของข้อมูล สร้างสิ่งใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม คำถามระดับนี้ แบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้

2.3.5.1 การสังเคราะห์ข้อความ เป็นความสามารถในการแสดงออก เพื่อการสื่อสาร โดยนำความรู้และประสบการณ์มาประสมประสานเพื่อสื่อสารกับบุคคลอื่น ในรูปของ การพูด การเขียนหรือการแสดง

2.3.5.2 การสังเคราะห์แผนงาน เป็นความสามารถกำหนดแนวทาง และขั้นตอนของการปฏิบัติงาน

2.3.5.3 การสังเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นการวัดความสามารถใน การค้นหาความสำคัญและหลักการต่าง ๆ มาผสมผสานให้เกิดสิ่งใหม่ที่มีความสัมพันธ์ เพื่อปรับปรุง แก้ไขสร้างสรรค์สิ่งใหม่

2.3.6 ข้อสอบในระดับประเมินค่า เป็นการวัดความสามารถในการสรุปคุณค่าหรือตีราคา เกี่ยวกับ เรื่องราว ความคิด พฤติกรรม มีหลักเกณฑ์ 2 ลักษณะ

2.3.6.1 การประเมินโดยเกณฑ์ภายใน เป็นการประเมินโดยใช้ข้อเท็จจริงต่างๆที่ปรากฏในเรื่องเป็นหลักในการพิจารณาอย่างสมเหตุสมผล

2.3.6.2 การประเมินโดยเกณฑ์ภายนอก ตีคุณค่า ราคา โดยใช้เกณฑ์นอกเรื่องที่กำหนดมาเป็นหลักในการวินิจฉัย

บุญชม ศรีสะอาด (2535: 56) ได้กล่าวถึงแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ แบบทดสอบอิงกลุ่ม และแบบทดสอบอิงเกณฑ์ ในการทำการวิจัยในครั้งนี้นั้นเป็นการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์อิงเกณฑ์ มีการดำเนินการขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์จุดประสงค์ เนื้อหาวิชา
2. กำหนดพฤติกรรมย่อยที่จะออกข้อสอบ พิจารณาวัดพฤติกรรมย่อยอะไรบ้างอย่างละเอียด
3. กำหนดรูปแบบของข้อคำถามและศึกษาวิธีเขียนข้อสอบ
4. เขียนข้อสอบ ตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
5. ตรวจสอบข้อสอบ โดยพิจารณาความถูกต้องตามหลักวิชาการ
6. ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา
7. พิมพ์แบบทดสอบฉบับทดลอง
8. ทดลองใช้ วิเคราะห์คุณภาพและปรับปรุง
9. พิมพ์แบบทดสอบฉบับจริง

สรุปได้ว่า การวางแผนออกแบบข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์นั้นต้องมีการวางแผนตามขั้นตอน ควรศึกษาวิธีการออกแบบการสร้างแบบวัดจากวิจัยที่เกี่ยวข้องหรือหนังสือตำราโดยละเอียด กำหนดจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่ต้องการได้จากผู้เรียนให้ชัดเจน กำหนดเนื้อหาและพฤติกรรมเป็นตารางวิเคราะห์ให้ครบถ้วน กำหนดลักษณะข้อสอบที่คำนึงถึง รูปแบบของข้อคำถาม ศึกษาวิธีการเขียนข้อสอบ จำนวนผู้ทดสอบ ระยะเวลา การดำเนินการสอบ การตรวจสอบ นำการออกแบบการสร้างข้อสอบไปสร้างข้อสอบจริง ตรวจสอบแก้ไขข้อผิดพลาดต่อไป

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ

4.1 ความหมายของเจตคติ

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2547: 295) ได้สรุปความหมายของเจตคติ หมายถึง “เจตคติเป็นกิริยาท่าทีรวมๆ ของบุคคลที่เกิดจากความพร้อมหรือความโน้มเอียงของจิตใจ ซึ่งแสดงออกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งๆ เช่น วัตถุ สิ่งของและสถานการณ์ต่างๆ ในสังคม โดยแสดงออกในทางสนับสนุน ซึ่งมีความรู้สึกเห็นดี เห็นชอบต่อสิ่งเรานั้นๆ หรือในทางต่อต้าน ซึ่งมีความรู้สึกที่ไม่เห็นดี ไม่เห็นชอบต่อสิ่งเรานั้นๆ”

บุญชม ศรีสะอาด (2535: 54) เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกที่มีต่อสิ่งต่างๆ ต่อบุคคล และต่อสถานการณ์ต่างๆ

พิชิต ฤทธิ์จัญญ (2549: 223) กล่าวว่า “เจตคติเป็นความรู้สึก ความเชื่อ ความศรัทธาของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งเป็นผลจากการเรียนรู้และประสบการณ์ที่ช่วยกระตุ้นจิตใจให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งต่างๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง” เจตคติดีมีลักษณะที่สำคัญดังนี้

1. เจตคติเป็นเรื่องเกี่ยวกับอารมณ์และความรู้สึกของบุคคล จึงต้องถามเกี่ยวกับความรู้สึก ความเชื่อ ความศรัทธาจะไม่ถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริง
2. เจตคติของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะมีการแสดงออกอย่างมีทิศทางมากหรือน้อย
3. เจตคติของบุคคลเกิดจากการเรียนรู้มากกว่ามีมาเองแต่กำเนิด ถ้าได้เรียนรู้สิ่งใดมีคุณค่าก็จะเกิดเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้น ถ้าสิ่งใดไม่มีคุณค่าจะเกิดเจตคติไม่ดีต่อสิ่งนั้น ถ้าสิ่งใดที่ไม่ได้เรียนรู้ก็จะไม่เกิดเจตคติต่อสิ่งนั้น
4. เจตคติของบุคคลมีความคงเส้นคงวา เป็นความรู้สึกที่คงที่แต่อาจเปลี่ยนแปลงได้
5. เจตคติของบุคคลไม่สามารถวัดหรือสังเกตได้โดยตรง การวัดจึงต้องเป็นทางอ้อมโดยใช้แบบวัดเพื่อแปลผลของความหมายนั้น

สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์ (2554: 127) เจตคติ หมายถึง ความคิดเห็นหรือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งภายหลังจากที่ได้มีประสบการณ์ในเรื่องนั้น และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง เช่น สนับสนุนหรือคัดค้านเจตคติเป็นสิ่งที่ไม่สามารถวัดได้โดยตรงแต่สามารถวัดและสังเกตได้จากพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกต่อสิ่งนั้น ซึ่งอาจแสดงออกได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

1. เจตคติเชิงนิมาน เป็นการแสดงออกในลักษณะความพึงพอใจ เห็นด้วย สนับสนุนปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ
2. เจตคติเชิงนิเสธ เป็นการแสดงออกในลักษณะตรงกันข้ามกับเจตคติเชิงนิมาน เช่น ไม่พึงพอใจ ไม่เห็นด้วย ไม่ยินดี ไม่ร่วมมือ ไม่ทำตาม

3. เจตคติที่เป็นกลาง เป็นการแสดงออกในลักษณะที่ไม่เป็นทั้งเจตคติเชิงนิมานและเจตคติเชิงนิเสธ แต่อยู่กลางๆ ไม่เข้าข้างใดข้างหนึ่ง เช่น รู้สึกเฉยๆไม่ถึงกับไม่ชอบหรือเกลียด

สรุปได้ว่าเจตคติ เป็นสิ่งวัดความคิดเห็นของบุคคลหลังจากได้ประสบการณ์ที่ได้ทำไปแล้วนั้น ซึ่งมีเจตคติที่แสดงออกมา 3 ลักษณะ คือ 1) เชิงนิมาน เห็นด้วย พอใจ สนับสนุน เต็มใจ 2) เชิงนิเสธ ไม่เห็นด้วย ไม่พอใจ ไม่สนับสนุน ไม่เต็มใจ 3) เป็นกลาง รู้สึกเฉยๆ ไม่เกลียดและไม่ชอบ

4.2 ประเภทของแบบวัดเจตคติ

พิชิต ฤทธิ์เจริญ (2549: 224) ได้กล่าวถึงประเภทของแบบวัดเจตคติว่ามี 3 ประเภทที่เป็นที่นิยม คือ แบบวัดเจตคติตามวิธีของลิเคอร์ท แบบวัดเจตคติตามวิธีของออสกูต และแบบวัดเจตคติตามวิธีของเทอร์สโตน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบวัดเจตคติตามวิธีของลิเคอร์ท โดยหลักการวัดค่ารวม (Summative scale) ลักษณะที่สำคัญคือกำหนดความรู้สึกของคนเป็น 5 ระดับ เป็น เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

2. แบบวัดเจตคติตามวิธีของออสกูต แบบวัดนี้เป็นวิธีการวัดความแตกต่างของความหมายหรือเทคนิคการจำแนกความแตกต่างทางภาษา ใช้คำคุณสมบัตินิยายความหมายของสิ่งที่ต้องการวัด เป็นคู่ที่มีความหมายตรงกันข้าม ซึ่งมี 3 องค์ประกอบ

2.1 องค์ประกอบด้านการประเมิน ใช้คำคุณศัพท์แสดงออกในเชิงคุณค่า เช่น ดี – เลว สวย – น่าเกลียดฉลาด – โง่

2.2 องค์ประกอบด้านศักยภาพ ใช้คุณศัพท์ที่แสดงถึงพลังอำนาจ เช่น หนัก – เบา หยาบ – ละเอียด แข็งแรง – อ่อนแอ

2.3 องค์ประกอบด้านกิจกรรม ใช้คุณศัพท์ที่แสดงถึงลักษณะกิจกรรมหรือกิริยาต่างๆ เช่น เร็ว – ช้า ร้อน – เย็น ชยัน – ขี้เกียจ

3. แบบวัดเจตคติตามวิธีของเทอร์สโตน วัดแต่ละช่วงคะแนนความคิดเห็น ที่แตกต่างกัน ช่วงห่างเท่าๆกัน มีลักษณะสำคัญคือ กำหนดช่วงความรู้สึกเป็น 11 ช่วงเท่าๆกัน จากนั้นน้อยที่สุดไปหามากที่สุด โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตัดสินข้อความ ข้อความเหล่านั้นเป็นการแสดงต่อความรู้สึกต่อเป้าเจตคติที่ศึกษาทางบวก กลาง หรือลบ จะพิจารณาในช่วงมาตราใดของช่วง 1-11

อนุวัติ คุณแก้ว (2555: 127) ได้กล่าวว่า การวัดเจตคติเป็นการวัดความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แบบวัดที่ใช้วัดเจตคติ ที่นิยมใช้มี 2 แบบ คือ แบบวัดของลิเคอร์ท และแบบวัดของออสกูตหรือแบบใช้ความแตกต่างของภาษา

สรุปได้ว่า แบบวัดเจตคติที่มีความเหมาะสมในการทำวิจัยในครั้งนี้ นั่นคือแบบวัดเจตคติตามวิธีของลิเคอร์ท เป็นการวัดระดับความรู้สึกของผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์ไทยในประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ผู้วิจัยจึงศึกษาข้อมูลการสร้างเครื่องมือแบบวัดเจตคติตามแบบของลิเคอร์ทโดยเฉพาะเจาะจง

4.3 การสร้างเครื่องมือแบบวัดเจตคติ

อนวัติ คุณแก้ว (2555: 127-128) ได้กล่าวถึงแบบวัดตามความรู้สึก เจตคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น มีวิธีการสร้าง คือ แบบวัดแบบลิเคิร์ต (Likert scales) แบบวัดแบบนี้จะถามความรู้สึก หรือเจตคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ให้ผู้ตอบเลือกความรู้สึกจากมากไปหาน้อย เช่น เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยให้คะแนนเป็น 5 4 3 2 และ 1 หลักในการสร้าง มีดังนี้

1. เป็นข้อความบ่งบอกทิศทางและระดับความรู้สึก
2. ไม่เป็นข้อความที่เป็นข้อเท็จจริง (Fact) เกี่ยวกับเรื่องนั้น เพราะผู้ตอบจะเห็นด้วยเสมอ ทำให้ไม่ทราบความรู้สึกของผู้ตอบ
3. ข้อความต้องมีความชัดเจน มีความหมายแน่นอน ไม่กำกวม
4. ข้อความหนึ่งๆควรถามความคิดเห็นเพียงอย่างเดียว เพราะถ้าถามหลายเรื่องในข้อความเดียวกัน จะทำให้ยากต่อการแสดงความคิดเห็น
5. ควรมีข้อความที่ถามทั้งด้านบวก และด้านลบ
6. ข้อความที่ถามต้องสามารถวิพากษ์วิจารณ์ (Debate) ได้ เพื่อให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น ทั้งในทางเห็นด้วย และไม่เห็นด้วย จึงควรหลีกเลี่ยงการใช้คำบางคำ เช่น เสมอ ทั้งหมด ไม่เคยเลย เท่านั้น เพียงเล็กน้อย เป็นต้น
7. ใช้ข้อความที่กล่าวถึงเหตุการณ์ หรือ เรื่องราวที่เป็นปัจจุบัน เพราะจะช่วยให้ทราบ เจตคติของบุคคลในสภาวะปัจจุบัน
8. หลีกเลี่ยงข้อความที่ไม่อาจแสดงความคิดเห็นได้ หรือไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่วัด

พิชิต ฤทธิ์จัญญ (2549: 224) ได้กล่าวถึงการสร้างเจตคติตามวิธีของลิเคอร์ท ดังนี้

1. กำหนดเป้าเจตคติ ที่ต้องการศึกษาหรือต้องการวัด
2. ให้ความหมายหรือระบุขอบข่ายของเป้าเจตคติ เพื่อให้สามารถเขียนข้อความแสดงความรู้สึกได้ครอบคลุมชัดเจน
3. เขียนข้อความแสดงความรู้สึก ให้มีข้อความทั้งทางบวกและทางลบ ซึ่ง พิชิต ฤทธิ์จัญญ (2549: 225) ได้กล่าวรายละเอียดเกี่ยวกับข้อความที่ต้องการวัดเจตคติ ดังนี้

- 3.1 เป็นข้อความที่แสดงความรู้สึกต่อสิ่งที่ต้องการวัด สามารถโต้แย้งได้ ไม่ใช่ข้อเท็จจริง
- 3.2 เป็นข้อความที่มีความสมบูรณ์ชี้ชัดประเด็นเดียว
- 3.3 เป็นข้อความที่มีความแจ่มชัด สั้น กระชับรัดกุม
- 3.4 เป็นข้อความที่ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ไม่ใช้ศัพท์เทคนิคทางวิชาการ
- 3.5 เป็นข้อความง่าย ๆ ไม่ยุ่งยากซับซ้อน
- 3.6 หลีกเลี่ยงการใช้คำคุณศัพท์หรือคำกริยาวิเศษณ์ เช่น เสมอๆ บ่อยๆ ไม่เคย ไม่มีเลย ทั้งหมด เป็นต้น
- 3.7 ไม่ควรใช้ประโยคปฏิเสธหรือปฏิเสธซ้ำซ้อน เพราะอาจทำให้ผู้ตอบเข้าใจได้ยากหรือสับสน

4. ตรวจสอบข้อความที่เขียนไว้ โดยตรวจสอบให้ถูกต้องเหมาะสมกับภาษา

5. ตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นโดยทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่ง ตรวจสอบหาค่าความเที่ยงตรง ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเจตคติ

6. กำหนดให้คะแนนการตอบของแต่ละตัวเลือก โดยทั่วไปนิยมกำหนดคะแนนเป็น

5 4 3 2 1 สำหรับข้อความทางบวก 1 2 3 4 5 สำหรับข้อความทางลบ

7. จัดชุดแบบวัดเจตคติ โดยทั่วไปมีจำนวนข้อความตั้งแต่ 20 ข้อ ขึ้นไป

สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์ (2554: 128) การสร้างเครื่องมือเพื่อวัดเจตคตินั้นมีอยู่หลายวิธี ในที่นี้จะกล่าวถึงวิธีการสร้างเครื่องมือเพื่อวัดเจตคติเพียง 2 วิธี ดังนี้

1. Summated Rating Scale
2. Semantic Differential Scale

ในการทำการวิจัยในครั้งนี้ได้นำวิธีการ Summated Rating Scale มาทำการสร้างเครื่องมือวัดเจตคติ ซึ่ง สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์ (2554: 128) กล่าวว่า เป็นวิธีการสร้างมาตรวัดตามวิธีการของ Rensis Likert โดย Likert ได้คิดวิธีการนี้ขึ้นมาเพื่อใช้วัดเจตคติต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งด้วยคำถามหลายๆข้อ โดยให้บุคคลแสดงความคิดเห็นต่อข้อคำถามที่สร้างขึ้น จากนั้นนำคะแนนที่ได้จากคำถามทุกข้อมารวมกันเพื่อลงข้อสรุปเป็นเจตคติของบุคคลต่อสิ่งนั้น

ในการสร้างมาตรวัดเจตคติตามวิธีการของ Likert มีลำดับขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. รวบรวมข้อความ ข้อความนี้อาจจะเขียนขึ้นเอง หรือนำมาจากที่อื่น เช่น จากหนังสือพิมพ์ หรือจากผู้ทรงคุณวุฒิก็ได้ ข้อความแต่ละข้อจะต้องมีลักษณะที่ว่าคนที่มีเจตคติต่างกัน จะต้องตอบแตกต่างกัน ดังนั้น จึงต้องหลีกเลี่ยงข้อความที่เป็นจริง เพราะข้อความที่เป็นจริงนั้น ทุกคนจะตอบเหมือนกัน ทั้งๆที่มีเจตคติต่างกัน ข้อความที่มีความหมายกำกวม หรือมีความหมายเป็น 2 นัย ก็พึงหลีกเลี่ยงเช่นกัน

2. การตรวจสอบข้อความ เนื่องจากวิธีการของ Likert นี้ไม่มีวิธีการตรวจสอบความกำกวมโดยเฉพาะ ดังนั้นจึงต้องมีการตรวจสอบข้อความเพื่อดูว่าข้อความนั้นเขียนได้เหมาะสมกับคำตอบที่กำหนดให้หรือไม่ เพราะหากไม่มีการตรวจสอบแล้วอาจทำให้ได้ข้อความที่ไม่สอดคล้องกับคำตอบที่กำหนดให้

3. การทดลองขั้นต้น นำข้อความที่ได้ตรวจสอบแล้วไปทดลองขั้นต้น เพื่อดูว่ามีข้อความใดที่ยังไม่ชัดเจนหรือคลุมเครือ เมื่อพบความบกพร่องแล้วให้ดำเนินการแก้ไข ก่อนที่จะนำข้อความนั้นไปบรรจุลงมาตรวัดเจตคติ

4. กำหนดน้ำหนักในการตอบตัวเลือกต่างๆในแต่ละข้อความ ในการกำหนดน้ำหนักตัวเลือกใดๆในแต่ละข้อความนั้นมีหลายวิธี เช่น

4.1 Sigma Deviate weighting method

4.2 Standard score weighting method

4.3 Arbitrary weighting method

ดังนั้น เพื่อความสะดวกจึงนิยมใช้วิธีการ Arbitrary weighting ดังนี้

ให้คะแนน 5, 4, 3, 2 และ 1 สำหรับผู้ที่ตอบเห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ตามลำดับ สำหรับข้อความที่เป็นนิมิต (positive)

และให้คะแนน 1, 2, 3, 4 และ 5 สำหรับผู้ที่ตอบเห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ตามลำดับ สำหรับข้อความที่เป็นนิเสธ (negative)

5. การวิเคราะห์ข้อคำถาม ในการวิเคราะห์ข้อคำถามอาจทำได้ 2 วิธี

5.1 หาสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนแต่ละข้อกับคะแนนรวม

5.2 วิเคราะห์ โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ

6. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) อาจใช้วิธีแบ่งครึ่ง (Split-half method) หรือ Alpha Coefficient (α)

สรุปได้ว่าการสร้างแบบวัดเจตคติ มีหลายประเภท ผู้วิจัยเลือกวิธีการของ ลิเคอร์ท ซึ่งเป็นแบบที่นิยมใช้วัดเจตคติมาก วิธีการวัดเข้าใจง่ายเหมาะสมในการนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ขั้นตอนการสร้างข้อมูลนั้นควรรวบรวมข้อความที่ไม่กำกวม สื่อความหมายได้ตรง ตรวจสอบความหมายให้สอดคล้องกับคำตอบ นำไปทดลองเพื่อตรวจสอบแก้ไข กำหนดน้ำหนักเป็นลำดับขั้น แทนด้วยตัวเลข นำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อแสดงถึงความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่เป็นจริง

5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

อัญชลี พงษ์แดง (2553: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ศิลปะด้านภูมิปัญญาไทยที่ใช้การบูรณาการแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเสนา “เสนาสิทธิ์” ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนศิลปะด้านภูมิปัญญาไทยของนักเรียนก่อนและหลังเรียนที่ใช้การบูรณาการแนวคิดพหุศิลป์ศึกษา ศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ ศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาไทยในเมรุมาศสุภูมิปัญญาท้องถิ่นในเมรุลอย อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนศิลปะด้านภูมิปัญญาไทยที่ใช้การบูรณาการแนวคิดพหุศิลป์ศึกษา ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดัชนีประสิทธิผลทางการเรียนมีค่าเท่ากับ 0.72 นักเรียนมีความคงทนในการเรียนรู้ศิลปะด้านภูมิปัญญาไทยเมื่อใช้การบูรณาการแนวคิดพหุศิลป์ศึกษา นักเรียนมีเจตคติที่ดียิ่งต่อการเรียนรู้ศิลปะด้านภูมิปัญญาไทยที่ใช้การบูรณาการแนวคิดพหุศิลป์ศึกษา

กฤษณ์ จันทรทัต (2553: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระทัศนศิลป์ หน่วยภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องว่าไทยหลักสี่ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบสอดแทรกกับการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนแสวงหาและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเคหะทราย เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 60 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยทั้งสองกลุ่มใช้เนื้อหาเดียวกัน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่าเชื่อมั่น 0.82 และแบบสำรวจความพึงพอใจต่อการเรียนมีค่าความเชื่อมั่น 0.865 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test ในรูปผลต่างของคะแนน (Difference Score) ผลการศึกษาพบว่า

1. การจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบสอดแทรกมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. การจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนแสวงหาและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. การจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบสอดแทรกมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มทดลองที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนแสวงหาและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. การจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบสอดแทรก มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
5. การจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนแสวงหาและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

บุรินทร์ พิมมงละ (2555: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการวิจัย เรื่อง การสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ทศนศิลป์ในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร การวิจัยนี้เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนราชินี กรุงเทพมหานคร จำนวน 40 คน ผลการวิจัยพบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ทศนศิลป์ในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.27

อรุณรัตน์ อินทรศุภมาตร์ (2546: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา คู่มือการจัดกิจกรรมเสริมทักษะความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะของนักเรียน ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี สำหรับครูใช้เป็นแนวทางในการสอนและจัดกิจกรรมให้นักเรียน และเป็นเอกสารประกอบการนิเทศติดตามผล ผู้จัดได้ดำเนินการ ดังนี้ 1) ศึกษาแนวทางในการจัดทำคู่มือและหลักสูตรรายวิชาความคิดสร้างสรรค์ รหัส 2301-1003 2) วางแผนในการดำเนินการจัดทำคู่มือ 3) ดำเนินการจัดทำคู่มือและพัฒนาคู่มือ 4) ประเมินความเป็นไปได้ของคู่มือ ผู้จัดได้กำหนดกิจกรรมเสริมทักษะความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะของนักเรียน ไว้ในคู่มือ 7 กิจกรรม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบโครงร่างและเนื้อหาของคู่มือ เมื่อได้ข้อเสนอแนะ จึงดำเนินการจัดทำเนื้อหาสาระของคู่มือ เสนออาจารย์ที่ปรึกษา แล้วประเมินความเป็นไปได้ของคู่มือ โดยผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการศึกษา หัวหน้าคณะวิชา หัวหน้าแผนกวิชา และอาจารย์ผู้สอนวิชาการทางศิลปะจำนวน 21 คน ซึ่งปรากฏผลว่าคู่มือมีความเป็นไปได้มาก ($\bar{x} = 4.433$, S.D. = 0.168)

พรศักดิ์ ขาวพรหม (2548: บทคัดย่อ) วิเคราะห์รูปแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอนด้วยทฤษฎีพหุศิลป์ศึกษากับการสอนศิลปศึกษาของครูต้นแบบสาขาศิลปศึกษาในระดับประถมศึกษา ที่ผ่านการคัดเลือกจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2542-2544 ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า การจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีพหุศิลป์ศึกษา (Arts Education) ของครูต้นแบบสาขาศิลปศึกษา ในระดับประถมศึกษา พบว่ารูปแบบการสอนของครูต้นแบบทางด้านศิลปศึกษามีความหลากหลาย ซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ในการจัดรูปแบบการเรียนการสอนที่คำนึงถึงความแตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่น กระบวนการเรียนการสอนหลายรูปแบบได้รับอิทธิพลจากการปฏิรูปการศึกษา และอีกหลายรูปแบบเกิดจากปัญหา สถานการณ์ และสิ่งแวดล้อมที่ทำให้ครูต้นแบบต้องคิดรูปแบบนวัตกรรมการสอนขึ้นมา เพื่อแก้ปัญหาเช่นความขาดแคลนด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ วิชาศิลปศึกษาของผู้ปกครอง และชุมชน ครู

ได้ลดบทบาทลงจากเป็นผู้ให้ความรู้เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ให้เด็กแสดงออกอย่างมีอิสระ สร้างสรรค์ด้วยตนเอง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย การสร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนการสอนที่พัฒนาศักยภาพในการคิดอย่างเต็มศักยภาพ อันนำไปสู่สมดุลระหว่างความคิดหาเหตุผลและจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์อย่างมีคุณค่า ขณะเดียวกันก็กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักตัวตนของตนเอง ชุมชน สังคมในอดีตและปัจจุบันอันสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีพหุศิลปศึกษา

ภวัตร สันต์เผือก (2548: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยการศึกษาแนวคิดการสอนทัศนศิลป์ขั้นพื้นฐาน ในแนวปฏิรูปการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า

1. แนวคิดที่เกี่ยวกับทฤษฎีการสอนทัศนศิลป์ขั้นพื้นฐาน พบว่า ครูสอนศิลปศึกษาส่วนใหญ่เน้นเรื่อง การดูความพร้อมของผู้เรียน ประกอบกับตัวครูผู้สอนต้องมีความรู้และทักษะผู้เรียนหลังอายุ 12 ปี ทฤษฎีจึงจะมีหลักกระบวนการและความพร้อมมากกว่าผู้เรียนในระดับต้น
2. แนวคิดด้านการจัดเนื้อหาสาระกิจกรรม และวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นให้จัดเนื้อหาให้มีความอิสระ เน้นให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก ในด้านอุปกรณ์ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นให้ผู้เรียนใช้วัสดุใกล้ตัว แลทางโรงเรียนควรมีกองกลางสำหรับอุปกรณ์
3. แนวคิดด้านการสอนทัศนศิลป์ขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่เน้นการสอนให้ผู้เรียนสำคัญที่สุด และยังมีแนวคิดด้านตัวครูที่จะต้องเป็นผู้พัฒนาตัวเองตลอดเวลา การที่ผู้เรียนได้รับการฝึกให้ทำงานอย่างเป็นขั้นตอน และมีหลักการที่ชัดเจน จะช่วยให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดประสงค์ที่ตัวครูตั้งเอาไว้
4. แนวคิดด้านการบูรณาการความรู้ ที่สอดคล้องคุณธรรมและจริยธรรม พบว่า ครูสอนศิลปะส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่สอดคล้องเข้าไปได้ในเนื้อหากิจกรรม และทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยมีแนวคิดเกือบทงกันว่าวิชาทัศนศิลป์มีโอกาสมากกว่าวิชาอื่น
5. แนวคิดด้านการจัดสภาพแวดล้อมแก่ผู้เรียน รวมถึงการเชื่อมประสานงานกับชุมชน แหล่งการเรียนรู้นอกสถานที่เพื่อพัฒนาผู้เรียน พบว่า แนวคิดส่วนใหญ่เน้นการจัดห้องเรียนให้ดูน่าสนใจ ในด้านการเรียนรู้นอกสถานที่ ส่วนใหญ่มีแนวคิดที่จะพาผู้เรียนไปที่แหล่งเรียนรู้จริง แต่สำหรับเด็กเล็กต้องมีการจำกัดพื้นที่บริเวณที่จะไปในกรณีของการปฏิบัติงาน
6. แนวคิดด้านการประเมินผลการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า แนวคิดส่วนใหญ่ ต้องการให้ประเมินตามสภาพจริง ตามความรู้ความสามารถ และวุฒิภาวะของผู้เรียน เน้นด้านการพัฒนาการของผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากการศึกษาข้อมูลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสรุปได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะของผู้เรียนเพิ่มสูงขึ้นเมื่อได้รับการพัฒนาจากการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรมีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน และควรให้ผู้เรียนได้มีการ

แสดงออกเชิงสร้างสรรค์ จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่คงทน การบูรณาการการเรียนศิลปะ ผสมผสานทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้ง่ายและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้ตระหนักถึงคุณค่าความงามของศิลปะในประเทศไทยที่มีความสำคัญของความเชื่อ พิธีกรรมทางศาสนา การเคารพนับถือ ของคนไทย ศิลปะในประเทศไทยนั้นต่างมีความผูกพันในวิถีชีวิตมายาวนาน ผู้เรียนนั้นควรได้ตระหนักและเห็นคุณค่าอย่างเข้าใจที่ลึกซึ้ง

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ไมเคิล เดย์ (มะลิฉัตร เชื้ออานันท์. 2545: 63; อ้างอิงจาก Day. 1969) ทดลองวิธีการสอนประวัติศาสตร์ 2 วิธี ในเนื้อหาศิลปะแบบบาบิกนิยมในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยกลุ่มควบคุมนั้นเรียนตามแบบปกติคือฟังการบรรยายประกอบสไลด์สี ฟังเทปบันทึก ร่วมอภิปราย อ่านเอกสาร โรเนียวประกอบการสอน หลังจากเรียนจบแล้วมีการไปทัศนศึกษาดูผลงานศิลปะในพิพิธภัณฑ์ของท้องถิ่น ส่วนกลุ่มทดลองนั้นสอนในเนื้อหาและสื่อการสอนเดียวกับกลุ่มควบคุม เพียงแต่เพิ่มศิลปะปฏิบัติลงไปเป็นระยะๆ ผลการทดลองพบว่าตลอด 6 สัปดาห์ที่เรียน นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มทดลองมีความรู้เกี่ยวกับศิลปะลัทธิบาบิกนิยมดีกว่ากลุ่มควบคุม ผู้วิจัยเสนอแนะว่าการบูรณาการระหว่างการเรียนรู้แบบบรรยายผสมผสานกับการปฏิบัติให้ประสิทธิภาพในการเรียนรู้ได้ผลดีกว่า

ชเวทโกวา (Cvetkova. 2009: Abstract) ทำการวิจัยเรื่อง อิทธิพลของการประเมินคุณค่าสุนทรียศาสตร์ในการพัฒนาความแตกต่าง ความตระหนักรู้ และความเข้าใจแนวคิด งานจิตรกรรม รูปภาพและประติมากรรมในโรงเรียน สำหรับเด็ก 7-11 ปี ได้มีการตั้งคำถามถึงการประเมินคุณค่าสุนทรียศาสตร์ในวิชาศิลปะศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาสติปัญญา ความเข้าใจ ของการสร้างสรรคงานศิลปะ โดยเฉพาะส่วนของความแตกต่าง ความตระหนักรู้ และความเข้าใจแนวคิด งานจิตรกรรม รูปภาพและประติมากรรม รายงานวิเคราะห์ผลจากการศึกษาค้นคว้า ศึกษาใน อาร์. แมคเคโดเนีย (R. Macedonia) เด็กอายุ 7-11 ปี จำนวน 269 คน ผลสรุปคือการประเมินคุณค่าสุนทรียศาสตร์มีอิทธิพลต่อการพัฒนาความแตกต่าง ความตระหนักรู้ และความเข้าใจแนวคิดงานจิตรกรรม รูปภาพและประติมากรรมในโรงเรียน สำหรับเด็ก 7-11 ปี

อาร์สแลงกาซี (Arslangazi. 2012: 246) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสำคัญของการรับรู้ทางการมองเห็นในการศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ในมหาวิทยาลัย เนียร์ อีสท์ ประเทศตุรกี ทำการศึกษาผู้เรียนคณะสถาปัตยกรรม สาขาสถาปัตยกรรมและการออกแบบภายใน ในหลักสูตรประวัติศาสตร์ของศิลป์และสถาปัตยกรรม และประวัติศาสตร์ของการออกแบบภายในและเฟอร์นิเจอร์ อาร์สแลงกาซี ได้ออกแบบกิจกรรม “การร่างภาพงานศิลป์จากการรับรู้ทางการมองเห็น” ให้ผู้เรียนวาดภาพด้วยมือ จากการมองเห็นแบบโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์ วิธีการปฏิบัติ มีการอธิบายทฤษฎีทางข้อมูล โดยการควบคุมดูแลจากครูผู้สอน ถามคำถามนักเรียนและเน้นการให้ข้อมูล ในขั้นตอนนี้

ผู้เรียนถามคำถามครูผู้สอน การบูรณาการวิชา และกล่าวถึงปัญหา ในระหว่างภาคเรียนวิธีการปฏิบัติ การร่างภาพถูกเก็บรวบรวมคะแนนและนำไปประเมินผลการศึกษา ผลการทดสอบปรากฏว่าการเรียนรู้ มีความรู้ที่คงทนและมีประสิทธิภาพอย่างมีนัยสำคัญ เพราะผู้เรียนส่วนมากสามารถตอบคำถามและ วาดผลงานศิลปะในข้อสอบได้ โดยความรู้ที่คงทนและความสามารถการมองด้วยความคิด วิธีการนี้ สามารถเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาภาคสนามที่แตกต่างกัน ในการทำศึกษาค้นคว้าครั้งนี้อาร์สแลงกาซีได้ สรุปว่า การรับรู้ด้วยการมองเห็นเป็นส่วนที่จำเป็นที่สุดของการเรียนรู้กระบวนการของประวัติศาสตร์ ศิลป์ ผลที่คาดว่าจะได้รับจากกิจกรรมการสอนที่มีพื้นฐานการรับรู้ด้วยการมองเห็น พัฒนาให้ผู้เรียนมี ความคิดสร้างสรรค์

วิจัยต่างประเทศที่ผู้วิจัยได้ศึกษานั้น สรุปได้ว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะนั้นควรจัด กิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนได้รับสุนทรียภาพของผลงานศิลปะมากยิ่งขึ้น โดยได้รับการ การประสาทสัมผัสในร่างกาย ประสบการณ์ในการร่วมกิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการวิเคราะห์ วิจัยงานศิลปะ อย่างสังเกตและพิจารณา ทำให้เห็นคุณค่าต่อการสร้างสรรค์ผลงาน เพิ่มเจตคติ ที่ดีต่อศิลปะ ผู้เรียนเห็นความสำคัญต่อกลุ่มสาระศิลปะมากยิ่งขึ้นส่งผลให้เกิดการเรียนรู้อย่างเข้าใจ เป็นความรู้ที่คงทน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ทักษะศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) และเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยดำเนินการการศึกษาค้นคว้า ตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย
3. การสร้างและการหาประสิทธิภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ในโรงเรียนวัดทองธรรม จังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 6 จำนวน 10 ห้อง จำนวนนักเรียน 425 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ในโรงเรียนวัดทองธรรม จังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 1 ห้อง จำนวนนักเรียน 45 คน คัดเลือกจากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลาก มีห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

2. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

วิจัยในครั้งนี้ดำเนินการทดลองแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาหลักสูตร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เป็นการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เอกสารทางวิชาการทางการศึกษา ทฤษฎีพหุศิลปศึกษา หลักการสอน วิธีการสอน บทบาทของครูผู้สอน ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลของผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

เป็นการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน และเอกสารที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวางแผนเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ทำเรื่องขออนุญาตสถานศึกษา สร้างความเข้าใจในการดำเนินการวิจัยในโรงเรียน รวมทั้งพัฒนาเครื่องมือและทำการตรวจสอบหาคุณภาพเครื่องมือ โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องเหมาะสม ตรงตามเนื้อหา สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และประเมินผลการทดลอง

นำเครื่องมือไปทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนวัดทรงธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยทดสอบก่อนเรียน นำข้อมูลไปวิเคราะห์และประเมินผลการทดลอง

3. การสร้างและการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

3.1.1 แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ทศศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3

3.1.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทศศิลป์) เรื่อง ทศศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 ข้อ

3.1.3 แบบสอบถามวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง ทศศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3

3.2 การสร้างและการหาประสิทธิภาพเครื่องมือในการวิจัย

3.2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

3.2.1.1 ศึกษาหลักสูตร หลักสูตรพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ งานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้แนวคิดพหุศิลปศึกษา วิธีการสอน บทบาทของครู ทฤษฎี จิตวิทยาพัฒนาการ เป็นต้น

3.2.1.2 วิเคราะห์เนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 4 เรื่อง คือ ความหมายของทัศนศิลป์ไทย ทัศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย ทัศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา ทัศนศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ โดยตระหนักถึงคุณค่าของประวัติศาสตร์ ศิลป์ในประเทศไทย

3.2.1.3 ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ให้ตรงตามหลักสูตรสถานศึกษา แบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 เรื่อง ดังนี้

เรื่องที่ 1 วิวัฒนาการของทัศนศิลป์ไทย

เรื่องที่ 2 ทัศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย

เรื่องที่ 3 ทัศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา

เรื่องที่ 4 ทัศนศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์

3.2.1.4 จัดเตรียมทำแผนการเรียนรู้

3.2.1.4.1 สาระ

3.2.1.4.2 มาตรฐานการเรียนรู้

3.2.1.4.3 ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้

3.2.1.4.4 สาระสำคัญ

3.2.1.4.5 จุดประสงค์การเรียนรู้

3.2.1.4.6 สาระการเรียนรู้ (เนื้อหา)

3.2.1.4.7 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

3.2.1.4.8 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

3.2.1.4.9 กิจกรรมการเรียนรู้/กระบวนการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติกิจกรรม

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและวัดผล

3.2.1.5 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละแผนการเรียนรู้ในชั้นที่ 2 ชั้นปฏิบัติ กิจกรรม มี 4 กิจกรรมย่อยโดยนำแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) ประยุกต์ใช้ในกิจกรรม ซึ่งมีกิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 ประวัติศาสตร์ศิลป์ จะกล่าวถึงเนื้อหาความรู้ รูปแบบ วัสดุ เทคนิค วิธีการการสร้าง ความเชื่อความศรัทธา และอิทธิพลรูปแบบศิลปะจากยุคสมัย ประเทศต่างๆของงานทัศนศิลป์ จิตรกรรม ประติมากรรม และสถาปัตยกรรม ตระหนักถึงความสำคัญในยุคประวัติศาสตร์

กิจกรรมที่ 2 สุนทรียศาสตร์ ให้นักเรียนอธิบายความรู้สึกในการรับชมภาพที่ครูจัดเตรียมให้

กิจกรรมที่ 3 ศิลปะปฏิบัติ ให้ผู้เรียนปฏิบัติสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในรูปแบบที่ครูได้กำหนดให้ซึ่งเกี่ยวข้องกับลักษณะเด่นชัดของศิลปะในยุคสุโขทัย อยุธยา และรัตนโกสินทร์ ผู้เรียนอาจเพิ่มความคิดสร้างสรรค์ตามจินตนาการที่ผู้เรียนได้รับรู้

กิจกรรมที่ 4 ศิลปวิจารณ์ เมื่อผู้เรียนได้ผ่านขั้นตอนศิลปะปฏิบัติแล้วนั้น ให้ผู้เรียนเขียนวิจารณ์ศิลปะที่ตนเองเป็นผู้สร้างสรรค์ วิเคราะห์ด้วยทฤษฎีทางศิลปะ อธิบายหน้าชั้นเรียน

3.2.1.6 ผลิตสื่อการสอน คือ สื่อสิ่งพิมพ์

3.2.1.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม เนื้อหาครอบคลุมวัตถุประสงค์ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.2.1.8 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ตรวจสอบแล้วไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 ห้อง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่องในการใช้ภาษา และความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้กับเวลาที่กำหนด แล้วปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งก่อนนำไปใช้ทดลองจริง

3.2.1.9 นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) ไปสอนเพื่อทำการวิจัยต่อไป

3.2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

3.2.2.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.2.2.2 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวนที่วัดผลสัมฤทธิ์ในงานวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 30 ข้อ ผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบ 60 ข้อ เนื่องจากข้อสอบที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง จะต้องมีความมากกว่าที่ต้องการจริงไม่ต่ำกว่า 25% เพราะเมื่อนำข้อสอบไปทดลองใช้และวิเคราะห์คุณภาพรายข้อแล้ว จะมีข้อที่มีคุณภาพไม่เข้าเกณฑ์ ต้องตัดทิ้งไปส่วนหนึ่ง (บุญชม. 2535: 57)

3.2.2.3 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านความรู้ความเข้าใจ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญในด้านการสอนศิลปศึกษา และการวัดผลการศึกษา จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Validity) ข้อสอบแต่ละข้อสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้หรือเนื้อหา โดยใช้เกณฑ์การประเมิน ดังนี้

+1 หมายถึง เห็นด้วยว่าแบบทดสอบ สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้เนื้อหาจริง

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแบบทดสอบ สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้เนื้อหา

-1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยว่าแบบทดสอบ สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้เนื้อหา

บันทึกผลการพิจารณาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อ แล้วนำไปหาค่าตรงกัน ความสอดคล้อง (IOC) แล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ซึ่งแสดงว่าข้อสอบนั้นมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาไว้จำนวน 30 ข้อ

3.2.2.4 นำแบบทดสอบที่ผ่านการตรวจและปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดทองธรรมชาติ อำเภอบางบาล จังหวัดสมุทรปราการ เรื่อง ทักษะศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ จำนวน 30 คน ที่เรียนสาระนี้มาแล้วเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือหรือแบบทดสอบ

3.2.2.5 นำผลการสอบของนักเรียนทั้งหมดมาตรวจให้คะแนนโดยข้อที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิด ไม่ตอบหรือตอบมากกว่า 1 ตัวเลือก ในแต่ละข้อคำถามให้ 0 คะแนน แล้วนำคะแนนมาวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของข้อสอบเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 50% แยกเป็นกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ หาค่า p, r แล้วคัดเลือกเฉพาะข้อสอบที่มีความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.20 ขึ้นไปจำนวน 30 ข้อ

3.2.2.6 นำแบบทดสอบที่คัดเลือกแล้วไปหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับกับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดทองธรรมชาติ ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson)

3.2.2.7 นำแบบทดสอบไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.2.3 แบบสอบถามวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์ ในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3

3.2.3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ

3.2.3.2 สร้างแบบสอบถามวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้ครอบคลุมเนื้อหากระบวนการจัดการเรียนรู้บรรยากาศ การเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอนและการประเมินผล ลักษณะของแบบสำรวจเป็นแบบ มาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 20 ข้อ

3.2.3.3 นำแบบวัดไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านพิจารณาความด้านความเหมาะสมของข้อคำถามของแบบสำรวจเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.2.3.4 นำแบบสอบถามที่ได้ตรวจแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องของภาษา ความถูกต้องและชัดเจน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรจริง

3.2.2.5 นำผลการตรวจให้คะแนนหาความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2541: 171-172) และนำแบบสำรวจเจตคติต่อการเรียน จำนวน 20 ข้อ นำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ต่อไปนี้

4.1 ดำเนินการขออนุญาตจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒออกหนังสือขออนุญาต ผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อดำเนินการวิจัยและเก็บข้อมูล

4.2 คัดเลือกนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลาก มีห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม จำนวน 1 ห้องเรียน

4.3 ทำการทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทศนศิลป์) เรื่อง ทศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 ข้อ

4.4 ดำเนินการทดลองการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ โดยจัดแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 เรื่อง ดังนี้คือ

เรื่องที่ 1 วิวัฒนาการของทัศนศิลป์ไทย

เรื่องที่ 2 ทัศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย

เรื่องที่ 3 ทัศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา

เรื่องที่ 4 ทัศนศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์

ระยะเวลาในการทดลอง จำนวน 8 คาบ คาบละ 50 นาที

4.5 หลังจากการทดลองการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำการทดสอบหลังเรียนโดยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดิม และเก็บข้อมูลแบบสำรวจเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ทัศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์

4.6 นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

5.1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) คำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2528: 59)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ = แทนค่าคะแนนเฉลี่ย

$\sum x$ = แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N = แทนจำนวนคะแนนทั้งหมด

5.1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน คำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2528: 64)

$$SD = \frac{\sqrt{n \sum x^2 - (\sum x)^2}}{N(N-1)}$$

เมื่อ S = แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum x$ = แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\sum x^2$ = แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

N = แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

5.2 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

5.2.1 หาดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำตอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, แผนการจัดการเรียนรู้และแบบสอบถามเจตคติ คำนวณโดยใช้สูตรของ Rowinelli and Hambleton (ลัวัน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2541: 249)

$$IOC = \frac{\Sigma R}{N}$$

เมื่อ IOC = แทนดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์

ΣR = แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N = แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

5.2.2 หาค่าความยากง่าย (p) และหาค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นรายข้อ โดยใช้สูตรการคำนวณ ดังนี้ (ลัวัน สายยศ. 2536: 168)

$$\text{ค่าความยากง่าย } p = \frac{R_L}{N}$$

(กลุ่มสูงใช้ประมาณร้อยละ 27 ของนักเรียนทั้งหมด)

เมื่อ R_L = แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มต่ำที่ตอบข้อสอบถูก

N = แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ

เกณฑ์อำนาจจำแนกที่ยอมรับ มีค่า .02 ขึ้นไป

5.2.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ โดยคำนวณจากสูตร KR-20 ของคูเตอร์ ริชาร์ดสัน สูตรที่ 20 (KR-20) (อนุวัติ คุณณา. 2555: 148)

$$r_{KR-20} = \left\{ \frac{K}{K-1} \left(1 - \frac{\sum pq}{S^2} \right) \right\}$$

- เมื่อ r_{KR-20} = แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
- K = แทน จำนวนข้อของแบบทดสอบ
- p = แทน สัดส่วนของผู้ทำถูกในข้อหนึ่งๆ
เท่ากับจำนวนคนทำถูกหารด้วยจำนวนคนสอบทั้งหมด
- q = แทน สัดส่วนของผู้ทำผิดในข้อหนึ่งๆ หรือ $1 - p$
- S^2 = แทน คะแนนความแปรปรวนของแบบทดสอบ

5.2.4 หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเจตคติ คำนวณโดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2528: 190; อ้างอิงจาก กระทรวงศึกษาธิการ. 2544: 98)

$$\alpha = \frac{N}{N-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ α = แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

N = แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด

$\sum s_i^2$ = แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ

S_t^2 = แทน คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

5.2.5 หาค่าความแปรปรวนของคะแนน คำนวณจากสูตรของ Edwards (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2541: 184-185)

$$s^2 = \frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}$$

- เมื่อ s^2 = แทน ความแปรปรวนของคะแนน
- N = แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่ม
- $\sum x$ = แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
- $\sum x^2$ = แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

5.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

5.3.1 ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) โดยใช้ t-test (กระทรวงศึกษาธิการ. ม.ป.ป.: 99; อ้างอิงจาก กุศยา แสงเดช. 2545: 22)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{N - 1}}}$$

เมื่อ $\sum D$ = แทน ผลบวกของผลต่างของคะแนนครั้งหลังกับคะแนนครั้งแรก
 $\sum D^2$ = แทน ผลบวกของค่ากำลังสองของผลต่างของคะแนนครั้งหลังกับคะแนนครั้งแรกของแต่ละคน
 $(\sum D)^2$ = แทน ค่ากำลังสองของผลบวกของผลต่างของคะแนนครั้งหลังกับคะแนนครั้งแรกของแต่ละคน
 N = แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ทักษะศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้วิจัยได้มีการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ขั้นตอน ตามวัตถุประสงค์ มีขั้นตอนต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง ทักษะศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 ข้อ

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อเรื่อง ทักษะศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)

S.D. แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน (Standard Deviation)

$\sum D$ แทน ผลรวมของคะแนนความแตกต่างระหว่างคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

$\sum D^2$ แทน ผลรวมของคะแนนความแตกต่างกำลังสองของคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

t แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t – distribution

Sig. แทน ค่านัยสำคัญของแบบทดสอบ

*

แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง ทัศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE)

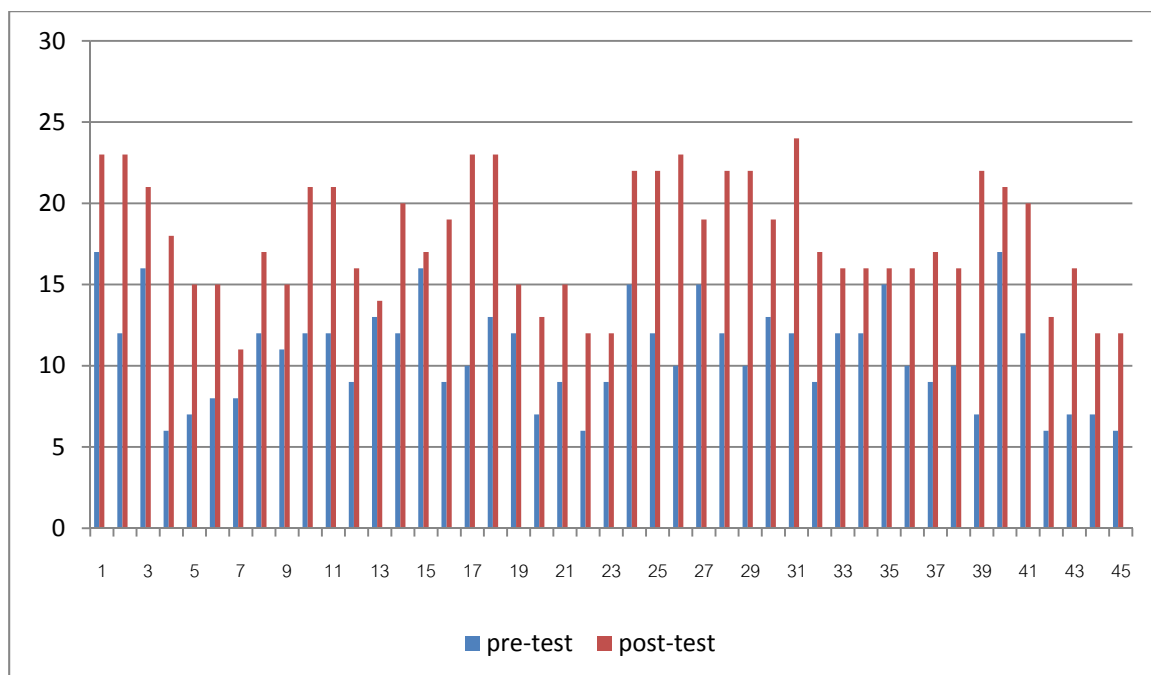
ผู้วิจัยได้ทำการทดลองและเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังทดลอง จากข้อสอบตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน หาค่าความยากง่ายและอำนาจจำแนก หาค่าความเชื่อมั่น ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียด ดังตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง ทัศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	N	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
คะแนนก่อนเรียน	45	10.76	3.08	14.051*	.000
คะแนนหลังเรียน	45	17.82	3.76		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 3 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง จำนวน 45 คน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05

ภาพประกอบ 2 กราฟแสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของผลการทดสอบก่อนและหลังเรียน

จากภาพประกอบ 2 แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาของนักเรียนจำนวนทั้งหมด 45 คน มีคะแนนหลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

จากการทดสอบก่อนเรียนนักเรียนมีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50 จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 15.56 และนักเรียนมีคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 84.44

เมื่อนักเรียนในกลุ่มทดลองได้เข้าร่วมการเรียนรู้โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) ผลคะแนนของนักเรียนผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 50 มีจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 82.22 และนักเรียนมีคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 17.78

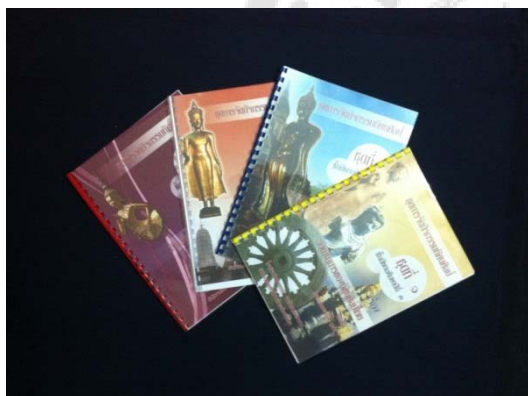
ภาพกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง ทัศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE)

ภาพประกอบ 3 ครูบรรยายอธิบายการจัดกิจกรรม

ภาพประกอบ 4 ทดสอบนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ก่อนทดลองจัดกิจกรรม

ภาพประกอบ 5 ชุดการจัดกิจกรรมทัศนศิลป์ไทย ยุคประวัติศาสตร์ 4 ชุด

ภาพประกอบ 6 นักเรียนร่วมกันปฏิบัติ กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์

ภาพประกอบ 7 นักเรียนช่วยกันค้นคว้าข้อมูล

ภาพประกอบ 8 ร่วมกันทำงานกันเป็นกลุ่ม

ภาพประกอบ 9 ปฏิบัติกิจกรรมศิลปะปฏิบัติ

ภาพประกอบ 10 นักเรียนวาดภาพลายเส้นใน
กิจกรรมศิลปะ ชุดที่ 1

ภาพประกอบ 11 นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ
วาดภาพระบายสีน้ำ ในชุดที่ 2

ภาพประกอบ 12 นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม
ศิลปวิจารณ์

ภาพประกอบ 13 นักเรียนร่วมกันฟังเพื่อนวิจารณ์

ภาพประกอบ 14 นักเรียนทำแบบทดสอบหลัง
การจัดกิจกรรมเสร็จสิ้น

จากภาพประกอบผลการทดลองจัดกิจกรรม พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) มากกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งนี้จัดตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) ซึ่งผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 คือ กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์ เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ช่วยกันสืบค้นหาข้อมูลได้แสดงความคิดเห็นในข้อมูลที่ถูกต้อง เพิ่มการเรียนรู้และการจดจำมากยิ่งขึ้น

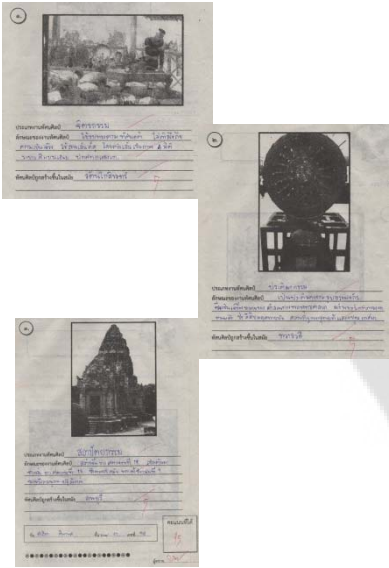
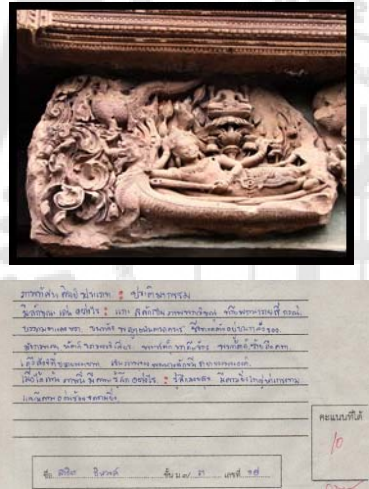
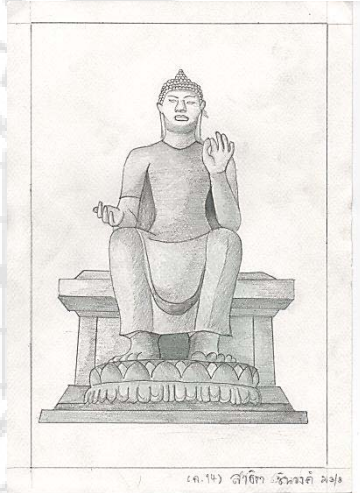
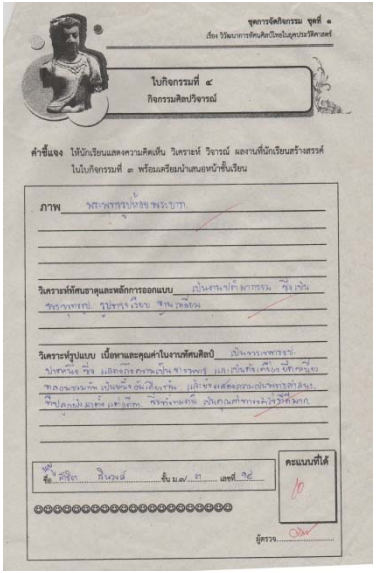
กิจกรรมที่ 2 คือ กิจกรรมสะท้อนสุนทรียศาสตร์ เป็นกิจกรรมทำให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเมื่อได้รับความรู้ ความงามที่ได้รับ แสดงออกทางการเขียนบรรยายในสิ่งที่ตนเองได้รับรู้

กิจกรรมที่ 3 คือ กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ เป็นกิจกรรมทำให้นักเรียนปฏิบัติวาดภาพ ระบายสี จำลองแบบ เพื่อการสังเกตผลงานศิลปะมากยิ่งขึ้น พัฒนาทักษะในการปฏิบัติงานในเทคนิคต่างๆ เช่น ในชุดที่ 1 ใช้เทคนิควาดเส้น ในชุดที่ 2 ใช้เทคนิคสีน้ำ ในชุดที่ 3 ใช้เทคนิคสีโปสเตอร์ ในชุดที่ 4 ใช้เทคนิคสื่อผสม โดยให้ผู้เรียนคิดสร้างสรรค์งานอย่างเต็มความสามารถ

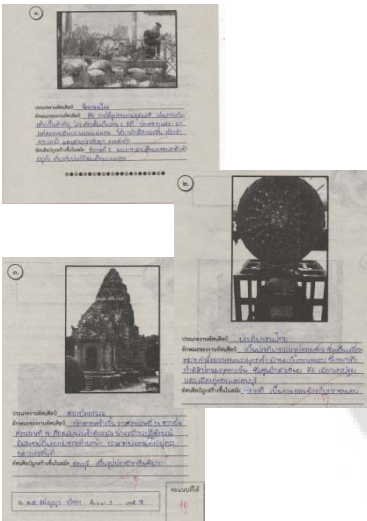
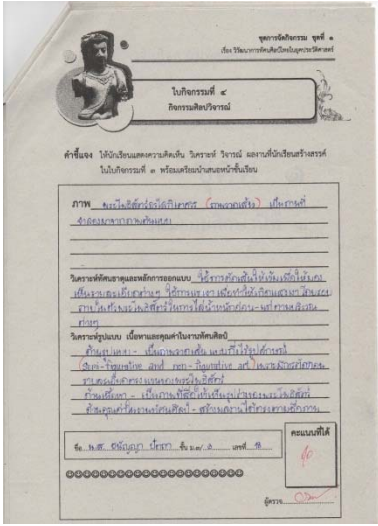
กิจกรรมที่ 4 คือ กิจกรรมศิลปวิจารณ์ เป็นกิจกรรมทำให้นักเรียนใช้หลักทฤษฎีทางทัศนศิลป์ วิเคราะห์ผลงานของตนเอง และออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจความเป็นมาและอิทธิพลของงานศิลปะไทยมากขึ้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่ม ผู้เรียนในกิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์ ตระหนักถึงคุณค่าความงามของช่างไทยในยุคประวัติศาสตร์ จากกิจกรรมสะท้อนสุนทรียศาสตร์ สังเกตและจดจำรายละเอียด เพิ่มพัฒนาทักษะในการทำงานในกิจกรรมศิลปะปฏิบัติ วิจารณ์ผลงานของตนเองเป็นหลักการทางทฤษฎีทางทัศนศิลป์ประมวลความรู้ที่ได้เรียนมาในกิจกรรมศิลปวิจารณ์ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

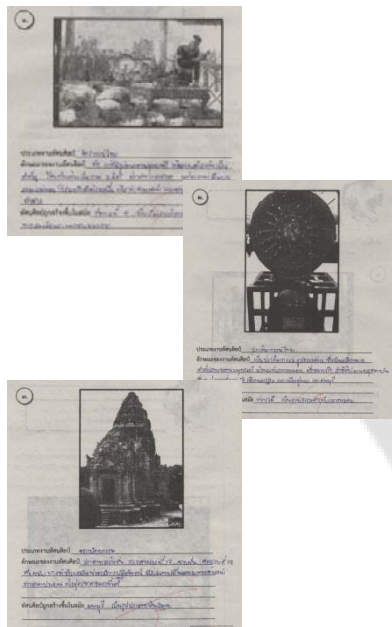
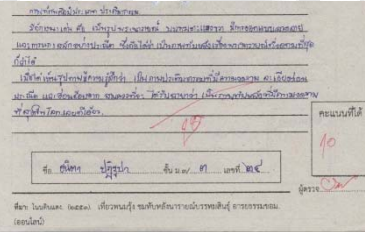
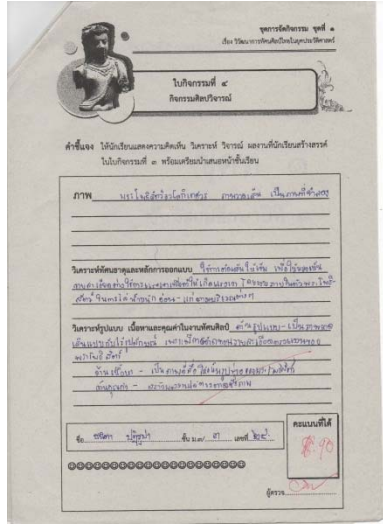
ตาราง 4 ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง ทัศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ ชุดที่ 1 วิวัฒนาการของทัศนศิลป์ไทย

ชื่อ – นามสกุล	กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์	กิจกรรมสะท้อนสุนทรียศาสตร์	กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ	กิจกรรมศิลปะวิจารณ์
ด.ช.สาธิต ชินวงศ์	 นักเรียนสามารถอธิบายผลงานได้คะแนน 15 คะแนน เต็ม 15 คะแนน ร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 304 – 306)	 นักเรียนแสดงความคิดเห็นผ่านการรับรู้ทางสุนทรียภาพของผลงานได้คะแนน 10 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 307)	 นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมได้คะแนน 9 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 90 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 308)	 นักเรียนสามารถวิจารณ์ผลงานได้คะแนน 10 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 309)

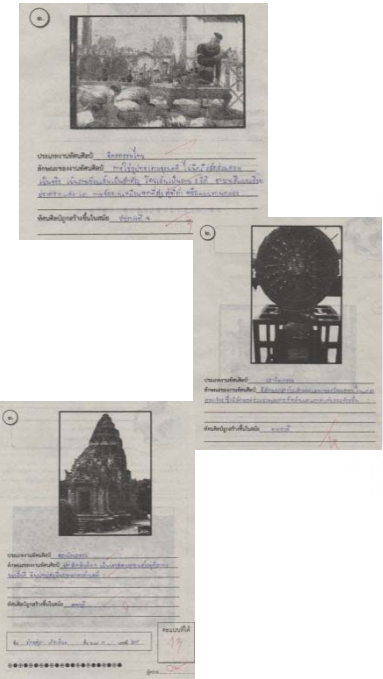
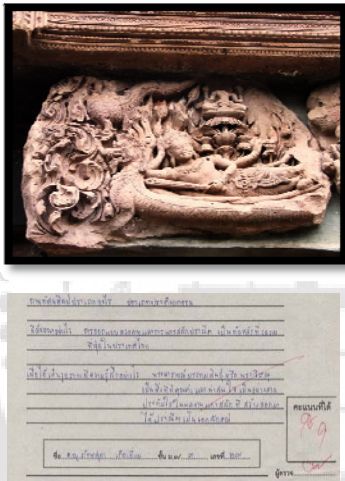
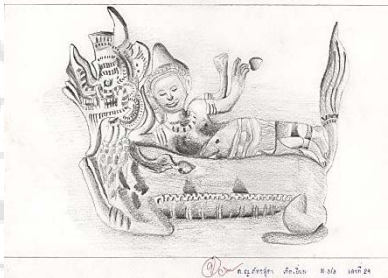
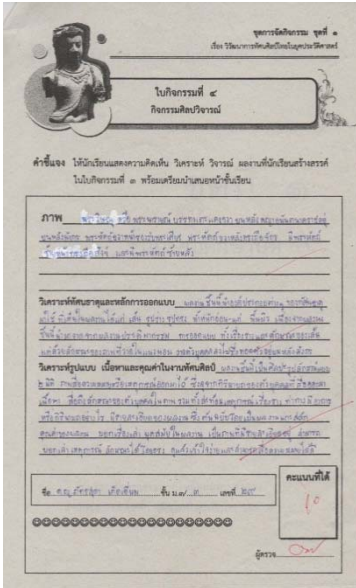
ตาราง 4 (ต่อ)

ชื่อ – นามสกุล	กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์	กิจกรรมสะท้อนสุนทรียศาสตร์	กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ	กิจกรรมศิลปวิจารณ์
ด.ญ.ชนัญญา ปัทภา	 นักเรียนสามารถอธิบายผลงาน ได้คะแนน 15 คะแนน ได้เต็ม 15 คะแนน ร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 310 - 312)	 นักเรียนแสดงความคิดเห็นผ่าน การรับรู้ทางสุนทรียภาพของ ผลงานได้คะแนน 10 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 313)	 นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมได้คะแนน 9 คะแนน ได้เต็ม 10 คะแนน ร้อย ละ 90 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 314)	 นักเรียนสามารถวิจารณ์ผลงาน ได้คะแนน 10 คะแนน ได้เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 315)

ตาราง 4 (ต่อ)

ชื่อ – นามสกุล	กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์	กิจกรรมสะท้อนสุนทรียศาสตร์	กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ	กิจกรรมศิลปวิจารณ์
ด.ญ.ธนิศา ปฏิวา	 นักเรียนสามารถอธิบายผลงาน ได้คะแนน 15 คะแนน เต็ม 15 คะแนน ร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 316 - 318)	 นักเรียนแสดงความคิดเห็นผ่าน การรับรู้ทางสุนทรียภาพของ ผลงานได้คะแนน 10 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 319)	 นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมได้คะแนน 10 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 320)	 นักเรียนสามารถวิจารณ์ผลงาน ได้คะแนน 10 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 321)

ตาราง 4 (ต่อ)

ชื่อ – นามสกุล	กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์	กิจกรรมสะท้อนสุนทรียศาสตร์	กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ	กิจกรรมศิลปวิจารณ์
ด.ญ. ภัทรสุตา เกิดเอี่ยม	 นักเรียนสามารถอธิบายผลงานได้คะแนน 15 คะแนน เต็ม 15 คะแนน ร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 322 - 324)	 นักเรียนแสดงความคิดเห็นผ่านการรับรู้ทางสุนทรียภาพของผลงานได้คะแนน 9 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 90 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 325)	 นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมได้คะแนน 9 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 90 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 326)	 นักเรียนสามารถวิจารณ์ผลงานได้คะแนน 10 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 327)

จากตาราง 4 เป็นตัวอย่างผลงานของนักเรียนจำนวน 4 คน ในการจัดกิจกรรมพบว่านักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง ทัศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ ชุดที่ 1 วิวัฒนาการของทัศนศิลป์ไทย

ตาราง 5 ผลคะแนนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง ทัศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ ชุดที่ 1 วิวัฒนาการของทัศนศิลป์ไทย

กิจกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ผ่าน เกณฑ์	ร้อยละ	ไม่ผ่าน เกณฑ์	ร้อยละ
กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์	13.53	3.71	42 คน	93.33	3 คน	6.67
กิจกรรมสะท้อนสุนทรียศาสตร์	8.27	2.75	41 คน	91.11	4 คน	8.89
กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ	7.27	2.50	41 คน	91.11	4 คน	8.89
กิจกรรมศิลปวิจารณ์	8.40	2.48	42 คน	93.33	3 คน	6.67

จากตาราง 5 พบว่ากิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้ ทบทวนความรู้ที่ได้รับจากการเรียนรู้ เรื่อง ทัศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ ชุดที่ 1 วิวัฒนาการของทัศนศิลป์ไทย โดยในกิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์ นักเรียนมีผลการเรียนเฉลี่ย 13.53 คะแนน จากคะแนนเต็ม 15 คะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการผ่านเกณฑ์ คือ ร้อยละ 60 ผลการทดลอง ปรากฏว่า นักเรียนผ่านเกณฑ์ 42 คน คิดเป็นร้อยละ 93.33 นักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67

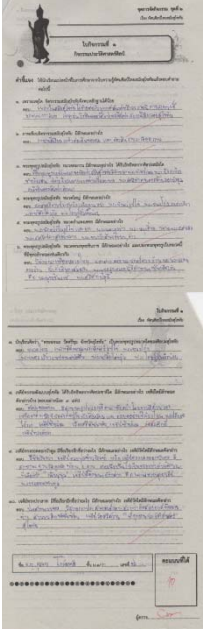
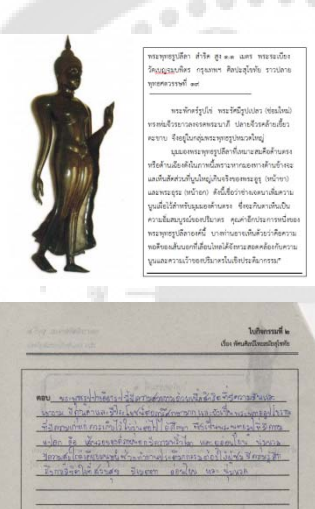
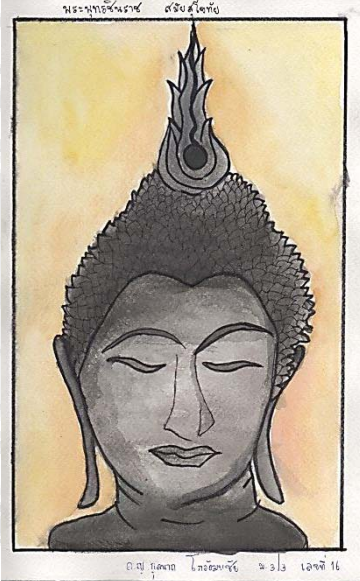
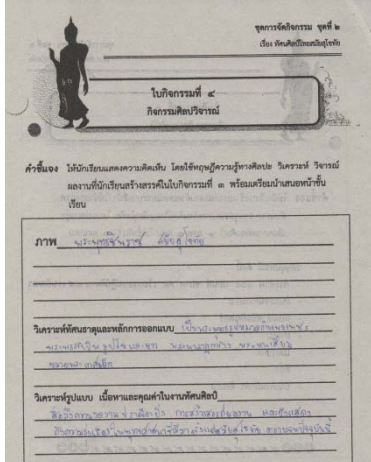
กิจกรรมสะท้อนสุนทรียศาสตร์เป็นกิจกรรมทำให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเมื่อได้รับความรู้ ความงามที่ได้รับ แสดงออกทางการเขียนบรรยายในสิ่งที่ตนเองได้รับรู้ นักเรียนมีผลการเรียนเฉลี่ย 8.27 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการผ่านเกณฑ์ คือ ร้อยละ 60 ผลการทดลอง ปรากฏว่า นักเรียนผ่านเกณฑ์ 41 คน คิดเป็นร้อยละ 91.11 นักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 8.89

กิจกรรมศิลปะปฏิบัติเป็นกิจกรรมทำให้นักเรียนวาดภาพศิลปะทัศนศิลป์ไทยก่อนยุคประวัติศาสตร์ เพื่อสังเกตรายละเอียดของผลงานศิลปะ ให้เทคนิคลายเส้นด้วยดินสอเกรด B นักเรียนมีผลการเรียนเฉลี่ย 7.27 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการผ่านเกณฑ์ คือ ร้อยละ 60 ผลการทดลอง ปรากฏว่า นักเรียนผ่านเกณฑ์ 41 คน คิดเป็นร้อยละ 91.11 นักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 8.89

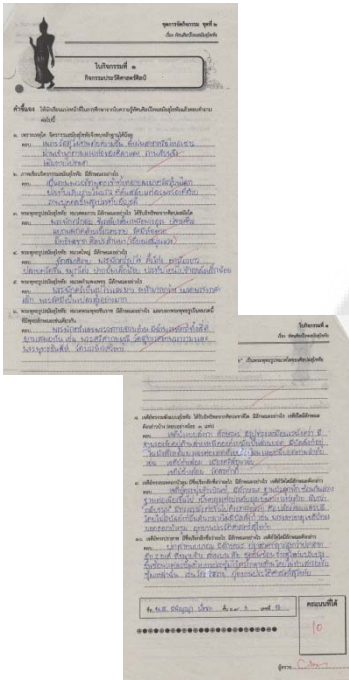
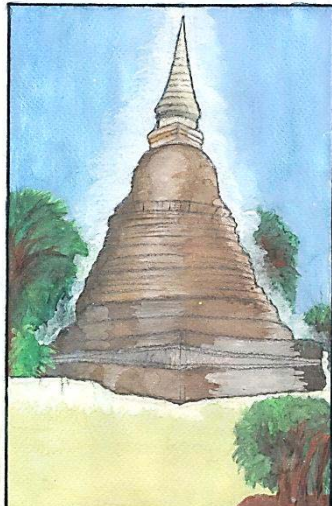
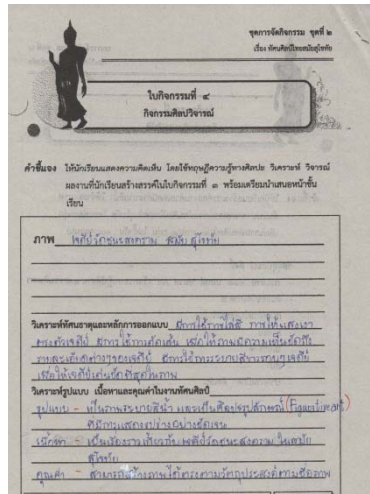
กิจกรรมศิลปวิจารณ์เป็นกิจกรรมให้นักเรียนใช้หลักทฤษฎีทางทัศนศิลป์วิเคราะห์ผลงานของตนเอง และออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน นักเรียนมีผลการเรียนเฉลี่ย 8.40 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการผ่านเกณฑ์ คือ ร้อยละ 60 ผลการทดลอง ปรากฏว่า นักเรียนผ่านเกณฑ์ 42 คน คิดเป็นร้อยละ 93.33 นักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67

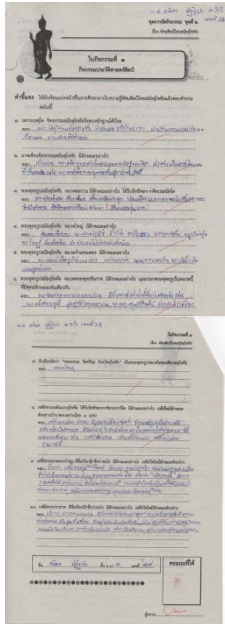
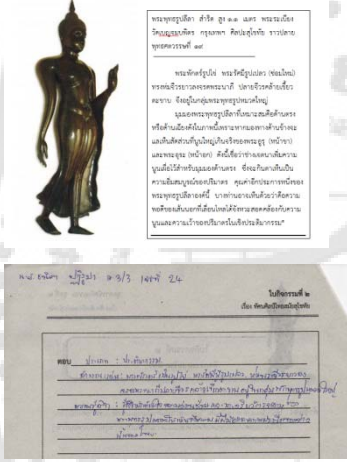
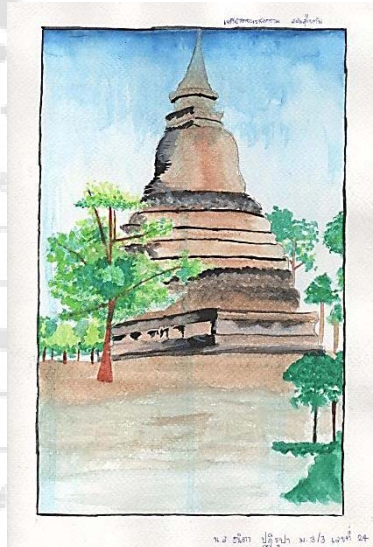
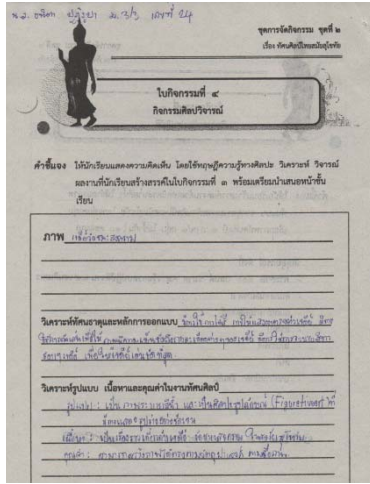
ตาราง 6 ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง ทัศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ ชุดที่ 2 ทัศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย

ชื่อ – นามสกุล	กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์	กิจกรรมสะท้อนสุนทรียศาสตร์	กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ	กิจกรรมศิลปะวิจารณ์
ด.ญ.กุลนาถ โกวัฒนชัย	 นักเรียนสามารถอธิบายผลงานได้คะแนน 10 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 330 - 331)	 นักเรียนแสดงความคิดเห็นผ่านการรับรู้ทางสุนทรียภาพของผลงานได้คะแนน 8 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 332)	 นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมได้คะแนน 8 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 333)	 นักเรียนสามารถวิจารณ์ผลงานได้คะแนน 8 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 334)

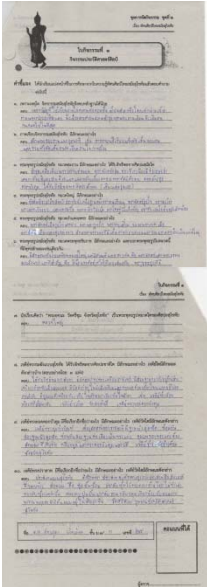
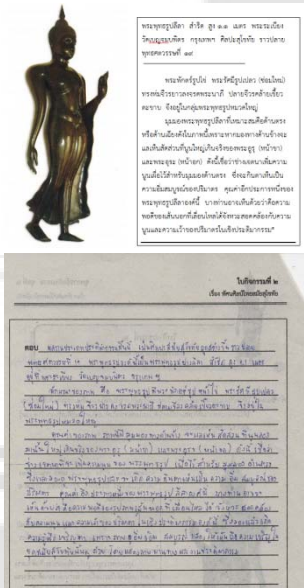
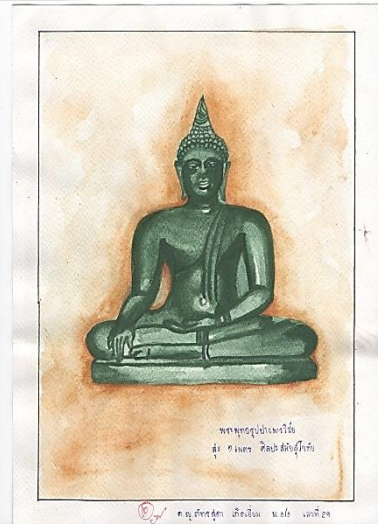
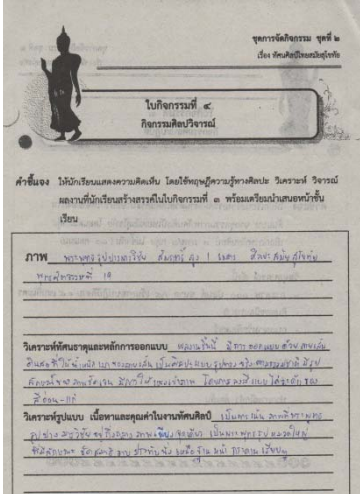
ตาราง 6 (ต่อ)

ชื่อ – นามสกุล	กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์	กิจกรรมสะท้อนสุนทรียศาสตร์	กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ	กิจกรรมศิลปวิจารณ์
ด.ญ.ชนัญญา ปัทมา	 นักเรียนสามารถอธิบายผลงาน ได้คะแนน 10 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 335 -336)	 นักเรียนแสดงความคิดเห็นผ่าน การรับรู้ทางสุนทรียภาพของ ผลงานได้คะแนน 9 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 90 ผ่าน เกณฑ์ (หน้า 337)	 นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมได้คะแนน 10 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 338)	 นักเรียนสามารถวิจารณ์ผลงาน ได้คะแนน 10 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 339)

ตาราง 6 (ต่อ)

ชื่อ – นามสกุล	กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์	กิจกรรมสะท้อนสุนทรียศาสตร์	กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ	กิจกรรมศิลปวิจารณ์
ด.ญ.ณิศา ปฏิวา	 นักเรียนสามารถอธิบายผลงาน ได้คะแนน 10 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 340 - 341)	 นักเรียนแสดงความคิดเห็นผ่าน การรับรู้ทางสุนทรียภาพของ ผลงานได้คะแนน 9 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 90 ผ่าน เกณฑ์ (หน้า 342)	 นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมได้คะแนน 10 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 343)	 นักเรียนสามารถวิจารณ์ผลงาน ได้คะแนน 10 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 344)

ตาราง 6 (ต่อ)

ชื่อ – นามสกุล	กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์	กิจกรรมสะท้อนสุนทรียศาสตร์	กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ	กิจกรรมศิลปวิจารณ์
ด.ญ.ภัทรสุดา เกิดเอี่ยม	 นักเรียนสามารถอธิบายผลงาน ได้คะแนน 10 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 345 - 346)	 นักเรียนแสดงความคิดเห็นผ่าน การรับรู้ทางสุนทรียภาพของ ผลงานได้คะแนน 10 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 347)	 นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมได้คะแนน 10 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 348)	 นักเรียนสามารถวิจารณ์ผลงาน ได้คะแนน 10 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 349)

จากตาราง 6 เป็นตัวอย่างผลงานของนักเรียนจำนวน 4 คน ในการจัดกิจกรรมพบว่า นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง ทัศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ ชุดที่ 2 ทัศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย

ตาราง 7 ผลคะแนนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง ทัศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ ชุดที่ 2 ทัศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย

กิจกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ผ่าน เกณฑ์	ร้อยละ	ไม่ผ่าน เกณฑ์	ร้อยละ
กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์	7.95	3.77	37 คน	82.22	8 คน	17.78
กิจกรรมสะท้อนสุนทรียศาสตร์	7.31	3.53	37 คน	82.22	8 คน	17.78
กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ	7.36	2.78	40 คน	88.89	5 คน	11.11
กิจกรรมศิลปะวิจารณ์	7.60	3.17	39 คน	86.67	6 คน	13.33

จากตาราง 7 พบว่ากิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้ ทบทวนความรู้ที่ได้รับจากการเรียนรู้ เรื่อง ทัศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ ชุดที่ 1 วิวัฒนาการของ ทัศนศิลป์ไทย โดยในกิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์ นักเรียนมีผลการเรียนเฉลี่ย 7.95 คะแนน จาก คะแนนเต็ม 10 คะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการผ่านเกณฑ์ คือ ร้อยละ 60 ผลการทดลอง ปรากฏว่า นักเรียนผ่านเกณฑ์ 37 คน คิดเป็นร้อยละ 82.22 นักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ 8 คน คิดเป็น ร้อยละ 17.78

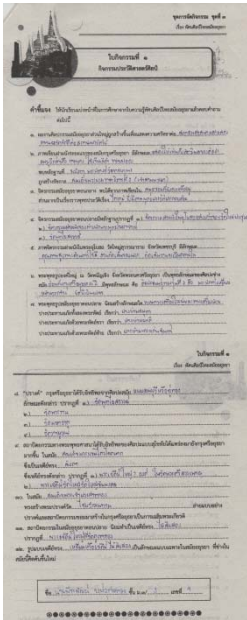
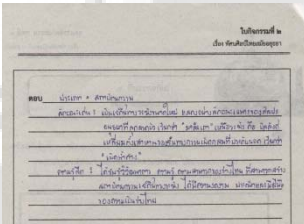
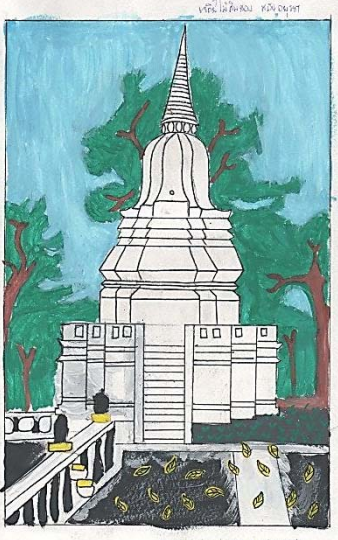
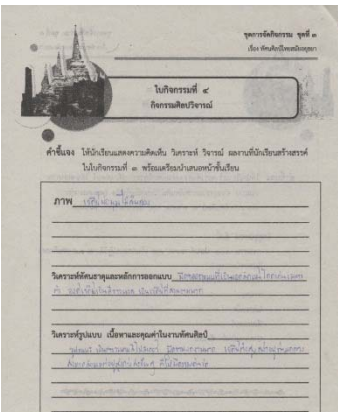
กิจกรรมสะท้อนสุนทรียศาสตร์เป็นกิจกรรมทำให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเมื่อได้รับความรู้ ความงามที่ได้รับ แสดงออกทางการเขียนบรรยายในสิ่งที่ตนเองได้รับรู้ นักเรียนมีผลการเรียนเฉลี่ย 7.31 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการผ่านเกณฑ์ คือ ร้อยละ 60 ผลการทดลอง ปรากฏว่า นักเรียนผ่านเกณฑ์ 37 คน คิดเป็นร้อยละ 82.22 นักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ 8 คน คิดเป็นร้อยละ 17.78

กิจกรรมศิลปะปฏิบัติเป็นกิจกรรมให้นักเรียนวาดภาพศิลปะทัศนศิลป์ไทยก่อนยุคประวัติศาสตร์ เพื่อสังเกตรายละเอียดของผลงานศิลปะ ใช้เทคนิคลายเส้นด้วยดินสอเกรด B นักเรียนมีผลการเรียน เฉลี่ย 7.36 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการผ่านเกณฑ์ คือ ร้อย ละ 60 ผลการทดลอง ปรากฏว่า นักเรียนผ่านเกณฑ์ 40 คน คิดเป็นร้อยละ 88.89 นักเรียนไม่ ผ่านเกณฑ์ 5 คน คิดเป็นร้อยละ 11.11

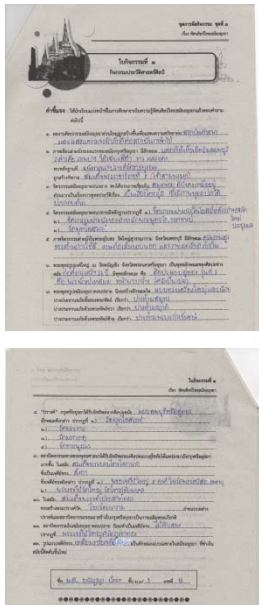
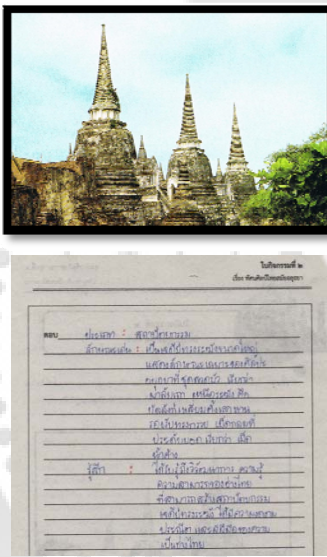
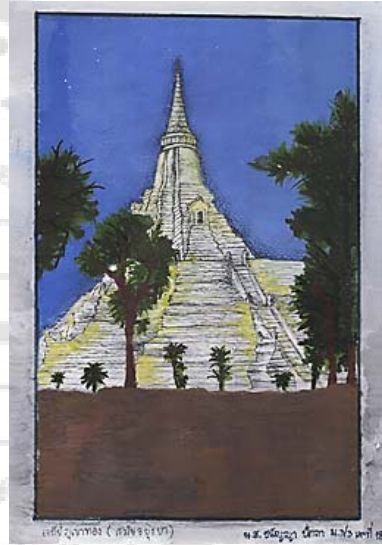
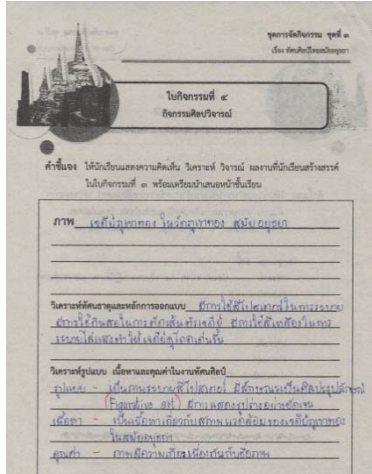
กิจกรรมศิลปวิจารณ์เป็นกิจกรรมให้นักเรียนใช้หลักทฤษฎีทางทัศนศิลป์วิเคราะห์ผลงานของตนเอง และออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน นักเรียนมีผลการเรียนเฉลี่ย 7.60 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการผ่านเกณฑ์ คือ ร้อยละ 60 ผลการทดลอง ปรากฏว่านักเรียนผ่านเกณฑ์ 39 คน คิดเป็นร้อยละ 86.67 นักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ 6 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33

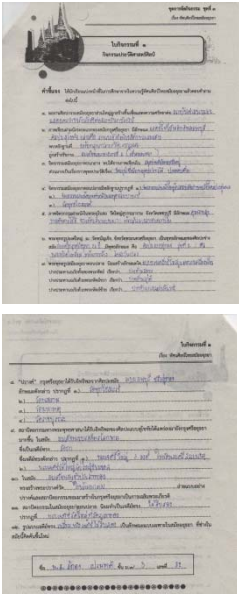
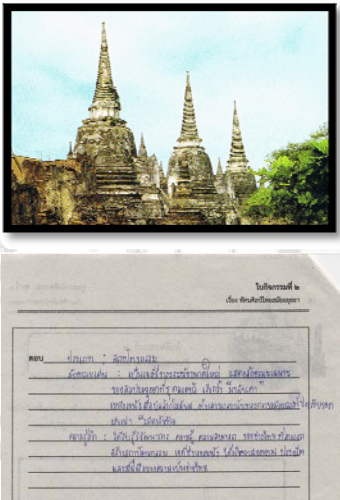
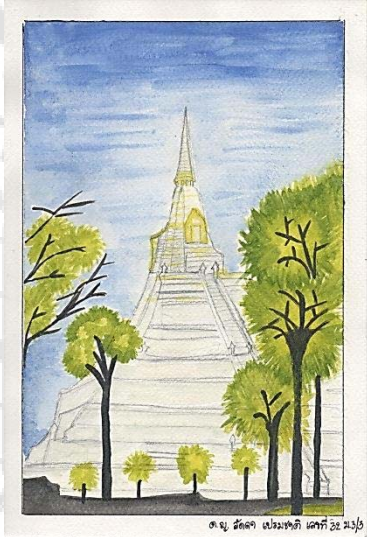
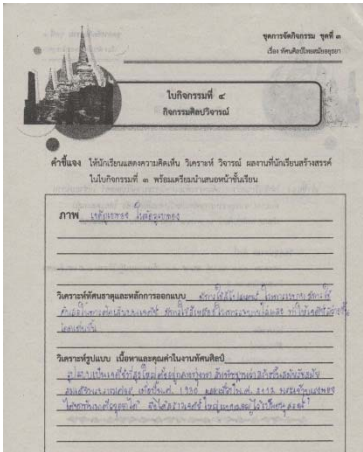
ตาราง 8 ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง ทัศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ ชุดที่ 3 ทัศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา

ชื่อ - นามสกุล	กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์	กิจกรรมสะท้อนสุนทรียศาสตร์	กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ	กิจกรรมศิลปวิจารณ์
ด.ช.พีรพัฒน์ วงศ์อุทัยทอง	 นักเรียนสามารถอธิบายผลงานได้คะแนน 12 คะแนน เต็ม 12 คะแนน ร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 352 -353)	 นักเรียนแสดงความคิดเห็นผ่านการรับรู้ทางสุนทรียภาพของผลงานได้คะแนน 9 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 90 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 354)	 นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมได้คะแนน 9 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 90 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 355)	 นักเรียนสามารถวิจารณ์ผลงานได้คะแนน 8 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 356)

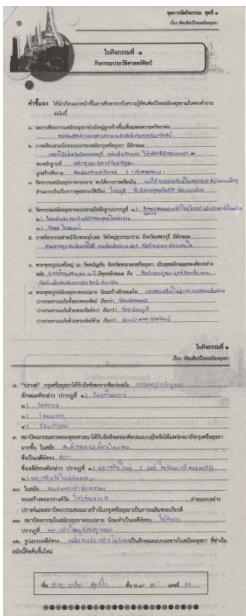
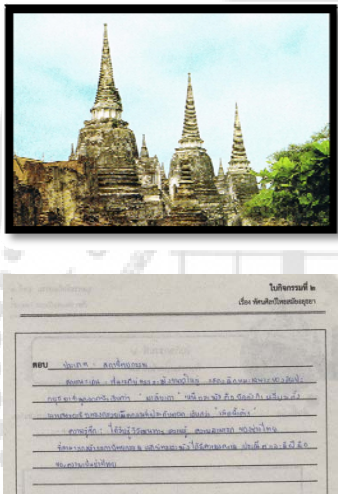
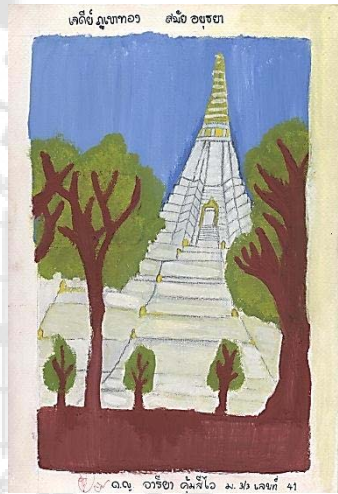
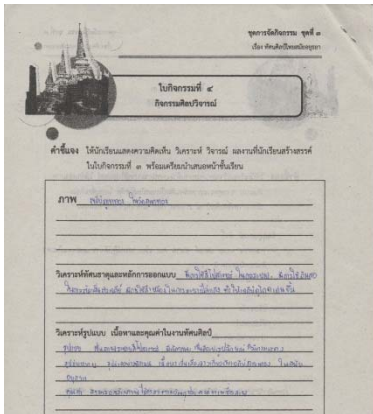
ตาราง 8 (ต่อ)

ชื่อ – นามสกุล	กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์	กิจกรรมสะท้อนสุนทรียศาสตร์	กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ	กิจกรรมศิลปวิจารณ์
ด.ญ.ชนัญญา ปัทมา				
	นักเรียนสามารถอธิบายผลงาน ได้คะแนน 12 คะแนน เต็ม 12 คะแนน ร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 357 -358)	นักเรียนแสดงความคิดเห็นผ่าน การรับรู้ทางสุนทรียภาพของ ผลงานได้คะแนน 9 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 90 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 359)	นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมได้คะแนน 10 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 360)	นักเรียนสามารถวิจารณ์ผลงาน ได้คะแนน 9 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 90 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 361)

ตาราง 8 (ต่อ)

ชื่อ – นามสกุล	กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์	กิจกรรมสะท้อนสุนทรียศาสตร์	กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ	กิจกรรมศิลปวิจารณ์
ด.ญ.ลัดดา เปรมชาติ	 นักเรียนสามารถอธิบายผลงานได้ คะแนน 12 คะแนน เต็ม 12 คะแนน ร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 362 -363)	 นักเรียนแสดงความคิดเห็นผ่าน การรับรู้ทางสุนทรียภาพของ ผลงานได้คะแนน 9 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 90 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 364)	 นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมได้คะแนน 9 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 90 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 365)	 นักเรียนสามารถวิจารณ์ผลงาน ได้คะแนน 10 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 366)

ตาราง 8 (ต่อ)

ชื่อ – นามสกุล	กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์	กิจกรรมสะท้อนสุนทรียศาสตร์	กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ	กิจกรรมศิลปวิจารณ์
ด.ญ.อารียา คุ้มสีโว	 นักเรียนสามารถอธิบายผลงาน ได้คะแนน 12 คะแนน เต็ม 12 คะแนน ร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 367 -368)	 นักเรียนแสดงความคิดเห็นผ่าน การรับรู้ทางสุนทรียภาพของ ผลงานได้คะแนน 9 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 90 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 369)	 นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมได้คะแนน 9 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 90 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 370)	 นักเรียนสามารถวิจารณ์ผลงาน ได้คะแนน 9 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 90 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 371)

จากตาราง 8 เป็นตัวอย่างผลงานของนักเรียนจำนวน 4 คน ในการจัดกิจกรรมพบว่า นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง ทัศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ ชุดที่ 3 ทัศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา

ตาราง 9 ผลคะแนนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง ทัศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ ชุดที่ 3 ทัศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา

กิจกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ผ่าน เกณฑ์	ร้อยละ	ไม่ผ่าน เกณฑ์	ร้อยละ
กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์	10.13	4.40	38 คน	84.44	7 คน	15.56
กิจกรรมสะท้อนสุนทรีศาสตร์	6.98	3.39	37 คน	82.22	8 คน	17.78
กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ	7.22	2.70	40 คน	88.89	5 คน	11.11
กิจกรรมศิลปวิจารณ์	7.02	3.20	38 คน	84.44	7 คน	15.56

จากตาราง 9 พบว่ากิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้ ทบทวนความรู้ที่ได้รับจากการเรียนรู้ เรื่อง ทัศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ ชุดที่ 1 วิวัฒนาการของ ทัศนศิลป์ไทย โดยในกิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์ นักเรียนมีผลการเรียนเฉลี่ย 10.13 คะแนน จากคะแนนเต็ม 12 คะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการผ่านเกณฑ์ คือ ร้อยละ 60 ผลการทดลอง ปรากฏว่า นักเรียนผ่านเกณฑ์ 38 คน คิดเป็นร้อยละ 84.44 นักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ 7 คน คิดเป็น ร้อยละ 15.56

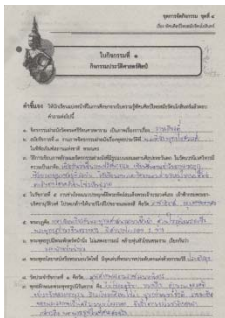
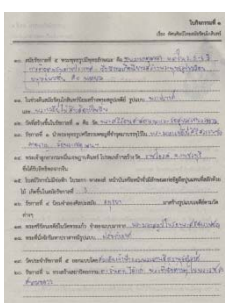
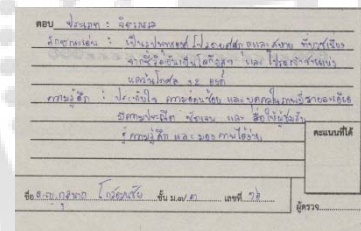
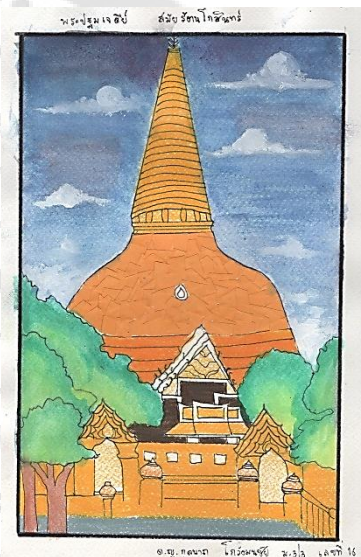
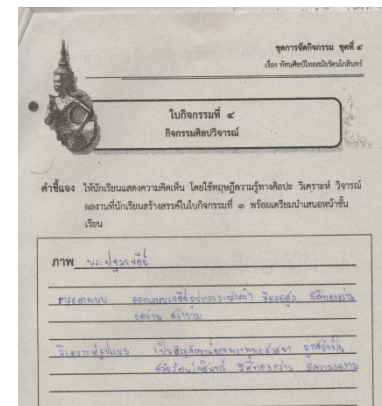
กิจกรรมสะท้อนสุนทรีศาสตร์เป็นกิจกรรมทำให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเมื่อได้รับความรู้ ความงามที่ได้รับ แสดงออกทางการเขียนบรรยายในสิ่งที่ตนเองได้รับรู้ นักเรียนมีผลการเรียนเฉลี่ย 6.98 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการผ่านเกณฑ์ คือ ร้อยละ 60 ผลการทดลอง ปรากฏว่า นักเรียนผ่านเกณฑ์ 37 คน คิดเป็นร้อยละ 82.22 นักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67

กิจกรรมศิลปะปฏิบัติเป็นกิจกรรมทำให้นักเรียนวาดภาพศิลปะทัศนศิลป์ไทยก่อนยุคประวัติศาสตร์ เพื่อสังเกตรายละเอียดของผลงานศิลปะ ใช้เทคนิคลายเส้นด้วยดินสอเกรด B นักเรียนมีผลการเรียน เฉลี่ย 7.22 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการผ่านเกณฑ์ คือ ร้อย ละ 60 ผลการทดลอง ปรากฏว่า นักเรียนผ่านเกณฑ์ 40 คน คิดเป็นร้อยละ 88.89 นักเรียนไม่ ผ่านเกณฑ์ 5 คน คิดเป็นร้อยละ 11.11

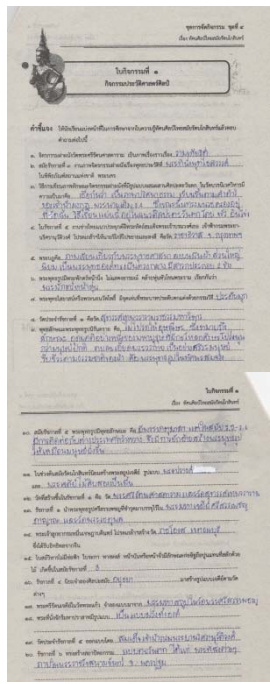
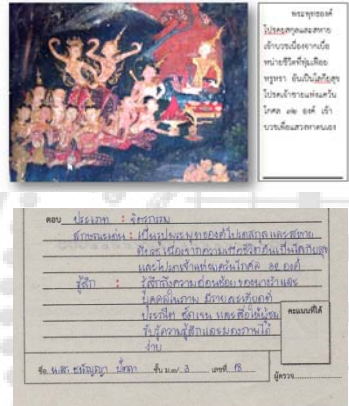
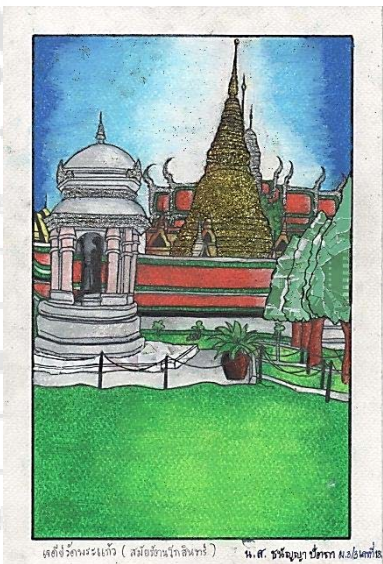
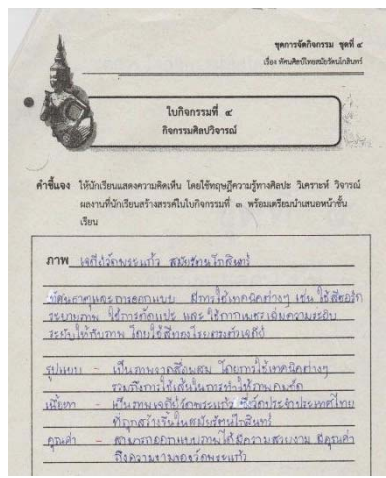
กิจกรรมศิลปวิจารณ์เป็นกิจกรรมให้นักเรียนใช้หลักทฤษฎีทางทัศนศิลป์วิเคราะห์ผลงานของตนเอง และออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน นักเรียนมีผลการเรียนเฉลี่ย 7.02 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการผ่านเกณฑ์ คือ ร้อยละ 60 ผลการทดลอง ปรากฏว่านักเรียนผ่านเกณฑ์ 38 คน คิดเป็นร้อยละ 84.44 นักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ 7 คน คิดเป็นร้อยละ 15.56

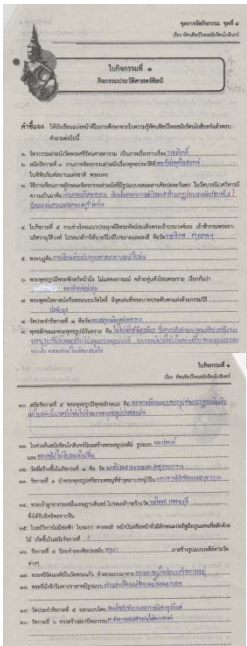
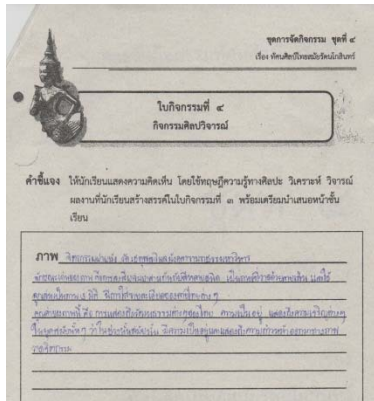

ตาราง 10 ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง ทัศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ ชุดที่ 4 ทัศนศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์

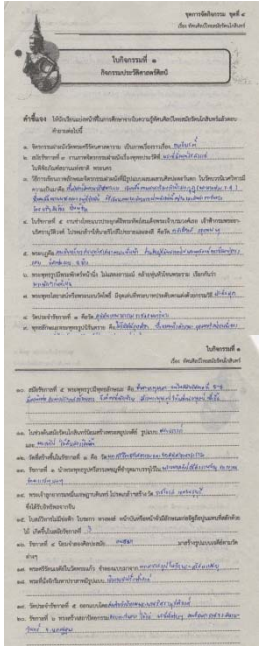
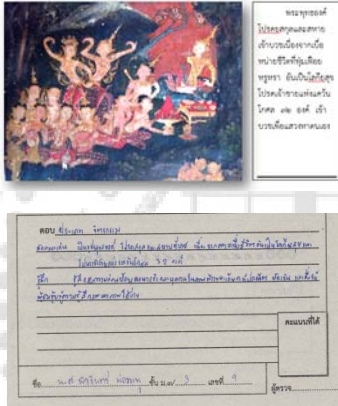
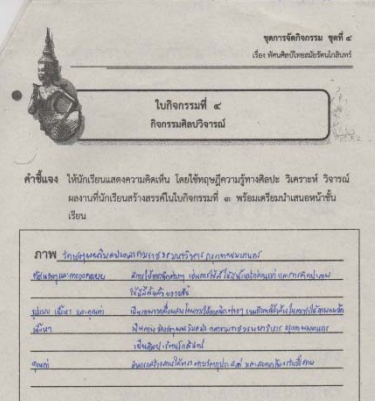
ชื่อ - นามสกุล	กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์	กิจกรรมสะท้อนสุนทรียศาสตร์	กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ	กิจกรรมศิลปวิจารณ์
ด.ญ.กุลนาถ โกวัฒนชัย	 นักเรียนสามารถอธิบายผลงานได้คะแนน 18 คะแนน เต็ม 20 คะแนน ร้อยละ 90 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 374 - 375)	 นักเรียนแสดงความคิดเห็นผ่านการรับรู้ทางสุนทรียภาพของผลงานได้คะแนน 9 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 90 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 376)	 นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมได้คะแนน 10 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 377)	 นักเรียนสามารถวิจารณ์ผลงานได้คะแนน 8 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 378)

ตาราง 10 (ต่อ)

ชื่อ – นามสกุล	กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์	กิจกรรมสะท้อนสุนทรียศาสตร์	กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ	กิจกรรมศิลปะวิจารณ์
ด.ญ.ชนัญญา ปัทมา				
นักเรียนสามารถอธิบายผลงาน ได้คะแนน 19 คะแนน เต็ม 20 คะแนน ร้อยละ 95 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 379 - 380)	นักเรียนแสดงความคิดเห็นผ่าน การรับรู้ทางสุนทรียภาพของ ผลงานได้คะแนน 9 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 90 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 381)	นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมได้คะแนน 10 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 382)	นักเรียนสามารถวิจารณ์ผลงาน ได้คะแนน 10 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 383)	

ชื่อ – นามสกุล	กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์	กิจกรรมสะท้อนสุนทรียศาสตร์	กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ	กิจกรรมศิลปวิจารณ์
ด.ญ.สุพัตรา มีสำโรง	 นักเรียนสามารถอธิบายผลงาน ได้คะแนน 20 คะแนน เต็ม 20 คะแนน ร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 384 - 385)	 นักเรียนแสดงความคิดเห็นผ่าน การรับรู้ทางสุนทรียภาพของ ผลงานได้คะแนน 9 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 90 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 386)	 นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมได้คะแนน 10 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 387)	 นักเรียนสามารถวิจารณ์ผลงาน ได้คะแนน 8 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 388)

ตาราง 10 (ต่อ)

ชื่อ – นามสกุล	กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์	กิจกรรมสะท้อนสุนทรียศาสตร์	กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ	กิจกรรมศิลปวิจารณ์
ด.ญ.พัชรินทร์ พ็อชมภู	 นักเรียนสามารถอธิบายผลงาน ได้คะแนน 19 คะแนน เต็ม 20 คะแนน ร้อยละ 95 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 389 - 390)	 นักเรียนแสดงความคิดเห็นผ่าน การรับรู้ทางสุนทรียภาพของ ผลงานได้คะแนน 10 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 391)	 นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมได้คะแนน 10 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 392)	 นักเรียนสามารถวิจารณ์ผลงาน ได้คะแนน 9 คะแนน เต็ม 10 คะแนน ร้อยละ 90 ผ่านเกณฑ์ (หน้า 393)

จากตาราง 10 เป็นตัวอย่างผลงานของนักเรียนจำนวน 4 คน ในการจัดกิจกรรมพบว่า นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง ทัศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ ชุดที่ 4 ทัศนศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์

ตาราง 11 ผลคะแนนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง ทัศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ ชุดที่ 4 ทัศนศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์

กิจกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ผ่าน เกณฑ์	ร้อยละ	ไม่ผ่าน เกณฑ์	ร้อยละ
กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์	16.40	6.53	39 คน	86.67	6 คน	13.33
กิจกรรมสะท้อนสุนทรียศาสตร์	6.96	3.36	37 คน	82.22	8 คน	17.78
กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ	7.27	3.26	38 คน	84.44	7 คน	15.56
กิจกรรมศิลปะวิจารณ์	6.78	3.36	37 คน	82.22	8 คน	17.78

จากตาราง 11 พบว่ากิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนค้นคว้าความรู้ ทบทวนความรู้ที่ได้รับจากการเรียนรู้ เรื่อง ทัศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ ชุดที่ 1 วิวัฒนาการของ ทัศนศิลป์ไทย โดยในกิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์ นักเรียนมีผลการเรียนเฉลี่ย 16.40 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการผ่านเกณฑ์ คือ ร้อยละ 60 ผลการทดลอง ปรากฏว่า นักเรียนผ่านเกณฑ์ 39 คน คิดเป็นร้อยละ 86.67 นักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ 6 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33

กิจกรรมสะท้อนสุนทรียศาสตร์เป็นกิจกรรมทำให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเมื่อได้รับความรู้ ความงามที่ได้รับ แสดงออกทางการเขียนบรรยายในสิ่งที่ตนเองได้รับรู้ นักเรียนมีผลการเรียนเฉลี่ย 6.96 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการผ่านเกณฑ์ คือ ร้อยละ 60 ผลการทดลอง ปรากฏว่า นักเรียนผ่านเกณฑ์ 37 คน คิดเป็นร้อยละ 82.22 นักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ 8 คน คิดเป็นร้อยละ 17.78

กิจกรรมศิลปะปฏิบัติเป็นกิจกรรมทำให้นักเรียนวาดภาพศิลปะทัศนศิลป์ไทยก่อนยุคประวัติศาสตร์ เพื่อสังเกตรายละเอียดของผลงานศิลปะ ใช้เทคนิคลายเส้นด้วยดินสอเกรด B นักเรียนมีผลการเรียนเฉลี่ย 7.27 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการผ่านเกณฑ์ คือ ร้อยละ 60 ผลการทดลอง ปรากฏว่า นักเรียนผ่านเกณฑ์ 38 คน คิดเป็นร้อยละ 84.44 นักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ 7 คน คิดเป็นร้อยละ 15.56

กิจกรรมศิลปวิจารณ์เป็นกิจกรรมให้นักเรียนใช้หลักทฤษฎีทางทัศนศิลป์วิเคราะห์ผลงานของตนเอง และออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน นักเรียนมีผลการเรียนเฉลี่ย 6.78 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการผ่านเกณฑ์ คือ ร้อยละ 60 ผลการทดลอง ปรากฏว่า นักเรียนผ่านเกณฑ์ 37 คน คิดเป็นร้อยละ 82.22 นักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ 8 คน คิดเป็นร้อยละ 17.78

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทัศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปรากฏดัง ตาราง

ตาราง 12 ผลการศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทัศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3

ข้อ	ข้อความ	ค่าสถิติ		ความหมาย
		$\bar{x}$	S.D.	
1.	การจัดกิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์เป็นกิจกรรมที่ เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น ไม่ซับซ้อน	3.73	0.58	เห็นด้วย
2.	ทำให้ทัศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์มีความน่าสนใจ	4.00	0.60	เห็นด้วย
3.	ทำให้มีความกระตือรือร้น ต้องการศึกษาค้นคว้าความรู้เพิ่มขึ้น	3.76	0.53	เห็นด้วย
4.	ตระหนักถึงคุณค่าของทัศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์	4.07	0.62	เห็นด้วย
5.	ไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่เรียนรู้	3.78	1.06	เห็นด้วย
	เจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์	3.87	0.68	เจตคติที่ดี
6.	การจัดกิจกรรมสะท้อนสุนทรียศาสตร์เป็นกิจกรรมที่ สะท้อนคุณค่าวัฒนธรรม ประเพณีไทย	4.09	0.67	เห็นด้วย
7.	มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรับชมผลงานทัศนศิลป์ยุคสมัยต่างๆด้วยความเข้าใจ	3.96	0.67	เห็นด้วย
8.	สะท้อนคุณค่าของศิลปินไทยในประวัติศาสตร์ที่สืบทอดความรู้และ ประยุกต์ผลงานทัศนศิลป์ไทยให้มีเอกลักษณ์	4.11	0.65	เห็นด้วย
9.	ทำให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นในผลงานทัศนศิลป์ในยุคสมัย ต่างๆด้วยการเขียนบรรยาย	4.11	0.57	เห็นด้วย
10.	ได้นำความรู้และหลักการทางทฤษฎีทัศนศิลป์มาประยุกต์ใช้	3.93	0.65	เห็นด้วย
	เจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมสะท้อน สุนทรียศาสตร์	4.04	0.64	เจตคติที่ดี

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	ค่าสถิติ		ความหมาย
		$\bar{x}$	S.D.	
11.	การจัดกิจกรรมศิลปะปฏิบัติเป็นกิจกรรมที่ ส่งเสริมทักษะในการสร้างสรรค์ผลงาน	4.13	0.50	เห็นด้วย
12.	เพิ่มความรู้ความเข้าใจในเนื้อหามากยิ่งขึ้น	3.98	0.62	เห็นด้วย
13.	ทำให้สังเกตรายละเอียดของผลงานทัศนศิลป์ไทยมากขึ้น	4.02	0.66	เห็นด้วย
14.	ได้รับความรู้เทคนิคการสร้างสรรค์ผลงาน	4.02	0.58	เห็นด้วย
15.	ไม่สร้างทักษะในการทำงาน	3.87	0.81	เห็นด้วย
	เจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะปฏิบัติ	4.00	0.63	เจตคติที่ดี
16.	การจัดกิจกรรมศิลปะวิจารณ์เป็นกิจกรรมที่ ส่งเสริมให้มีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล	4.00	0.67	เห็นด้วย
17.	ทำให้วิเคราะห์ผลงานโดยใช้หลักการทางทฤษฎีทัศนศิลป์	4.02	0.62	เห็นด้วย
18.	ทำให้สามารถตีความหมายผลงานทัศนศิลป์ได้	3.87	0.63	เห็นด้วย
19.	ทำให้สามารถอธิบายประเมินผลงานทัศนศิลป์ของตนเองด้วยการเขียนบรรยายและสื่อสารทางคำพูดได้	3.78	0.60	เห็นด้วย
20.	ทำให้สามารถอธิบายประเมินผลงานทัศนศิลป์ของตนเองด้วยการเขียนบรรยายและสื่อสารทางคำพูดได้	3.87	0.59	เห็นด้วย
	เจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะวิจารณ์	3.91	0.62	เจตคติที่ดี
	เจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทัศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE)	3.96	0.64	เจตคติที่ดี

จากตาราง 12 พบว่า นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการจัดกิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์ ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.68) นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการจัดกิจกรรมสะท้อนสุนทรียศาสตร์ ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.64) นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.63) นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะวิจารณ์ ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.62)

สรุปได้ว่า นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทัศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ($\bar{x} = 3.96$, S.D. = 0.64)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สรุปผลการดำเนินการวิจัยโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าก่อนเรียน
2. ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ประชากรทำการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ในโรงเรียนวัดทรงธรรม จังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จำนวน 10 ห้อง จำนวนนักเรียน 425 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ในโรงเรียนวัดทรงธรรม จังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จำนวน 1 ห้อง จำนวนนักเรียน 45 คน คัดเลือกจากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลาก มีห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ทศศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทศศิลป์) เรื่อง ทศศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.915

2.3 แบบสอบถามวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทศศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.914

3. การดำเนินการทดลอง

3.1 คัดเลือกนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลาก มีห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม จำนวน 1 ห้องเรียน

3.2 ทำการทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทศศิลป์) เรื่อง ทศศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 ข้อ

3.3 ดำเนินการทดลองการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ โดยจัดแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 เรื่อง ดังนี้คือ

เรื่องที่ 1 วิวัฒนาการของทศศิลป์ไทย

เรื่องที่ 2 ทศศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย

เรื่องที่ 3 ทศศิลป์ไทยสมัยอยุธยา

เรื่องที่ 4 ทศศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์

ระยะเวลาในการทดลอง จำนวน 8 คาบ คาบละ 50 นาที

3.4 หลังจากการทดลองการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำการทดสอบหลังเรียนโดยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดิม และเก็บข้อมูลแบบสำรวจเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ทศศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์

3.5 นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ โดยการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ใช้ t-test แบบ Dependent Samples

2. นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ 3

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 สรุปผลได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกลุ่ม ตัวอย่าง จำนวน 45 คน ผลก่อนการเรียนมีคะแนนค่าเฉลี่ย 10.79 คะแนน หลังการเรียนรู้ มี คะแนนค่าเฉลี่ย 17.82 คะแนน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 14.051$, $\text{sig} = .000$)

2. นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ 3 ($\bar{x} = 3.96$, $S.D. = 0.64$)

อภิปรายผลการวิจัย

นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการ เรียนรู้ศิลปะ (ทศนศิลป์) มากกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งนี้เน้นจัดตามแนวคิดพหุศิลปศึกษา เชิงแบบแผน (DBAE) ซึ่งผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4 กิจกรรม เป็นขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมใน แผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติการเรียนการสอนตามโครงสร้างของหลักสูตร สถานศึกษา ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีจิตวิทยาการพัฒนารเด็กเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับ ช่วงวัยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ นั้นสูงขึ้น ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้านำทฤษฎีพัฒนาการเซวาร์ปัญญาของเพียเจท์ ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า ช่วงวัย

นี้เป็นช่วงวัยที่มีความคิดลักษณะเป็นนามธรรมสามารถเชื่อมโยงเหตุผลต่อสิ่งต่างๆ รอบตัวได้ และ ทฤษฎีจิตวิทยาการทางด้านศิลปะของมะลิฉัตร เอื้ออานันท์ โดยมีข้อมูลของโลเวนเฟลด์และบริตเตน (1987) (มะลิฉัตร เอื้ออานันท์. 2545: 227) ได้สรุปพัฒนาการศิลปะของเด็ก กล่าวถึงลักษณะการ วาดภาพของเด็กในช่วงวัยที่ผู้วิจัยศึกษา เริ่มมีการสังเกตรายละเอียด วาดภาพมีบรรยากาศ ระบายไล่ไกล มีมิติและสีสันที่คล้ายคลึงกับความเป็นจริงในธรรมชาติ สร้างภาพด้วยการรับรู้ลึก จากประสบการณ์ จากผลการศึกษาดังที่กล่าวมาข้างต้นนี้ผู้วิจัยนำมาจัดในขั้นตอนการจัดกิจกรรม อธิบายสรุปผลได้ดังนี้

การจัดกิจกรรมตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE)

กิจกรรมที่ 1 คือ กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์ อธิบายความหมายของงานทัศนศิลป์ไทยตาม ความเข้าใจของนักเรียน พร้อมทั้งหารายละเอียดและตัวอย่างของงานทัศนศิลป์แต่ละประเภท โดย การแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ อภิปราย และสรุปความคิดรวบยอดภายในกลุ่มของตนเอง เตรียม นำเสนอหน้าชั้นเรียน เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ช่วยกันสืบค้นหาข้อมูลได้ แสดงความคิดเห็นในข้อมูลที่ต้องการ เพิ่มการเรียนรู้และการจดจำมากยิ่งขึ้น

กิจกรรมที่ 2 คือ กิจกรรมสะท้อนสุนทรียศาสตร์ เป็นกิจกรรมทำให้นักเรียนแสดง ความคิดเห็นเมื่อได้รับความรู้ ความงามที่ได้รับ แสดงออกทางการเขียนบรรยายในสิ่งที่ตนเองได้รับรู้ ใน กิจกรรมมีภาพงานทัศนศิลป์ไทย 1 ภาพพร้อมรายละเอียดเพื่อให้นักเรียนรับรู้เพิ่มประสบการณ์ ใ้ นักเรียนเขียนบรรยายตามความรู้สึกที่ได้รับ คือ ภาพที่นักเรียนเห็นคืองานทัศนศิลป์ไทยประเภทอะไร มีลักษณะเด่นอย่างไร นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร เมื่อได้เห็นภาพจากใบกิจกรรม

กิจกรรมที่ 3 คือ กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ เป็นกิจกรรมทำให้นักเรียนปฏิบัติวาดภาพ ระบายสี จำลองแบบในศิลปะยุคสมัยก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์ เพื่อเป็นการสังเกตผลงานศิลปะ มากยิ่งขึ้น พัฒนาทักษะในการปฏิบัติงานในเทคนิคต่างๆ เช่น ในชุดที่ 1 ใช้เทคนิควาดเส้น ในชุดที่ 2 ใช้เทคนิคสีน้ำ ในชุดที่ 3 ใช้เทคนิคสีโปสเตอร์ ในชุดที่ 4 ใช้เทคนิคสีผสม โดยให้ผู้เรียนคิดสร้างสรรค์ งานอย่างเต็มความสามารถ

กิจกรรมที่ 4 คือ กิจกรรมศิลปะวิจารณ์ เป็นกิจกรรมทำให้นักเรียนใช้หลักทฤษฎีทางทัศนศิลป์ วิเคราะห์ผลงานของตนเอง และออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นได้ สอดคล้องกับหลักทฤษฎีทางทัศนศิลป์ ทัศนธาตุ หลักการจัดองค์ประกอบ เนื่องจากในภาคเรียนที่ 1 ผู้วิจัยได้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนที่ได้ทำการทดลอง นักเรียนจึงมีพื้นฐานในการนำทฤษฎีดังกล่าวมา วิจารณ์ ดีความหมายของภาพในการปฏิบัติงานของตนเอง สามารถสื่อภาพบรรยายเป็นภาษาพูด

ด้านนักเรียน

นักเรียนมีส่วนร่วมในการร่วมทำกิจกรรมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจความเป็นมาและอิทธิพลของงานศิลปะไทยมากขึ้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มผู้เรียนในกิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์ ตระหนักถึงคุณค่าความงามของช่างไทยในยุคประวัติศาสตร์จากกิจกรรมสะท้อนสุนทรียศาสตร์ สังเกตและจดจำรายละเอียด พัฒนาทักษะในการทำงานในกิจกรรมศิลปะปฏิบัติ วิจารณ์ผลงานของตนเองเป็นหลักการทางทฤษฎีทางทัศนศิลป์ประมวลความรู้ที่ได้เรียนมาในกิจกรรมศิลปะวิจารณ์ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ผลจากการจัดกิจกรรมที่นักเรียนได้รับ ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์ นักเรียนได้แลกเปลี่ยน ช่วยกันศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลและตอบคำถามในใบกิจกรรม สิ่งที่นักเรียนได้รับเกิดกระบวนการคิดของนักเรียนภายในกลุ่ม สิ่งใดถูก สิ่งใดผิด เลือกในสิ่งที่ตนเองวิเคราะห์ข้อมูลก่อนตอบคำถาม เมื่อมีบางข้อที่หาข้อมูลไม่ได้ นักเรียนนำคำถามมาปรึกษาครูผู้สอน ครูผู้สอนจึงอธิบายคำตอบให้นักเรียนให้มีความเข้าใจมากขึ้นในแต่ละชุดกิจกรรม นักเรียนได้ศึกษาทัศนศิลป์ไทยในแต่ละประเภท เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรมที่มีอยู่ในประเทศไทย ความแตกต่างของลักษณะรูปแบบแต่ละยุคสมัย ได้รับทราบข้อมูลแต่ละสถานที่ที่มีความคล้ายคลึงกัน การได้รับอิทธิพลสืบทอดกันมาจากยุคสมัยของศิลปะต่างๆ ทำให้นักเรียนมีความรู้ด้านเนื้อหา ข้อมูลในศิลปะไทยมากยิ่งขึ้น

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมสะท้อนสุนทรียศาสตร์ ใบกิจกรรมของผู้วิจัยได้นำข้อมูลให้นักเรียนได้ทราบข้อมูลพร้อมรูปภาพประกอบ ให้นักเรียนได้วิเคราะห์งานทัศนศิลป์ไทยประเภทต่างๆ งานจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม มีลักษณะเด่นของแต่ละสมัยที่เป็นที่นิยมได้รับอิทธิพลทั้งทางศาสนาและการปกครองแต่ละอาณาจักร การครอบครองแผ่นดินในจังหวัดต่างๆในประเทศไทย มีลักษณะที่แตกต่างกันทางด้านรูปแบบ วัสดุอุปกรณ์ในการสร้างทัศนศิลป์ นักเรียนจะนำความรู้ที่ครูได้ให้พร้อมรูปภาพเพื่อการวิเคราะห์และเขียนสื่อความหมายในแบบที่ตนเองเข้าใจ อีกทั้งนักเรียนได้บรรยายความรู้สึกประทับใจต่อผลงานทัศนศิลป์นั้นๆ เมื่อเข้าใจงานนั้นๆ มากขึ้นนักเรียนจะเห็นคุณค่าของศิลปะไทยมากยิ่งขึ้น จากที่ได้ตรวจผลงานของนักเรียนในกิจกรรม ทัศนศิลป์สมัยสุโขทัย นักเรียนได้บรรยายความอ่อนช้อย พลั้วไหว ปริมาตรและสัดส่วนในประติมากรรมพระพุทธรูปปางลีลา พร้อมทั้งการบรรยายความงดงามของช่างศิลป์ไทยที่มีความละเอียดลออในการประดิษฐ์สร้างพระพุทธรูปที่มีความงดงามที่สุดในยุคสมัยหนึ่งของไทย

กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ นักเรียนสังเกตรายละเอียดได้ดีมาก ครูผู้สอนให้นักเรียนได้เลือกรูปที่นักเรียนสนใจ เพื่อสร้างให้นักเรียนมีความตั้งใจที่จะทำงานของตนเองมากยิ่งขึ้นจากการเลือกงานด้วยตนเอง นักเรียนสามารถสร้างงานได้อย่างสวยงาม เทคนิคของสียังขาดความชำนาญไป

บ้างเป็นบางส่วน เนื่องจากชุดกิจกรรมแต่ละกิจกรรม ครูผู้สอนให้นักเรียนได้ใช้เทคนิคที่หลากหลาย นักเรียนแต่ละคนนั้นมีทักษะในการทำงานที่แตกต่างกัน และความรับผิดชอบในการทำงานที่แตกต่างกัน ผลงานของนักเรียนที่มีความรับผิดชอบดีผลงานนั้นจะประณีตเรียบร้อยและสะอาดแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจในการทำงานที่ดี ในการจัดกิจกรรมครูผู้สอนจัดกิจกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อเป็นการทำให้นักเรียนที่ทำงานสำเร็จเรียบร้อย ได้มีการช่วยเหลือกันระหว่างนักเรียนที่มีทักษะน้อย สร้างความมีน้ำใจ ช่วยเหลือกันและกัน อีกทั้งเป็นการสร้างกำลังใจให้นักเรียนที่ทำงานได้สำเร็จพร้อมกับเพื่อนในกลุ่มของตนเอง ในการศึกษาวิจัยชุดกิจกรรมที่ 4 ผู้วิจัยเสริมให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ จึงสร้างกิจกรรมศิลปะปฏิบัติสร้างงานเป็นสื่อผสม นักเรียนแต่ละคนภายในกลุ่มของตนเองนั้นมีเทคนิคที่ใช้สื่อแตกต่างกันไป ตามความคิดและจินตนาการ นักเรียนได้ลองผิดลองถูกในการทำงาน ได้สร้างผลงานตามที่ตนเองต้องการ ซึ่งเป็นการท้าทายต่อความคิดและการปฏิบัติ งาน ผลงานที่ได้เมื่อครูผู้สอนได้ตรวจคือ ภาพเดียวกันแต่ได้รับความรู้สึกที่หลากหลาย

กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมศิลปวิจารณ์ ผู้วิจัยได้นำรูปแบบศิลปวิจารณ์ของการวิจารณ์ผลงานของตนเองที่เป็นผู้สร้างสรรค์ผลงาน นำความรู้ที่ได้เรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) ในช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น นำมาวิเคราะห์ทัศนธาตุและหลักการออกแบบ นักเรียนวิจารณ์ในลักษณะของการใช้ สี เส้น รูป ร่างรูปทรง วิเคราะห์รูปแบบของลักษณะการวาดภาพการจัดองค์ประกอบที่เน้นเด่นของผลงานทัศนศิลป์ ในส่วนของการวิเคราะห์รูปแบบ เนื้อหาและคุณค่าในงานทัศนศิลป์ นักเรียนนั้นวิเคราะห์ผลงานได้น้อย ยังคงลักษณะของการใส่รายละเอียดของภาพไม่สามารถตีความหมายผลงานที่ได้รับอิทธิพลหรือเชื่อมโยงข้อมูลอื่นๆที่เกี่ยวข้องได้

แผนการเรียนรู้ตามการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา ผู้วิจัยจัดแผนการเรียนรู้โดยมีแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งมี 8 คุณลักษณะ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ คือ 1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2. ซื่อสัตย์ สุจริต 3. มีวินัย 4. ใฝ่เรียนรู้ 5. อยู่อย่างพอเพียง 6. มุ่งมั่นในการทำงาน 7. รักความเป็นไทย 8. มีจิตสาธารณะ สอดแทรกการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยจึงอธิบายเพิ่มเติม เนื่องจากการจัดกิจกรรมมีการเชื่อมโยงสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้ว่า เป็นการให้นักเรียนได้ศึกษาศิลปะไทยในยุคสมัยประวัติศาสตร์เพิ่มการเรียนรู้ที่เข้าใจในความงดงามและเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติ สอดคล้องกับคุณลักษณะข้อที่ 1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ การทำงานในชุดการจัดกิจกรรม นักเรียนต้องปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองทั้ง 4 แผนการเรียนรู้ แต่ละแผนการเรียนรู้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรมด้วยตนเอง ซื่อสัตย์ต่อตนเองและครูผู้สอน สอดคล้องกับคุณลักษณะข้อที่ 2 ซื่อสัตย์ สุจริต การกำหนดวันส่งงานของครูผู้สอนในแต่ละคาบการเรียนสร้างวินัยให้กับผู้เรียน ในการจัดกิจกรรมในครั้งนี้นั้น มีนักเรียนบางส่วนไม่ปฏิบัติตาม

กำหนดเวลาทำให้ผลของการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยของคะแนนลดลงมา สอดคล้องกับคุณลักษณะข้อที่ 3 มีวินัย ในกิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์ ได้จัดกิจกรรมให้นักเรียนศึกษาหาข้อมูลเพื่อตอบคำถามกิจกรรม สอดคล้องกับคุณลักษณะข้อที่ 4. ใฝ่เรียนรู้ ในการจัดกิจกรรมศิลปะปฏิบัติให้นักเรียนนำอุปกรณ์วัสดุด้วยตนเองมาเป็นส่วนประกอบกับอุปกรณ์ที่ครูจัดเตรียมในห้องเรียน เทคนิคการใช้สื่อผสม นักเรียนต้องประมาณการใช้วัสดุที่เหมาะสมกับตนเอง สอดคล้องกับคุณลักษณะข้อที่ 5. อยู่อย่างพอเพียง ในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมผู้วิจัยมีเกณฑ์กำหนดผลงาน ทำให้นักเรียนมีความตั้งใจและพยายามในการทำงาน สอดคล้องกับคุณลักษณะข้อที่ 6. มุ่งมั่นในการทำงาน เนื้อหาในการนำมาทดลองของผู้วิจัยในครั้งนี้นั้น เกี่ยวข้องกับผลงานศิลปะของช่างไทย ที่มีการประยุกต์จากศิลปะต่างๆจนเกิดเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย ทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าความสำคัญของศิลปะไทยมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับคุณลักษณะข้อที่ 7. รักความเป็นไทย เมื่อนักเรียนปฏิบัติกิจกรรมต่างๆในห้องเรียนเรียบร้อยในแต่ละคาบเรียน นักเรียนช่วยกันทำความสะอาดห้องเรียน มีจิตใจช่วยเหลือครูผู้สอน และเห็นประโยชน์ส่วนรวมของการใช้ห้องเรียนและสถานที่ร่วมกันของนักเรียนห้องอื่น สอดคล้องกับคุณลักษณะข้อที่ 8. มีจิตสาธารณะ

ด้านการวัดและประเมินผล

ด้านการวัดและประเมินผล ผู้วิจัยใช้วิธีการประเมินตามสภาพความเป็นจริงของการจัดแต่ละกิจกรรม ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนหลังเป็นคะแนนวัดการเรียนรู้ของนักเรียน หลังจากได้ทดลองภาคสนามในการจัดกิจกรรม ซึ่งในแต่ละกิจกรรมมีการประเมินผลกิจกรรมที่แตกต่างกันตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์ เป็นกิจกรรมวัดความรู้ ให้นักเรียนหาคำตอบที่ถูกต้องตามโจทย์ที่กำหนด สามารถอธิบายขยายความหมายเพิ่มความเข้าใจของตนเอง โดยนักเรียนในกลุ่มปรึกษาช่วยกันค้นคว้าหาคำตอบจากชุดการจัดกิจกรรม ให้คะแนนวัดตามจำนวนข้อที่ผู้สอนกำหนด

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมสะท้อนสุนทรียศาสตร์ แบบการวัดและประเมินผลนั้น ผู้วิจัยพิจารณาคะแนนตามความถูกต้องเหมาะสมของการตอบคำถาม เกณฑ์คือการเขียนบรรยาย ประเภทงานทัศนศิลป์ไทยที่ครูผู้สอนได้กำหนดให้ บรรยายลักษณะเด่นของผลงาน การสะท้อนภาพความรู้สึกละเอียดของนักเรียน

กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ ผู้วิจัยให้เกณฑ์การให้คะแนน เป็น 3 ส่วน คือส่วนที่ 1 ความสะอาดเรียบร้อยของผลงาน แสดงถึงความตั้งใจและความพยายามของนักเรียนที่ต้องการให้ผลงานนั้นออกมาสะอาดเรียบร้อย ส่วนที่ 2 ความประณีตสวยงาม เป็นกิจกรรมที่ผู้วิจัยให้นักเรียน

ปฏิบัติจำลองรูปแบบผลงานศิลปะในยุคสมัยต่างๆด้วยเทคนิคที่แตกต่างกันทั้ง 4 ชุด ความประณีตจะสังเกตได้จากรายละเอียดที่นักเรียนได้จำลองร่างแบบและการใช้เทคนิคของสีที่มีสวยงามเหมาะสม ส่วนที่ 3 ความถูกต้องของผลงานเป็นเกณฑ์ที่ผู้วิจัยให้คะแนนมากกว่าส่วนอื่น เนื่องจากรูปแบบผลงานที่นักเรียนได้จำลองมีความคล้ายกับภาพผลงานต้นฉบับมากน้อยเพียงใดซึ่งเป็นส่วนที่นักเรียนต้องมีความเข้าใจผลงานศิลปะนั้น จึงสามารถถ่ายทอดรูปแบบได้ถูกต้อง

กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมศิลปวิจารณ์ ผู้วิจัยตั้งเกณฑ์เป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ความถูกต้องของชื่อภาพต้นฉบับและรายละเอียดรูปแบบที่นักเรียนได้เลือกจำลองมา ส่วนที่ 2 การเรียบเรียงเนื้อหาจากการวิเคราะห์คุณค่าผลงานของตนเองและตีความหมายที่นักเรียนต้องการสื่อสาร ส่วนที่ 3 การวิจารณ์หน้าชั้นเรียน พิจารณาศิลปะที่ทางของนักเรียน การบรรยายหน้าชั้นเรียน ทำให้ฝึกทักษะการแสดงความคิดเห็น กล้าแสดงออกในสิ่งที่นักเรียนคิดวิเคราะห์นั้นมาแล้ว

ด้านเจตคติ

จากผลการศึกษาวิจัยนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) ผู้วิจัยได้ค้นคว้าศึกษาข้อมูลทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการเด็กของวิภาพร มาพบสุข (ม.ป.ป.: 105) ได้กล่าวถึงทฤษฎีจิตสังคมอีริกสัน ในช่วงวัย 12-19 ปี เด็กในขั้นนี้รู้จักวิเคราะห์ตนเอง ทางความคิด การตัดสินใจ ความมีอุดมการณ์ ทศนศิลป์ การต้องการเป็นที่ยอมรับของเพื่อน ถ้าเด็กในวัยนี้มีเอกลักษณ์ของตนเอง เขาจะพร้อมไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่มีอาชีพที่จะทำในอนาคต ถ้าเด็กที่ขาดความมั่นใจ ไม่มีหลักการในตัวเอง เลียนแบบผู้อื่นในทางที่ไม่ดีหรือใช้เวลานานมากกว่าจะพบความต้องการของตนเอง เด็กวัยนี้จึงเป็นวัยที่ผู้ใหญ่จะต้องสร้างความสัมพันธ์ภาพที่ดีกับเด็กทั้งคำพูดและการกระทำ เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้ใหญ่รักและหวังดี การสร้างเจตคติที่ดีกับเด็กวัยนี้จึงควรสร้างลักษณะนิสัยให้เกิดการเรียนรู้อันเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความกระตือรือร้นในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ สร้างค่านิยมที่ถูกต้องเหมาะสมควรกับช่วงวัย สร้างความเชื่อมั่นมีความภูมิใจในตนเองอันเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย ผู้วิจัยได้ศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ จึงต้องการให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจศิลปะไทย รักและหวงแหนสิ่งที่มีคุณค่าต่อจิตใจอันเป็นสมบัติของชาติต่อไป ในการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ผลจากการศึกษาผู้วิจัยสรุปลักษณะและพฤติกรรมของนักเรียนมีดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์ ทำให้นักเรียนมีความสนใจทศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ มีความกระตือรือร้น ต้องการศึกษาค้นคว้าความรู้เพิ่มขึ้น และปลูกฝังให้นักเรียนใฝ่เรียนรู้อยู่เสมอ นอกจากการเรียนในห้องเรียนหรือในวิชาเรียนอื่น

2. กิจกรรมสะท้อนสุนทรียศาสตร์ ทำให้นักเรียนเกิดการตระหนักถึงคุณค่าของทัศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ รับชมผลงานทัศนศิลป์ยุคสมัยต่างๆด้วยความเข้าใจ สะท้อนคุณค่าของศิลปินไทยในประวัติศาสตร์ที่สืบทอดความรู้และประยุต์ผลงานทัศนศิลป์ไทย สามารถแสดงความคิดเห็นในผลงานทัศนศิลป์ในยุคสมัยต่างๆด้วยการเขียนบรรยาย ได้นำความรู้และหลักการทางทฤษฎีทัศนศิลป์มาประยุกต์ใช้

3. กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ ทำให้นักเรียนเป็นบุคคลที่สังเกตรายละเอียดของผลงานทัศนศิลป์ไทยมากขึ้น มีทักษะในการสร้างสรรค์ผลงาน หาเทคนิควิธีการทำงานในแบบของตนเอง รู้จักอดทนทำงานจนผลงานสำเร็จสมบูรณ์ สร้างความภูมิใจทำให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง

4. กิจกรรมศิลปวิจารณ์ ทำให้นักเรียนมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล สามารถอธิบายประเมินผลงาน ตีความหมายทัศนศิลป์ของตนเองด้วยการเขียนบรรยายและสื่อสารทางคำพูดได้

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้วิจัยควรศึกษาพัฒนาการจิตวิทยาเพื่อให้นักเรียนร่วมการจัดกิจกรรมเป็นไปอย่างสมบูรณ์
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) เรื่อง ทัศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ ผู้สอนควรศึกษาข้อมูลอย่างละเอียด มีความรู้มากกว่าในเนื้อหาของกิจกรรม สื่อการสอน เพื่อสามารถให้คำปรึกษา แนะนำ ให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่นักเรียน
3. นักเรียนมีความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมที่แตกต่างกัน ก่อนปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ ตามแผนการเรียนรู้กิจกรรมนี้ปฏิบัติในคาบเรียนครั้งที่สอง ครูผู้สอนควรแนะนำให้นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมนอกเวลาจนถึงชั่วโมงที่มีการจัดกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมศิลปวิจารณ์ได้อย่างพร้อมเพรียงกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการเปรียบเทียบกลุ่มการทดลองกับกลุ่มควบคุม เรียนตามปกติเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน
2. สื่อการเรียนรู้ควรสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนต้องการศึกษาข้อมูลมากกว่าสื่อสิ่งพิมพ์

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). รายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดการสอนแบบเผชิญประสบการณ์
ในสาระภูมิศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับ
นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.
กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน กระทรวงฯ.
- . (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตร
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทย.
- . (2556). แนวทางการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: กลุ่มพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สำนักวิชาการและมาตรฐาน
การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงฯ สืบค้น เมื่อ 16 มิถุนายน
2556, จาก <http://www.curriculum51.net/upload/learning.pdf>
- . (2556). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ กระทรวงฯ
สืบค้นเมื่อ 16 มิถุนายน 2556, จาก <http://www.curriculum51.net/upload/cur-51.pdf>
- กฤษณ์ จันทรทัต. (2553). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระทัศนศิลป์หน่วยภูมิปัญญาท้องถิ่น
เรื่องว่าวไทยหลักสี่ของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้
บูรณาการแบบสอดแทรกกับการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนแสวงหาและค้นพบความรู้ด้วย
ตนเอง. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เกษร ธิตะจาวี. (2543). กิจกรรมศิลปะสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกษสินี โชติกเสถียร; และคนอื่นๆ. (2545). พหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน. ใน พหุศิลปศึกษา.
วิรุณ ตั้งเจริญ. หน้า 216 – 262. กรุงเทพฯ: งานบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทวีเกียรติ ไชยงยศ. (2551). การสอนศิลปะบูรณาการและแกนสำคัญของศิลปศึกษา. ใน
ครูศิลปศึกษา. วิรุณ ตั้งเจริญ; และคนอื่นๆ. หน้า 109, 111 – 112. กรุงเทพฯ:
โครงการบริหารวิชาการมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒและมูลนิธิอานันทมหิดล.

- ทิตินา แชนนี. (2545). *รูปแบบการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- . (2548). *เมนูจานเด็ด : แผนการจัดการเรียนรู้คัดสรร*. กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- นที เกกิงศรี. (2548). *ศิลปะสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2547). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักท์.
- บุรินทร์ พิมพ์ละ. (2555). *การสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ทศนศิลป์ในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประสาธ เนืองเฉลิม. (2553). *หลักสูตรการศึกษา*. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาสารคาม.
- พรศักดิ์ ขาวพรหม. (2548). *วิเคราะห์วิเคราะห์รูปแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอนด้วยทฤษฎีพุทธศิลป์กับการสอนศิลปศึกษาของครูต้นแบบสาขาศิลปศึกษาในระดับประถมศึกษาที่ผ่านการคัดเลือกจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2542-2544*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2549). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: เฮาส์ ออฟ เคอร์รี่ส์.
- ภวดี สังข์เผือก. (2548). *การศึกษาแนวความคิดการสอนทัศนศิลป์ขั้นพื้นฐาน ในแนวปฏิรูปการศึกษา*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะศึกษาศาสตร์. (ม.ป.ป.). *การวัดและประเมินผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- มะลิฉัตร เอื้ออานันท์. (2545). *ศิลปศึกษาแนวปฏิรูปฯ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มณฑิณี ภูวาคาร. (2542?). *วิชา วม 401 การวัดผลการศึกษา*. (เอกสารคำสอน). กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2554). *การวัดและการสร้างแบบสอบผลสัมฤทธิ์*. พิมพ์ครั้งที่ 10.

- กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุจิร ภู่อารยะ. (2545). *การเขียนแผนการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: บิ๊ค พอยท์.
- ล้วน สายยศ. (2539). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. (2528). *หลักการวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศึกษาพร.
- . (2541). *เทคนิคการสร้างและสอบข้อสอบความถนัดทางการเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วิภาพร มาพบสุข. (ม.ป.ป.). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2548). *ทัศนศิลป์ศึกษา*. กรุงเทพฯ: สันติศิริการพิมพ์.
- . (2548). *ครูศิลป์ะ*. กรุงเทพฯ: สันติศิริการพิมพ์.
- ศักดิ์ศรี ปาณะกุล; นิรมล สดกุล; และ ระวีวรรณ ศรีศรีรามครัน. (2554). *หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมเกียรติ ศรีสกุล. (2539). *หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- สุชาติ เกาทอง; และคนอื่นๆ. (ม.ป.ป.). *หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ทัศนศิลป์*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). *แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร*. เชียงใหม่: ดวงกมลเชียงใหม่.
- สุมาลี จันทรชลอ. (ม.ป.ป.). *การวัดและการประเมินผล*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์. (2554). *การประเมินผลการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อรุณรัตน์ อินทรศุภมาตร์. (2549). *คู่มือการจัดกิจกรรมเสริมทักษะความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะของนักเรียน ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อนูวัติ คุณแก้ว. (2555). *การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ผู้ผลงานทางวิชาการเพื่อการเลื่อนวิทยฐานะ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัญชลี พงษ์แดง. (2553). *ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ศิลปะด้านภูมิปัญญาไทยที่ใช้การบูรณาการแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเสนา "เสนาประสิทธิ์"*. ปรินญานินพนธ์ กศ.ม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2546). *หลักการสอน (ฉบับปรับปรุง)*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อารี สุทธิพันธุ์. (2533). *ประสบการณ์สุนทรียะ*. กรุงเทพฯ: ดันอ้อ.
- Cvetkova, Biljana. (2013). *Influence of aesthetic appreciation in development of*

difference, recognizing and understanding the concepts drawing, picture and sculpture at school children from 7 to 11 years. Retrieved June 18, 2013, from www.sciencedirect.com

Arslangazi. Havva. (2012). *Significance of visual perception in education of art history.* Retrieved September 20, 2013, from www.sciencedirect.com.

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือเพื่อทำปริญญานิพนธ์ด้านต่างๆ ดังนี้

- แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง ทัศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์
- แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง เรื่อง ทัศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์
- แบบสอบถามเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทัศนศิลป์ไทย ในยุคประวัติศาสตร์

อาจารย์ ดร.ศุภชัย อาริรุ่งเรือง

หัวหน้าประจำหลักสูตรสาขาศิลปศึกษา

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ครูสาวิตรี คงเขียว

ตำแหน่งครู วิทยฐานะครู

วิทยฐานะครูชำนาญการ

ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์)

โรงเรียนวัดทรงธรรม จังหวัดสมุทรปราการ

(เกษียณอายุราชการก่อนกำหนด)

ครูจนา สุขแสนไกรสร

ตำแหน่งครู วิทยฐานะครู

วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ

ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

โรงเรียนวัดทรงธรรม จังหวัดสมุทรปราการ

ภาคผนวก ข

เอกสารดำเนินการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 15664

ที่ ศธ 0519.12/4721 วันที่ 6 พฤศจิกายน 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์ ดร.ศุภชัย อาริรุ่งเรือง

เนื่องด้วย นางสาวกทรพรรณ กุมภีร์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะศิลปะไทยยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพุทธศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทิมวัฒน์บรรเทิง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ และแบบสอบถามวัดเจตคติต่อการเรียนรู้

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวกทรพรรณ กุมภีร์ และ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒน์กุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิสิต โทรศัพท์ 085-254-1336

ที่ ศธ 0519.12/4722

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒ พฤศจิกายน 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์สาวตรี คงเขียว

เนื่องด้วย นางสาวภรพรรณ กุมภีร์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์ไทยยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดทศศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ และแบบสอบถามวัดเจตคติต่อการเรียนรู้

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวภรพรรณ กุมภีร์ และ
ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 085-254-1336

ที่ ศธ 0519.12/ 4-23

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๖ พฤศจิกายน 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดทรงธรรม

เนื่องด้วย นางสาวภทพรธณ กุมภีร์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์ไทยยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดทศนศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ นางรจนา สุขแสนไกรศรี เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ และแบบสอบถามวัดเจตคติต่อการเรียนรู้

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวภทพรธณ กุมภีร์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 085-254-1336

ที่ ศธ 0519.12/4๖๑4

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

6 พฤศจิกายน 2556

เรื่อง ขออนุมัติขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดทรงธรรม

เนื่องด้วย นางสาวภรพรรณ กุมภีร์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะศิลป์ไทยยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพุทธศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอใช้ สถานที่ห้องศิลป์ 312 เพื่อใช้แบบทดสอบเรื่อง ทักษะศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ แบบสอบถามเจตคติ ของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง ทักษะศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ และแผนการจัดการ เรียนรู้เรื่อง ทักษะศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 5 ห้อง ในระหว่าง เดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม 2556

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ นางสาวภรพรรณ กุมภีร์ ได้เก็บข้อมูล
เพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 085-254-1336

ภาคผนวก ค
คุณภาพเครื่องมือ

1. แบบประเมินความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้
2. แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์กับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
3. แสดงค่าความยากง่าย (p), ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์
4. แบบประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถามเจตคติต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
5. ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเจตคติต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ตาราง 13 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะศิลป์ไทยในยุค
ประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE)
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ประเด็นการตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด					
1.1 มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
1.2 มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดสอดคล้องกับระดับชั้น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2. สาระสำคัญ					
2.1 ระบุเนื้อหาในแผนการเรียนรู้ชัดเจน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2.2 สาระสำคัญเหมาะสมกับระดับชั้น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3. จุดประสงค์การเรียนรู้					
3.1 จุดประสงค์การเรียนรู้ทางด้านความรู้สอดคล้องกับแผนการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3.2 จุดประสงค์การเรียนรู้ทางด้านทักษะกระบวนการสอดคล้องกับแผนการเรียนรู้	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
3.3 จุดประสงค์การเรียนรู้ทางด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์สอดคล้องกับแผนการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4. กิจกรรมการเรียนรู้					
4.1 กิจกรรมประวัติศาสตร์					
4.1.1 กิจกรรมประวัติศาสตร์ครอบคลุมเนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ตาราง 13 (ต่อ)

ประเด็นการตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
4.1.2 กิจกรรมประวัติศาสตร์กระตุ้นให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าข้อมูล	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
4.1.3 กิจกรรมประวัติศาสตร์กระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานร่วมกับผู้อื่น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4.2 กิจกรรมสะท้อนสุนทรียศาสตร์					
4.2.1 กิจกรรมสะท้อนสุนทรียศาสตร์ เพิ่มประสบการณ์ผู้เรียนได้โดยทางอ้อม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4.2.1 กิจกรรมสะท้อนสุนทรียศาสตร์ กระตุ้นให้ผู้เรียนได้รู้ถึงความงามในผลงาน ทัศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
4.3 กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ					
4.3.1 กิจกรรมศิลปะปฏิบัติเป็นกิจกรรม กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4.3.2 กิจกรรมศิลปะปฏิบัติกระตุ้นให้ ผู้เรียนรู้จักสังเกต เข้าใจผลงานทัศนศิลป์ไทย ในยุคประวัติศาสตร์	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
4.4 กิจกรรมศิลปวิจารณ์					
4.4.1 กิจกรรมศิลปวิจารณ์กระตุ้นให้ ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ผลงานด้วยหลักทาง ทฤษฎีความรู้ทางด้านศิลปะ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4.4.2 กิจกรรมศิลปวิจารณ์ส่งเสริมให้ ผู้เรียนกล้าคิดกล้าแสดงออกเชิงสร้างสรรค์	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ตาราง 13 (ต่อ)

ประเด็นการตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
4.4.3 กิจกรรมศิลปวิจารณ์ทำให้ผู้เรียนยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5. สื่อการเรียนรู้					
5.1 ชุดการจัดกิจกรรมสอดคล้องกับจุดประสงค์	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5.2 ชุดการจัดกิจกรรมมีเนื้อหาที่ถูกต้องเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5.3 ชุดการจัดกิจกรรมสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5.4 ชุดการจัดกิจกรรมช่วยให้ผู้เรียนสะดวกในการเรียนรู้มากขึ้น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้					
6.1 การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6.2 การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ในกิจกรรมมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6.3 การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์มีความเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6.4 การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้การทำงานเป็นกลุ่มมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ตาราง 14 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง
ทัศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิง
แบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

จุด ประสงค์	ข้อที่	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	1	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
	2	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
	3	-1	+1	+1	0.33	ใช้ไม่ได้
2	4	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
	5	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	6	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	7	-1	-1	+1	-0.33	ใช้ไม่ได้
	8	-1	0	+1	0.00	ใช้ไม่ได้
	9	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	10	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	11	0	0	+1	0.33	ใช้ไม่ได้
	12	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
4	13	-1	-1	+1	-0.33	ใช้ไม่ได้
	14	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	15	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5	16	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6	17	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
	18	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	19	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
	20	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้

ตาราง 14 (ต่อ)

จุด ประสงค์	ข้อที่	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
7	21	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	22	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	23	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	24	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	25	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8	26	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	27	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	28	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	29	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	30	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
9	31	-1	+1	+1	0.33	ใช้ไม่ได้
10	32	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	33	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	34	-1	+1	+1	0.33	ใช้ไม่ได้
	35	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
11	36	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
	37	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	38	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	39	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	40	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ตาราง 14 (ต่อ)

จุด ประสงค์	ข้อที่	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
12	41	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
	42	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
	43	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
	44	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	45	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
13	46	0	0	+1	0.33	ใช้ไม่ได้
14	47	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
	48	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
	49	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
	50	-1	+1	+1	0.33	ใช้ไม่ได้
15	51	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	52	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
	53	0	+1	+1	0.67	ใช้ไม่ได้
	54	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
	55	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
16	56	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	57	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	58	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
	59	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	60	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง
ทัศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ได้ข้อที่ไม่เหมาะสม
กับจุดประสงค์คือ ข้อ 3, 7, 8, 11, 13, 31, 34, 46, 50 ข้อดังกล่าวทั้งนี้ แล้วนำข้อสอบจัดพิมพ์ใหม่
เพื่อนำไปทดสอบกับนักเรียนที่ได้เรียนเนื้อหาเรื่องนี้มาแล้วหาค่าความยากง่ายต่อไป

ตาราง 15 ค่าความยากง่าย (p), ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้
เรื่อง ทศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษา
เชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

คนที่/ข้อที่	1	2	3	4	5	6	7	8
1	1	1	1	1	1	1	0	1
2	1	1	1	1	0	1	0	1
3	1	1	1	1	0	1	0	1
4	1	1	1	1	1	1	0	1
5	1	1	1	1	0	1	0	1
6	1	1	1	1	0	1	0	1
7	1	1	1	1	0	1	0	1
8	1	1	1	1	0	1	0	1
9	1	1	1	1	0	1	0	1
10	1	1	0	0	1	1	0	0
11	1	1	1	1	0	1	0	1
12	1	1	1	1	1	1	0	1
13	1	1	1	1	0	1	0	1
14	1	1	1	1	0	1	0	1
15	1	1	1	1	0	1	0	1
16	1	1	1	1	1	1	0	0
17	1	1	1	1	0	1	0	1
18	1	1	1	1	0	1	0	0
19	1	1	1	1	0	1	0	1
20	1	1	1	1	0	1	0	1
21	1	1	1	1	0	1	0	1
22	1	1	1	1	1	1	0	1
23	1	1	1	1	0	1	0	1
24	1	0	0	1	1	1	0	1
25	1	1	1	1	0	1	0	1
26	1	1	0	1	0	1	0	1
27	1	1	0	0	0	1	0	1
28	1	1	0	0	0	1	0	1
29	1	1	0	0	0	1	0	1
30	1	0	0	0	0	0	0	0

ตาราง 15 (ต่อ)

คนที่/ข้อที่	1	2	3	4	5	6	7	8
H	15	15	14	14	4	15	0	14
L	15	13	9	11	3	14	0	12
p	1	0.93	0.77	0.83	0.23	0.97	0	0.87
r	0	0.13	0.33	0.2	0.07	0.07	0	0.13
แปลผล	ไม่ได้	ไม่ได้	ใช้ได้	ใช้ได้	ไม่ได้	ไม่ได้	ไม่ได้	ไม่ได้

ตาราง 15 (ต่อ)

คนที่/ข้อที่	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1	1	1	0	0	0	1	1	1	1
2	1	1	0	0	1	1	1	1	1
3	1	1	0	1	1	1	1	0	1
4	1	1	0	0	0	1	1	1	1
5	0	1	0	0	1	1	1	1	1
6	0	0	0	0	1	1	1	1	0
7	0	1	0	0	1	1	1	0	0
8	1	1	0	0	0	0	0	0	0
9	1	1	0	0	0	1	1	0	1
10	0	1	0	0	1	1	1	1	0
11	0	0	0	0	1	1	1	1	0
12	0	0	0	1	1	0	0	1	0
13	0	1	0	0	0	0	0	0	1
14	0	0	0	0	1	1	1	0	0
15	0	0	0	0	0	0	0	0	1
16	0	0	0	0	0	0	0	0	1
17	0	0	0	0	0	0	0	0	0
18	0	0	0	0	0	0	0	0	1
19	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20	0	0	0	0	0	0	0	0	0
21	0	0	0	0	0	0	0	0	0
22	0	0	0	1	1	0	0	0	0
23	0	0	0	0	0	1	0	0	1
24	0	1	1	0	1	1	1	0	1
25	0	1	0	0	0	0	0	0	0
26	0	1	0	0	0	0	0	0	0
27	0	0	0	0	0	0	0	0	0
28	0	0	0	0	0	0	0	0	0
29	0	0	0	0	1	1	0	0	0
30	0	0	0	0	0	1	0	1	0

ตาราง 15 (ต่อ)

คนที่/ข้อที่	9	10	11	12	13	14	15	16	17
H	6	10	0	2	9	11	11	8	8
L	0	3	1	1	3	4	1	1	4
p	0.2	0.43	0.03	0.1	0.4	0.5	0.4	0.3	0.4
r	0.4	0.47	-0.07	0.07	0.4	0.47	0.67	0.47	0.27
แปลผล	ใช้ได้	ใช้ได้	ไม่ได้	ไม่ได้	ใช้ได้	ใช้ได้	ใช้ได้	ใช้ได้	ใช้ได้

ตาราง 15 (ต่อ)

คนที่/ข้อที่	18	19	20	21	22	23	24	25
1	0	1	1	1	1	1	1	1
2	0	1	1	1	1	1	1	1
3	0	1	0	1	1	1	1	1
4	0	1	1	1	1	1	1	1
5	0	1	0	1	1	1	1	1
6	0	0	0	1	1	1	1	1
7	0	0	0	1	1	1	1	1
8	0	1	0	0	1	1	1	1
9	0	0	1	1	1	0	1	1
10	0	0	0	1	1	1	1	1
11	0	0	0	1	1	1	1	1
12	1	0	0	1	1	0	0	0
13	0	1	0	0	0	1	1	0
14	0	0	0	1	1	1	0	0
15	0	1	0	0	1	1	0	0
16	0	1	0	0	1	1	0	0
17	0	0	0	1	1	1	1	0
18	0	1	0	0	1	1	0	0
19	0	0	0	1	1	1	1	0
20	0	0	0	1	1	1	1	0
21	0	0	0	1	1	1	1	0
22	0	0	0	0	1	1	0	0
23	0	1	0	0	1	1	0	1
24	0	1	0	0	0	0	0	0
25	0	0	0	0	1	1	1	0
26	0	0	0	0	1	1	0	0
27	0	0	0	0	1	1	0	0
28	0	0	0	0	1	1	1	0
29	0	0	0	0	0	1	0	1
30	0	0	0	0	0	0	0	1

ตาราง 15 (ต่อ)

คนที่/ข้อที่	18	19	20	21	22	23	24	25
H	1	8	4	12	14	13	12	11
L	0	4	0	4	12	13	6	3
p	0.03	0.4	0.13	0.53	0.87	0.87	0.6	0.47
r	0.07	0.27	0.27	0.53	0.13	0	0.4	0.53
แปลผล	ไม่ได้	ใช้ได้	ไม่ได้	ใช้ได้	ไม่ได้	ไม่ได้	ใช้ได้	ใช้ได้

ตาราง 15 (ต่อ)

คนที่/ข้อที่	26	27	28	29	30	31	32	33	34
1	1	1	1	0	0	1	1	1	1
2	1	1	1	0	0	1	1	1	1
3	1	1	1	0	0	0	1	1	1
4	1	1	1	0	0	0	0	1	1
5	1	1	1	0	0	0	1	1	0
6	1	1	1	0	0	0	0	1	0
7	1	1	0	0	0	0	0	1	0
8	1	1	0	0	1	0	1	1	1
9	1	1	0	0	0	0	0	1	0
10	1	1	0	0	0	0	0	1	1
11	0	1	0	0	0	0	1	1	0
12	1	0	0	0	0	1	1	0	0
13	0	1	0	0	0	0	1	1	0
14	0	1	0	0	0	0	0	1	0
15	0	1	0	0	0	0	1	1	0
16	0	1	0	0	0	0	1	1	0
17	1	0	0	0	0	1	0	0	0
18	0	1	0	0	0	0	1	1	0
19	1	0	0	0	0	1	0	0	0
20	1	0	0	0	0	1	0	0	0
21	1	0	0	0	0	1	0	0	0
22	0	1	0	0	0	0	1	1	0
23	0	0	0	0	0	0	0	0	0
24	0	0	0	0	0	0	1	0	0
25	1	0	0	0	0	0	0	1	0
26	0	1	0	0	0	0	1	1	0
27	0	1	0	0	0	0	1	1	0
28	1	0	0	0	0	0	0	1	0
29	0	0	0	0	0	0	0	1	0
30	1	1	0	0	0	0	0	0	0

ตาราง 15 (ต่อ)

คนที่/ข้อที่	35	36	37	38	39	40	41	42
H	10	14	14	10	9	8	13	11
L	5	3	12	0	0	4	8	7
p	0.5	0.57	0.87	0.33	0.3	0.4	0.7	0.6
r	0.33	0.73	0.13	0.67	0.6	0.27	0.33	0.27
แปลผล	ใช้ได้	ใช้ได้	ไม่ได้	ใช้ได้	ใช้ได้	ใช้ได้	ใช้ได้	ใช้ได้

ตาราง 15 (ต่อ)

คนที่/ข้อที่	43	44	45	46	47	48	49	50	51
1	0	0	1	0	1	1	1	1	0
2	1	0	1	1	1	0	1	1	1
3	0	0	1	0	1	1	1	1	1
4	0	0	1	0	1	1	1	1	1
5	0	1	1	0	1	1	0	1	0
6	0	0	1	0	1	0	1	1	1
7	0	0	1	0	1	1	1	1	1
8	0	1	1	0	1	1	0	0	1
9	1	0	1	0	0	0	0	0	1
10	0	0	1	0	1	1	0	0	0
11	0	1	0	0	1	1	0	0	1
12	0	1	0	0	1	1	0	0	1
13	0	1	0	0	1	1	0	0	1
14	0	1	0	0	1	1	0	0	1
15	0	1	0	0	1	1	0	0	1
16	0	1	0	0	1	1	0	0	1
17	0	1	0	0	1	1	0	0	1
18	0	1	0	0	1	1	0	0	1
19	0	1	0	0	1	1	0	0	1
20	0	0	0	0	1	1	0	0	1
21	0	0	0	0	1	1	0	0	1
22	0	0	0	1	0	1	0	0	1
23	0	0	0	0	1	1	0	0	1
24	1	0	0	1	0	0	0	0	0
25	0	0	0	1	0	1	0	0	1
26	0	0	0	1	0	1	0	0	1
27	0	0	0	1	0	1	0	0	1
28	0	0	0	1	0	1	0	0	1
29	1	0	0	0	0	0	1	0	0
30	1	0	0	0	1	0	0	0	0

ตาราง 15 (ต่อ)

คนที่/ข้อที่	43	44	45	46	47	48	49	50	51
H	2	7	10	1	14	12	6	7	12
L	3	4	0	6	8	12	1	0	12
p	0.17	0.37	0.33	0.23	0.73	0.8	0.23	0.23	0.8
r	-0.07	0.2	0.67	-0.33	0.4	0	0.33	0.47	0
แปลผล	ไม่ได้	ใช้ได้	ใช้ได้	ไม่ได้	ใช้ได้	ไม่ได้	ใช้ได้	ใช้ได้	ไม่ได้

ค่าความยากง่าย (p), ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ ผลการทดสอบกับนักเรียนที่ได้เรียนเรื่องนี้ไปแล้วนั้น ได้ข้อที่ หาค่า p, r แล้วคัดเลือกเฉพาะข้อสอบที่มีความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.20 ขึ้นไป ได้ข้อที่ควรตัดทิ้งออกไป คือ 1, 2, 5, 6, 7, 8, 11, 12, 18, 20, 22, 23, 29, 30, 31, 37, 43, 46, 48 และ 51 แล้วนำข้อสอบจัดพิมพ์ใหม่ เพื่อนำไปทดสอบกับนักเรียนกลุ่ม ตัวอย่างก่อนเรียนและหลังเรียนวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ตาราง 16 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS)

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.915	30

ตาราง 17 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทศศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ข้อ	ข้อความ	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	การจัดกิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์เป็นกิจกรรมที่ เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น ไม่ซับซ้อน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2	ทำให้ทศศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์มีความน่าสนใจ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3	ทำให้มีความกระตือรือร้น ต้องการศึกษาค้นคว้าความรู้เพิ่มขึ้น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4	ตระหนักถึงคุณค่าของทศศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
5	ทำให้เกิดข้อสงสัยและหาเหตุผลของคำตอบ	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
6	มีเนื้อหาที่ซับซ้อน คลุมเครือ เข้าใจยาก	+1	0	0	0.33	ใช้ไม่ได้
7	ส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่เรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8	ทำให้ไม่ต้องการศึกษาประวัติศาสตร์ของทศศิลป์ไทย	+1	0	0	0.33	ใช้ไม่ได้
การจัดกิจกรรมสะท้อนสุนทรียศาสตร์เป็นกิจกรรมที่						
9	สะท้อนคุณค่าวัฒนธรรม ประเพณีไทย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
10	มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรับชมผลงานทศศิลป์ยุคสมัยต่างๆ ด้วยความเข้าใจ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
11	สะท้อนคุณค่าของช่างไทยในประวัติศาสตร์ที่สืบทอดความรู้และประยุกต์ผลงานทศศิลป์ไทยให้มีเอกลักษณ์	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้

ตาราง 17 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
12	ทำให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นในผลงานทัศนศิลป์ในยุคสมัยต่างๆด้วยการเขียนบรรยาย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
13	ได้นำความรู้และหลักการทางทฤษฎีทัศนศิลป์มาประยุกต์ใช้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
14	ต้องการหลีกเลี่ยง น่าเบื่อ ไม่น่าสนใจ	+1	0	-1	0.00	ใช้ไม่ได้
15	รู้สึกเครียดมากเมื่อต้องทำกิจกรรม	+1	0	0	0.33	ใช้ไม่ได้
16	ไม่สะท้อนความรู้สึภกาศภูมิใจในการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ไทยในยุค	+1	0	0	0.33	ใช้ไม่ได้
17	การจัดกิจกรรมศิลปะปฏิบัติเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะในการสร้างสรรค์ผลงาน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
18	เพิ่มความรู้ความเข้าใจในเนื้อหามากยิ่งขึ้น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
19	ทำให้สังเกตรายละเอียดของผลงานทัศนศิลป์ไทยมากขึ้น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
20	ได้รับความรู้เทคนิคการสร้างสรรค์ผลงาน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
21	ทำให้ต้องการสร้างสรรค์ผลงานด้วยเทคนิคใหม่ๆ	+1	0	0	0.33	ใช้ไม่ได้
22	ปฏิบัติได้ยาก มีรายละเอียดมาก	+1	0	0	0.33	ใช้ไม่ได้
23	ไม่สร้างทักษะในการทำงาน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ตาราง 17 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
24	ไม่สร้างนิสัยในการทำงานที่มีเป้าหมายชัดเจน	+1	0	0	0.33	ใช้ไม่ได้
25	ส่งเสริมให้มีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
26	ทำให้วิเคราะห์ผลงานโดยใช้หลักการทางทฤษฎีทัศนศิลป์	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
27	ทำให้สามารถตีความหมายผลงานทัศนศิลป์ได้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
28	ทำให้มั่นใจตัวเอง กล้าคิด กล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจในเชิงสร้างสรรค์	+1	0	0	0.33	ใช้ไม่ได้
29	ทำให้สามารถอธิบายประเมินผลงานทัศนศิลป์ของตนเองด้วยการเขียนบรรยายและสื่อสารทางคำพูดได้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
30	การวิเคราะห์และอธิบายผลงานเป็นเรื่องยาก	+1	0	0	0.33	ใช้ไม่ได้
31	การประเมินผลงานทัศนศิลป์ไม่ช่วยให้พัฒนางานของตนเองให้ดีขึ้นได้	+1	0	0	0.33	ใช้ไม่ได้
32	ไม่ส่งเสริมให้มีแนวความคิดของตนเอง	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทัศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ได้ข้อที่ไม่เหมาะสม คือ ข้อ 6, 8, 14, 15, 16, 21, 22, 24, 28, 30, 31 ตัดข้อดังกล่าวทิ้ง แล้วนำข้อสอบจัดพิมพ์ใหม่ เพื่อนำไปทดสอบกับนักเรียนที่ได้เรียนเนื้อหาเรื่องนี้มาแล้วหาค่าความยากง่ายต่อไป

ตาราง 18 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง ทศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS)

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.914	20

ภาคผนวก ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง ทัศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. แบบสอบถามเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทัศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์

แผนการจัดการเรียนรู้

รหัส/ชื่อวิชา ศ23103 ทศนศิลป์ 6

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ทศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์

หน่วยย่อยที่ 2 เรื่อง ทศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย

รายวิชาพื้นฐาน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เวลาเรียน 8 ชั่วโมง

เวลาเรียน 2 ชั่วโมง

1. สาระที่ 1 ทศนศิลป์

2. มาตรฐานการเรียนรู้

ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

3. ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้

ศ 1.2 ม.3/1 ศึกษาและอภิปรายเกี่ยวกับงานทศนศิลป์ที่สะท้อนคุณค่าของวัฒนธรรม

ศ 1.2 ม.3/2 เปรียบเทียบความแตกต่างของงานทศนศิลป์ในแต่ละยุคสมัยของวัฒนธรรมไทยและสากล

4. สาระสำคัญ

รูปแบบทศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย ทั้งงานจิตรกรรม ประติมากรรม และสถาปัตยกรรมที่ได้รับอิทธิพลจากศาสนา และอาณาจักรบริเวณใกล้เคียง จนช่างในสมัยสุโขทัยสามารถสร้างรูปแบบเฉพาะที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง

5. จุดประสงค์การเรียนรู้

ความรู้ (K)

- อธิบายลักษณะรูปแบบทศนศิลป์สมัยสุโขทัยในแต่ละประเภทได้

ทักษะกระบวนการ (P)

- ปฏิบัติกิจกรรมในชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ 2

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (A)

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์ สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้

5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

6. สาระการเรียนรู้ (เนื้อหา)

6.1 สาระการเรียนรู้ในหลักสูตร

ทัศนศิลป์กับการสะท้อนคุณค่าของวัฒนธรรม

- ทัศนศิลป์กับการสะท้อนคุณค่าของวัฒนธรรม

6.2 สาระเรียนรู้ท้องถิ่น

ทัศนศิลป์กับการสะท้อนคุณค่าของวัฒนธรรม

- ทัศนศิลป์กับการสะท้อนคุณค่าของวัฒนธรรม

6.3 สาระการเรียนรู้มาตรฐานสากล

ทัศนศิลป์กับการสะท้อนคุณค่าของวัฒนธรรม

- ทัศนศิลป์กับการสะท้อนคุณค่าของวัฒนธรรม

7. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

☐ 1. สมรรถนะในการสื่อสาร	☐ 4. สมรรถนะในการใช้ทักษะ
☐ 2. สมรรถนะในการคิด	☐ 5. สมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีชีวิต
☐ 3. สมรรถนะในการแก้ปัญหา	

8. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

☐ 1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	☐ 4. ใฝ่เรียนรู้	☐ 7. รักความเป็นไทย
☐ 2. ซื่อสัตย์ สุจริต	☐ 5. อยู่อย่างพอเพียง	☐ 8. มีจิตสาธารณะ
☐ 3. มีวินัย	☐ 6. มุ่งมั่นในการทำงาน	

9. กิจกรรมการเรียนรู้/กระบวนการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

1. ชื่นนำ

1.1 ครูนำภาพประกอบการศึกษาให้นักเรียนสังเกตความเหมือนและความแตกต่างจากศิลปะสมัยต่างๆ ก่อนศิลปะสุโขทัยจะเจริญรุ่งเรือง ทบทวนความรู้แก่ผู้เรียน

1.2 ให้นักเรียนวิเคราะห์ พิจารณา อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และกระตุ้นให้นักเรียนตอบคำถาม

2. ขั้นปฏิบัติกิจกรรม

ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม โดยแบ่งกลุ่มละ 8 - 9 คน จำนวนทั้งหมด 5 กลุ่ม ครูแจกชุดการจัดกิจกรรมทัศนศิลป์ ชุดที่ 2 เรื่อง ทัศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย ซึ่งประกอบด้วย 4 กิจกรรม ดังนี้

- กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์
 - กิจกรรมสะท้อนสุนทรียศาสตร์
 - กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ
 - กิจกรรมศิลปวิจารณ์ โดยมีรายละเอียดกิจกรรมทั้ง 4 ดังนี้

2.1 กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์

2.1.1 ให้นักเรียนในกลุ่มศึกษาทัศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย จาก หนังสือเรียนทัศนศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และใบความรู้ในชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ 2 เรื่อง ทัศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย ที่ครูจัดเตรียมเพื่อเพิ่มเติมความรู้จากหนังสือเรียน พร้อมทั้งมีชุดรวมภาพงานทัศนศิลป์ในสมัยสุโขทัย เสริมความเข้าใจในเนื้อหา

2.1.2 ให้นักเรียนทำใบกิจกรรมที่ 1 ในชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ 2 ตอบคำถามจำนวน 10 ข้อ พร้อมทั้งหารายละเอียด โดยการแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ อภิปราย และสรุปความคิดรวบยอดภายในกลุ่มของตนเอง

2.1.3 ครูเฉลยคำถามและอธิบายเพิ่มความเข้าใจ

2.2 กิจกรรมสะท้อนสุนทรียศาสตร์

ให้นักเรียนทำใบกิจกรรมที่ 2 ในกิจกรรมมีภาพงานทัศนศิลป์ไทย 1 ภาพพร้อมรายละเอียดเพื่อให้นักเรียนรับรู้เพิ่มประสบการณ์ ให้นักเรียนเขียนบรรยายตามความรู้สึกที่ได้รับ โดยมีแนวทางในการบรรยายดังนี้

- ภาพที่นักเรียนเห็นคืองานทัศนศิลป์ไทยประเภทอะไร
- มีลักษณะเด่นอย่างไร
- นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร เมื่อได้เห็นภาพจากใบกิจกรรม

ชั่วโมงที่ 2

2.3 กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ

ให้นักเรียนทำใบกิจกรรมที่ 3 ในชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ 2 แต่ละกลุ่มเลือกภาพงานทัศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย 1 ประเภทเป็นจิตรกรรม ประติมากรรมหรือสถาปัตยกรรม ทุกคนในกลุ่มวาดประเภทเดียวกัน แต่ผลงานในแต่ละคนวาดรูปภาพที่เลือก 1 ภาพ ภาพเหมือนหรือซ้ำกันได้ โดยแต่ละคนในกลุ่มวาดรูปและใช้เทคนิคระบายสีน้ำให้สวยงามลงในกระดาษ 100 ปอนด์ ขนาด A4

2.4 กิจกรรมศิลปะวิจารณ์

2.4.1 ให้นักเรียนทำใบกิจกรรมที่ 4 ในชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ 2 เขียนวิจารณ์งานศิลปะของนักเรียนที่เป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรม จากใบกิจกรรมที่ 3 วิจารณ์ผลงานโดยนำทฤษฎีความรู้ทางศิลปะในการวิเคราะห์

2.4.2 ครูสุ่มนักเรียนนำเสนอหน้าชั้นเรียน ร่วมกันวิจารณ์งานศิลปะของเพื่อนตามความคิดเห็นของนักเรียนในชั้นเดียวกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นของกันและกัน

3. ขั้นสรุปและวัดผล

ครูอธิบายสรุปความรู้เพิ่มเติม พร้อมทั้งให้คะแนนประเมินผลชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ 2 เรื่อง ทศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย แบบสังเกตพฤติกรรมกลุ่ม และแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

10. สื่อ / อุปกรณ์ / แหล่งเรียนรู้

1. หนังสือเรียนทศนศิลป์ ม.3
2. ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ 2 เรื่อง ทศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย

11. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

เป้าหมาย	เกณฑ์การวัด/ประเมิน	วิธีวัด	เครื่องมือวัด
ความรู้	อธิบายลักษณะ รูปแบบทศนศิลป์สมัย สุโขทัยในแต่ละ ประเภทได้ /ร้อยละ 60 ผ่าน เกณฑ์	ตรวจผลงาน	ใบกิจกรรมที่ 1
ทักษะกระบวนการ	ปฏิบัติกิจกรรมในชุด การจัดกิจกรรม ชุดที่ 2/ร้อยละ 60 ผ่าน เกณฑ์	ตรวจผลงาน	ใบกิจกรรมที่ 2 ใบกิจกรรมที่ 3 ใบกิจกรรมที่ 4
คุณลักษณะอันพึง ประสงค์	คะแนนคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์	สังเกต	แบบสังเกต
พฤติกรรมการทำงาน กลุ่ม	คะแนนคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์	สังเกต	แบบสังเกต

เฉลยใบกิจกรรมที่ ๑

กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแบ่งหน้าที่ในการศึกษาจากใบความรู้ทศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัยแล้ว
ตอบคำถามต่อไปนี้ (๑๐ คะแนน)

๑. เพราะเหตุใด จิตรกรรมสมัยสุโขทัยจึงพบหลักฐานได้น้อย

ตอบ วัสดุที่ใช้เขียนภาพไม่คงทนต่อความชื้น น้ำฝนสาดหรือไหลเซาะผ่านเข้ามาตามแนวก่อของศิลา
แลง ยิ่งเมื่ออาคารศาสนสถานชำรุดทลายลง ภาพเขียนจึงเสียหายจนหมดไปในที่สุด.....

๒. ภาพเขียนจิตรกรรมสมัยสุโขทัย มีลักษณะอย่างไร

ตอบ ลักษณะของภาพแนวอุดมคติ เช่น การระบายสีเรียบแล้วตัดเส้นขอบคม และรวมทั้งตัดเส้น
รายละเอียดภายในภาพด้วย.....

๓. พระพุทธรูปสมัยสุโขทัย หมวดตะกวน มีพุทธลักษณะอย่างไร ได้รับอิทธิพลจากศิลปะสมัยใด

ตอบ หมวดตะกวน มีพุทธลักษณะ คือ พระพักตร์กลม ทรงจีวรเฉียง ชายจีวรสั้นเหนือพระอุระ
ปลายจีวรแยกแฉกคล้ายเขี้ยวตะขานพระรัศมีหักหาย คงคล้ายรูปดอกบัวตูม ได้รับอิทธิพลจากศิลปะ
สมัยล้านนา.....

๔. พระพุทธรูปสมัยสุโขทัย หมวดใหญ่ มีพุทธลักษณะอย่างไร

ตอบ มีพุทธลักษณะ คือ ขัดสมาธิราบ (วีราสนะ) ประทับนั่งเหนือฐานหน้ากระดานเรียบๆ พระพักตร์
รูปไข่ พระขนงโก่ง พระเนตรเรียวยาว ปลายตวัดขึ้น พระนาสิกโด่งงุ้ม พระโอษฐ์ยิ้มเล็กน้อย ประทับ
เอนไปข้างหลังเล็กน้อย นอกจากพระพุทธรูปประทับนั่งแล้ว ในหมวดใหญ่นี้ยังปรากฏพระพุทธรูปปาง
ลีลา ทั้งลอยตัวและนูนสูง.....

๕. พระพุทธรูปสมัยสุโขทัย หมวดกำแพงเพชร มีพุทธลักษณะอย่างไร

ตอบ มีพุทธลักษณะ คือ พระพักตร์เป็นรูปไข่และยาว พระนลาฏกว้าง พระหนุเสียม ขมวดพระเกศา
เล็ก พระรัศมีเป็นเปลวสูงอย่างมาก ลักษณะพระขนงที่มีเส้นระหว่างขอบบนและขอบพระเนตรปายเป็น
แผ่นใหญ่.....

๖. พระพุทธรูปสมัยสุโขทัย หมวดพระพุทธรูปชินราช มีพุทธลักษณะอย่างไร และบอกพระพุทธรูปในหมวดนี้ที่มีพุทธลักษณะเช่นเดียวกัน

ตอบ หมวดพระพุทธรูปชินราช มีพุทธลักษณะทั่วไปเหมือนพระพุทธรูปหมวดใหญ่ คือ พระพักตร์รูปไข่ พระขนงโก่ง พระเนตรเรียวยาว ปลายตวัดขึ้น พระนาสิกโด่งงุ้ม พระโอษฐ์ยิ้มเล็กน้อย แต่มีส่วนที่แตกต่างกัน คือ พระพักตร์และพระวรกายอวบอ้วนกว่าและที่สำคัญ คือ มีนิ้วพระหัตถ์ทั้งสี่ที่ยาวเสมอกัน พระพุทธรูปที่มีพุทธลักษณะในหมวดนี้ คือ พระศรีศากยมุนี ปัจจุบันประดิษฐานในวิหารวัดสุทัศนเทพวราราม กรุงเทพมหานคร และ พระพุทธรูปชินสีห์ รวมทั้งพระศาสดาที่ประดิษฐานในวัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพมหานคร

๗. นักเรียนคิดว่า “พระอจนะ วัดศรีชุม จังหวัดสุโขทัย” เป็นพระพุทธรูปหมวดใดของศิลปะสุโขทัย

ตอบ พระอจนะ วัดศรีชุม จังหวัดสุโขทัย เป็นพระพุทธรูปในหมวดใหญ่

๘. เจดีย์ทรงระฆังแบบสุโขทัย ได้รับอิทธิพลจากศิลปะชาติใด มีลักษณะอย่างไร เจดีย์ใดมีลักษณะดังกล่าวบ้าง (ตอบอย่างน้อย ๓ แห่ง)

ตอบ เจดีย์ทรงระฆังแบบสุโขทัย ได้รับอิทธิพลจากศิลปะลังกา มีลักษณะรูปทรงเหมือนระฆังคว่ำ โดยมีส่วนฐานรองรับอยู่ด้านล่างเหนือองค์ระฆังเป็นส่วนยอด มีบัลลังก์อยู่ในผังสี่เหลี่ยมและต่อยอดด้วยปล้องไฉนและปลียอดตามลำดับ เจดีย์ที่มีลักษณะทรงระฆัง เช่น ๑) เจดีย์ช้างล้อม เมืองศรีสัชนาลัย ๒) เจดีย์ช้างล้อม วัดสุทัศน์ ๓) เจดีย์วัดชนะสงคราม

๙. เจดีย์ทรงยอดดอกบัวตูม มีชื่อเรียกอีกชื่อว่าอะไร มีลักษณะอย่างไร เจดีย์วัดใดมีลักษณะดังกล่าว

ตอบ เจดีย์ทรงยอดดอกบัวตูม มีชื่อเรียกอีกชื่อว่า เจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ เจดีย์มีลักษณะปรับปรุงส่วนประกอบจากปราสาทขอม ได้แก่ ฐานบัวลูกฟัก ซ้อนกันสองฐานต่อเนื่องขึ้นไปเป็นทรงแท่งประดับมุมบนของทรงแท่งด้วยลักษณะที่เรียกว่า กลีบขนุน และสำหรับทรงดอกบัวตูมและปลี เชื่อว่าเกี่ยวข้องกับส่วนประกอบของเจดีย์ทรงระฆัง ซึ่งมีทรงระฆังต่อเนื่องขึ้นไปด้วยทรงกรวย คือ ปล้องไฉนและปลี โดยไม่มีบัลลังก์สี่เหลี่ยมคั่น โดยเจดีย์ที่มีทรงยอดดอกบัวตูม คือ เจดีย์วัดเจ็ดแถว จังหวัดสุโขทัย เจดีย์วัดมหาธาตุ จังหวัดสุโขทัย

ใบกิจกรรมที่ ๑

เรื่อง ทศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย

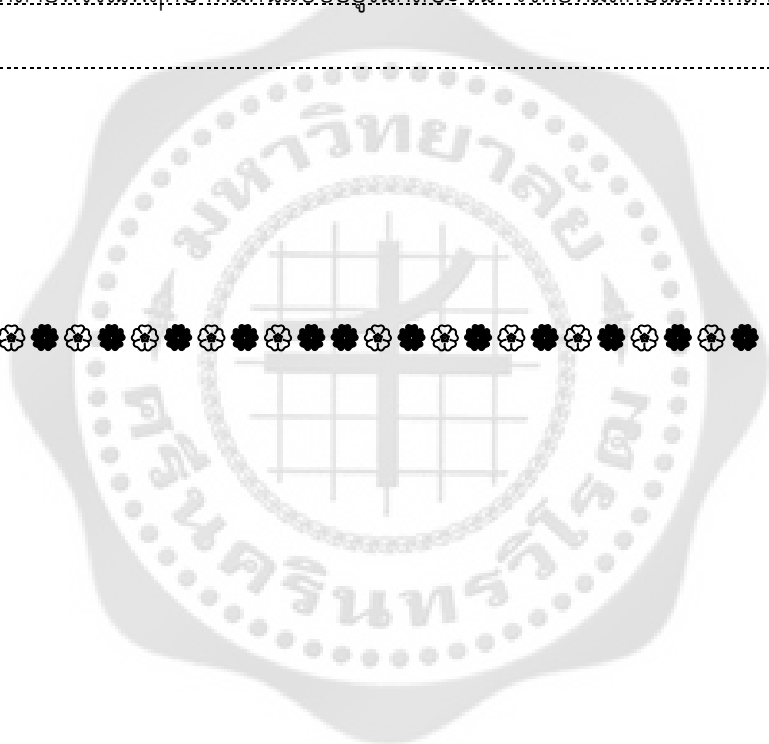
๑๐. เจดีย์ทรงปราสาท มีชื่อเรียกอีกชื่อว่าอะไร มีลักษณะอย่างไร เจดีย์วัดใดมีลักษณะดังกล่าว

ตอบ เจดีย์ทรงปราสาท มีชื่อเรียกอีกชื่อว่า...ปราสาท...มีลักษณะ...คือ...ปราสาทองค์กลางสูงกว่า

ปราสาทอีกสององค์ที่ขนาดข้าง...ส่วนบน...คือ...ชุดชั้นซ้อน...ช่างสุโขทัยปรับปรุงชั้นซ้อนแต่ละชั้นด้วยการ
ประดับซุ้มไว้ตรงกลางด้าน...โดยไม่ทำเสารองรับชั้นเหล่านั้น...ลดทลายปูนปั้นประดับตามกลีบขนุน

เกี่ยวข้องกับลวดลายพรรณพฤกษาที่มีต้นแบบอยู่ในศิลปะจีน...เจดีย์ที่มีลักษณะดังกล่าวคือ...เจดีย์วัดศรี

สวาย.....

เกณฑ์การประเมินคะแนนใบกิจกรรมที่ ๒

กิจกรรมสะท้อนสุนทรียศาสตร์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ร่วมกันภายในกลุ่มและเขียนบรรยายสิ่งที่นักเรียนได้รับจากบทความที่กำหนดให้โดยให้เชื่อมโยงความสัมพันธ์กับความรู้ที่ได้รับจากใบความรู้ เรื่อง ทศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย (๑๐ คะแนน)

พระพุทธรูปลีลา สำริด สูง ๑.๑ เมตร พระระเบียง
วัดเบญจมบพิตร กรุงเทพฯ ศิลปะสุโขทัย ราวปลาย พุทธ
ศตวรรษที่ ๑๙

พระพักตร์รูปไข่ พระรัศมีรูปเปลว (ซ่อมใหม่) ทรงผม
จีวรยาวลงจรดพระนาภี ปลายจีวรคล้ายเขี้ยวตะขาบ จึงอยู่ใน
กลุ่มพระพุทธรูปหมวดใหญ่

มุมมองพระพุทธรูปลีลาที่เหมาะสมคือด้านตรง หรือ
ด้านเฉียงดังในภาพนี้ เพราะหากมองทางด้านข้างจะแลเห็นสัดส่วน
ที่นูนใหญ่เกินจริงของพระอุระ (หน้าขา) และพระอุระ (หน้าอก)
ดังนั้นเชื่อว่าช่างเจตนาเพิ่มความนูนเพื่อไว้สำหรับมุมมองด้านตรง
ซึ่งจะกินตาเห็นเป็นความอัมสมบูรณ์ของปริมาตร คุณค่าอีก
ประการหนึ่งของพระพุทธรูปลีลาองค์นี้ บางท่านอาจเห็นด้วยว่า
คือความพอดีของเส้นนอกที่เลื่อนไหลได้จังหวะสอดคล้องกับ
ความนูนและความเว้าของปริมาตรในเชิงประติมากรรม^๑

^๑สันติ เล็กสุขุม. (๒๕๕๒). ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย (ฉบับย่อ) : การเริ่มต้นและการสืบเนื่องงานช่างในศาสนา.

ตอบ _____

(พิจารณาคะแนนตามความถูกต้องเหมาะสมของการตอบคำถาม)

☺☺☺✖✖✖✖✖✖✖✖✖✖✖✖✖✖✖✖✖✖✖✖✖☺☺☺

เกณฑ์การประเมินคะแนนใบกิจกรรมที่ ๓ กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ

คำชี้แจง ให้นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานด้วยเทคนิคระบายสีน้ำ ให้จำลองภาพ
ต้นแบบ จากชุดรวมภาพทัศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย โดยแต่ละกลุ่ม
เลือกภาพทัศนศิลป์ ๑ ภาพ/๑ กลุ่ม ไม่ซ้ำกัน (๑๐ คะแนน)

ลำดับ	ชื่อ/นามสกุล	ห้อง	เลขที่	ความสะอาดเรียบร้อย (๓)	ความประณีตสวยงาม(๓)	ความถูกต้อง(๔)	รวม (๑๐)
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							

เกณฑ์การตัดสินคะแนนกิจกรรมศิลปะปฏิบัติ

ช่วงคะแนน	เกณฑ์ประเมิน
๖ - ๑๐	ผ่าน
๐ - ๕	ไม่ผ่าน

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๒
เรื่อง ทักษะศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย

เกณฑ์การประเมินคะแนนใบกิจกรรมที่ ๔ กิจกรรมศิลปวิจารณ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น โดยใช้ทฤษฎีความรู้ทางศิลปะ วิเคราะห์ วิจารณ์
ผลงานที่นักเรียนสร้างสรรค์ในใบกิจกรรมที่ ๓ พร้อมเตรียมนำเสนอหน้าชั้นเรียน

ลำดับ	ชื่อ/นามสกุล	ห้อง	เลขที่	ความถูกต้อง (๓)	การเรียบเรียงเนื้อหา(๓)	การวิจารณ์หน้าชั้นเรียน(๔)	รวม (๑๐)
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							

เกณฑ์การตัดสินคะแนนกิจกรรมศิลปวิจารณ์

ช่วงคะแนน	เกณฑ์ประเมิน
๖ - ๑๐	ผ่าน
๐ - ๕	ไม่ผ่าน

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

คำชี้แจง ครูผู้สอนให้คะแนนสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มให้ตรงตามพฤติกรรมที่แสดงออก
ของผู้เรียน ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน

แสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง	ให้	3	คะแนน
แสดงพฤติกรรมบางครั้ง	ให้	2	คะแนน
แสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง	ให้	1	คะแนน

ลำดับ	ชื่อ/นามสกุล	ห้อง	เลขที่	มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม (3)	มีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่ม (3)	กล้าคิดกล้าแสดงออก (3)	ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น (3)	นำเสนอผลงาน (3)	รวมคะแนน (15)
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพการสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
10 - 15	3
5 - 10	2
0 - 5	1

บันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้

1. ผลการจัดการเรียนรู้

2. ปัญหา/อุปสรรค

3. ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ไข

ลงชื่อ

(นางสาวภทรพรรณ กุมภีร์)

ผู้สอน

_____/_____/_____

การตรวจสอบ / นิเทศ / เสนอแนะ / รับรอง

ให้ตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้แล้วปรากฏว่าเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่

() ครบและสอดคล้องตามหัวข้อเนื้อหา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและจุดประสงค์การเรียนรู้

() ไม่ครบ ขาด / ควรปรับปรุง / เพิ่มเติมดังนี้

ลงชื่อ

(_____)

รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารงานวิชาการ

_____ / _____ / _____

ลงชื่อ

(_____)

ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดทรงธรรม

❀❀ ชุดการจัดกิจกรรมทัศนศิลป์ ❀❀

ชุดที่ ๑

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

เรื่อง

วิวัฒนาการของทัศนศิลป์ไทย

โรงเรียนวัดทรงธรรม จังหวัดสมุทรปราการ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๖

คู่มือ

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๑ เรื่อง วิวัฒนาการของทัศนศิลป์ไทย

คำชี้แจง

๑. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ ๔ – ๕ คน เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนความคิด แบ่งงานศึกษาเนื้อหาในส่วนที่ได้รับมอบหมาย
๒. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาอย่างละเอียด
๓. ใบความรู้ 1 ชุด รวบรวมความรู้ เรื่อง วิวัฒนาการทัศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ ให้นักเรียนสามารถศึกษาด้วยตนเอง
๔. ใบกิจกรรมมีทั้งหมด ๔ ชุด เป็นการกำหนดกิจกรรมโดยปฏิบัติตามคำสั่งในใบกิจกรรม

จุดประสงค์การเรียนรู้

ความรู้ (K)

- อธิบายวิวัฒนาการของทัศนศิลป์ไทยสมัยต่าง ๆ

ทักษะกระบวนการ (P)

- สืบค้นข้อมูลความรู้เกี่ยวกับศิลปะของไทยประเภทต่าง ๆ ในยุคสมัยที่แตกต่างกัน
- ปฏิบัติกิจกรรมในชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๑

คุณลักษณะ (A)

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
๒. ซื่อสัตย์ สุจริต
๓. มีวินัย
๔. ใฝ่เรียนรู้
๕. อยู่อย่างพอเพียง
๖. มุ่งมั่นในการทำงาน
๗. รักความเป็นไทย
๘. มีจิตสาธารณะ

เวลา

๑. ใบกิจกรรมที่ ๑	กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์	เวลา ๒๐ นาที
๒. ใบกิจกรรมที่ ๒	กิจกรรมสุนทรีย์ศาสตร์	เวลา ๒๐ นาที
๓. ใบกิจกรรมที่ ๓	กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ	เวลา ๒๐ นาที
๔. ใบกิจกรรมที่ ๔	กิจกรรมศิลปะวิจารณ์	เวลา ๒๐ นาที

สื่อ

๑. หนังสือเรียนทัศนศิลป์ ม.๓
๒. ใบความรู้
๓. ชุด รวมภาพงานทัศนศิลป์ไทยในสมัยต่างๆ

เนื้อหา

วิวัฒนาการทัศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์

ใบความรู้ วรรณนาการทัศนศิลป์ไทย กิจกรรม ประวัติศาสตร์ศิลป์

สมัยก่อนประวัติศาสตร์ พื้นที่ดินแดนไทยในปัจจุบัน ยังไม่รู้จักรักการใช้ตัวอักษรและนับถือศาสนา ต่อมาเมื่อมีการคบค้าสมาคมและรับนับถือศาสนาจากอินเดีย จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ดังกล่าว อย่างรวดเร็วและชัดเจน ทำให้กลุ่มคนในแถบนี้รับอารยธรรมจากอินเดียมาปรับใช้ในวิถีชีวิตของตนมากขึ้น เช่น มีการใช้ตัวอักษรแบบอินเดีย นับถือศาสนาพุทธและฮินดูตามอย่างอินเดีย เมื่อปรากฏลักษณะดังกล่าวขึ้น งานช่างหรือการสร้างสรรค์ศิลปกรรมตามแบบอินเดียก็เกิดขึ้นเหมือนเงาตามตัว จนก้าวเข้าสู่ยุคประวัติศาสตร์ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา^๑

ทัศนศิลป์ของไทยเป็นหลักฐานสำคัญของการเชื่อมโยงประวัติศาสตร์ของประเทศไทย โดยรวมถึงวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อของมนุษย์ในสังคมที่มียุคสมัยแตกต่างกัน ในยุคก่อนประวัติศาสตร์ไทย มนุษย์จะรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเล็กๆ เป็นชนเร่ร่อน ผลงานทัศนศิลป์ปรากฏตามผนังถ้ำ ถิ่นที่อยู่อาศัย มุ่งเน้นประโยชน์ใช้สอยเพื่อความจำเป็น มีการพัฒนาสิ่งของจากทำแบบหยาบให้มีความประณีตงดงามมากยิ่งขึ้น ขูดขีดลวดลายเป็นรูปเรขาคณิต นอกจากนั้นได้นำสีมาเขียนเป็นลวดลาย จากที่พบได้ในประเทศไทย คือ เครื่องปั้นดินเผาที่บ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี พัฒนาการที่สำคัญต่อมาคือ การค้นพบการหลอมโลหะ ผลงานทัศนศิลป์มีรูปแบบเป็นลักษณะเครื่องใช้ เช่น อาวุธ เครื่องประดับ ตกแต่ง กลองมโหระทึก เป็นต้น ในยุคสมัยประวัติศาสตร์ก่อนสมัยสุโขทัยนั้นแต่เดิมเป็นดินแดนที่เรียกว่าสุวรรณภูมิ มีการพัฒนาผู้คนเกิดเป็นชุมชน ก่อตัวเป็นอาณาจักรมากมายในแผ่นดินไทย เช่น อาณาจักรทวารวดี ศรีวิชัย ตามพรลิงค์ โคตรบูรณ ละโว้หรือลพบุรี อีสานปุระ โยนกเชียงแสน ล้านนา วัฒนธรรมในอาณาจักรต่าง ๆ นั้นได้รับอิทธิพลจากความเชื่อ ทางการนับถือศาสนา คือ พระพุทธศาสนาและศาสนาพราหมณ์ฮินดู จากอินเดีย โดยผ่านขอมหรือเขมร ที่ส่งผลต่อการสร้างผลงานทัศนศิลป์ในดินแดนประเทศไทยในอดีต ได้แก่ การสร้างวัด เจดีย์ โบสถ์ วิหาร พระพุทธรูป เทวรูป จิตรกรรมฝาผนัง โดยรูปแบบนั้นช่วงแรกสร้างตามแบบศิลปกรรมของอินเดีย

^๑ ินฤทธิ์ วัฒนภู, ผู้รวบรวม. (๒๕๕๔). พื้นฐานประวัติศาสตร์ศิลป์บนดินแดนไทย. หน้า ๑๓.

สกุลคุปตะ ต่อมา มีการดัดแปลงตามท้องถิ่น สะท้อนลักษณะเฉพาะของแต่ละอาณาจักร จึงมีรูปแบบที่แตกต่างกัน

๑. จิตรกรรมไทย

จิตรกรรมไทย เป็นศิลปะ

ภาพวาดที่มีความประณีตสวยงาม แสดงความรู้สึกรักใคร่ของคนไทย จิตรกรรมไทยแต่เดิมนั้นเป็นลายเส้นง่ายๆ ส่วนใหญ่มีเนื้อหาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา เช่น พุทธประวัติ ชาดก ระยะเวลาที่มีการเขียนเรื่องราวโลกมากขึ้น เช่น การใช้ชีวิตประจำวันของพระราชากรณียกิจของพระมหากษัตริย์ มักเขียนตามฝาผนังวัด เรียกว่า “จิตรกรรมฝาผนัง”

จิตรกรรมวัดสุวรรณดาราราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาพเขียนสีบนฝาผนังทั้งสี่ด้านภายในอุโบสถ เขียนขึ้นในสมัย

รัชกาลที่ ๔ เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับ

พระราชประวัติของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

ลักษณะเด่นของจิตรกรรมไทย คือ การใช้รูปทรงตามอุดมคติ ไม่คำนึงถึงสัดส่วนความเป็นจริง เน้นภาพด้วยเส้นเป็นสำคัญ โดยตัดเส้นเป็นภาพ ๒ มิติ ให้ความรู้สึกด้านกว้างและยาวไม่มีลึกลับ ระบายสีแบนเรียบ ปราศจากแสงเงา แต่ละภาพมีแบบแผนแน่นอน การจัดภาพมีลักษณะเหมือนมองจากที่สูง สู่ที่ต่ำ หรือแบบตานกมอง

สีที่ใช้ในจิตรกรรมไทยแต่เดิมนั้นมีเพียงไม่กี่สี ได้แก่ สีขาว เหลือง แดง เขียว และดำ ต่อมาในสมัยอยุธยาได้มีการนำวัสดุติดเป็นลวดลายแทนการระบายสี เช่น ทองคำเปลว เปลือกหอยมุก โดยใช้ยางรักสีดาร์รองพื้น เรียกว่า “รายรดน้ำ” และ “ลายประดับมุก” ตามลำดับ ในสมัยรัตนโกสินทร์ ซึ่งมีการติดต่อกับชาวต่างชาติทำให้ได้รับอิทธิพลของการใช้สีในงานจิตรกรรมไทยเพิ่มขึ้น^๑

^๑ วิโชค มุกดามณี, ผู้เรียบเรียง. (๒๕๕๑). หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ทัศนศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓. หน้า

๒. ประติมากรรมไทย

ประติมากรรม เป็นการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะด้วยกรรมวิธีต่างๆ เช่น การปั้น การหล่อ การแกะสลัก ประติมากรรมไทยส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับศาสนาโดยเฉพาะ พระพุทธรูป ในระยะแรกนั้น พระพุทธรูปมักแกะสลักจากหิน จึงมีลักษณะแข็ง ต่อมามีการพัฒนาโดยการการใช้ขี้ผึ้งหรือดินเหนียวปั้นหุ่นขึ้นก่อน แล้วสร้างแม่พิมพ์ จากนั้นเทโลหะเหลว เช่น ทองคำ สำริดลงไป จึงทำให้พระพุทธรูปมีความอ่อนช้อยงดงามยิ่งขึ้น

พระพุทธรูปนิมิตวิชิตมารโมลีศรีสรรเพชญ์บรมไตรโลกนาถ พระประธานวัดหน้าพระเมรุ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พระพุทธรูปศิลปะต่างๆได้รับอิทธิพลจากศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาของอินเดีย พระพุทธรูปที่ได้รับการยกย่องว่ามีความงดงามที่สุด ได้แก่ พระพุทธรูปสมัยสุโขทัย ในสมัยอยุธยาตอนปลายนิยมสร้างพระพุทธรูปทรงเครื่อง คือ มีการใส่เครื่องทรงอย่างกะทัดรัด จนมาถึงสมัยรัตนโกสินทร์ได้มีการผสมผสานความงามให้พระพุทธรูปมีส่วนเหมือนจริงตามธรรมชาติ^๑

๓. สถาปัตยกรรมไทย

สถาปัตยกรรมไทย หมายถึง ศิลปะการก่อสร้างของไทย ได้แก่ บ้านเรือน โบสถ์ วิหาร พระราชวัง โดยจุดเริ่มต้นของสถาปัตยกรรมไทยมีมาแต่โบราณ เมื่อคนไทยตั้งถิ่นฐานและสร้างบ้านเรือน ทำให้มีการพัฒนารูปแบบให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิต สถาปมูมิประเทศ ภูมิอากาศ โดยได้เพิ่มเอกลักษณ์ศิลปะไทยเข้าไปในงานสถาปัตยกรรม^๒

^๑ วิโชค มุกดามณี, ผู้เรียบเรียง. (๒๕๕๑). หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ทัศนศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓. หน้า ๑๐๐

^๒ แหล่งเดิม. หน้า ๑๐๑

ลักษณะของสถาปัตยกรรมไทยแบ่งตามการใช้งาน
ได้ ๒ ประเภท ได้แก่

๑. สถาปัตยกรรม ที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัย
เช่น พระบรมมหาราชวัง พระราชวัง พระ
ตำหนัก บ้านเรือนทั่วไป โดยลักษณะ
บ้านเรือนของสามัญชนในสมัยก่อนจะมี ๒
แบบ คือ เรือนเครื่องผูกและเรือนเครื่องสับ
๒. สถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา
เช่น โบสถ์ วิหาร กุฏิ สถูป เจดีย์^๑

พระปรางค์วัดพระราม พระนครศรีอยุธยา

ทัศนศิลป์ไทยสมัยก่อนสมัยสุโขทัย

โดยรูปแบบศิลปกรรมช่วงแรกนั้น ยังสร้างตามศิลปกรรมอินเดีย ต่อมาได้ดัดแปลงสร้างตามคติ
นิยมของแต่ละท้องถิ่น ผลงานที่สร้างออกมาภายหลังจึงจะสะท้อนลักษณะเฉพาะของวัฒนธรรมในแต่ละ
อาณาจักร ซึ่งจะมีลักษณะร่วมบางประการที่คล้ายและแตกต่างกับอาณาจักรอื่นๆ เช่น เจดีย์ของ
ทวารวดี ศรีวิชัย โยนกเชียงแสน แม้จะเป็นเจดีย์ทางพระพุทธศาสนาเช่นเดียวกัน^๒

๑. ศิลปะสมัยทวารวดี

เป็นอาณาจักรที่มีวัฒนธรรมในแบบเฉพาะตนในวงกว้าง ทั้ง
กระจายตัวเป็นวงกว้าง ได้แก่ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ หลักฐานทางโบราณคดี ทำให้นักวิชาการ
ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับศูนย์กลางของอาณาจักรทวารวดีไว้ ๓ แห่ง คือ

๑. เมืองอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี
๒. เมืองนครปฐม
๓. เมืองลพบุรี

ธรรมจักรกับกวางหมอบ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ

พระนคร กรุงเทพมหานคร

^๑วิโชค มุกดามณี, ผู้เรียบเรียง. (๒๕๕๑). หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ทัศนศิลป์ ชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ ๓. หน้า ๑๐๑.

^๒สุชาติ เถาทอง; และคนอื่นๆ, ผู้เรียบเรียง. (๒๕๕๑). หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ทัศนศิลป์
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓. หน้า ๑๐๘.

ทั้งสามเมืองดังกล่าว เป็นเมืองที่มีอาณาบริเวณกว้างใหญ่กว่าเมืองอื่นๆ ทำเลที่ตั้งเหมาะแก่การติดต่อกับสังคมภายนอกทางทะเลและที่สำคัญคือ ได้พบหลักฐานทางโบราณคดีที่สำคัญมากที่สุด^๑

ประติมากรรมสมัยทวารวดี

๑. พระพุทธรูปประทับนั่งห้อยพระบาท มีรูปแบบลักษณะเฉพาะ เกิดขึ้นในสมัยทวารวดี คือ พระพุทธรูปประทับนั่งเหนือบัลลังก์ ห้อยพระบาททั้งสองข้างในลักษณะพระขงส์ (แข้ง) แยกห่างจากกัน แต่สันพระบาทชิด องค์พระพุทธรูปยกพระหัตถ์ขวาขึ้นแสดงปางวิตรรกมูทรา (ปางแสดงธรรมเทศนา) พระหัตถ์ซ้ายวางไว้บนพระเพลา (หน้าตัก)^๒

๒. ธรรมจักรกับกวางหมอบ ธรรมจักร เป็นเครื่องหมายของการประกาศพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า มักพบพร้อมกับกวางหมอบ อันหมายถึง ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน สถานที่พระพุทธองค์ทรงแสดงปฐมเทศนา ศูนย์กลางที่พบธรรมจักรเป็นจำนวนมาก ได้แก่ เมืองนครปฐม รองลงมาคือ เมืองอุทองและลพบุรี^๓

สถาปัตยกรรมสมัยทวารวดี

ในปัจจุบันสถาปัตยกรรมหลงเหลือหลักฐานให้ศึกษาน้อยมาก ที่เหลืออยู่คือ เจดีย์ศิลา พบในบริเวณวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม ปัจจุบันจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร กรุงเทพมหานคร

เจดีย์ทวารวดี ตอนล่างสุดเป็นขั้นฐานเขียง เหนือขึ้นไปเป็นทรงบาตรต่อขึ้นไปเป็นคอ มีอักษรจารึกบ่งบอกอายุสมัย ถัดขึ้นไปเป็นแผ่นหินกลมซ้อนลดหลั่นจากใหญ่ไปหาเล็กจนถึงยอดอยู่ในรูปทรงกรวย^๔

๒. ศิลปะสมัยศรีวิชัย

วัฒนธรรมศรีวิชัยได้เจริญขึ้นทางคาบสมุทรมลายูใต้ของไทย ภายใต้อิทธิพลของศาสนาฮินดูก่อนเมื่อศาสนาฮินดูจางลง พระพุทธศาสนาแบบมหายานก็เกิดขึ้นตามมา อีกทั้งด้านภูมิศาสตร์อยู่บนเส้นทางค้าขายทำให้ได้รับอิทธิพลศิลปะจาก อินเดีย ชวา จาม จีน ฯลฯ ทำให้ศรีวิชัยมีพัฒนาการความเจริญตามอิทธิพลเหล่านั้น^๕

^๑ นฤทธิ วัฒนฤ, ผู้รวบรวม. (๒๕๕๔). *พื้นฐานประวัติศาสตร์ศิลป์บนดินแดนไทย*. หน้า ๑๔.

^๒ แหล่งเดิม. หน้า ๑๘.

^๓ แหล่งเดิม. หน้า ๒๕.

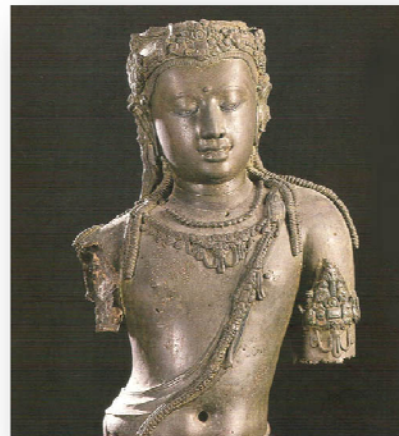
^๔ แหล่งเดิม. หน้า ๒๔.

^๕ แหล่งเดิม. หน้า ๒๗.

ประติมากรรมสมัยศรีวิชัย

๑. ประติมากรรมพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร รูปเคารพที่นิยมในศิลปะศรีวิชัย อวโลกิเตศวรเป็นพระนามของพระโพธิสัตว์องค์หนึ่งในพระพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน^๑ รูปแบบมีทั้งสลักด้วยศิลาและหล่อสำริด

๒. พระพุทธรูปปางนาคปรก แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของขอมปะปนมาด้วย พระพักตร์พระพุทธรูปเป็นสี่เหลี่ยมและนั่งท่าขัดสมาธิราบ ไม่มีขมวดพระเกศา รัศมีรูปใบโพธิ์ติดอยู่ทางด้านหน้าและชายจีวรเป็นริ้วซ้อนกัน^๒

พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวรหล่อด้วยสำริด

ปัจจุบันจัดแสดงอยู่ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร

สถาปัตยกรรมสมัยศรีวิชัย

พระบรมธาตุไชยา อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ลักษณะเค้าโครงมาจากอาคารที่เรียกว่าทรงวิมาน ในศิลปะอินเดียได้ มีการพัฒนาปรับเปลี่ยนกลายเป็นสถูปขนาดเล็กแทน^๓

๓. ศิลปะสมัยลพบุรี

พบบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลางของประเทศไทย หลักฐานการนับถือศาสนา มีทั้งศาสนาฮินดู และพระพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน

ประติมากรรมสมัยลพบุรี

๑. ทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ สลักจากหินทรายเป็นภาพเล่าเรื่องเกี่ยวกับพระวิษณุหรือพระนารายณ์ เทพเจ้าสูงสุดในศาสนาฮินดู^๔

๒. พระพุทธรูปนาคปรก พระเศียรและพระศอกสวมเครื่องประดับ ประทับนั่งขัดสมาธิราบ ด้านหลังปรากฏพญานาคราชแผ่พังพานปกคลุมพระพุทธรเจ้า^๕

๓. พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร ในศิลปะขอมนั้น คือ เก้าอวมยและมีรูปพระพุทธรเจ้าอมิตาภะ ปางสมาธิประทับที่มวยผมด้านหน้ามีมือสองกรหรือสี่กรหรืออาจมากกว่านั้น สิ่งของที่นิยมถือคือ ดอกบัว คัมภีร์และลูกประคำ^๖

^๑ นฤทธิ วัฒนฤ, ผู้รวบรวม. (๒๕๕๔). *พื้นฐานประวัติศาสตร์ศิลป์บนดินแดนไทย*. หน้า ๒๙.

^๒ แหล่งเดิม. หน้า ๓๒.

^๓ แหล่งเดิม. หน้า ๒๘.

^๔ แหล่งเดิม. หน้า ๓๗.

^๕ แหล่งเดิม. หน้า ๔๕.

สถาปัตยกรรมสมัยลพบุรี

๑. ปราสาทศตึกก้อกธม อำเภอดาพระยา จังหวัดสระแก้ว ปราสาทประธาน ก่อด้วยหินทราย ๑ องค์ หันหน้าไปยังทิศตะวันออก มีเสาปักอยู่ โดยรอบ^๑

๒. ปราสาทหินพิมาย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ปราสาทสร้างขึ้นราวพุทธ ศตวรรษที่ ๑๗ เป็นต้นมา จากนั้นราวพุทธ ศตวรรษที่ ๑๘ ซึ่งตรงกับสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ ๗ น่าจะมีการบูรณปฏิสังขรณ์^๒ ปราสาทประธาน ตั้งอยู่กึ่งกลางของพื้นที่ มีมณฑปต่อยื่นออกมาทางด้านหน้า

สถาปัตยกรรมสมัยลพบุรี

๓. ปราสาทสามยอด อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ประกอบด้วยกลุ่มปราสาท ๓ องค์ เรียงตามกันตามแนวเหนือใต้ แต่ละองค์เชื่อมต่อกันด้วยฉนวน^๓

๔. ศิลปะสมัยล้านนา

มีศูนย์กลางอยู่ภาคเหนือของไทย ได้รับอิทธิพลจากพระพุทธศาสนาเถรวาท

จิตรกรรมสมัยล้านนา

หลักฐานที่สำคัญของงานจิตรกรรมในสมัยอาณาจักรล้านนา มีทั้งเขียนบนฝาผนัง ซึ่งเรียกว่า จิตรกรรมฝาผนัง แต่หากเขียนบนผืนผ้า เรียกว่า พระบฏและมีที่เขียนบนแผ่นไม้^๔ พระบฏ มีหลักฐานที่สามารถศึกษาได้ ๒ ชิ้น ชิ้นแรกพบที่เจดีย์วัดดอกเงิน ปัจจุบันจัดแสดงในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติหอศิลป์ กรุงเทพมหานคร ส่วนอีกชิ้นพบที่เจดีย์วัดเจดีย์สูง ปัจจุบันจัดแสดงในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เชียงใหม่^๕

^๑ นฤทธิ วัฒนภู, ผู้รวบรวม. (๒๕๕๔). *พื้นฐานประวัติศาสตร์ศิลป์บนดินแดนไทย*. หน้า ๓๘.

^๒ แหล่งเดิม. หน้า ๔๐.

^๓ แหล่งเดิม. หน้า ๔๑.

^๔ แหล่งเดิม. หน้า ๗๗.

^๕ แหล่งเดิม. หน้า ๗๗.

พระธาตุหริภุญชัย จังหวัดลำพูน

ประติมากรรมสมัยล้านนา

พระพุทธรูปมีพระวรกายอวบอ้อม พระพักตร์อ้อม ยิ้มสำรวม พระศกเป็นแบบก้นหอย พระขนงโก่ง พระนาสิกงุ้มเล็กน้อย พระอุระนูนตั้งราชสีห์ ทำนั้งขัดสมาธิเพชร^๑

สถาปัตยกรรมสมัยล้านนา

๑. เจดีย์วัดกู่กุด วัดจามเทวี จังหวัดลำพูน
๒. เจดีย์วัดเจ็ดยอด หรือวัดมหาโพธาราม จังหวัดเชียงใหม่

^๑วิโชค มุกดามณี, ผู้เรียบเรียง. (๒๕๕๑). หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ทัศนศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่

ชุดที่ ๑

เรื่อง วิวัฒนาการทัศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์

ชุด รวมภาพงานทัศนศิลป์ไทยในสมัยต่างๆ
“ประติมากรรม”

ภาพที่ ๑

ธรรมจักรและกวางหมอบ

ศิลา

พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม

ศิลปะทวารวดี พุทธศตวรรษที่ ๑๓-๑๔

แหล่งที่มา

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๑

ภาพที่ ๑ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๕๑.

รวมภาพงานทัศนศิลป์ไทยในสมัยต่างๆ “ประติมากรรม”
สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๕๑.

ภาพที่ ๒

พระพุทธรูป

ปางเสด็จลงจากดาวดึงส์

สัมฤทธิ์ สูง ๑.๐๙ เมตร

พบที่จังหวัดบุรีรัมย์

ศิลปะทวารวดี พุทธศตวรรษที่ ๑๑^๑

ภาพที่ ๓

พระพุทธรูปนาคปรก

ศิลา สูง ๗๕ ซม.

พบที่จังหวัดปราจีนบุรี

ศิลปะทวารวดี พุทธศตวรรษที่ ๑๔-๑๕^๒

แหล่งที่มา

ภาพที่ ๒ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๔๒.

^๑สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๔๒.

ภาพที่ ๓ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๔๖.

^๒สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๔๖.

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๑

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๑

รวมภาพงานทัศนศิลป์ไทยในสมัยต่างๆ “ประติมากรรม”

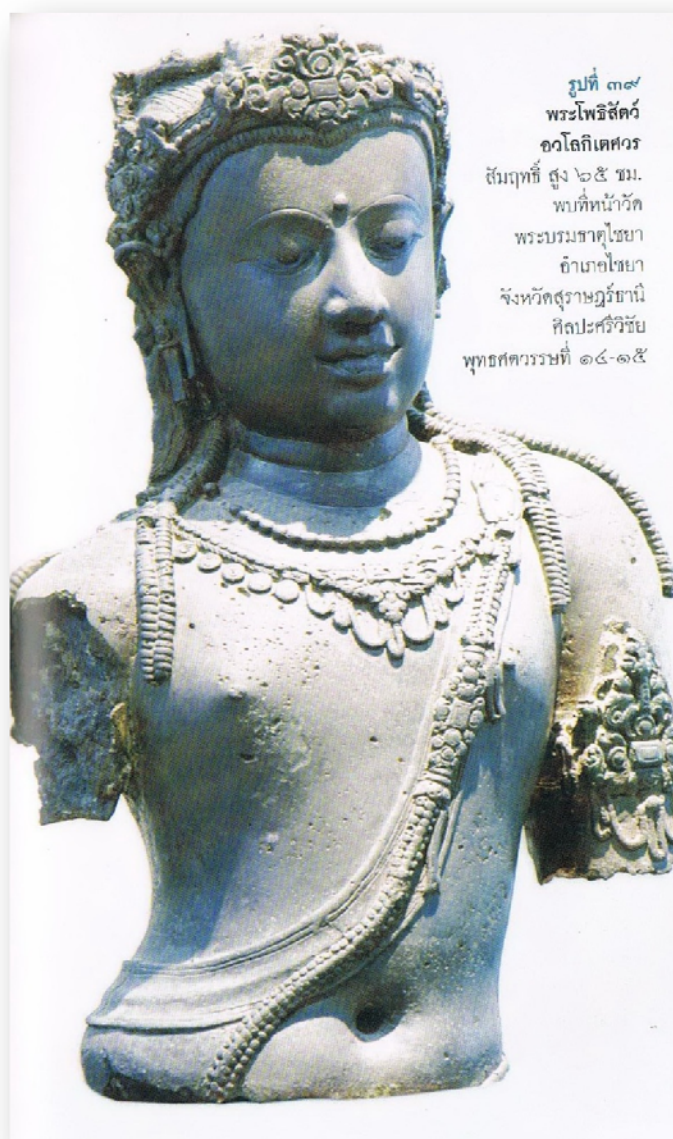
ภาพที่ ๔

พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร

ศิลา สูง ๑.๑๕ เมตร

สัมฤทธิ์ สูง ๑.๐๙ เมตร

พบที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ศิลปะศรีวิชัย พุทธศตวรรษที่ ๑๒-๑๓^๑

รูปที่ ๓๙
พระโพธิสัตว์
อวโลกิเตศวร
สัมฤทธิ์ สูง ๖๕ ซม.
พบที่หน้าวัด
พระบรมธาตุไชยา
อำเภอไชยา
จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ศิลปะศรีวิชัย
พุทธศตวรรษที่ ๑๔-๑๕

ภาพที่ ๕

พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร

สัมฤทธิ์ สูง ๖๕ ซม.

พบที่อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ศิลปะศรีวิชัย พุทธศตวรรษที่ ๑๔-๑๕^๒

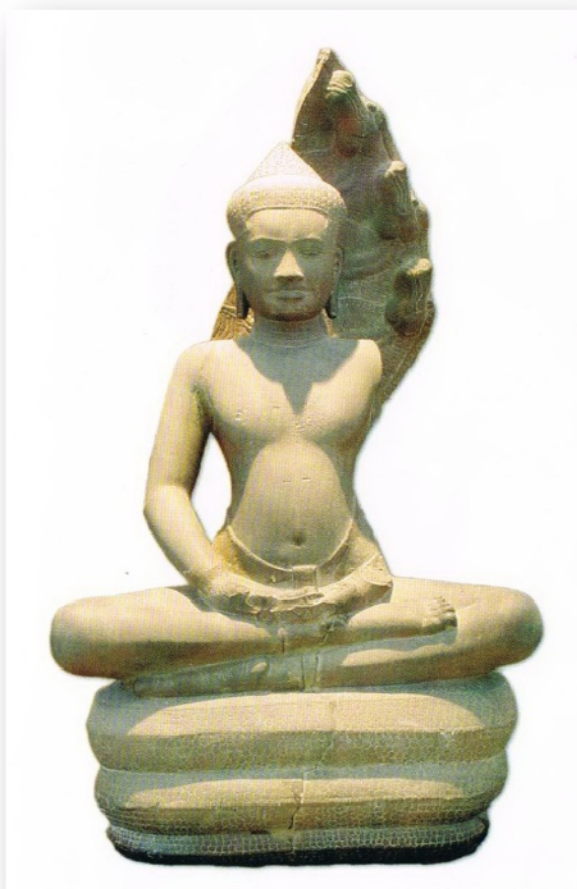
แหล่งที่มา

ภาพที่ ๔ : สุภัทรทิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๘๖.

^๑สุภัทรทิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๘๖.

ภาพที่ ๕ : สุภัทรทิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๘๗.

^๒สุภัทรทิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๘๗.

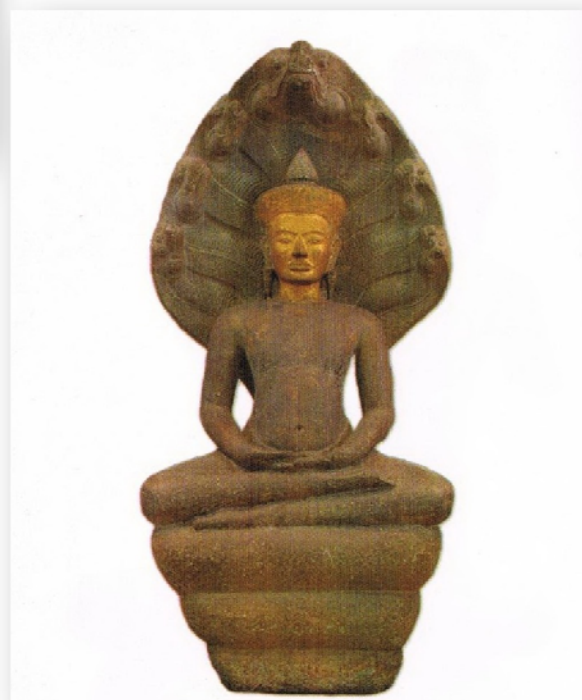

ภาพที่ ๖

พระพุทธรูปนาคปรก

ศิลา สูง ๑.๑๓ เมตร

พบที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ศิลปะลพบุรี พุทธศตวรรษที่ ๑๖-๑๗^๑

ภาพที่ ๗

พระพุทธรูปทรงเครื่องนาคปรก

ศิลา สูง ๑.๘๔ เมตร

พบที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ศิลปะลพบุรี พุทธศตวรรษที่ ๑๗^๒

แหล่งที่มา

^๑ ภาพที่ ๖ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๐๕.^๒ สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๐๕.

ภาพที่ ๗ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๐๖.

^๒ สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๐๖.

ภาพที่ ๘

เศียรพระพุทธรูปทรงเครื่องหรือเทวดา

ศิลา สูง ๑.๘๔ เมตร

พบที่จังหวัดลพบุรี

ศิลปะลพบุรี พุทธศตวรรษที่ ๑๗^๒

ภาพที่ ๙

พระพุทธรูปทรงเครื่องนาคปรก

ศิลา สูง ๑.๘๔ เมตร

พบที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ศิลปะลพบุรี พุทธศตวรรษที่ ๑๗^๒

แหล่งที่มา

ภาพที่ ๘ : สุภัทรทิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๐๗.

^๑สุภัทรทิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๐๗.

ภาพที่ ๙ : สุภัทรทิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๐๙.

^๒สุภัทรทิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๐๙.

ภาพที่ ๑๐

หน้าบันหรือหน้าจั่ว

ศิลา สูง ๖๑ x ๘๕ ซม.

พบที่จังหวัดจันทบุรี

ศิลปะลพบุรี พุทธศตวรรษที่ ๑๒^๑

ภาพที่ ๑๑

ทับหลัง

ศิลา ๖๗ x ๑๒ x ๔๘ ซม.

พบที่จังหวัดอุบลราชธานี

ศิลปะลพบุรีตอนต้น พุทธศตวรรษที่ ๑๒^๒

แหล่งที่มา

ภาพที่ ๑๐ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๑๖.

^๑สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๑๖.

ภาพที่ ๑๑ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๑๗.

^๒สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๑๗.

ภาพที่ ๑๒

พระพุทธรูปปางมารวิชัย

สัมฤทธิ์ สูง ๗๓ ซม.

ศิลปะล้านนา พุทธศตวรรษที่ ๑๖-๑๘^๒

ภาพที่ ๑๓

พระพุทธรูปปางมารวิชัย

สัมฤทธิ์ สูง ๖๔ ซม.

ศิลปะล้านนา พ.ศ. ๒๐๒๙^๒

แหล่งที่มา

ภาพที่ ๑๒ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๓๐.

^๑สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๓๐.

ภาพที่ ๑๓ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๓๒.

^๒สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๓๒.

ภาพที่ ๑๔

พระพุทธรูปทรงเครื่องปางมารวิชัย

สัมฤทธิ์ สูง ๖๒ ซม.

ศิลปะล้านนา พุทธศตวรรษที่ ๒๐-๒๑^๒

ภาพที่ ๑๕

พระพุทธรูปปางกตรอยพระบาท

สัมฤทธิ์ สูง ๔๗ ซม.

ศิลปะล้านนา พ.ศ. ๒๐๒๕^๒

แหล่งที่มา

ภาพที่ ๑๔ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๓๓.

^๑สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๓๓.

ภาพที่ ๑๕ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๓๑.

^๒สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๓๑.

ชุด รวมภาพงานทัศนศิลป์ไทยในสมัยต่างๆ
“สถาปัตยกรรม”

ภาพที่ ๑

เจดีย์ศิลา

พบที่จังหวัดนครปฐม

ศิลปะทวารวดี พุทธศตวรรษที่ ๑๓-๑๕^๒

แหล่งที่มา

ภาพที่ ๑ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๖๑.

^๒สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๖๐.

ภาพที่ ๒

รูปจำลองพระปฐมเจดีย์องค์เดิม

อยู่ใต้ฐานพระปฐมเจดีย์องค์ปัจจุบัน จังหวัดนครปฐม
ศิลปะทวารวดี ต้นพุทธศตวรรษที่ ๒๕^๑

ภาพที่ ๓

เจดีย์

ศิลา สูง ๔๘ ซม.

พบที่จังหวัดลพบุรี

ศิลปะทวารวดี พุทธศตวรรษที่ ๑๔-๑๕^๒

รูปที่ ๒๑๖ (ซ้าย)

เจดีย์

ศิลา สูง ๔๘ ซม. พบที่วัดจันทาราม อำเภอชัยบาดาล
จังหวัดลพบุรี ศิลปะทวารวดี พุทธศตวรรษที่ ๑๔-๑๕

แหล่งที่มา

^๑ ภาพที่ ๒ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๕๒.^๒ สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๕๓.

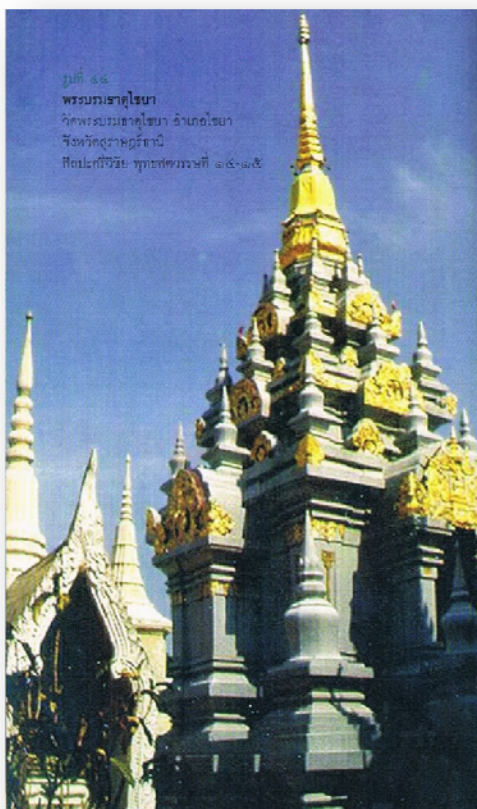
ภาพที่ ๓ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๖๐.

^๓ สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๖๐.

ภาพที่ ๔

พระธาตุพนม

จังหวัดนครพนม ของเดิมสร้างระหว่าง
ศิลปะทวารวดี พุทธศตวรรษที่ ๑๕-๑๕^๒

ภาพที่ ๕

พระบรมธาตุไชยา

วัดพระบรมธาตุไชยา อำเภอไชยา

จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ศิลปะศรีวิชัย พุทธศตวรรษที่ ๑๔-๑๕^๒

แหล่งที่มา

ภาพที่ ๔ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๖๓.

๑ สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๖๓.

ภาพที่ ๕ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๙๒.

๒ สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๙๒.

ภาพที่ ๖

ปราสาทหินหิมา

จังหวัดนครราชสีมา

ศิลปะลพบุรี กลางพุทธศตวรรษที่ ๑๗^๑

ภาพที่ ๗

พระปรางค์สามยอด

จังหวัดลพบุรี

ศิลปะลพบุรี ต้นพุทธศตวรรษที่ ๑๘^๒

แหล่งที่มา

ภาพที่ ๖ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๒๐.

^๑สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๒๐.

ภาพที่ ๗ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๒๑.

^๒สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๒๑.

ภาพที่ ๘

เจดีย์สี่เหลี่ยม

ใกล้เมืองเชียงใหม่

ศิลปะเชียงแสนรุ่นหลัง

พุทธศตวรรษที่ ๑๙^๑

ภาพที่ ๙

พระธาตุลำปางหลวง

จังหวัดลำปาง

ศิลปะเชียงแสนรุ่นหลัง พุทธศตวรรษที่ ๒๑-๒๒^๒

แหล่งที่มา

ภาพที่ ๘ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๓๖.

^๑สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๓๖.

ภาพที่ ๙ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๓๗.

^๒สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๓๗.

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๑

เรื่อง วิวัฒนาการทัศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์

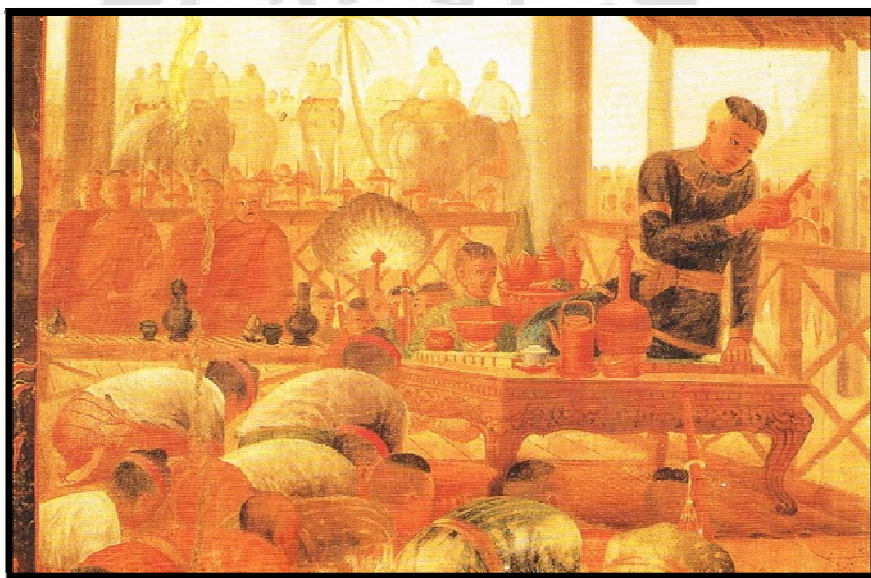

ใบกิจกรรมที่ ๑
กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์

คำชี้แจง ให้นักเรียนอธิบายบอกประเภทและลักษณะงานทัศนศิลป์ไทยแต่ละประเภท
ของภาพที่กำหนดให้อย่างละเอียด (๑๕ คะแนน)

๑.

ประเภทงานทัศนศิลป์ _____

ลักษณะของงานทัศนศิลป์ _____

ทัศนศิลป์ถูกสร้างขึ้นในสมัย _____

๒.

ประเภทงานทัศนศิลป์ _____

ลักษณะของงานทัศนศิลป์ _____

ทัศนศิลป์ถูกสร้างขึ้นในสมัย _____

๓.

ประเภทงานทัศนศิลป์ _____

ลักษณะของงานทัศนศิลป์ _____

ทัศนศิลป์ถูกสร้างขึ้นในสมัย _____

ชื่อ.....ชั้น ม.๓/..... เลขที่.....

คะแนนที่ได้

ผู้ตรวจ.....

ใบกิจกรรมที่ ๒

กิจกรรมสะท้อนสุนทรียศาสตร์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ร่วมกันภายในกลุ่มและเขียนบรรยายสิ่งที่นักเรียนได้รับจากบทความที่กำหนดให้โดยให้เชื่อมโยงความสัมพันธ์กับความรู้ที่ได้รับจากใบความรู้เรื่อง วิวัฒนาการทัศนศิลป์ไทย (๑๐ คะแนน)

จากบทความของ รศ.วิสุทฐ์ ภิญโญวิชชะ ที่ปรึกษาโครงการอนุรักษ์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ลงในวารสารวิจัยและพัฒนา มรภ.บุรีรัมย์ ได้อธิบายเนื้อหาของภาพทับหลังไว้ว่าทับหลังแกะสลักเรื่องนารายณ์บรรทมสินธุ์ ประดับอยู่ที่ประตูทางเข้ามณฑปปราสาทประธาน ด้านทิศตะวันออก ปราสาทหินพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ แกะสลักเป็นภาพพระวิษณุหรือพระนารายณ์ สี่กร บรรทมตะแคงขวา บนหลังพญานาคคราบน้ำเงินซึ่งทอดตัวอยู่บนหลังมังกร พระหัตถ์

ขวามารองรับพระเศียร พระหัตถ์ขวาหลังทรงถือจักร พระหัตถ์ซ้ายหน้าทรงถือคทา ส่วนพระหัตถ์ซ้ายหลังทรงถือสังข์(?) ที่ปลายพระบาทของพระนารายณ์ เป็นภาพพระนางลักษมีชายาของพระองค์ เหนือองค์พระนารายณ์ แกะสลักเป็นรูปดอกบัวที่โผล่ขึ้นมาจากพระนาภีองค์พระนารายณ์ ภายในดอกบัว แกะสลักเป็นรูปพระพรหม สีพักตร์ สีกร พระหัตถ์ทั้งสี่ไม่สามารถระบุได้ว่าทรงถืออะไร ภาพทั้งหมดจัดไว้กึ่งกลางทับหลัง ส่วนด้านซ้ายและด้านขวาทำเป็นรูปหน้ากาลคายนทอนพวงมาลัย เหนือขึ้นไปเป็นรูปครุฑ ข้างครุฑเป็นภาพนกหัสดีลิงค์คาบช้าง และภาพลิงอุ้มลูก ส่วนด้านใต้หน้ากาลเป็นภาพนกแก้ว ๒ ตัว การออกแบบบลวดลายและการแกะสลักประณีต จนอาจกล่าวได้ว่าเป็นทับหลังที่งดงามที่สุดในประเทศไทย

ทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ หรือเรื่องของการสร้างโลก เป็นความเชื่อของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ตามคัมภีร์วราหะปุระณะ ได้ให้ความสำคัญกับพระนารายณ์ ว่าเป็นเทพผู้ยิ่งใหญ่ ในขณะที่พระองค์บรรทมหลับอยู่ที่เกษียรสมุทร หรือทะเลอันันม ได้มีดอกบัวผุดขึ้นมาจากพระนาภี บนดอกบัวนั้นได้บังเกิดพระพรหมขึ้น และพระพรหมทรงเป็นผู้สร้างมนุษย์และสิ่งต่างๆต่อไป

การบรรทมของพระนารายณ์ คือการบรรทมในช่วงการสร้างโลก การกำหนดอายุของจักรวาลตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุด เรียกว่า หนึ่งกัลป์ อันหมายถึงหนึ่งวันของพระพรหม ซึ่งเมื่อตื่นขึ้นในตอนเช้าก็จะสร้างสรรพสิ่งต่างๆตลอดทั้งวันถึงเย็น เหตุการณ์เช่นนี้จะวนเวียนไปจนครบ ๑๐๐ ปีของพระพรหม จากนั้นโลกทั้งสามตลอดจนเทพเจ้าต่างๆ รวมถึงพระพรหมจะถูกทำลายลง และพระพรหมองค์ใหม่ซึ่งจะบังเกิดขึ้นและสร้างโลกต่อไป ...^๒

คะแนนที่ได้

ชื่อ.....ชั้น ม.๓/..... เลขที่.....

ผู้ตรวจ.....

ใบกิจกรรมที่ ๓

กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ

คำชี้แจง ให้นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ให้จำลองภาพต้นแบบ โดยแต่ละกลุ่ม
เลือกภาพทัศนศิลป์ ๑ ภาพ/๑ กลุ่ม ไม่ซ้ำกัน ดังที่กำหนดให้
(๑๐ คะแนน)

วัสดุอุปกรณ์ ดังนี้

- กระดาษ ๑๐๐ ปอนด์ ขนาด A๔ เว้นกรอบปฏิบัติงาน ๑.๕ เซนติเมตร
- ดินสอชนิดเกรด B
- กบเหลาหรือคัตเตอร์
- ยางลบ
- ไม้บรรทัด

๑.

พระพุทธรูปศิลาขาวห้อยพระบาท ศิลปะทวารวดี

๒.

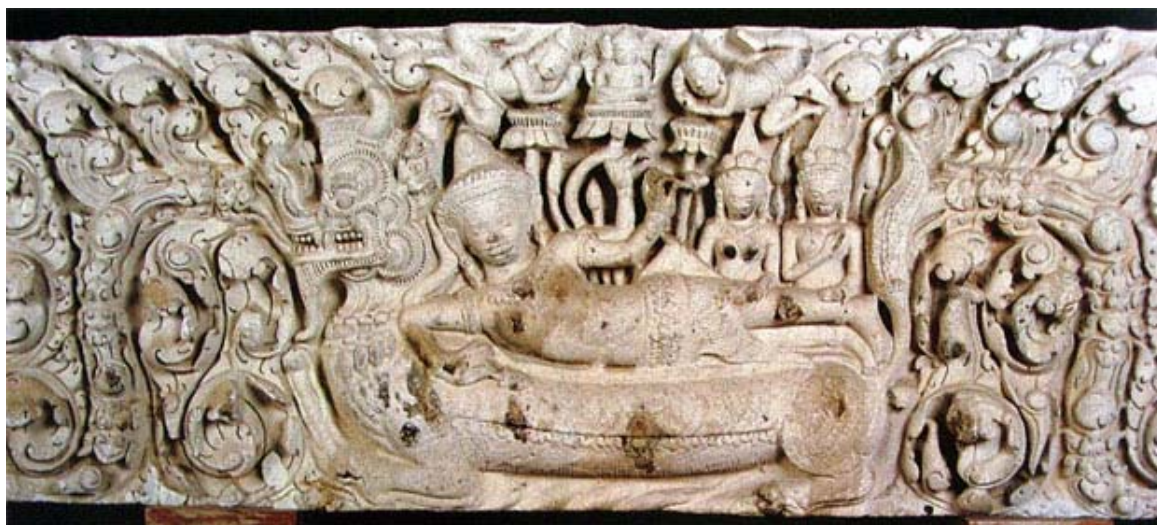
พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร “ปัทมาปาณี”

๓.

เศียรพระพุทธรูป ศิลปะลพบุรี

๔.

ทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ ศิลปะลพบุรี

๕.

พระพุทธรูป ศิลปะสมัยล้านนา

ใบกิจกรรมที่ ๔

กิจกรรมศิลปวิจารณ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิจารณ์ ผลงานที่นักเรียนสร้างสรรค์
ในใบกิจกรรมที่ ๓ พร้อมเตรียมนำเสนอหน้าชั้นเรียน (๑๐ คะแนน)

ภาพ _____

วิเคราะห์ทัศนธาตุและหลักการออกแบบ _____

วิเคราะห์รูปแบบ เนื้อหาและคุณค่าในงานทัศนศิลป์ _____

ชื่อ.....ชั้น ม.๓/..... เลขที่.....

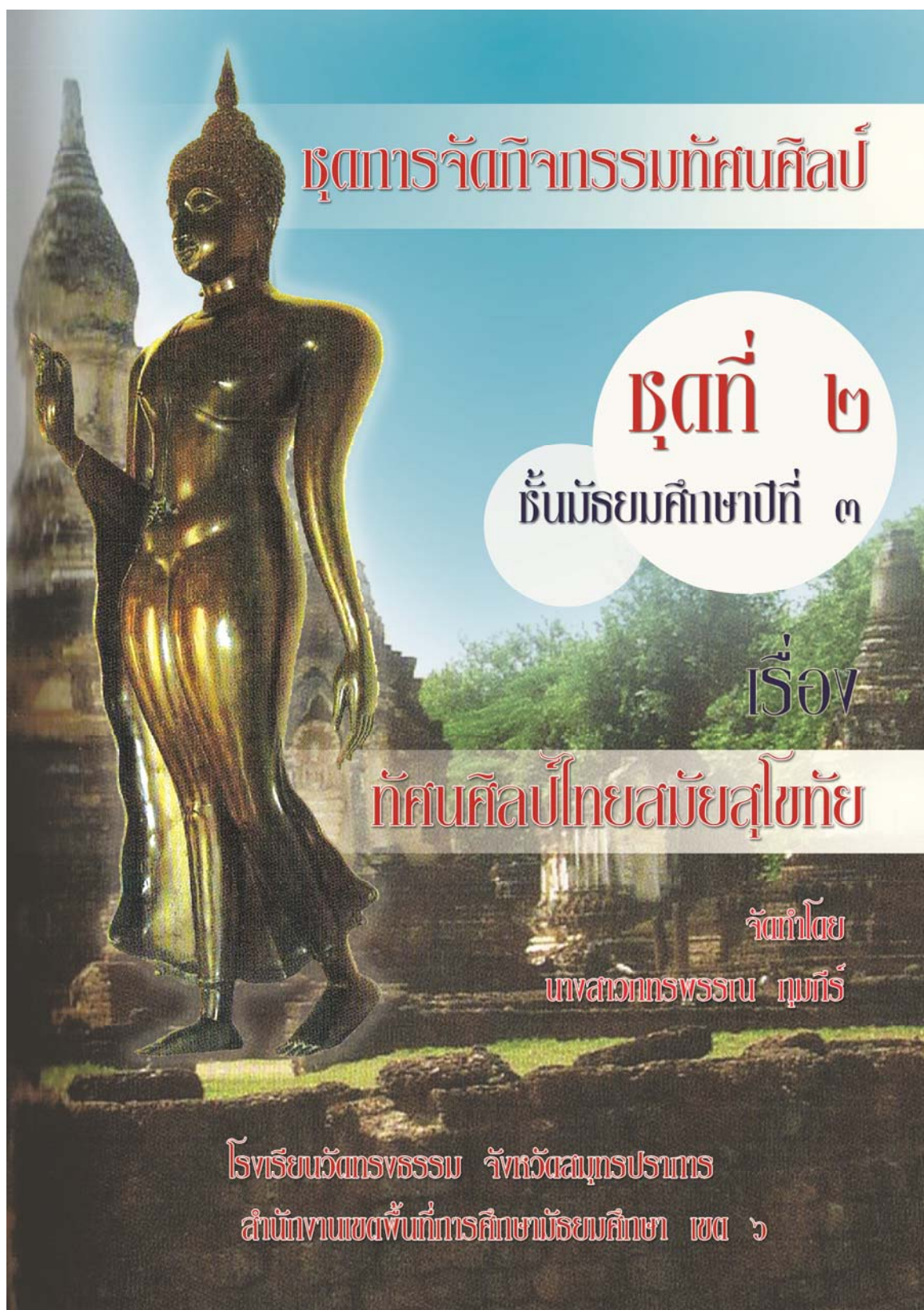
คะแนนที่ได้

ผู้ตรวจ.....

บรรณานุกรม

- นฤทธิ วัฒนภู. (๒๕๕๔). *พื้นฐานประวัติศาสตร์ศิลป์บนดินแดนไทย*. กรุงเทพฯ: วาดศิลป์.
- โนนดินแดง. (๒๕๕๑). *เที่ยวพนมรุ้ง ชมทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ อารยธรรมขอม*.
สืบค้นเมื่อ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๖, จาก
<http://www.oknation.net/blog/print.php?id=238527>
- วิโชค มุกตามณี, ผู้เรียบเรียง. (๒๕๕๑). *หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ทศศิลป์
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓*. กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- สุชาติ เถาทอง; และคนอื่นๆ, ผู้เรียบเรียง. (๒๕๕๑). *หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ทศศิลป์
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- วัฒนาพร เชื้อนสุวรรณ. (๒๕๕๖). *สุนทรียศาสตร์ในงานทัศนศิลป์ของไทย*.
สืบค้นเมื่อ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๖, จาก [http://www.media.rmutt.ac.th/wbi/Education/
สุนทรียศาสตร์%\(Aesthetics\)/unt3/32hom%20artsamai.htm](http://www.media.rmutt.ac.th/wbi/Education/สุนทรียศาสตร์%(Aesthetics)/unt3/32hom%20artsamai.htm)
- สุภัทรดิศ ดิศกุล, หม่อมเจ้า. (๒๕๕๐). *ศิลปะในประเทศไทย*. พิมพ์ครั้งที่ ๑๓. กรุงเทพฯ:
เมืองโบราณ.

❁❁ ชุดการจัดกิจกรรมทัศนศิลป์ ❁❁

ชุดที่ ๒

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

เรื่อง

ทัศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย

โรงเรียนวัดทรงธรรม จังหวัดสมุทรปราการ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๖

คู่มือ

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๒ เรื่อง ทักษะศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย

คำชี้แจง

๑. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ ๘ – ๙ คน เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนความคิด แบ่งงานศึกษาเนื้อหาในส่วนที่ได้รับมอบหมาย
๒. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาอย่างละเอียด
๓. ใบความรู้ ๑ ชุด รวบรวมความรู้ เรื่อง ทักษะศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย และชุด รวมภาพงานทักษะศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย ให้นักเรียนสามารถศึกษาด้วยตนเอง
๔. ใบกิจกรรมมีทั้งหมด ๔ ชุด เป็นการกำหนดกิจกรรมโดยปฏิบัติตามคำสั่งในใบกิจกรรม

จุดประสงค์การเรียนรู้

ความรู้ (K)

- อธิบายลักษณะและประเภทงานทักษะศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย

ทักษะกระบวนการ (P)

- สืบค้นข้อมูลความรู้เกี่ยวกับงานทักษะศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย
- ปฏิบัติกิจกรรมในชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๒

คุณลักษณะ (A)

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
๒. ซื่อสัตย์ สุจริต
๓. มีวินัย
๔. ใฝ่เรียนรู้
๕. อยู่อย่างพอเพียง
๖. มุ่งมั่นในการทำงาน
๗. รักความเป็นไทย
๘. มีจิตสาธารณะ

เวลา

๑. ใบกิจกรรมที่ ๑	กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์	เวลา ๒๐ นาที
๒. ใบกิจกรรมที่ ๒	กิจกรรมสุนทรียศาสตร์	เวลา ๒๐ นาที
๓. ใบกิจกรรมที่ ๓	กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ	เวลา ๒๐ นาที
๔. ใบกิจกรรมที่ ๔	กิจกรรมศิลปะวิจารณ์	เวลา ๒๐ นาที

สื่อ

๑. หนังสือเรียนทัศนศิลป์ ม.๓
๒. ใบความรู้ ทัศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย
๓. ชุด รวมภาพงานทัศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย

เนื้อหา

ทัศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย

- จิตรกรรม
- ประติมากรรม
- สถาปัตยกรรม

ใบความรู้ ทศศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย กิจกรรม ประวัติศาสตร์ศิลป์

ศิลปะแบบสุโขทัยเริ่มต้นตั้งแต่เมื่อพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ประกาศตั้งกรุงสุโขทัยเป็นอิสระไม่ขึ้นแก่ขอม เมื่อราว พ.ศ.๑๘๐๐ ศิลปะแบบสุโขทัยจัดได้ว่าเป็นศิลปะไทยที่งดงามที่สุดและมีลักษณะเป็นของตนเองมากที่สุด โดยเฉพาะในการสร้างพระพุทธรูป ในสมัยนี้สุโขทัยได้ติดต่อรับพุทธศาสนาเถรวาทนิกายลังกาวงศ์มาจากเกาะลังกา เหตุนี้อิทธิพลของศิลปะลังกาจึงมีต่อศิลปะสุโขทัยบ้าง แต่ส่วนมากมีอยู่แก่สถาปัตยกรรมยิ่งกว่าประติมากรรม พระพุทธรูปสัมฤทธิ์ลอยตัวปางลีลาของสมัยสุโขทัย งดงามไม่แพ้ประติมากรรมชิ้นเอกอื่นๆในโลก^๑

จิตรกรรมในสมัยสุโขทัย

จิตรกรรมสมัยสุโขทัยเล่าเรื่องทางศาสนา ลักษณะของภาพแนวอุดมคติ เช่น การระบายสีเรียบแล้วตัดเส้นขอบคม และรวมทั้งตัดเส้นรายละเอียดภายในภาพด้วย^๒

๑. ภาพเขียนที่ผนังเจดีย์รายบางองค์ในวัดเจดีย์เจ็ดแถว อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัยแทบไม่เหลือสภาพให้ศึกษาอีกต่อไป ไม่ต้องสงสัยเลยเพราะวัสดุที่ใช้เขียนภาพไม่คงทนต่อความชื้น น้ำฝนสาดหรือไหลเซาะผ่านเข้ามาตามแนวก่อของศิลาแลง ยิ่งเมื่ออาคารศาสนสถานชำรุดทลายลง ภาพเขียนจึงเสียหายจนหมดไปในที่สุด ศาสตราจารย์เพื่อ หริพิทักษ์ ได้คัดลอกจิตรกรรมฝาผนังจากเจดีย์รายองค์หนึ่งในวัดเจดีย์เจ็ดแถวที่กล่าวข้างต้น จึงช่วยให้เราทราบแน่ชัดว่า คือภาพพระอดีตพุทธเจ้าทั้งหลายที่เสด็จลงมาตรัสรู้บนโลกนี้ก่อนหน้าพระพุทธเจ้าศากยมนี พระอดีตพุทธเจ้าเหล่านั้นประทับเรียงรายในแถว แต่ละแถวคั่นสลับแต่ละพระองค์ด้วยภาพบุคคลขึ้นสูงประทับอัญชลี ทรงเครื่องอาภรณ์อย่างกษัตริย์ งานคัดลอกของศาสตราจารย์เพื่อ กรมศิลปากรเก็บรักษาไว้ที่หอศิลปะแห่งชาติ กรุงเทพฯ^๓

^๑สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๔๒.

^๒สันติ เล็กสุขุม. (๒๕๕๒). ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย (ฉบับย่อ) : การเริ่มต้นและการสืบเนื่องงานช่างในศาสนา. หน้า ๑๐๑.

^๓สันติ เล็กสุขุม. (๒๕๕๒). ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย (ฉบับย่อ) : การเริ่มต้นและการสืบเนื่องงานช่างในศาสนา. หน้า ๑๐๑-๑๐๒.

๒. ลายเส้นบนแผ่นหิน วัดศรีชุม เป็นภาพลายเส้นเรื่องชาดก ๕๕๐ ชาติ รูปแบบที่ปรากฏมีความคล้ายกับกระบวนการของงานจิตรกรรม คือ วาดหรือจารลงบนแผ่นพื้นที่ราบเรียบ^๑

ประติมากรรมในสมัยสุโขทัย

พระพุทธรูปในสมัยนี้แบ่งออกเป็น ๔ หมวด ดังนี้
คือ

๑. หมวดตะกวน พระพุทธรูปรุ่นแรกของศิลปะสุโขทัย ชำรุดเหลือเพียงพระวรกายท่อนบน พระพักตร์กลมทรงจีวรเฉียงมีร่องรอยว่าเคยทาสีแดงชาดขยี้วจีวรสั้นเหนือพระอุระ ปลายจีวรแยกแฉกคล้ายเขี้ยวตะขาบพระรัศมีหักหาย คงคล้ายรูปดอกบัวตูม เทียบเคียงได้กับพระพุทธรูปรุ่นแรกของศิลปะล้านนา (เขี้ยวแสนรุ่นแรก)^๒

พระพุทธรูปปั้นระบายสี พบที่วัดพระพายหลวง อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย
ศิลปะสุโขทัย หมวดตะกวน

พระพุทธรูปปางมารวิชัย
ศิลปะสุโขทัย หมวดใหญ่

๒. หมวดใหญ่ มีพุทธลักษณะเป็นที่รู้จักกันดีคือ ขัดสมาธิราบ (วีราสนะ) ประทับนั่งเหนือฐานหน้ากระดานเรียบๆ พระพักตร์รูปไข่ พระขนงโก่ง พระเนตรเรียวยาว ปลายวัดขึ้น พระนาสิกโด่งงุ้ม พระโอษฐ์ยิ้มเล็กน้อย ประทับเอนไปข้างหลังเล็กน้อย นอกจากพระพุทธรูปประทับนั่งแล้ว ในหมวดใหญ่นี้ยังปรากฏพระพุทธรูปปางลีลา ทั้งลอยตัวและนูนสูง ถือได้ว่าเป็นงานประติมากรรมชิ้นเยี่ยมที่ยอมรับกันโดยทั่วไปและมีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นในสมัยสุโขทัย^๓

^๑ นฤทธิ วัฒนฤ, ผู้รวบรวม. (๒๕๕๔). พื้นฐานประวัติศาสตร์ศิลปบนดินแดนไทย. หน้า ๖๐.

^๒ สันติ เล็กสุขุม. (๒๕๕๒). ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย (ฉบับย่อ) : การเริ่มต้นและการสืบเนื่องงานช่างในศาสนา. หน้า ๑๐๔.

^๓ นฤทธิ วัฒนฤ, ผู้รวบรวม. (๒๕๕๔). พื้นฐานประวัติศาสตร์ศิลปบนดินแดนไทย. หน้า ๕๗.

เศียรพระพุทธรูป
ศิลปะสุโขทัย หมวดกำแพงเพชร

๓. หมวดกำแพงเพชร มีพุทธลักษณะต่างไปจากหมวดใหญ่ คือ พระพักตร์เป็นรูปไข่และยาว พระนลาฏกว้าง พระหนุเสี่ยม ขมวดพระเกศาเล็ก พระรัศมีเป็นเปลวสูงอย่างมาก ลักษณะพระขนงที่มีเส้นระหว่างขอบบนและขอบพระเนตรป้ายเป็นแผ่นใหญ่ ซึ่งได้รับความนิยมในสมัยอยุธยา^๑

๔. หมวดพระพุทธรูปชินราช พระพุทธรูปกลุ่มนี้มีลักษณะทั่วไปเหมือนหมวดใหญ่ แต่มีส่วนที่แตกต่าง คือ พระพักตร์และพระวรกายอวบอ้วนกว่าและที่สำคัญ คือ มีนิ้วพระหัตถ์ทั้งสี่ที่ยาวเสมอกัน สกูลช่างนี้คงเกิดขึ้นในสมัยพญาลิไท ซึ่งได้ย้ายเมืองจากสุโขทัยมายังพิษณุโลก ราวกลางพุทธศตวรรษที่ ๒๐ และคงได้โปรดให้หล่อพระพุทธรูปกลุ่มนี้ขึ้น คือ พระพุทธรูปชินราชและคงมีพระพุทธรูปขนาดใหญ่ที่หล่อในคราวเดียวกันนั้น คือ พระศรีศากยมุนี ปัจจุบันประดิษฐานในวิหาร วัดสุทัศนเทพวราราม กรุงเทพมหานคร และพระพุทธรูปชินสีห์ รวมทั้งพระศาสดาที่ประดิษฐานในวัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพมหานคร^๒

พระพุทธรูปชินราช วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ
จังหวัดพิษณุโลก
ศิลปะสุโขทัย หมวดพระพุทธรูปชินราช

^๑ ินฤทธิ์ วัฒนภ. ผู้รวบรวม. (๒๕๕๔). พื้นฐานประวัติศาสตร์ศิลปบนดินแดนไทย. หน้า ๕๙.

^๒ แหล่งเดิม. หน้า ๕๗.

สถาปัตยกรรมสมัยสุโขทัย

๑. เจดีย์ทรงระฆังแบบสุโขทัย เจดีย์ทรงระฆัง เรียกชื่อตามลักษณะของส่วนกลาง (เรือนธาตุ) ที่ไว้บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ซึ่งมีรูปทรงเหมือนระฆังคว่ำ โดยมีส่วนฐานรองรับอยู่ด้านล่างเหนือองค์ระฆังเป็นส่วนยอด มีบัลลังก์อยู่ในผังสี่เหลี่ยมและต่อยอดด้วยปล้องไฉนและปลียอดตามลำดับ เจดีย์ทรงระฆังมีชื่อเรียกอีก คือ เจดีย์ทรงลังกา หรือเจดีย์แบบลังกา เพราะมีรูปแบบที่เหมือนกับเจดีย์ในลักษณะเดียวกันในลังกา^๑ ในศิลปะสุโขทัยมีเจดีย์ทรงระฆังรูปแบบหนึ่ง ที่ส่วนฐานนิยมประดับประติมากรรมรูปช้างไว้โดยรอบ เช่น เจดีย์ช้างล้อม เมืองศรีสัชนาลัย เจดีย์ช้างล้อม วัดสรศักดิ์ เป็นต้น ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นรูปแบบที่แพร่หลายมาจากลังกา สาเหตุที่เรียกว่าเจดีย์วัดช้างล้อม ก็ด้วยลักษณะการประดับประติมากรรมดังกล่าวนั่นเอง^๒

เจดีย์ช้างล้อม วัดช้างล้อม
อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

พระมหาธาตุเจดีย์ทรงยอดดอกบัวตูม

อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

ทรงดอกบัวตูมและป्ली เชื่อว่าเกี่ยวข้องกับส่วนประกอบของเจดีย์ทรงระฆัง ซึ่งมีทรงระฆังต่อขึ้นไปด้วยทรงกรวย คือ ปล้องไฉนและป्ली โดยไม่มีบัลลังก์สี่เหลี่ยมคั่น^๓

๒. เจดีย์ทรงยอดดอกบัวตูม

(มีที่เรียกว่า เจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์)

สัญลักษณ์ของราชธานีเกิดจากการปรับปรุงแบบอย่างที่มีอยู่ก่อน เช่น ปรับปรุงส่วนประกอบจากปราสาทขอม ได้แก่ ฐานบัวลูกฟัก ซ้อนกันสองฐานต่อเนื่องขึ้นไปเป็นทรงแท่ง

ประดับมุมบนของทรงแท่งด้วย

ลักษณะที่เรียกว่า กลีบขนุน และสำหรับ

^๑ นฤทธิ วัฒนฤ, ผู้รวบรวม. (๒๕๕๔). พื้นฐานประวัติศาสตร์ศิลปวัฒนธรรมดินแดนไทย. หน้า ๕๔.

^๒ แหล่งเดิม. หน้า ๕๕.

^๓ สันติ เล็กสุขุม. (๒๕๕๒). ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย (ฉบับย่อ: การเริ่มต้นและการสืบเนื่องงานช่างในศาสนา). หน้า ๑๐๙.

๓. เจดีย์ทรงปราสาท แนวทางที่ช่าง
สุโขทัยปรับปรุงจากปราสาทแบบขอม
คือ ปราสาทองค์กลางสูงกว่าปราสาทอีก
สององค์ที่ขนาดข้าง ส่วนบน คือ ชุต
ชั้นซ้อน ช่างสุโขทัยปรับปรุงชั้นซ้อนแต่
ละชั้นด้วยการประดับซุ้มไว้ตรงกลางด้าน
โดยไม่ทำเสารองรับซุ้มเหล่านั้น ลวดลาย
ปูนปั้นประดับตามกลีบขนุนเกี่ยวข้องกับ
ลวดลายพรรณพฤกษาที่มีต้นแบบอยู่ใน
ศิลปะจีน^๑

ปราสาทแบบสุโขทัย วัดศรีสวาย
อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

^๑ สันติ เล็กสุขุม. (๒๕๕๒). ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย (ฉบับย่อ) : การเริ่มต้นและการสืบเนื่องงานช่างในศาสนา. หน้า ๑๑๐.

ชุด รวมภาพงานทัศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย
“จิตรกรรม”

ภาพที่ ๑

ภาพสลักเรื่องโคขานนิยชาดก

บนเพดานหินในอุโมงค์มณฑปวัดศรีชุม จังหวัดสุโขทัย

ภาพขนาด ๒๘ x ๔๘ ซม.

ศิลปะสุโขทัย

ต้นพุทธศตวรรษที่ ๑๙^๑

แหล่งที่มา

ภาพที่ ๑ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๕๕.

^๑สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๕๕.

ชุด รวมภาพงานทัศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย “ประติมากรรม”

ภาพที่ ๑

พระพุทธรูปปูนปั้นระบายสี

สูง ๘๓ ซม. พบที่วัดพระพายหลวง จังหวัดสุโขทัย

ปัจจุบันอยู่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ รามคำแหง

จังหวัดสุโขทัย ศิลปะสุโขทัย หมวดตะกวน (รุ่นต้น?)

ต้นพุทธศตวรรษที่ ๑๙(?)^๑

แหล่งที่มา

ภาพที่ ๑ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๕๒.

^๑ สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๕๒.

ภาพที่ ๒

พระพุทธรูปปางมารวิชัย

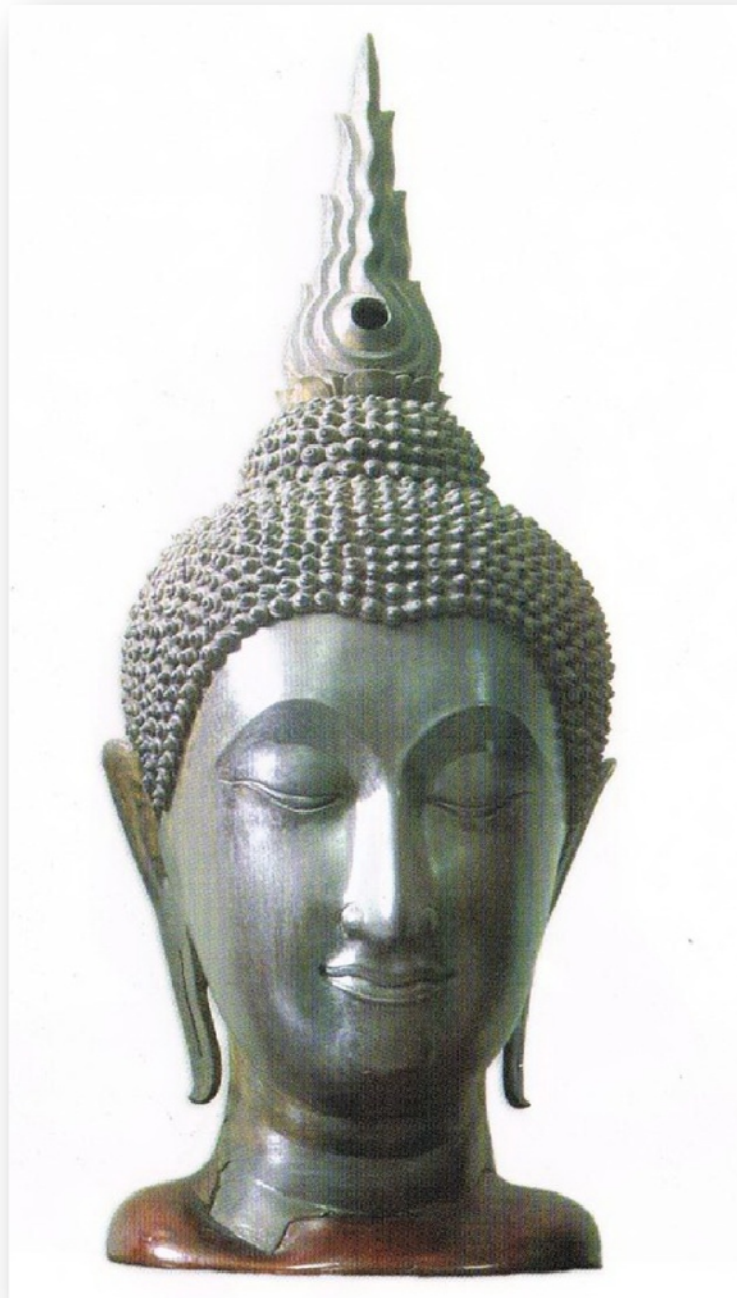
สัมฤทธิ์ สูง ๑ เมตร ศิลปะสุโขทัย

พุทธศตวรรษที่ ๑๙^๑

แหล่งที่มา

ภาพที่ ๒ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๔๒.

^๑ สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๔๒.

ภาพที่ ๓

เศียรพระพุทธรูป

สัมฤทธิ์ สูง 70 เซนติเมตร

ศิลปะสุโขทัย หมดกำแพงเพชร

ปลายพุทธศตวรรษที่ ๑๙^๑

แหล่งที่มา

ภาพที่ ๓ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๕๐.

^๑สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๕๐.

ภาพที่ ๔

พระพุทธรชินราช

สัมฤทธิ์

วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ

จังหวัดพิษณุโลก

ปลายพุทธศตวรรษที่ ๑๙^๑

แหล่งที่มา

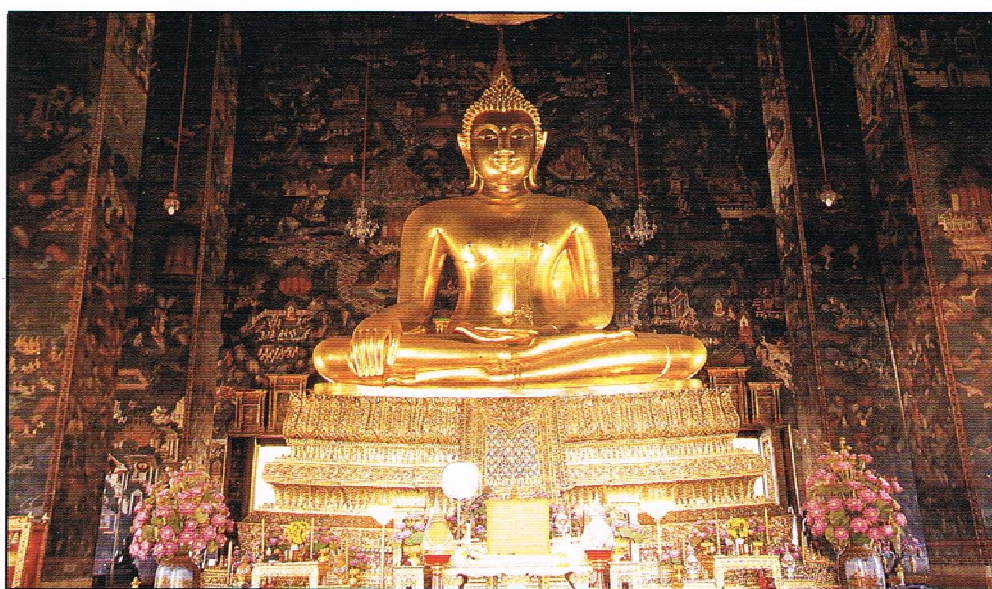
ภาพที่ ๔ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๕๑.

^๑สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๕๑.

พระอจนะ วัดศรีชุม จ.สุโขทัย พระพุทธรูปปางมารวิชัยขนาดใหญ่ หน้าตักกว้าง ๑๑.๓๐ เมตร ประดิษฐานอยู่ภายในวิหารที่สร้างคล้ายมณฑป แต่หลังคาพังทลายแล้วเหลือเพียงผนังก่ออิฐถือปูนทั้งสี่ด้าน ส่วนบนของผนังตกแต่งด้วยลายปูนปั้น

ภาพที่ ๕ พระอจนะ วัดศรีชุม จังหวัดสุโขทัย

พระศรีศากยมุนี พระพุทธรูปสำริดองค์ใหญ่ หน้าตักกว้าง ๓ วา ๘ นิ้ว อัญเชิญมาจากวิหาร วัดมหาธาตุ จ.สุโขทัย ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก เมื่อปี พ.ศ. ๒๓๕๐ มาประดิษฐานอยู่ภายในวิหารวัดสุทัศน์เทพวราราม กรุงเทพฯ

ภาพที่ ๖ พระศรีศากยมุนี

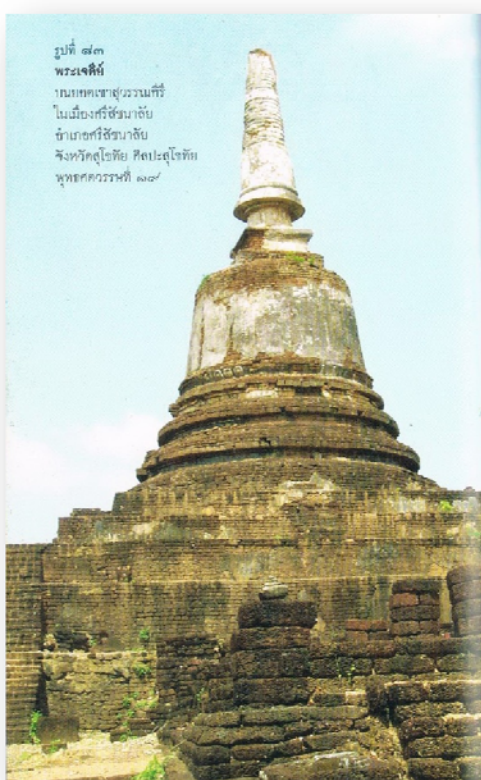
แหล่งที่มา

ภาพที่ ๕ : ศิลปะสมัยสุโขทัย. (๒๕๕๐?). (โปสเตอร์).

ภาพที่ ๖ : ศิลปะสมัยสุโขทัย. (๒๕๕๐?). (โปสเตอร์).

ชุด รวมภาพงานทัศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย “สถาปัตยกรรม”

ภาพที่ ๑

พระเจดีย์

บนยอดเขาสุวรรณคีรี

ในเมืองศรีสัชนาลัย อำเภอศรีสัชนาลัย

จังหวัดสุโขทัย ศิลปะสุโขทัย

พุทธศตวรรษที่ ๑๙^๑

แหล่งที่มา

ภาพที่ ๒

พระเจดีย์ราย

ในเจดีย์เจ็ดแถว อำเภอศรีสัชนาลัย

ศิลปะสุโขทัย^๒

ภาพที่ ๑ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๖๐.

ภาพที่ ๒ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๖๑.

^๑ สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๖๐.

^๒ สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๖๑.

เจดีย์ทรงลังกา เมื่อพระพุทธศาสนาลัทธิลังกาวงศ์ได้เผยแพร่สู่อาณาจักรสุโขทัย รูปแบบการสร้างเจดีย์จึงได้รับอิทธิพลจากลังกาคือ มีลักษณะฐานสูงเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสรองรับองค์พระธาตุทรงระฆังคว่ำ ปลายยอดแหลม เช่น พระเจดีย์วัดมหาธาตุ จ.สุโขทัย

ภาพที่ ๓ เจดีย์ทรงลังกา

วัดช้างล้อม ตั้งอยู่บริเวณนอกกำแพงเมืองด้านทิศตะวันออก นับเป็นโบราณสถานที่สำคัญ มีเจดีย์ทรงกลมแบบลังกาเป็นประธานของวัดوبرณเจดีย์แห่งนี้ประดับประดาด้วยประติมากรรมปูนปั้นเป็นรูปช้างโผล่ครึ่งตัวด้านหน้ามีฐานวิหารก่อด้วยอิฐและยังมีฐานกำแพงแก้วก่อด้วยอิฐล้อมรอบ

ภาพที่ ๔ วัดช้างล้อม

แหล่งที่มา

ภาพที่ ๔ : ศิลปะสมัยสุโขทัย. (๒๕๕๐?). (โปสเตอร์).

ภาพที่ ๕ : ศิลปะสมัยสุโขทัย. (๒๕๕๐?). (โปสเตอร์).

วัดสรศักดิ์ ตั้งอยู่ทางด้านทิศเหนือ อยู่ระหว่างวัดพระพายหลวงกับอุทยานประวัติศาสตร์เมืองเก่าสุโขทัย บริเวณวัดเปิดโล่ง มีสถาปัตยกรรมเป็นเจดีย์ขนาดเล็กทรงลังกาเป็นประธานของวัด ประดับด้วยปูนปั้นเป็นรูปช้างครึ่งตัวหันเดียว กับวัดช้างล้อมแต่มีขนาดเล็กกว่า ด้านหน้าเจดีย์เป็นวิหารขนาดเล็ก

ภาพที่ ๕ วัดสรศักดิ์

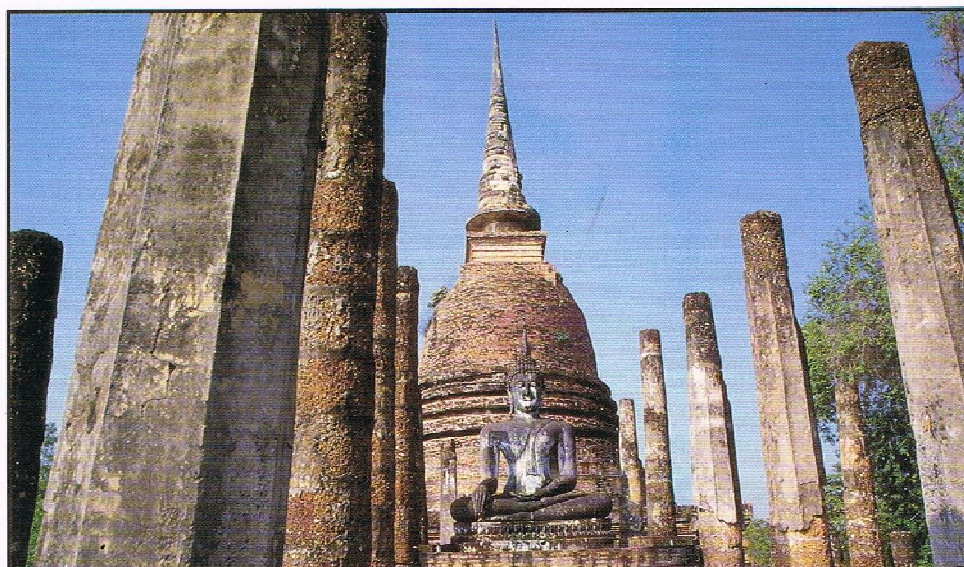
วัดชนะสงคราม อยู่ภายในเขตกำแพงเมือง มีเจดีย์ทรงลังการฐานสี่เหลี่ยมเป็นประธาน ด้านหน้าเป็นวิหาร ๗ ห้อง ปัจจุบันชำรุดเหลือแต่ซาก ด้านหลังเป็นอุโบสถขนาดใหญ่กว้าง ๑๐ เมตร ยาว ๑๒ เมตร และฐานเจดีย์เล็ก ๆ มีสระบัวสวยงาม อยู่บริเวณทิศใต้และด้านหน้าของวัด

ภาพที่ ๖ วัดชนะสงคราม

แหล่งที่มา

ภาพที่ ๕ : ศิลปะสมัยสุโขทัย. (๒๕๕๐?). (โปสเตอร์).

ภาพที่ ๖ : ศิลปะสมัยสุโขทัย. (๒๕๕๐?). (โปสเตอร์).

วัดสระศรี คำว่าสระศรีเป็นการเรียกเพี้ยนตามสำเนียงชาวสุโขทัย ซึ่งมาจากคำว่าสระสี เพราะแต่เดิมวัดนี้มีสระอยู่สูงกภายในวัดมีเจดีย์ทรงลังกาและพระพุทธรูปปูนปั้นขนาดใหญ่เป็นประธาน เป็นวัดที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากในอดีตพระมหาพราหมณ์ใช้วัดแห่งนี้ในการทำพิธีสะเดาะเคราะห์

ภาพที่ ๗ วัดสระศรี

เจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ วัดเจดีย์เจ็ดแถว อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย เจดีย์องค์ประธานตั้งอยู่ด้านหลังพระวิหาร มีเจดีย์รายและอาคารขนาดเล็กอีก ๓๓ องค์ ลักษณะเด่นของเจดีย์ คือ ส่วนยอดมีลักษณะคล้ายดอกบัวตูม ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของศิลปะสุโขทัย

ภาพที่ ๘ เจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ วัดเจดีย์เจ็ดแถว

แหล่งที่มา

ภาพที่ ๗ : ศิลปะสมัยสุโขทัย. (๒๕๕๐?). (โปสเตอร์).

ภาพที่ ๘ : ศิลปะสมัยสุโขทัย. (๒๕๕๐?). (โปสเตอร์).

วัดศรีสวาย อยู่ภายในกำแพงเมืองด้านทิศใต้ เคยเป็นเทวสถานของศาสนาฮินดู เป็นสถาปัตยกรรมปางค์ ๓ ยอด องค์กลางสูง ๑๕ เมตร สององค์ข้างสูง ๑๒ เมตร มีมาตั้งแต่สมัยแรกของสุโขทัย ต่อมาได้รับการก่อสร้างเพิ่มเติม และปรับปรุงให้เป็นวัดในพุทธศาสนิกายมหายาน

ภาพที่ ๙ วัดศรีสวาย

วัดพระพายหลวง ตั้งอยู่นอกเขตกำแพงเมืองด้านทิศเหนือ เป็นโบราณสถานขนาดใหญ่ และเป็นวัดสำคัญเป็นอันดับสองรองจากวัดมหาธาตุ มีคูน้ำล้อมรอบ ๓ ชั้น มีปรางค์ศิลปะลพบุรี ๓ องค์ เป็นประธานของวัด ด้านหน้าของพระปรางค์เป็นวิหารเจดีย์ สภาพปรักหักพัง มีพระพุทธรูปปูนปั้นในพระอุรียาบถต่างๆ จึงส่วนใหญ่ชำรุดแล้ว

ภาพที่ ๑๐ วัดพระพายหลวง

แหล่งที่มา

ภาพที่ ๙ : ศิลปะสมัยสุโขทัย. (๒๕๕๐?). (โปสเตอร์).

ภาพที่ ๑๐ : ศิลปะสมัยสุโขทัย. (๒๕๕๐?). (โปสเตอร์).

ใบกิจกรรมที่ ๑

กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแบ่งหน้าที่ในการศึกษาจากใบความรู้ทศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัยแล้วตอบคำถามต่อไปนี้ (๑๐ คะแนน)

๑. เพราะเหตุใด จิตรกรรมสมัยสุโขทัยจึงพบหลักฐานได้น้อย
ตอบ.....
.....
.....
๒. ภาพเขียนจิตรกรรมสมัยสุโขทัย มีลักษณะอย่างไร
ตอบ.....
.....
.....
๓. พระพุทธรูปสมัยสุโขทัย หมวดตะกวน มีพุทธลักษณะอย่างไร ได้รับอิทธิพลจากศิลปะสมัยใด
ตอบ.....
.....
.....
๔. พระพุทธรูปสมัยสุโขทัย หมวดใหญ่ มีพุทธลักษณะอย่างไร
ตอบ.....
.....
.....
๕. พระพุทธรูปสมัยสุโขทัย หมวดกำแพงเพชร มีพุทธลักษณะอย่างไร
ตอบ.....
.....
.....
๖. พระพุทธรูปสมัยสุโขทัย หมวดพระพุทธรูปชินราช มีพุทธลักษณะอย่างไร และบอกพระพุทธรูปในหมวดนี้ที่มีพุทธลักษณะเช่นเดียวกัน
ตอบ.....
.....
.....

๗. นักเรียนคิดว่า “พระอจนะ วัดศรีชุม จังหวัดสุโขทัย” เป็นพระพุทธรูปหมวดใดของศิลปะสุโขทัย

ตอบ.....

.....

.....

.....

.....

๘. เจดีย์ทรงระฆังแบบสุโขทัย ได้รับอิทธิพลจากศิลปะชาติใด มีลักษณะอย่างไร เจดีย์ใดมีลักษณะดังกล่าวบ้าง (ตอบอย่างน้อย ๓ แห่ง)

ตอบ.....

.....

.....

.....

.....

๙. เจดีย์ทรงยอดดอกบัวตูม มีชื่อเรียกอีกชื่อว่าอะไร มีลักษณะอย่างไร เจดีย์วัดใดมีลักษณะดังกล่าว

ตอบ.....

.....

.....

.....

.....

๑๐. เจดีย์ทรงปราสาท มีชื่อเรียกอีกชื่อว่าอะไร มีลักษณะอย่างไร เจดีย์วัดใดมีลักษณะดังกล่าว

ตอบ.....

.....

.....

.....

.....

ชื่อ.....ชั้น ม.๓/..... เลขที่.....

คะแนนที่ได้

ผู้ตรวจ.....

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๒

เรื่อง ทศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย

ใบกิจกรรมที่ ๒

กิจกรรมสุนทรียศาสตร์

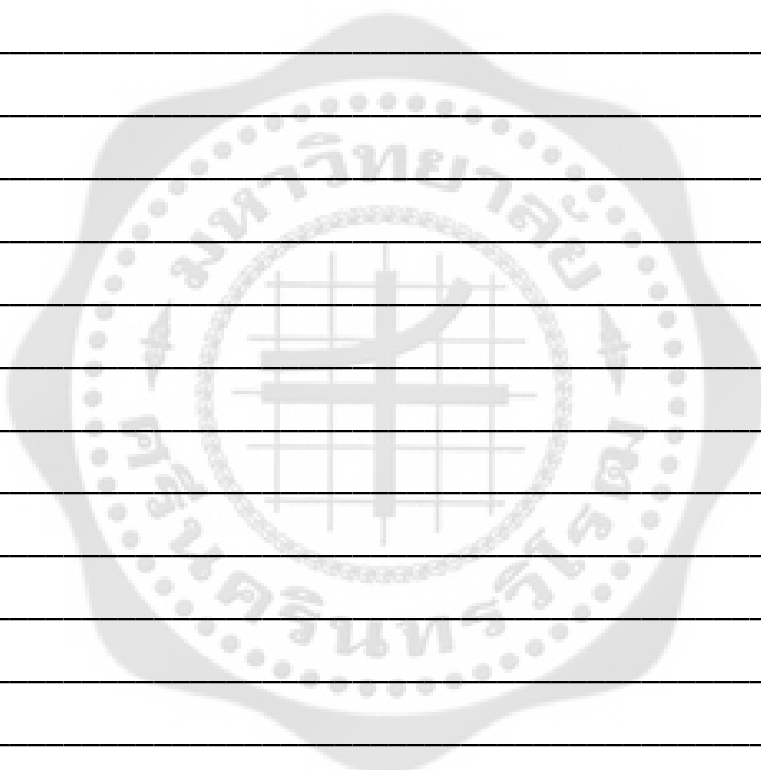
คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ร่วมกันภายในกลุ่มและเขียนบรรยายสิ่งที่นักเรียนได้รับจากบทความที่กำหนดให้โดยให้เชื่อมโยงความสัมพันธ์กับความรู้ที่ได้รับจากใบความรู้เรื่อง ทศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย (๑๐ คะแนน)

พระพุทธรูปลีลา สำริด สูง ๑.๑ เมตร พระระเบียง
วัดเบญจมบพิตร กรุงเทพฯ ศิลปะสุโขทัย ราวปลาย
พุทธศตวรรษที่ ๑๙

พระพักตร์รูปไข่ พระรัศมีรูปเปลว (ซ่อมใหม่)
ทรงห่มจีวรยาวลงจรดพระนาภี ปลายจีวรคล้ายเขี้ยว
ตะขาบ จึงอยู่ในกลุ่มพระพุทธรูปหมวดใหญ่
มุมมองพระพุทธรูปลีลาที่เหมาะสมคือด้านตรง
หรือด้านเฉียงดังในภาพนี้เพราะหากมองทางด้านข้างจะ
แลเห็นสัดส่วนที่นูนใหญ่เกินจริงของพระอุระ (หน้าขา)
และพระอุระ (หน้าอก) ดังนั้นเชื่อว่าช่างเจตนาเพิ่มความ
นูนเพื่อไว้สำหรับมุมมองด้านตรง ซึ่งจะกินตาเห็นเป็น
ความอัมสมบูรณ์ของปริมาตร คุณค่าอีกประการหนึ่งของ
พระพุทธรูปลีลาองค์นี้ บางท่านอาจเห็นด้วยว่าเป็นความ
พอดีของเส้นนอกที่เลื่อนไหลได้จึงหวนสอดคล้องกับความ
นูนและความเว้าของปริมาตรในเชิงประติมากรรม^๑

^๑สันติ เล็กสุขุม. (๒๕๕๒). ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย (ฉบับย่อ) : การเริ่มต้นและการสืบเนื่องงานช่างในศาสนา. หน้า ๑๐๖.

คะแนนที่ได้

ผู้ตรวจ.....

ใบกิจกรรมที่ ๓

กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ

คำชี้แจง ให้นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานด้วยเทคนิคระบายสีน้ำ ให้จำลองภาพ
ต้นแบบ จากชุดรวมภาพทัศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย โดยแต่ละกลุ่ม
เลือกภาพทัศนศิลป์ ๑ ภาพ/๑ กลุ่ม ไม่ซ้ำกัน (๑๐ คะแนน)

วัสดุอุปกรณ์ ดังนี้

- กระดาษ ๑๐๐ ปอนด์ ขนาด A๔ เว้นกรอบปฏิบัติงาน ๑.๕ เซนติเมตร
- ดินสอชนิดเกรด B
- กบเหลาหรือคัตเตอร์
- ยางลบ
- ไม้บรรทัด
- สีน้ำ
- ปากกาหมึกดำ ตัดเส้น

เกณฑ์การประเมินใบกิจกรรมที่ ๔

กิจกรรมศิลปวิจารณ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น โดยใช้ทฤษฎีความรู้ทางศิลปะ วิเคราะห์ วิวิจารณ์ ผลงานที่นักเรียนสร้างสรรค์ในใบกิจกรรมที่ ๓ พร้อมเตรียมนำเสนอหน้าชั้นเรียน (๑๐ คะแนน)

ภาพ _____

วิเคราะห์ทัศนธาตุและหลักการออกแบบ _____

วิเคราะห์รูปแบบ เนื้อหาและคุณค่าในงานทัศนศิลป์ _____

ชื่อ.....ชั้น ม.๓/..... เลขที่.....

คะแนนที่ได้

ผู้ตรวจ.....

บรรณานุกรม

- นฤทธิ์ วัฒนภ. (๒๕๕๔). *พื้นฐานประวัติศาสตร์ศิลป์บนดินแดนไทย*. กรุงเทพฯ: วาดศิลป์.
- สันติ เล็กสุขุม. (๒๕๕๒). *ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย (ฉบับย่อ) : การเริ่มต้นและการสืบเนื่องงานช่างในศาสนา*. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.
- สุภัทรดิศ ดิศกุล, หม่อมเจ้า. (๒๕๕๐). *ศิลปะในประเทศไทย*. พิมพ์ครั้งที่ ๑๓. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.
- ศิลปะสมัยสุโขทัย. (ม.ป.ป). (โปสเตอร์). กรุงเทพฯ: ออร์ก้า การพิมพ์.
- ศิลปะสมัยสุโขทัย. (ม.ป.ป). (โปสเตอร์). กรุงเทพฯ: อินทราการพิมพ์.

❀❀ ชุดการจัดกิจกรรมทัศนศิลป์ ❀❀

ชุดที่ ๓

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

เรื่อง
ทัศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา

โรงเรียนวัดทรงธรรม จังหวัดสมุทรปราการ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๖

คู่มือ

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๓
เรื่อง ทัศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา

คำชี้แจง

๑. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ ๘ – ๙ คน เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนความคิด แบ่งงานศึกษาเนื้อหาในส่วนที่ได้รับมอบหมาย
๒. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาอย่างละเอียด
๓. ใบความรู้ ๑ ชุด รวบรวมความรู้ เรื่อง ทักษะศิลป์ไทยสมัยอยุธยา และชุด รวมภาพงานทัศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา ให้นักเรียนสามารถศึกษาด้วยตนเอง
๔. ใบกิจกรรมมีทั้งหมด ๔ ชุด เป็นการกำหนดกิจกรรมโดยปฏิบัติตามคำสั่งในใบกิจกรรม

จุดประสงค์การเรียนรู้

ความรู้ (K)

- อธิบายลักษณะและประเภทงานทัศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา

ทักษะกระบวนการ (P)

- สืบค้นข้อมูลความรู้เกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา
- ปฏิบัติกิจกรรมในชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๒

คุณลักษณะ (A)

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
๒. ซื่อสัตย์ สุจริต
๓. มีวินัย
๔. ใฝ่เรียนรู้
๕. อยู่อย่างพอเพียง
๖. มุ่งมั่นในการทำงาน
๗. รักความเป็นไทย
๘. มีจิตสาธารณะ

เวลา

๑. ใบกิจกรรมที่ ๑	กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์	เวลา ๒๐ นาที
๒. ใบกิจกรรมที่ ๒	กิจกรรมสุนทรีย์ศาสตร์	เวลา ๒๐ นาที
๓. ใบกิจกรรมที่ ๓	กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ	เวลา ๒๐ นาที
๔. ใบกิจกรรมที่ ๔	กิจกรรมศิลปวิจารณ์	เวลา ๒๐ นาที

สื่อ

๑. หนังสือเรียนทัศนศิลป์ ม.๓
๒. ใบความรู้ ทัศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา
๓. ชุด รวมภาพงานทัศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา

เนื้อหา

ทัศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา

- จิตรกรรม
- ประติมากรรม
- สถาปัตยกรรม

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๓
เรื่อง ทัศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา

ใบความรู้ ทัศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา กิจกรรม ประวัติศาสตร์ศิลป์

อยุธยาก่อตั้งราชธานีอยู่บริเวณที่ราบลุ่มเจ้าพระยาตอนล่าง^๑ สมัยราชธานีของกรุงศรีอยุธยา ยาวนานถึง ๔๑๐ ปี ศิลปะอยุธยาจึงอาจแบ่งเป็นช่วงสั้นลงเป็น ๓ ช่วง ดังนี้

ช่วงต้นตั้งแต่ พ.ศ.๑๘๙๓ รัชกาลพระเจ้าอู่ทอง (สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑) มาจนถึงต้นพุทธศตวรรษที่ ๒๑ ตรงกับรัชกาลสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ

ช่วงกลาง เริ่มจากรัชกาลสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๓ จนถึงรัชกาลสมเด็จพระเอกาทศวงศ์

ช่วงปลาย เริ่มขึ้นเมื่อรัชกาลสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง จนสิ้นสมัยกรุงศรีอยุธยา^๒

ราชสำนักสุโขทัยตกอยู่ใต้อำนาจของกรุงศรีอยุธยาโดยสมบูรณ์เมื่อราวพุทธศตวรรษที่ ๒๑ งานช่างชาดการอุปถัมภ์จากราชสำนักจึงเสื่อมถอย^๓ ผลงานศิลปกรรมส่วนใหญ่ถูกสร้างขึ้นเพื่อแสดงความศรัทธาต่อสถาบันศาสนาและแสดงความจงรักภักดีต่อสถาบันกษัตริย์ ซึ่งผลงานที่สร้างขึ้นนอกจากจะยึดถือแบบอย่างครั้งสุโขทัยและอาณาจักรต่างๆแล้ว ช่างหรือศิลปินอยุธยาได้พัฒนารูปแบบผลงานศิลปกรรมที่เป็นลักษณะเด่นของอยุธยาขึ้นมาด้วย^๔

เศียรพระพุทธรูป สมัยอยุธยา

^๑ สุชาติ เถาทอง; และคนอื่นๆ, ผู้เรียบเรียง. (๒๕๕๑). หนังสือวิทยานุกรมศิลปกรรม กรุงเทพฯ: ศสพ. หน้า ๑๐๙.

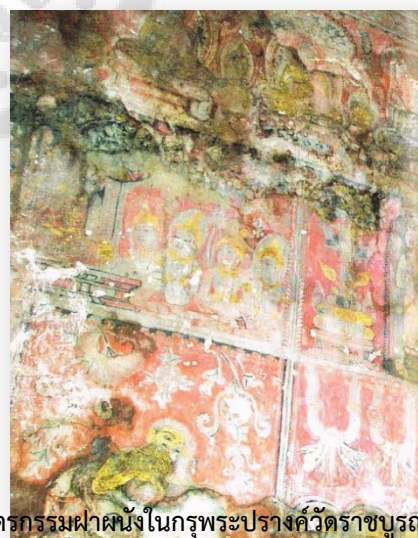
^๒ สันติ เล็กสุขุม. (๒๕๕๒). ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย (ฉบับย่อ): การเริ่มต้นและการสืบเนื่องงานช่างในศาสนา. หน้า ๑๖๑.

^๓ แหล่งเดิม. หน้า ๑๖๑.

^๔ สุชาติ เถาทอง; และคนอื่นๆ, ผู้เรียบเรียง. (๒๕๕๑). หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ทศศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓. เรื่อง ทศศิลป์ไทยสมัยอยุธยา หน้า ๑๐๙.

จิตรกรรมสมัยอยุธยา

๑. ภาพเขียนฝาผนังระยะแรกของสมัยกรุงศรีอยุธยา แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของศิลปะลพบุรี ศิลปะสุโขทัย และศิลปะลังกาปะปนกัน กล่าวคือตัวภาพบางภาพยังคงมีลักษณะแข็งและหนัก สีกู้ใช้แต่เพียงสีดำ ขาว และแดง มีการปิดทองลงบนภาพแต่เพียงเล็กน้อย เป็นต้นว่าภาพเขียนบนผนังกรุพระปรางค์วัดราชบูรณะ สร้างขึ้นในรัชกาลสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๒ (เจ้าสามพระยา)^๑

จิตรกรรมฝาผนังในกรุพระปรางค์วัดราชบูรณะ
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๒. จิตรกรรมสมัยอยุธยาตอนกลาง อาจศึกษาได้จากภาพเขียนในสมุดข่อยที่ยังคงเหลืออยู่

สมุดข่อยเหล่านี้วาดขึ้นในราวพุทธศตวรรษที่ ๒๒-๒๓ ส่วนมากเป็นเรื่องไตรภูมิ ซึ่งมีภาพพุทธประวัติประกอบด้วย และแสดงให้เห็นว่าอิทธิพลของศิลปะสุโขทัยได้มีมากยิ่งขึ้น เป็นภาพที่ระบายด้วยสีหลายสี^๒

องไตรภูมิ
ทพา

๓. หลักฐานในสมัยตอนปลาย หลงเหลือหลักฐานในเกาะเมืองอยุธยาค่อนข้างน้อย หลักฐานที่สมบูรณ์ส่วนใหญ่จะอยู่นอกเกาะเมือง เช่น จิตรกรรมฝาผนังในอุโบสถหลังเก่าของวัดใหม่ประชุมพล วัดแห่งนี้อยู่ใกล้กับประสาทพระนครหลวง^๓ จิตรกรรมฝาผนังของตำหนักพระพุทโธมาจารย์ วัดพุทไธสวรรย์^๔

^๑ สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๘๑.

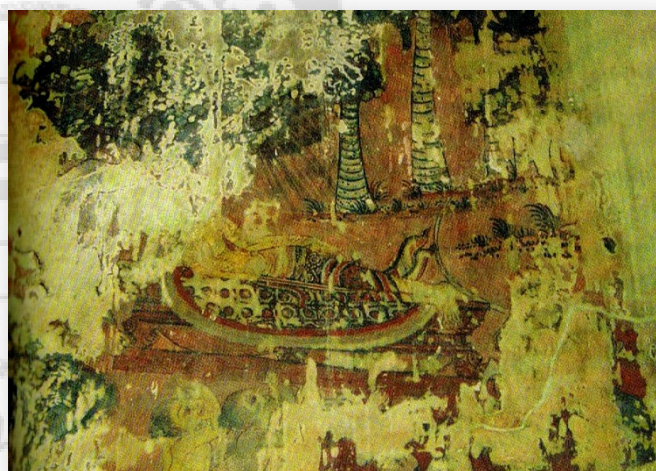
^๒ แหล่งเดิม. หน้า ๑๘๑.

^๓ นฤทธิ วัฒนฤ, ผู้รวบรวม. (๒๕๕๔). พื้นฐานประวัติศาสตร์ศิลป์บนดินแดนไทย. หน้า ๑๑๖.

^๔ สันติ เล็กสุขุม. (๒๕๕๒). ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย (ฉบับย่อ) : การเริ่มต้นและการสืบเนื่องงานช่างในอยุธยา^๕ หน้า ๑๖๕.

เรื่อง ทศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา

ส่วนจิตรกรรมนอกราชธานี หลงเหลืออยู่มากและมีสภาพค่อนข้างสมบูรณ์แห่งหนึ่งที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับ คือ ภาพจิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถวัดใหญ่สุวรรณาราม จังหวัดเพชรบุรี^๖ คุณภาพสูงทั้งด้านการใช้สี ซึ่งมีมากสีกว่าที่ใช้กันในอดีตที่ผ่านมา และทั้งงานตัดเส้นขอบนอก ตัดเส้นรายละเอียดภายในองค์ประกอบภาพที่ผนังด้านข้างซ้อนแถวแนวนอนเรียงลำดับกันขึ้นไป เขียนภาพเทพชุมนุมในพุทธประวัติตอนพระพุทธรูปองค์ตรีสุรี แบบแผนคงมาจากราชธานี^๗

ภาพเขียนฝาผนังในตำหนักสมเด็จพระพุทโธมาจารย์
วัดพุทไธสวรรย์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประติมากรรมสมัยอยุธยา

พระพุทธรูปได้รับอิทธิพลจากศิลปะล้านนาแพร่ลงมาสู่กรุงศรีอยุธยา และอาจมีส่วนให้เกิดลักษณะบางประการของพระพุทธรูปของกรุงศรีอยุธยาพิเศษไปจากเดิม เช่น พระวรกายอวบอ้วน พระองค์ประทับบนปัทมาสน์ (พระแท่นรูปดอกบัวบาน)^๘

๑. ยุคสมัยอยุธยาตอนต้น พระพุทธรูปทำตามอย่างฝีมือช่างอู่ทอง ได้แพร่หลายอยู่ในแถบกรุงศรีอยุธยา ก่อนที่พระเจ้าอู่ทองจะทรงตั้งกรุงศรีอยุธยาขึ้นเป็นราชธานี ดังอาจเห็นได้จากพระพุทธรูปองค์ใหญ่ ณ วัดพนัญเชิง ปรากฏว่าสร้างก่อนตั้งกรุงศรีอยุธยา ๒๖ ปี^๙ พุทธลักษณะเป็นศิลปะแบบอู่ทอง

รุ่นที่ ๒ คือ พระพักตร์เหลี่ยม พระนลาฏ (หน้าผาก) กว้าง รัศมีเป็นเปลว^๕ ศิลปะแบบอุททองนี้ยังคงแพร่หลายต่อลงมาจนถึงแผ่นดินสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ^๖

^๕ นฤทธิ วัฒนฤ, ผู้รวบรวม. (๒๕๕๔). พื้นฐานประวัติศาสตร์ศิลปะบนดินแดนไทย. หน้า ๑๑๖.

^๖ สันติ เล็กสุขุม. (๒๕๕๒). ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย (ฉบับย่อ) : การเริ่มต้นและการสืบเนื่องงานช่างในศาสนา. หน้า ๑๖๖.

^๗ แหล่งเดิม. หน้า ๑๖๑.

^๘ สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๗๘.

^๙ นฤทธิ วัฒนฤ, ผู้รวบรวม. (๒๕๕๔). พื้นฐานประวัติศาสตร์ศิลปะบนดินแดนไทย. หน้า ๑๑๖.

^{๑๐} สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๗๘.

ใบความรู้

เรื่อง ทศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา

๒. ยุคสมัยอยุธยาตอนกลาง ในรัชกาลสมเด็จพระเจ้าปราสาททองและสมเด็จพระนารายณ์ นิยมสลักพระพุทธรูปด้วยศิลา ลักษณะพระพุทธรูปศิลาทรายในสมัยพระสมเด็จพระเจ้าปราสาททองและสมเด็จพระนารายณ์ก็คือน่าจะมีพระเนตรและพระโอษฐ์เป็นขอบ ๒ ชั้น หรือมีฉนวนก็มีพระมัสสุบางๆ อยู่เหนือพระโอษฐ์^๑

๓. ตอนสมัยอยุธยาตอนปลาย พระพุทธรูปทรงเครื่อง แบ่งออกได้เป็น ๒ แบบ คือ แบบทรงเครื่องใหญ่และแบบทรงเครื่องน้อย แบบทรงเครื่องน้อยนั้นมักจะมีกรเจียกยื่นเป็นศรีบ่อออกมาเหนือใบพระกรณด้วย ลักษณะเช่นนี้เป็นลักษณะแบบอยุธยาอย่างแท้จริง ปางประทานอภัยทั้งสองพระหัตถ์มักเรียกว่าปางห้ามสมุทร ปางประทานอภัยด้วยพระหัตถ์ขวาเรียกว่าปางห้ามญาติ ปางประทานอภัยด้วยพระหัตถ์ซ้ายเรียกว่าปางห้ามพระแก่นจันทน์^๒ ในสมัยนี้นิยมสร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องควบคู่กับพระพุทธรูปตามแบบแผนประเพณี ซึ่งหมายถึงพระพุทธรูปไม่ทรงเครื่องที่สร้างสืบเนื่องกันมาเป็นแผนยาวนานในอดีต^๓

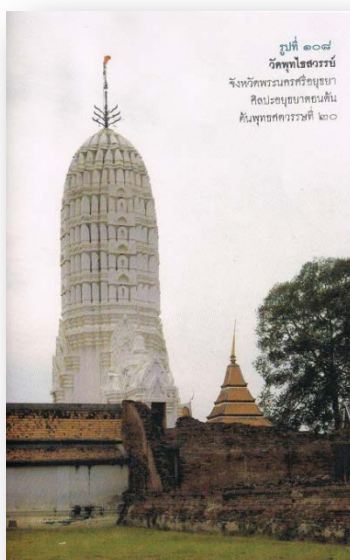
สถาปัตยกรรมสมัยอยุธยา พระพุทธรูปทรงเครื่องน้อย ปางห้ามญาติ

สถาปัตยกรรมทาง

พระพุทธศาสนาในสมัยอยุธยา

อาจแบ่งได้เป็น ๔ ยุค คือ

๑. ยุคแรกตั้งแต่สมัยพระรามาธิบดีที่ ๑ (พระเจ้าอู่ทอง) มาจนถึงรัชกาลสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ในยุคนี้นิยมสร้างตามแบบสมัยลพบุรีหรืออุททองยิ่งกว่าสมัยสุโขทัย พระสถูปอันเป็นประธานของพระอารามมักสร้างเป็นปราสาทอย่างแบบลพบุรีหรืออุททอง เป็นต้นว่าที่วัดพุทไธสวรรย์ วัดพระราม วัดมหาธาตุ วัดราชบูรณะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัดพิษณุโลก เป็นต้น^๔

ดพระนครศรีอยุธยา

ล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๗๙.

๑๗๙.

(๒๕๕๒). ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย (ฉบับย่อ): การเริ่มต้นและการสืบเนื่องงานช่างในศาสนา. หน้า ๑๖๒.

ล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๘๓ - ๑๘๔.

ใบความรู้

เรื่อง ทศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา

๒. สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถเสร็จขึ้นเสวยราชย์อยู่ ณ เมืองพิษณุโลก อิทธิพลของศิลปะแบบสุโขทัยก็แพร่ลงมายังกรุงศรีอยุธยามากขึ้นกว่าแต่ก่อน พระสถูปอันเป็นหลักของพระอารามก็มักสร้างเป็นพระเจดีย์อย่างทรงลังกา ซึ่งมีอยู่ที่เมืองสุโขทัยเป็นพื้น เป็นต้นว่า พระเจดีย์ใหญ่ ๓ องค์ ในวัดพระศรีสรรเพชญ์ พระเจดีย์วัดใหญ่วัดใหญ่ชัยมงคล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นต้น^๑ ซึ่งเจดีย์ทรงลังกามีปรากฏอยู่บ้างก่อนสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ

วัดพระศรีสรรเพชญ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๓. สมเด็จพระเจ้าปราสาททองทรงปราบได้ประเทศกัมพูชากลับมาขึ้นกรุงศรีอยุธยาตั้งแต่ก่อน จึงเกิดนิยมถ่ายแบบอย่างปราสาทและสถาปัตยกรรมขอมมาสร้างในกรุงศรีอยุธยาเป็นการเฉลิมพระเกียรติ เช่น พระปราสาทใหญ่ที่วัดไชยวัฒนาราม และพระนครหลวง ในสมัยนี้เริ่มนิยมสร้างเจดีย์เหลี่ยมหรือเจดีย์ไม้สิบสองขึ้นด้วย^๒

วัดกุหาทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๔. เป็นสมัยตั้งแต่รัชกาลสมเด็จพระเจ้าบรมโกศจนถึงสมัยเสียกรุงศรีอยุธยา สมเด็จพระเจ้าบรมโกศทรงพระราชรัทธาบูรณปฏิสังขรณ์วัดเก่าเป็นพื้น ในสมัยนี้ การสร้างเจดีย์ไม้สิบสองก็เป็นที่นิยมกัน ดังเห็นได้จากพระเจดีย์ใหญ่ที่วัดภูเขาทอง^๓

^๑สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๘๓.

^๒แหล่งเดิม. หน้า ๑๘๔.

^๓แหล่งเดิม: หน้า ๑๘๔ - ๑๘๕.

เรื่อง ทศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา

ชุด รวมภาพงานทัศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา
“จิตรกรรม”

ภาพที่ ๑
จิตรกรรมฝาผนังในกรุพระปรางค์วัดราชบูรณะ
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ศิลปะอยุธยาตอนต้น
ปลายพุทธศตวรรษที่ ๒๐^๑

แหล่งที่มา

ภาพที่ ๑ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๙๔.

^๑ สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๙๔.

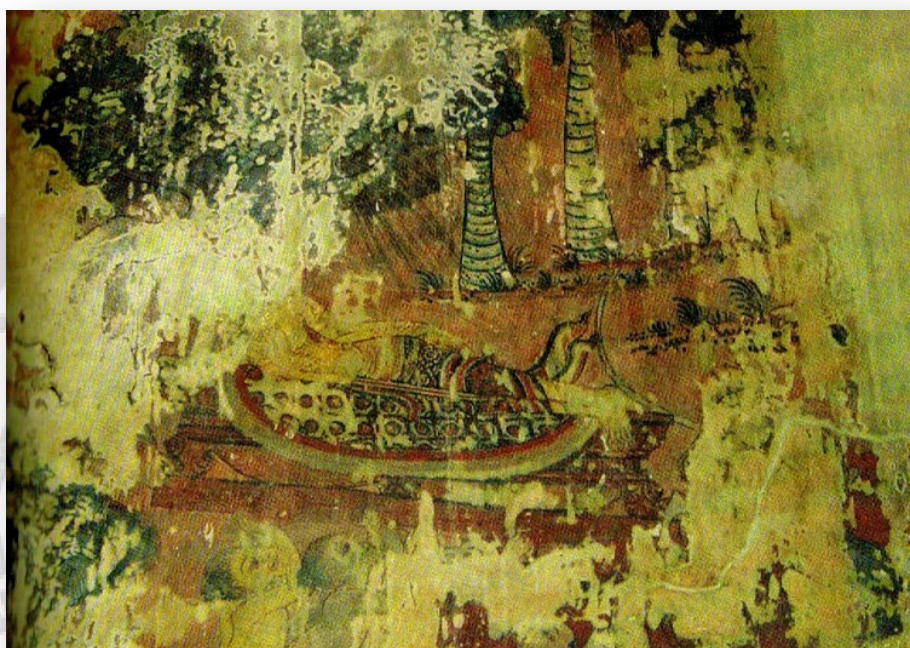
ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๓

รวมภาพงานทัศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา “จิตรกรรม”

ภาพที่ ๒
จิตรกรรมฝาผนังในกรุพระปรางค์
วัดราชบูรณะ
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ศิลปะ
อยุธยาตอนต้น
ปลายพุทธศตวรรษที่ ๒๐^๑

ภาพที่ ๓
จิตรกรรมฝาผนังในกรุพระปรางค์
วัดราชบูรณะ
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ศิลปะ
อยุธยาตอนต้น
ปลายพุทธศตวรรษที่ ๒๐^๑

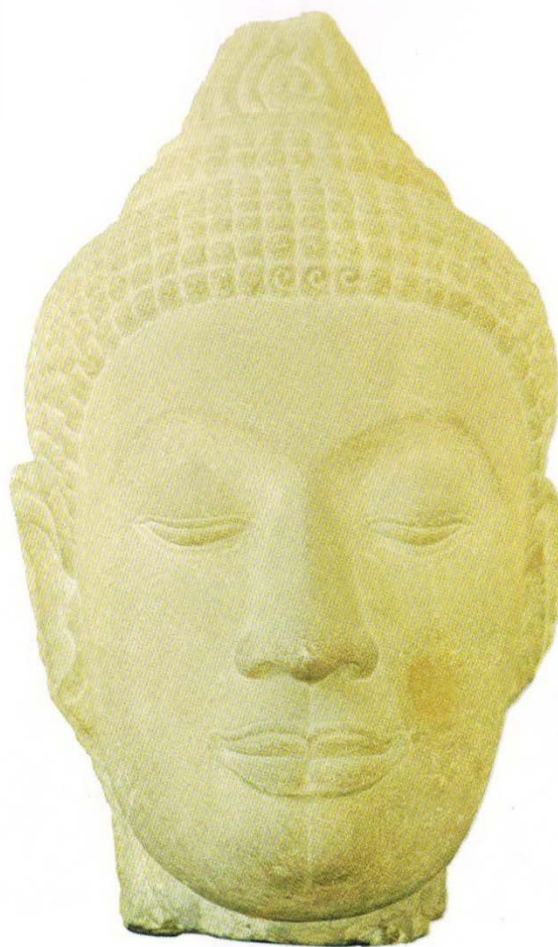

แหล่งที่มา

-
- ภาพที่ ๒ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๙๖.
 ภาพที่ ๓ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๙๗.
^๑สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๙๖.
^๒สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๙๗.

ชุด รวมภาพงานทัศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา
“ประติมากรรม”

ศิลาทราย สูง ๕๖ ซม. พบที่วัดนครโกษา จังหวัดลพบุรี
ศิลปะอยุธยาตอนปลาย ต้นพุทธศตวรรษที่ ๒๓^๑

แหล่งที่มา

ภาพที่ ๑ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๔๒.

^๑สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๔๒.

ภาพที่ ๒

พระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ปางห้ามสมุทร
สัมฤทธิ์ สูง ๑ เมตร ศิลปะอยุธยาตอนปลาย
พุทธศตวรรษที่ ๒๓^๑

แหล่งที่มา

ภาพที่ ๒ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๙๐.

^๑สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๙๐.

แหล่งที่มา

ภาพที่ ๓

พระพุทธรูปทรงเครื่องน้อย ปางห้ามญาติ
สัมฤทธิ์ปิดทอง สูง ๗๓ ซม.

ศิลปะอยุธยาตอนปลาย

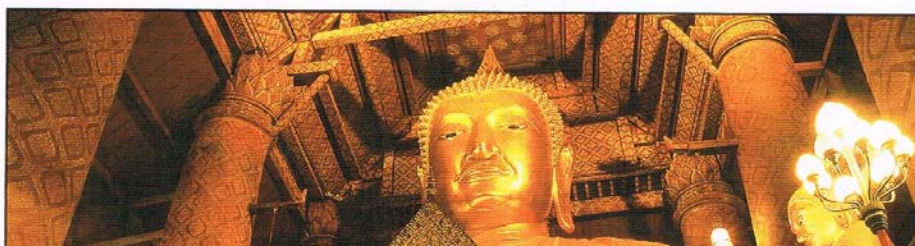
พุทธศตวรรษที่ ๒๓^๑

ภาพที่ ๓ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๙๑.

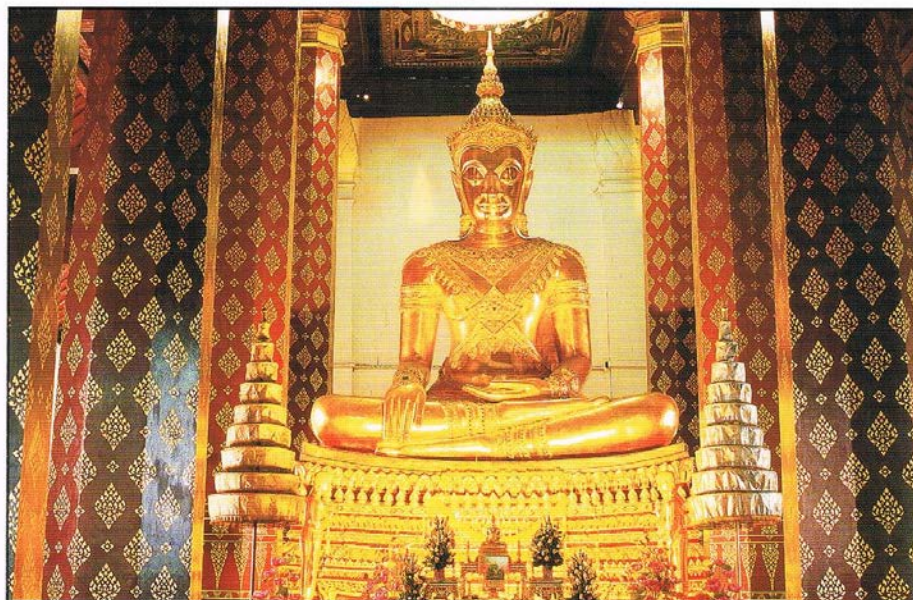
^๑สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๑๙๑.

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๓

รวมภาพงานทัศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา “ประติมากรรม”

ภาพที่ ๔ พระพุทธไตรรัตนนายก หรือหลวงพ่อดำ วัดพนัญเชิง

พระประธานวัดหน้าพระเมรุ พระพุทธรูปทรงเครื่องหล่อสำริดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย หน้าตักกว้าง ๔.๖ เมตร สูง ๖ เมตร
สร้างขึ้นในสมัยพระเจ้าปราสาททอง ราวต้นปี พ.ศ. ๒๑๖๖ ตรงกับ พ.ศ. ๑๖๒๓ ตรงกับ พ.ศ. ๒๑๖๖ ตรงกับ พ.ศ. ๑๖๒๓ ตรงกับ พ.ศ. ๑๖๒๓

ภาพที่ ๕ พระประธานวัดหน้าพระเมรุ

แหล่งที่มา

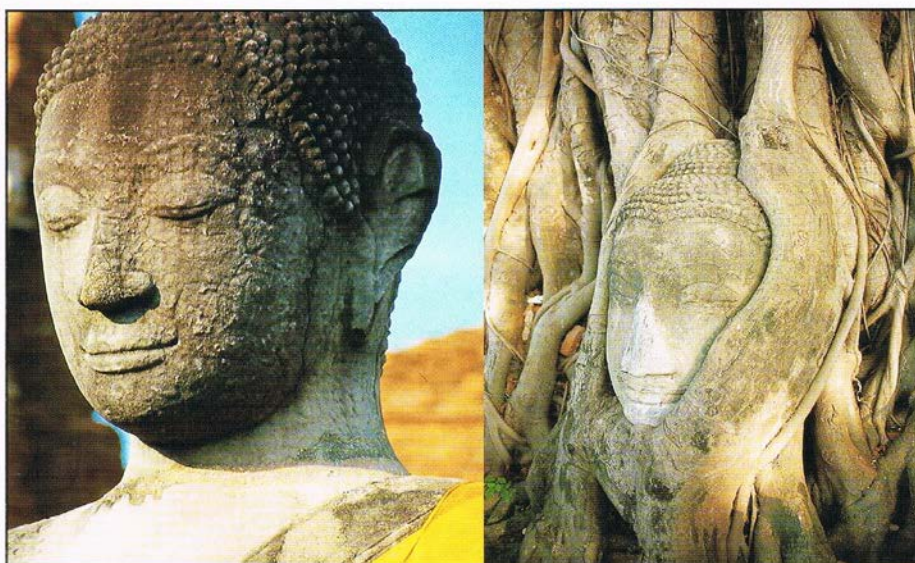
ภาพที่ ๔ : ศิลปะสมัยสุโขทัย. (๒๕๕๐?). (โปสเตอร์).

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๓

ภาพที่ ๕ : ศิลปะสมัยสุโขทัย. (๒๕๕๐?). (โปสเตอร์)รวมภาพงานทัศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา “ประติมากรรม”

ภาพที่ ๖ หลวงพ่อเงิน หลวงพ่อทอง หลวงพ่อนาค วัดพนัญเชิง

เศียรพระพุทธรูป ดลยศระยะเวลา ๘๐๓ ปี ย่านจักรกรังศรีอยุธยาอารยธรรมที่ประจักษ์แก่คนานาอารยประเทศ
ภาพที่ ๗ เศียรพระพุทธรูป วัดมหาธาตุ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แหล่งที่มา

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๓

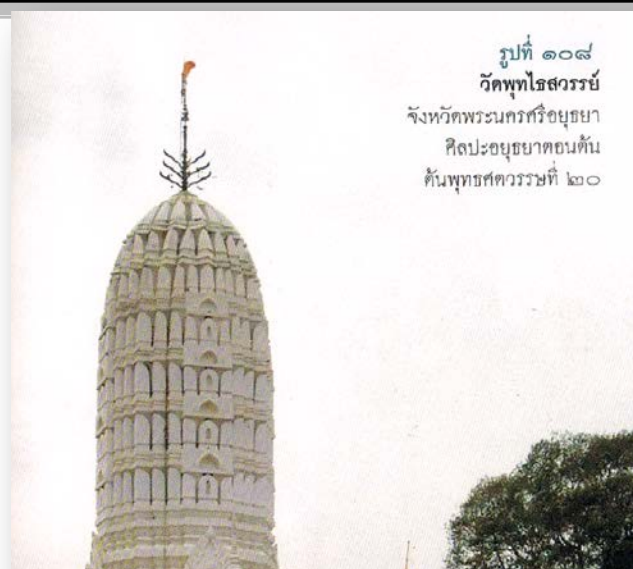
ภาพที่ ๕ : ศิลปะสมัยสุโขทัย. (๒๕๕๐?). (โปสเตอร์).

เรื่อง ทักษะศิลป์ไทยสมัยอยุธยา

ภาพที่ ๖ : ศิลปะสมัยสุโขทัย. (๒๕๕๐?). (โปสเตอร์).

ชุด รวมภาพงานทัศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา
“สถาปัตยกรรม”

รูปที่ ๑๐๘
วัดพุทธไสยาสน์
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ศิลปะอยุธยาตอนต้น
ต้นพุทธศตวรรษที่ ๒๐

ภาพที่ ๑
 วัดพุทไธสวรรย์
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
 ศิลปะอยุธยาตอนต้น
 พุทธศตวรรษที่ ๒๐^๑

แหล่งที่มา

ภาพที่ ๒ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๒๐๓.

^๑สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๒๐๓.

เจดีย์วัดศรีสรรเพชญ์ สร้างเป็นเจดีย์ทรงลังกา มีระเบียงคดล้อมรอบ ได้รับอิทธิพลมาจากศิลปะสมัยสุโขทัย มียอดแหลมเรียงกัน ๓ องค์ สร้างขึ้นในสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๒ จำนวน ๒ องค์ และสร้างเพิ่มในสมัยสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๔ อีก ๑ องค์ ซึ่งสร้างเป็นลักษณะเดียวกัน

ภาพที่ ๒ เจดีย์วัดศรีสรรเพชญ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พระปรางค์วัดพระราม เป็นวัดแรกที่พระเจ้าอู่ทองทรงสร้างขึ้นหลังจากสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีแล้ว ปรางค์ประธานสูงใหญ่สร้างขึ้นจากคติความเชื่อของศูนย์กลางจักรวาลอันเป็นที่ตั้งของเขาพระสุเมรุซึ่งรับอิทธิพลมาจากเขมร ซึ่งถือเป็นแบบอย่างเจดีย์ทรงปรางค์ อันเป็นสัญลักษณ์ของอยุธยา

ภาพที่ ๓ พระปรางค์วัดพระราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

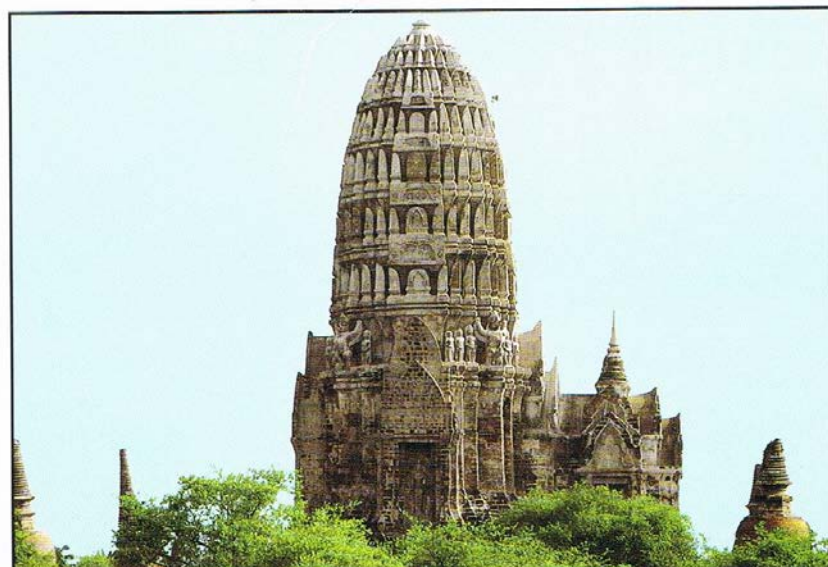
แหล่งที่มา

ภาพที่ ๒ : ศิลปะสมัยสุโขทัย. (๒๕๕๐?). (โปสเตอร์).

ภาพที่ ๓ : ศิลปะสมัยสุโขทัย. (๒๕๕๐?). (โปสเตอร์).

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๒

รวมภาพงานทัศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา “สถาปัตยกรรม”

พระปรางค์วัดราชบูรณะ เป็นพระปรางค์ทรงฝักข้าวโพด เดิมสามารถเข้าไปชม “กรุ” ที่เคยเป็นที่เก็บสมบัติเครื่องทองนับร้อยกิโลกรัมที่ขุดพบเมื่อ พ.ศ.๒๔๙๙ กรุมีหลายชั้น ก่อนถึงชั้นสุดท้ายเป็นห้องที่
ภาพที่ ๕ พระปรางค์วัดราชบูรณะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาพที่ ๕ วัดไชยวัฒนาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แหล่งที่มา

ภาพที่ ๔ : ศิลปะสมัยสุโขทัย. (๒๕๕๐?). (โปสเตอร์).

ภาพที่ ๕ : นภาพล. (2553). สถาปัตยกรรมไทยที่น่าทึ่ง วัดไชยวัฒนาราม อยู่อยุธยา. (ออนไลน์).

รวมภาพงานทัศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา “สถาปัตยกรรม”

รูปที่ ๑๑๑

พระเจดีย์ไม้สิบสอง

ตั้งอยู่ใน วัดชุมพลนิกายาราม

อำเภอบางปะอิน

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ศิลปะอยุธยาตอนปลาย(?)

ปลายพุทธศตวรรษที่ ๒๑-๒๒(?)

ภาพที่ ๖

พระเจดีย์ไม้สิบสอง

อิฐถือปูน วัดชุมพลนิกายาราม

อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ศิลปะอยุธยา พุทธศตวรรษที่ ๒๒(?)^๑

ภาพที่ ๗
พระเจดีย์วัดภูเขาทอง
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ศิลปะอยุธยา
พุทธศตวรรษที่ ๒๓(?)^๑

แหล่งที่มา

ภาพที่ ๖ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๒๐๘.

^๑สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๒๐๘.

ภาพที่ ๗ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๒๐๙.

^๑สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๒๐๙.

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๓

เรื่อง ทศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา

ใบกิจกรรมที่ ๑
กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแบ่งหน้าที่ในการศึกษาจากใบความรู้ที่สนศิลปไทยสมัยอยุธยาแล้วตอบคำถามต่อไปนี้

๑. ผลงานศิลปกรรมสมัยอยุธยาส่วนใหญ่ถูกสร้างขึ้นเพื่อแสดงความศรัทธาต่อ.....
.....
๒. ภาพเขียนฝาผนังระยะแรกของสมัยกรุงศรีอยุธยา มีลักษณะ.....
.....
พบหลักฐานที่.....
ถูกสร้างรัชกาล.....
๓. จิตรกรรมสมัยอยุธยาตอนกลาง พบได้จากภาพเขียนใน.....
ส่วนมากเป็นเรื่องราวพุทธประวัติเรื่อง.....
.....
๔. จิตรกรรมสมัยอยุธยาตอนปลายมีหลักฐานปรากฏที่ ๑.).....
๒.).....
๓.).....
๕. ภาพจิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถ วัดใหญ่สุวรรณาราม จังหวัดเพชรบุรี มีลักษณะ.....
.....
.....
๖. พระพุทธรูปองค์ใหญ่ ณ วัดพนัญเชิง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นพุทธลักษณะของศิลปะช่าง
สมัย..... มีพุทธลักษณะ คือ
.....
๗. พระพุทธรูปสมัยอยุธยาตอนปลาย นิยมสร้างลักษณะใด.....
ปางประธานอภัยทั้งสองพระหัตถ์ เรียกว่า.....
ปางประธานอภัยด้วยพระหัตถ์ขวา เรียกว่า.....
ปางประธานอภัยด้วยพระหัตถ์ซ้าย เรียกว่า.....
.....
๘. ลักษณะทางศิลปะ ปางกมุท.....
๒.).....
๓.).....
๔.).....
๙. สถาปัตยกรรมทางพระพุทธศาสนาได้รับอิทธิพลของศิลปะแบบสุโขทัยได้แพร่ลงมายังกรุงศรีอยุธยา
มากขึ้น ในสมัย.....
ซึ่งเป็นเจดีย์ทรง.....
ซึ่งเจดีย์ทรงดังกล่าว ปรากฏที่ ๑.).....
๒.).....

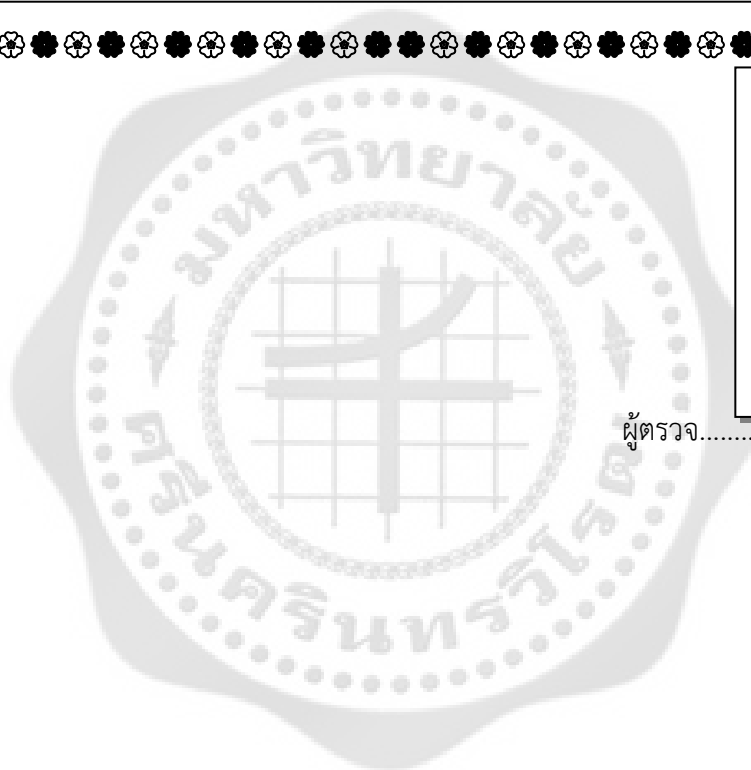
๑๐. ในสมัย.....
 ทรงสร้างพระปรางค์วัด.....ถ่ายแบบอย่าง
 ปรางค์และสถาปัตยกรรมขอมมาสร้างในกรุงศรีอยุธยาเป็นการเฉลิมพระเกียรติ
๑๑. สถาปัตยกรรมในสมัยอยุธยาตอนปลาย นิยมทำเป็นเจดีย์ทรง.....
 ปรางค์ที่.....
๑๒. รูปแบบเจดีย์ทรง.....เป็นลักษณะแบบเฉพาะในสมัยอยุธยา ที่ช่างใน
 สมัยนี้คิดค้นขึ้นใหม่

ชื่อ.....ชั้น ม.๓/..... เลขที่.....

คะแนนที่ได้

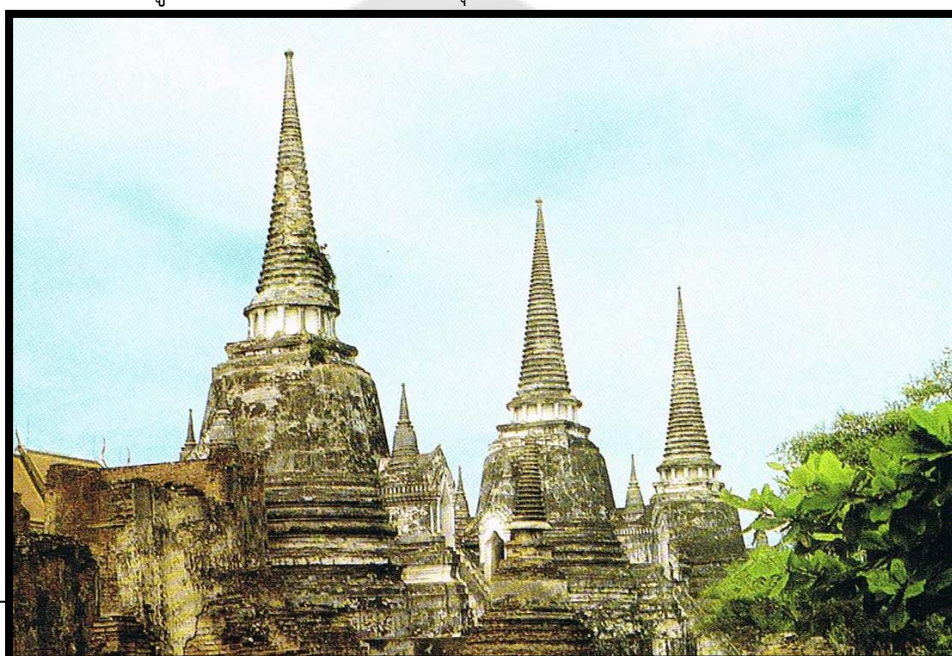
ผู้ตรวจ.....

ใบกิจกรรมที่ ๒ กิจกรรมสุนทรียศาสตร์

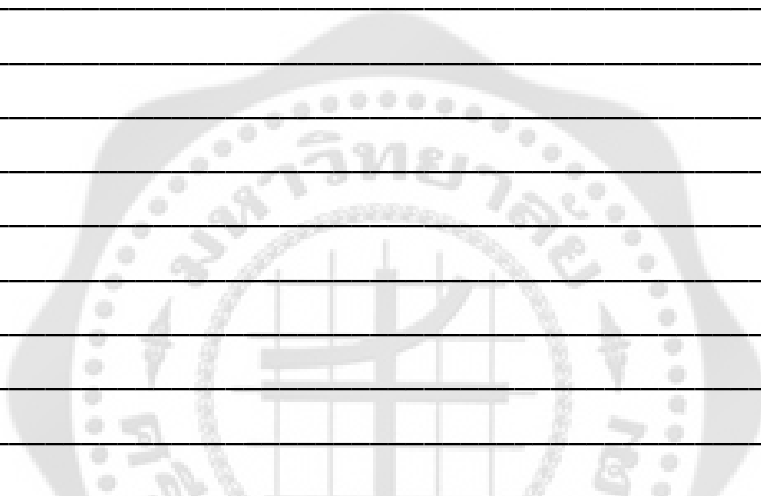
คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ร่วมกันภายในกลุ่มและเขียนบรรยายสิ่งที่นักเรียน
ได้รับจากบทความที่กำหนดให้โดยให้เชื่อมโยงความสัมพันธ์กับความรู้ที่ได้รับจาก
ใบความรู้ เรื่อง ทศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา

ของพุทธศตวรรษที่ ๒๑

เจดีย์ทรงระฆังขนาดใหญ่ แสดงลักษณะเฉพาะของศิลปะอยุธยาที่ชุดลาดบัว เรียกว่า
มาลัยเถา เพราะมีจำนวนสามเส้นคาบรอบได้ บัวปากระฆังซึ่งรองรับองค์ระฆัง เหนือทรงระฆังคือ
บัลลังก์สี่เหลี่ยมตั้งเสาหอนรองรับทรงกรวยซึ่งประกอบด้วยฝาละมี ปล้องไฉน ปลี สำหรับเม็ด
กลมที่ประดับยอดของปลี เข้าใจว่าเกิดขึ้นในสมัยหลัง เรียกว่า เม็ดน้ำค้าง^๑

^๑ สันติ เล็กสุขุม. (๒๕๕๒). ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย (ฉบับย่อ): การเริ่มต้นและการสืบเนื่องงานช่างในศาสนา. หน้า ๑๗๒.

ชื่อ.....ชั้น ม.๓/.....เลขที่.....

คะแนนที่ได้

ผู้ตรวจ **ชุดการจัดกิจกรรม... ชุดที่ ๓.....**

เรื่อง ทักษะศิลป์ไทยสมัยอยุธยา

ใบกิจกรรมที่ ๓
กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ

คำชี้แจงให้นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานด้วยเทคนิคระบายสีโปสเตอร์ ให้จำลองภาพ

ต้นแบบ จากชุดรวมภาพทัศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย โดยแต่ละกลุ่ม
เลือกภาพทัศนศิลป์ ๑ ภาพ/๑ กลุ่ม ไม่ซ้ำกัน (๑๐ คะแนน)

วัสดุอุปกรณ์ ดังนี้

- กระดาษ ๑๐๐ ปอนด์ ขนาด A๔ เว้นกรอบปฏิบัติงาน ๑.๕ เซนติเมตร
- ดินสอชนิดเกรด B
- กบเหลาหรือคัตเตอร์
- ยางลบ
- ไม้บรรทัด
- สีโปสเตอร์
- ปากกาหมึกดำ ตัดเส้น

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๓
เรื่อง ทัศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา

ใบกิจกรรมที่ ๔
กิจกรรมศิลปวิจารณ์

 ชี้แจง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิจารณ์ ผลงานที่นักเรียนสร้างสรรค์
ในใบกิจกรรมที่ ๓ พร้อมเตรียมนำเสนอหน้าชั้นเรียน

ภาพ _____

วิเคราะห์ทัศนธาตุและหลักการออกแบบ _____

วิเคราะห์รูปแบบ เนื้อหาและคุณค่าในงานทัศนศิลป์ _____

ชื่อ.....ชั้น ม.๓/..... เลขที่.....

คะแนนที่ได้

บรรณานุกรม

ผู้ตรวจ.....

นฤทธิ วัฒนภู. (๒๕๕๔). พื้นฐานประวัติศาสตร์ศิลป์บนดินแดนไทย. กรุงเทพฯ: วาดศิลป์.

นำพล. (๒๕๕๓). สถาปัตยกรรมไทยที่น่าทึ่ง วัดไชยวัฒนาราม ออยุธยา.

สืบค้นเมื่อ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๖, จาก <http://www.oknation.net/blog/Numphol>
สันติ เล็กสุขุม. (๒๕๕๒). ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย (ฉบับย่อ) : การเริ่มต้นและการสืบเนื่องงานช่างใน
ศาสนา. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.

สุภัทรดิศ ดิศกุล, หม่อมเจ้า. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๑๓. กรุงเทพฯ:
เมืองโบราณ.

ศิลปะสมัยอยุธยา. (ม.ป.ป). (โปสเตอร์). กรุงเทพฯ: อินทราการพิมพ์.

ชุดการจัดกิจกรรมทัศนศิลป์

ชุดที่ ๔

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

เรื่อง

ทัศนศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์

จัดทำโดย

นางสาวกนกพรพรรณ ภูมิทร์

โรงเรียนวัดทรงธรรม จังหวัดสมุทรปราการ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๖

❀❀ ชุดการจัดกิจกรรมทัศนศิลป์ ❀❀

ชุดที่ ๔

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

เรื่อง

ทัศนศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์

โรงเรียนวัดทรงธรรม จังหวัดสมุทรปราการ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๖

คู่มือ

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๔ เรื่อง ทักษศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์

คำชี้แจง

๑. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ ๘ – ๙ คน เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนความคิด แบ่งงานศึกษาเนื้อหาในส่วนที่ได้รับมอบหมาย
๒. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาอย่างละเอียด
๓. ใบความรู้ ๑ ชุด รวบรวมความรู้ เรื่อง ทักษศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ และชุด รวมภาพงานทัศนศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ให้นักเรียนสามารถศึกษาด้วยตนเอง
๔. ใบกิจกรรมมีทั้งหมด ๔ ชุด เป็นการกำหนดกิจกรรมโดยปฏิบัติตามคำสั่งในใบกิจกรรม

จุดประสงค์การเรียนรู้

ความรู้ (K)

- อธิบายลักษณะและประเภทงานทัศนศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์

ทักษะกระบวนการ (P)

- สืบค้นข้อมูลความรู้เกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์
- ปฏิบัติกิจกรรมในชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๔

คุณลักษณะ (A)

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
๒. ซื่อสัตย์ สุจริต
๓. มีวินัย
๔. ใฝ่เรียนรู้
๕. อยู่อย่างพอเพียง
๖. มุ่งมั่นในการทำงาน
๗. รักความเป็นไทย
๘. มีจิตสาธารณะ

เวลา

๑. ใบกิจกรรมที่ ๑	กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์	เวลา ๒๐ นาที
๒. ใบกิจกรรมที่ ๒	กิจกรรมสุนทรียศาสตร์	เวลา ๒๐ นาที
๓. ใบกิจกรรมที่ ๓	กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ	เวลา ๒๐ นาที
๔. ใบกิจกรรมที่ ๔	กิจกรรมศิลปะวิจารณ์	เวลา ๒๐ นาที

สื่อ

๑. หนังสือเรียนทัศนศิลป์ ม.๓
๒. ใบความรู้ ทัศนศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์
๓. ชุด รวมภาพงานทัศนศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์

เนื้อหา

ทัศนศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์

- จิตรกรรม
- ประติมากรรม
- สถาปัตยกรรม

ใบความรู้ ทักษะศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ กิจกรรม ประวัติศาสตร์ศิลป์

หลังจากเหตุการณ์ทางการเมืองเริ่มสงบลง เมื่อปี พ.ศ.๒๓๒๕ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ทรงปราบดาภิเษกเป็นพระปฐมกษัตริย์ในราชวงศ์จักรี พระราชทานนามว่า “กรุงเทพมหานคร บวรรัตนโกสินทร์ มหินทรายุธยา มหาดิลก ภพนพรัตน์ ราชธานีบุรีรมย์ อุดมราชนิเวศน์มหาสถาน อมรพิมานอวตารสถิต สักกะทัตติยวิษณุกรรมประสิทธิ์” พระองค์ทรงสร้างราชธานีใหม่แห่งนี้ พร้อมกับทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา โดยปฏิสังขรณ์วัดต่างๆ ที่มีอยู่ก่อนตั้งแต่ครั้งกรุงเก่า^๑ รวมทั้งมีงานทักษะศิลป์ดังจะกล่าวต่อไปนี้

จิตรกรรมในสมัยรัตนโกสินทร์

จิตรกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ที่รู้จักกันโดยทั่วไป คือ จิตรกรรมฝาผนังรอบพระระเบียงวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เป็นภาพเล่าเรื่องราวรามเกียรติ์ ตั้งแต่ห้องที่ ๑ – ๑๗๘ มีคำโคลงบรรยายภาพ ซึ่งแต่งขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๕ สลักลงบนแผ่นหินอ่อน โดยดำเนินเรื่องตั้งแต่ห้องที่ ๑ ประตูปิดเหนือดำเนินเรื่องเวียนไปทางขวาจนจบ^๒

จิตรกรรมฝาผนัง เรื่องรามเกียรติ์
วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

มีหลักฐานอ้างว่า รัชกาลที่ ๑ โปรดเกล้าฯ ให้เขียนภาพประดับผนังพระระเบียงเป็นเรื่องราวรามเกียรติ์ ภายหลังลบเลือนมากคงเขียนขึ้นใหม่ในสมัยรัชกาลที่ ๓ หลังจากนั้นซ่อมแซมอย่างต่อเนื่อง มาจนถึงงานบูรณะครั้งสำคัญในการฉลองกรุงในรัชกาลปัจจุบัน

เมื่อคราวกรุงรัตนโกสินทร์ครบรอบ ๒๐๐ ปี จิตรกรรมนี้เป็นตัวอย่างจิตรกรรมแบบประเพณีรุ่นใหม่ที่ผสมผสานทั้งความคิดและกรรมวิธี แสดงออกอย่างตะวันตกเข้าไว้ในเรื่องราวของไทยได้อย่างแนบเนียน^๓

^๑ อนุที วัฒนภู, ผู้รวบรวม. (๒๕๕๔). พื้นฐานประวัติศาสตร์ศิลป์บนดินแดนไทย. หน้า ๑๒๘.

^๒ แหล่งเดิม. หน้า ๑๔๐.

^๓ แหล่งเดิม. หน้า ๑๔๐.

อีกแห่งหนึ่งที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับในด้านฝีมือและแนวคิดของช่าง คือ ภาพจิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถ วัดสุวรณาราม ฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร เป็นงานในสมัยรัชกาลที่ ๓^๑ ในสมัยนี้มีจิตรกรรมฝาผนังเรื่องพุทธประวัติที่พระที่นั่งพุทไธสวรรย์ ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร จิตรกรรมฝาผนังอย่างจีนในพระราชานิยมของรัชกาลที่สามตั้งแต่ยังไม่เสด็จขึ้นเสวยราชย์ มีอยู่ที่วัดราชโอรส^๒

พระที่นั่งพุทไธสวรรย์
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร

การเปลี่ยนแปลงเมื่อเริ่มช่วงกรุงเก่ายุคใหม่ คือจิตรกรรมฝาผนังอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร เชื่อกันว่าเป็นภาพปริศนาธรรม เขียนขึ้นตามพระดำริของเจ้าฟ้ามงกุฎ (พระนามเดิมรัชกาลที่ ๔) ซึ่งขณะนั้นทรงผนวชครองอยู่ที่วัดนั้น วิธีเขียนภาพและลักษณะจิตรกรรมฝาผนังแห่งนี้อยู่ในแนวศิลปะตะวันตก กล่าวกันด้วยว่าโปรดให้ช่างเขียนชื่อ ขรรค์อินโง่ เป็นผู้วาด^๓

กระแสวัฒนธรรมตะวันตกในกรุงเทพฯ เมื่อรัชกาลที่ ๔ ต่อเนื่องมาในรัชกาลที่ ๕ สังเกตได้จากงานจิตรกรรมที่ช่างวาดโดยผสมผสานทั้งความคิดและรูปแบบอันเกิดจากการปรับตัวของสังคมไทย ครอบครัวยุคใหม่ เช่น จิตรกรรมฝาผนังของอุโบสถ วัดราชประดิษฐ์ฯ เขียนขึ้นในรัชกาลที่ ๕ งานช่างไทยแนวประยุกต์ฝีมือพระหัตถ์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงปรับปรุงวิชาช่างตะวันตกให้เหมาะสมกับรสนิยมของไทย เช่น ลายพระหัตถ์เรื่องนิทานชาดกที่โปรดเกล้าฯ ให้นายริโกเลียเอไปขยายและลงสีเป็นภาพฝาผนังอุโบสถวัดราชาธิวาส กรุงเทพฯ เป็นต้น^๔

^๑ ฤทธิ วัฒนภู, ผู้รวบรวม. (๒๕๕๔). *พื้นฐานประวัติศาสตร์ศิลป์บนดินแดนไทย*. หน้า ๑๔๑.

^๒ สันติ เล็กสุขุม. (๒๕๕๒). *ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย (ฉบับย่อ) : การเริ่มต้นและการสืบเนื่องงานช่างในศาสนา*. หน้า ๑๙๖.

^๓ แหล่งเดิม. หน้า ๑๙๖.

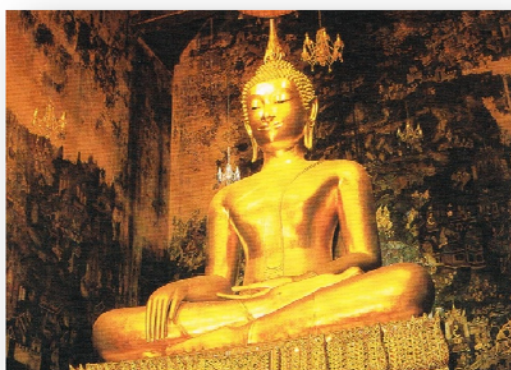
^๔ แหล่งเดิม. หน้า ๑๙๗.

^๕ แหล่งเดิม. หน้า ๑๙๗.

สำหรับพระพุทธรูป คือภาพเขียนเกี่ยวกับพุทธศาสนาลงบนผ้าใบนั้น อาจกล่าวได้ว่าที่ยังมีตัวอย่างเหลืออยู่มากนั้น มีตั้งแต่ครั้งรัชกาลที่ ๓ ลงมา แต่ภาพเขียนลักษณะนี้มาตั้งแต่กรุงศรีอยุธยา ส่วนใหญ่ที่นิยมวาดเป็นพระพุทธรูปทรงยืนอยู่ตรงกลาง มีสาวกประกอบ ๒ ข้าง^๑

ประติมากรรมในสมัยรัตนโกสินทร์

งานสร้างพระพุทธรูปในรัชกาลที่ ๑ มีน้อย เพราะโปรดเกล้าฯให้ อัญเชิญพระพุทธรูปสำริดจากหัวเมืองมาบูรณะจำนวนมาก แล้วโปรดเกล้าฯให้ประดิษฐานที่ระเบียงวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม (วัด

พระศรีโลกเชษฐ

วัดสุทัศนเทพวรารามราชวรมหาวิหาร

โพธิ์) ที่เหลือจึงโปรดเกล้าฯให้อัญเชิญ

ประดิษฐานตามวัดต่างๆ ตัวอย่างงานช่างยังอยู่

ในแนวอุดมคติของกรุงเทพฯ ยุคเก่าคือ

พระพุทธรูปในพระอิริยาบถประทับนั่ง พระ

หัตถ์แสดงปางเรียกฝน สร้างขึ้นในรัชกาลที่ ๑

พระพักตร์นิ่งเฉย ไม่แสดงอารมณ์ จึงคล้ายหุ่น

หัวโขนหน้าพระราม ทำให้เรียกกันว่า

พระพักตร์หน้าหุ่น^๒

ในสมัยรัชกาลที่ ๓ นอกจากรูปแบบเฉพาะพระพุทธรูปหน้าหุ่นแล้ว พระองค์ยังทรงเครื่องประดับมากมาย ปิดประดับทองแพรวพราว ช่วยให้สังเกตได้อีกอย่างหนึ่งว่า คือแบบอย่างของพระพุทธรูปทรงเครื่องในสมัยพระองค์^๓

พระพุทธรูปสร้างขึ้นในรัชกาลที่ ๓ ที่เป็นที่รู้จักกันมาก คือ พระพุทธไสยาสน์หรือพระนอนวัดโพธิ์ เป็นพระพุทธรูปในอิริยาบถนอนที่งามที่สุด รวมทั้งมีขนาดใหญ่ ประดิษฐานอยู่ในพระวิหารพระพุทธไสยาสน์ จุดเด่นของพระพุทธรูปอยู่ที่พระพุทธรูปบาท ซึ่งประดับตกแต่งด้วยกรรมวิธีประดับมุก^๔

พระพุทธไสยาสน์ หรือพระนอนวัดโพธิ์

^๑ สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๒๑๖ – ๒๑๗.

^๒ สันติ เล็กสุขุม. (๒๕๕๒). ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย (ฉบับย่อ) : การเริ่มต้นและการสืบเนื่องงานช่างในศาสนา. หน้า ๑๙๒.

^๓ แหล่งเดิม. หน้า ๑๙๒.

^๔ นิฤทธิ์ วัฒนภู, ผู้รวบรวม. (๒๕๕๔). พื้นฐานประวัติศาสตร์ศิลป์บนดินแดนไทย. หน้า ๑๓๗.

ในสมัยรัชกาลที่ ๔ มีความคิดเชิงเหตุผลสืบเนื่องจากวิทยาการตะวันตก จึงโปรดเกล้าให้สร้างพระพุทธรูปนรินทราย ลักษณะแปลกไปจากโบราณ คือ ไม่โปรดให้มีอุษณิষะ ซึ่งหมายถึงลักษณะอุดมคติอย่างหนึ่งของมหาบุรุษที่มีกระโหลกศีรษะโป่งนูนกว่ามนุษย์ปกติ รายละเอียดของพระวรกายโปรดให้เป็นอย่างสรีระของมนุษย์ธรรมดา จีวรจีวรก็ตามธรรมชาติของผ้า กล่าวว่าเป็นพระพุทธรูปในทัศนะสมจริง^๑

สมัยรัชกาลที่ ๕ พระพุทธรูปก็กลับมีพระเกตุมาลาใหม่ แต่ในสมัยรัชกาลที่ ๕-๖ มีการติดต่อกับต่างประเทศกว้างขวาง จึงเกิดมีการที่ยกย้ายสร้างพระพุทธรูปให้เหมือนมนุษย์ยิ่งขึ้น คือ พยายามเลียนแบบพระรูปคันธารราษฎร์ของอินเดีย ดังอาจเห็นได้จากพระพุทธรูปปางขอฝนซึ่งหล่อขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๕ แต่ในสมัยนี้บางครั้งก็หันไปจำลองพระพุทธรูปไทยแบบเก่าๆ เป็นต้นว่าพระพุทธรูปชินราชจำลอง ซึ่งเป็นพระประธานในพระอุโบสถวัดเบญจมบพิตร นับแต่สมัยนี้เป็นต้นมา ก็มีการแก้ไขลักษณะพระพุทธรูปให้เหมือนสามัญชนมากยิ่งขึ้นทุกที แม้จะรักษาพระพุทธรูปลักษณะที่สำคัญบางประการไว้ เป็นต้นว่าพระรัศมีเป็นเปลว พระเกตุมาลากระเษาศที่ขมวดเป็นปม ใบพระกรณยาว และเครื่องทรงคือจีวร เป็นต้น ทั้งนี้อาจเห็นได้จากพระพุทธรูปยืนองค์ใหญ่ซึ่งประดิษฐาน พ.ศ. ๒๕๐๐ ซึ่งเป็นต้นแบบของพระพุทธรูปองค์ใหญ่ที่พุทธมณฑล อำเภอสาลายา จังหวัดนครปฐม^๒

พระพุทธรูปปางขอฝน
พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร

สถาปัตยกรรมสมัยรัตนโกสินทร์

สถาปัตยกรรมในสมัยรัตนโกสินทร์ในรัชกาลที่ ๑, ๒ และ ๓ นั้นมีแบบอย่างที่ยึดสร้างพระสถูปเจดีย์แบบพระปรางค์และพระเจดีย์ไม้สิบสองเป็นพื้น^๓

^๑ สันติ เล็กสุขุม. (๒๕๕๒). ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย (ฉบับย่อ) : การเริ่มต้นและการสืบเนื่องงานช่างในศาสนา.

หน้า ๑๙๒ - ๑๙๓.

^๒ สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๒๑๕.

^๓ แหล่งเดิม. หน้า ๒๑๗.

รัชกาลที่ ๑ ทรงบูรณปฏิสังขรณ์วัดต่างๆที่อยู่ตั้งแต่ครั้งกรุงเก่า พร้อมทั้งสร้างวัดใหม่ในฐานะ ศูนย์กลางพระนครอีก ๒ วัด ได้แก่ วัดพระศรีรัตนศาสดารามและวัดสุทัศนเทพวราราม^๑ รัชกาลที่ ๑ สร้างพระมหาเจดีย์ศรีสรรเพชญดาญาณ วัดพระเชตุพนฯ ขึ้นเพื่อบรรจุพระพุทธรูปศรีสรรเพชญ์ อันเป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองสมัยอยุธยาเป็นราชธานี พระพุทธรูปชำรุดเสียหายจนมีอาภพปฏิสังขรณ์ได้จึงโปรดเกล้าฯให้เชิญมาบรรจุในพระมหาเจดีย์องค์นี้^๒

รัชกาลที่ ๒ มีเพียงงานบูรณปฏิสังขรณ์วัดเก่า ที่มีมาก่อนคือ วัดอรุณราชวราราม^๓ วัดเก่านี้มีมาตั้งแต่ สมัยกรุงศรีอยุธยา สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีทรง บูรณปฏิสังขรณ์ไว้ก่อนแล้ว ส่วนพระปรางค์คือรูปแบบ ในรัชกาลที่ ๓^๔

รัชกาลที่ ๓ นิยมศิลปะจีน พระองค์ทรง ค้าขายกับต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศจีน จึงมีการ สร้างวัดตามแบบแผนประเพณีจึงมีควมคู่กับที่วัดสร้าง ขึ้นตามพระราชนิยมในศิลปะจีน เช่น วัดราชโอรส เขตธนบุรี ซึ่งพระองค์โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นตั้งแต่ยัง ดำรงอิสริยยศเป็นพระเจ้าลูกยาเธอกรมหมื่นเจษฎา บดินทร์^๕ โบสถ์วิหารก็ยกย้ายสร้างคล้ายแบบจีน

รูปแบบพระมหาเจดีย์ประจำรัชกาลที่ ๑ - ๓
วัดเชตุพนวิมลมังคลาราม

คือยกเอาข้อฟ้า ใบระกา หางหงส์ ออกเสีย หน้าบันหรือหน้าจั่วแทนที่จะเป็นไม้สลักอย่างแต่ก่อนก็ เปลี่ยนเป็นก่ออิฐถือปูนและใช้ลวดลายดินเผาเคลือบประดับ เสาก็มักเป็นสี่เหลี่ยม ทึบใหญ่ ไม่มีบัวหัวเสา^๖

^๑ อนุฤทธิ์ วัฒนภู, ผู้รวบรวม. (๒๕๕๔). พื้นฐานประวัติศาสตร์ศิลป์บนดินแดนไทย. หน้า ๑๒๘.

^๒ แหล่งเดิม. หน้า ๑๓๔.

^๓ แหล่งเดิม. หน้า ๑๒๙.

^๔ สันติ เล็กสุขุม. (๒๕๕๒). ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย (ฉบับย่อ) : การเริ่มต้นและการสืบเนื่องงานช่างในศาสนา. หน้า ๑๙๔.

^๕ แหล่งเดิม. หน้า ๑๙๕.

^๖ สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๒๑๘.

รัชกาลที่ ๔ ทรงนิยมจำลองแบบพระเจดีย์สมัยอยุธยามาสร้างด้วย เป็นต้นว่าพระเจดีย์ไม้สิบสององค์ที่ ๔ ในวัดเชตุพนฯ ก็ทรงถ่ายแบบมาแต่พระเจดีย์ศรีสุริโยทัยในพระนครศรีอยุธยา และพระศรีรัตนเจดีย์ในวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ก็ถ่ายแบบมาแต่พระมหาสถูปในวัดพระศรีสรรเพชญ์พระนครศรีอยุธยา พระสถูปที่สร้างสวมพระปฐมเจดีย์องค์เดิมก็เป็นของที่คิดแบบสร้างขึ้นในรัชกาลที่ ๔ เช่นกัน^๑ พระที่นั่งที่สร้างขึ้นในรัชกาลนี้ คือ พระที่นั่งอาภรณ์พิโมกษ์ปราสาท เป็นพระที่นั่งขนาดเล็กประเภทเรือนยอด อยู่ทางทิศตะวันตกในพระบรมมหาราชวัง^๒

พระที่นั่งอาภรณ์พิโมกษ์
พระบรมมหาราชวัง กรุงเทพฯ

พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท กรุงเทพมหานคร

รัชกาลที่ ๕ กระแสวัฒนธรรมตะวันตกมีบทบาทมากขึ้น นิยมสร้างอาคารแบบฝรั่งกันมาก พระที่นั่งจักรีมหาปราสาทนั้นเดิมกะจะสร้างเป็นแบบฝรั่งทั้งองค์ แต่ต่อมาสมเด็จพระยาบรมมหา-ศรีสุริยวงศ์ได้กราบบังคมทูลขอให้เปลี่ยนเครื่องบนเป็นยอดปราสาท^๓

รัชกาลที่ ๕ ทรงสร้างวัดเบญจม-

บพิตร กรุงเทพฯ วัดนี้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ทรงออกแบบ ด้วยหินอ่อนจากประเทศอิตาลี ก็นับว่าเป็นการผสมกันระหว่างวัฒนธรรมตะวันออกและตะวันตกเช่นกัน^๔

^๑สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๒๑๘.

^๒สันติ เล็กสุขุม. (๒๕๕๒). ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย (ฉบับย่อ): การเริ่มต้นและการสืบเนื่องงานช่างในศาสนา. หน้า ๑๙๓ - ๑๙๔.

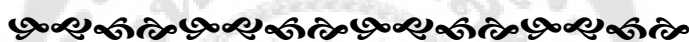
^๓แหล่งเดิม. หน้า ๒๑๙.

^๔แหล่งเดิม. หน้า ๒๑๙.

รัชกาลที่ ๖ ทรงเปลี่ยนจากการสร้างวัดเป็นโรงเรียน ผสมผสานรูปแบบสถาปัตยกรรมตะวันตก เข้ากันอย่างลงตัว ได้แก่ พระที่นั่งต่างๆภายในพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม เป็นต้น^๑

รัชกาลที่ ๗ - ๘ นั้นมีการบูรณปฏิสังขรณ์งานศิลปะเพียงเล็กน้อย เป็นสมัยที่บ้านเมืองปรับเข้าสู่การเมืองการปกครองแบบใหม่

รัชกาลที่ ๙ พระองค์ทรงส่งเสริมทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา รวมทั้งงานศิลปวัฒนธรรม เป็นช่วงที่มีการสร้างสรรค์ศิลปกรรมไทยทั้งแบบประเพณีนิยมและสมัยใหม่เป็นอันมาก^๒

^๑ นฤฤทธิ์ วัฒนภู, ผู้รวบรวม. (๒๕๕๔). พื้นฐานประวัติศาสตร์ศิลป์บนดินแดนไทย. หน้า ๑๓๑.

^๒ แหล่งเดิม. หน้า ๑๓๓.

ชุด รวมภาพงานทัศนศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์
“จิตรกรรม”

ภาพที่ ๑

จิตรกรรมฝาผนังเทพชุมนุม พระที่นั่งพุทไธสวรรย์
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร
ศิลปะรัตนโกสินทร์
สมัยรัชกาลที่ ๑ หรือซ่อมแซมในสมัยรัชกาลที่ ๓^๑

แหล่งที่มา

^๑ สันติ เล็กสุขุม. (๒๕๕๒). ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย (ฉบับย่อ) : การเริ่มต้นและการสืบเนื่องงานช่างในศาสนา. หน้า ๑๙๖.

ภาพที่ ๒

จิตรกรรมฝาผนัง เรื่องพุทธประวัติ
พระที่นั่งพุทไธสวรรย์
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร
ศิลปะรัตนโกสินทร์
สมัยรัชกาลที่ ๑
หรือซ่อมแซมในสมัยรัชกาลที่ ๓^๑

ภาพที่ ๓
จิตรกรรมฝาผนัง เรื่องพุทธประวัติ
พระที่นั่งพุทไธสวรรย์
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร
ศิลปะรัตนโกสินทร์
สมัยรัชกาลที่ ๑
หรือซ่อมแซมในสมัยรัชกาลที่ ๓^๒

แหล่งที่มา

^๑ สันติ เล็กสุขุม. (๒๕๕๒). ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย (ฉบับย่อ) : การเริ่มต้นและการสืบเนื่องงานช่างในศาสนา. หน้า ๑๙๖.

^๒ แหล่งเดิม. หน้า ๑๙๖.

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๔

รวมภาพงานทัศนศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ “จิตรกรรม”

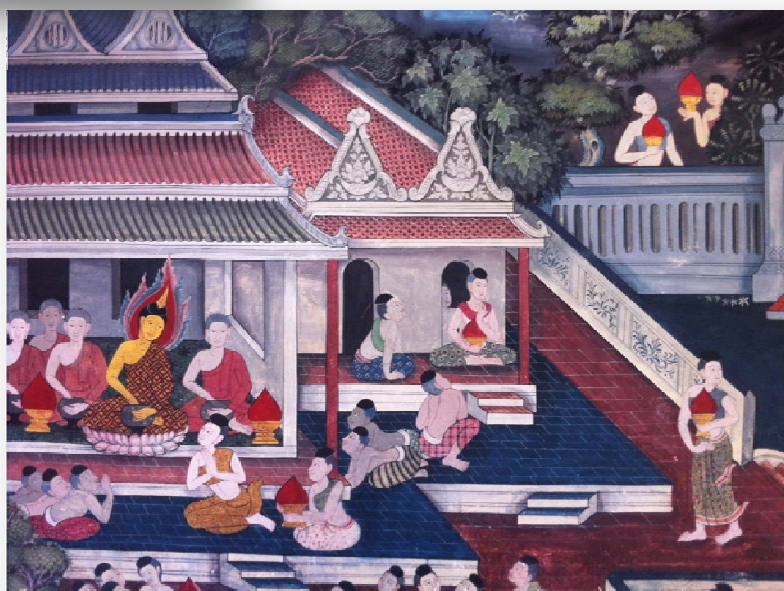
ภาพที่ ๔

จิตรกรรมฝาผนัง

วัดเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร

กรุงเทพมหานคร

ศิลปะรัตนโกสินทร์

ภาพที่ ๕

จิตรกรรมฝาผนัง

วัดเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร

กรุงเทพมหานคร

ศิลปะรัตนโกสินทร์

ภาพที่ ๖

จิตรกรรมฝาผนัง เรื่องรามเกียรติ์

ห้องที่ ๑๓๒ นิลพัทนิรมิตกายทอดตัวเป็นสะพานให้กองทัพข้ามไปประชิดกรุงลงกา^๑

วัดพระศรีรัตนศาสดาราม กรุงเทพมหานคร

ศิลปะรัตนโกสินทร์

แหล่งที่มา

^๑ คณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ. (๒๕๕๕). สมุดภาพ ศิลปกรรมรามเกียรติ์ ฉบับเยาวชน. หน้า ๑๔๓.

ภาพที่ ๖

จิตรกรรมฝาผนัง เรื่องรามเกียรติ์

ห้องที่ ๑๓๑ อสุรผัดพบนุมา น แล้วทั้งสองจึงมาเฝ้าพระรามเล่าความถวาย พระรามให้
พระพรต พระสัตรุด พร้อมทั้งท้าวพญาพานรยกทัพ ไปช่วยพิเภกตีกรุงลงกาคืน และ
ตามไปรบกับท้าวจักรพรรดิที่กรุงมลิวัน^๑

วัดพระศรีรัตนศาสดาราม กรุงเทพมหานคร

ศิลปะรัตนโกสินทร์

แหล่งที่มา

^๑ คณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสพระราชพิธี-
มหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ. (๒๕๕๕). สมุดภาพ ศิลปกรรมรามเกียรติ์ ฉบับเยาวชน. หน้า ๑๔๐.

ภาพที่ ๖

จิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถ วัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพฯ
 ศิลปะรัตนโกสินทร์ สมัยรัชกาลที่ ๔
 ต้นพุทธศตวรรษที่ ๒๕^๑

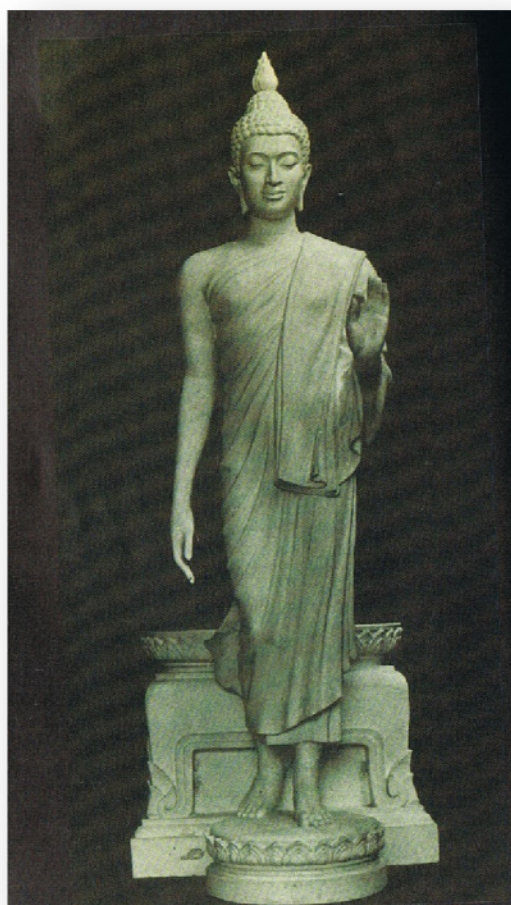
แหล่งที่มา

ภาพที่ ๑ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๒๒๔.

^๑ สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๒๒๕.

ชุด รวมภาพงานทัศนศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์
“ประติมากรรม”

ภาพที่ ๑

พระพุทธรูปปางลีลา

ปูนปั้น สูง ๒.๓๐ เมตร

สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐

ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี เป็นผู้ปั้น^๑

แหล่งที่มา

ภาพที่ ๑ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๒๒๔.

^๑ สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๒๒๕.

ภาพที่ ๒

พระพุทธรูปไสยาสน์หรือพระนอนวัดโพธิ์
สร้างขึ้นสมัยรัชกาลที่ ๓^๑
สมัยรัตนโกสินทร์

ภาพที่ ๓

พระพุทธรูปไสยาสน์หรือพระนอนวัดโพธิ์
สร้างขึ้นสมัยรัชกาลที่ ๓^๒
สมัยรัตนโกสินทร์

แหล่งที่มา

^๑ นฤทธิ วัฒนฤ, ผู้รวบรวม. (๒๕๕๔). พื้นฐานประวัติศาสตร์ศิลป์บนดินแดนไทย. หน้า ๑๓๗.

^๒ แหล่งเดิม. หน้า ๑๓๗.

ภาพที่ ๔

พระนิรันตราย

ทองคำ สูงเฉพาะพระองค์พระ ๒๗.๘ ซม.

หอพระสุลาลัยพิมาย

พระบรมมหาราชวัง กรุงเทพฯ

ศิลปะรัตนโกสินทร์ สมัยรัชกาลที่ ๔

ต้นพุทธศตวรรษที่ ๒๕^๑

ภาพที่ ๔

พระพุทธรูปปางขอฝน

ทองเหลือง สูง ๗๓ ซม.

ศิลปะรัตนโกสินทร์ ต้นสมัยรัชกาลที่ ๕

ต้นพุทธศตวรรษที่ ๒๕^๒

แหล่งที่มา

ภาพที่ ๔ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๒๒๒.

^๑สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๒๒๓.^๒สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๒๒๓.

ชุด รวมภาพงานทัศนศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์
“สถาปัตยกรรม”

ภาพที่ ๑

พระมหาเจดีย์สี่รัชกาล

วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม กรุงเทพฯ

สร้างในรัชกาลที่ ๑ - ๔

สมัยรัตนโกสินทร์^๑

แหล่งที่มา

^๑ นฤทธิ์ วัฒนภู, ผู้รวบรวม. (๒๕๕๔). พื้นฐานประวัติศาสตร์ศิลป์บนดินแดนไทย. หน้า ๑๓๓.

ภาพที่ ๒

พระศรีรัตนเจดีย์

วัดพระศรีรัตนศาสดาราม กรุงเทพฯ

สร้างในรัชกาลที่ ๔^๑

สมัยรัตนโกสินทร์

ภาพที่ ๓

เจดีย์ทอง (เจดีย์ทรงเครื่อง)

วัดพระศรีรัตนศาสดาราม กรุงเทพฯ

สร้างในรัชกาลที่ ๑

สมัยรัตนโกสินทร์^๒

แหล่งที่มา

^๑ สันติ เล็กสุขุม. (๒๕๕๒). ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย (ฉบับย่อ) : การเริ่มต้นและการสืบเนื่องงานช่างในศาสนา. หน้า ๒๐๖.

^๒ แหล่งเดิม. หน้า ๒๐๔.

ภาพที่ ๔

พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท
สร้างในรัชกาลที่ ๕^๑
สมัยรัตนโกสินทร์

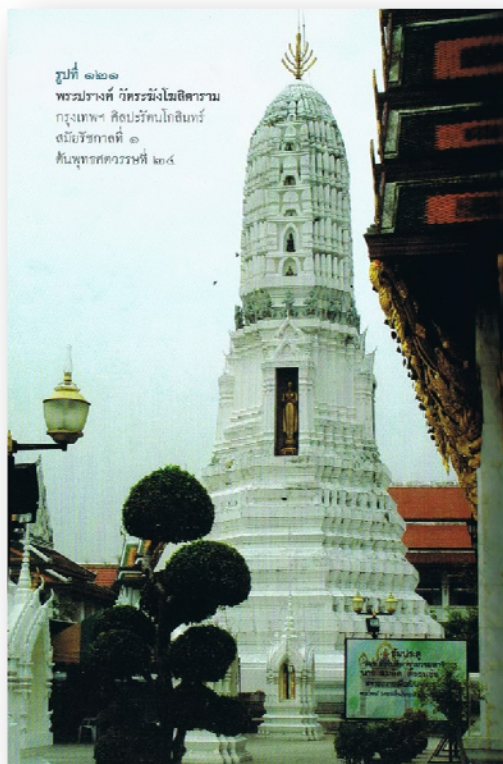
ภาพที่ ๕

พระที่นั่งอาภรณ์พิโมกข์
พระบรมมหาราชวัง กรุงเทพฯ
สร้างในรัชกาลที่ ๔
ศิลปะสมัยรัตนโกสินทร์^๒

แหล่งที่มา

^๑ นฤทธิ วัฒนฤ, ผู้รวบรวม. (๒๕๕๔). พื้นฐานประวัติศาสตร์ศิลป์บนดินแดนไทย. หน้า ๑๓๖.

^๒ สันติ เล็กสุขุม. (๒๕๕๒). ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย (ฉบับย่อ): การเริ่มต้นและการสืบเนื่องงานช่างในศาสนา. หน้า ๒๐๓.

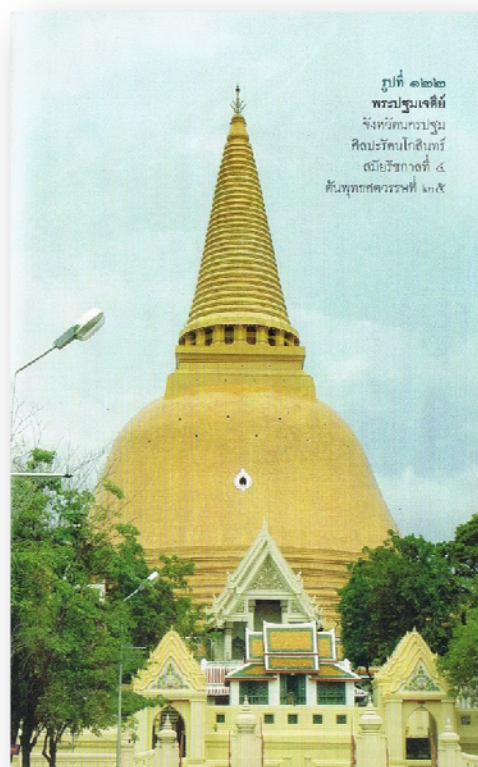
ภาพที่ ๖

พระปรางค์ วัดระฆังโฆสิตาราม

พระบรมมหาราชวัง กรุงเทพฯ

สร้างในรัชกาลที่ ๑

ศิลปะสมัยรัตนโกสินทร์

ต้นพุทธศตวรรษที่ ๒๔^๑

ภาพที่ ๗

พระปฐมเจดีย์

จังหวัดนครปฐม

สร้างในรัชกาลที่ ๔

ศิลปะสมัยรัตนโกสินทร์^๒

แหล่งที่มา

ภาพที่ ๖ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๒๒๘.

ภาพที่ ๗ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๒๒๙.

^๑ สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๒๒๘.^๒ สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๒๒๙.

ภาพที่ ๘

วัดราชโอรส

กรุงเทพฯ

สร้างในรัชกาลที่ ๓

ศิลปะสมัยรัตนโกสินทร์

ปลายพุทธศตวรรษที่ ๒๔^๑

ภาพที่ ๙

พระอุโบสถ วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม

กรุงเทพฯ

สร้างในรัชกาลที่ ๕

กลางพุทธศตวรรษที่ ๒๕

ศิลปะสมัยรัตนโกสินทร์^๒

แหล่งที่มา

ภาพที่ ๘ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๒๓๐.

ภาพที่ ๙ : สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๒๓๑.

^๑ สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๒๓๑.

^๒ สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). ศิลปะในประเทศไทย. หน้า ๒๓๑.

ใบกิจกรรมที่ ๑

กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแบ่งหน้าที่ในการศึกษาจากใบความรู้ทักษะศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

๑. จิตรกรรมฝาผนังวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เป็นภาพเรื่องราวเรื่อง.....
๒. สมัยรัชกาลที่ ๓ งานภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องพุทธประวัติที่.....
ในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร
๓. วิธีการเขียนภาพลักษณะจิตรกรรมฝาผนังที่มีรูปแบบผสมผสานศิลปะตะวันตก ในวัดบวรนิเวศวิหารมีความเป็นมาคือ.....
.....
.....
๔. ในรัชกาลที่ ๕ งานช่างไทยแนวประยุกต์มีพระหัตถ์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ โปรดเกล้าฯให้นายโรโกสไปขยายและลงสี คือวัด.....
.....
๕. พระบฏคือ.....
.....
๖. พระพุทธรูปมีพระพักตร์หน้าหนึ่ง ไม่แสดงอารมณ์ คล้ายหุ่นหัวโขนพระราม เรียกกันว่า.....
.....
๗. พระพุทธรูปไสยาสน์หรือพระนอนวัดโพธิ์ มีจุดเด่นที่พระบาทประดับตกแต่งด้วยกรรมวิธี.....
.....
๘. วัดประจำรัชกาลที่ ๑ คือวัด.....
๙. พุทธลักษณะพระพุทธรูปนันทาราย คือ.....
.....
.....

๑๐. สมัยรัชกาลที่ ๕ พระพุทธรูปมีพุทธลักษณะ คือ.....
.....
.....
๑๑. ในช่วงต้นสมัยรัตนโกสินทร์นิยมสร้างพระสถูปเจดีย์ รูปแบบ.....
และ.....
๑๒. วัดที่สร้างขึ้นในรัชกาลที่ ๑ คือ วัด.....
๑๓. รัชกาลที่ ๑ นำพระพุทธรูปศรีสรรเพชญ์ที่ชำรุดมาบรรจุไว้ใน.....
.....
๑๔. พระเจ้าลูกยากรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ โปรดเกล้าฯสร้างวัด.....
ซึ่งได้รับอิทธิพลจากจีน
๑๕. โบสถ์วิหารไม่มีช่อฟ้า ใบระกา หางหงส์ หน้าบันหรือหน้าจั่วมีลักษณะก่ออิฐถือปูนแทนที่สลักด้วยไม้ เกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่.....
๑๖. รัชกาลที่ ๔ นิยมจำลองศิลปะสมัย.....มาสร้างรูปแบบเจดีย์ตามวัดต่างๆ
๑๗. พระศรีรัตนเจดีย์ในวัดพระแก้ว จำลองแบบมาจาก.....
๑๘. พระที่นั่งจักรีมหาปราสาทมีรูปแบบ.....
.....
๑๙. วัดประจำรัชกาลที่ ๕ ออกแบบโดย.....
๒๐. รัชกาลที่ ๖ ทรงสร้างสถาปัตยกรรม.....
.....

ชื่อ.....ชั้น ม.๓/.....เลขที่.....

คะแนนที่ได้

ผู้ตรวจ.....

ใบกิจกรรมที่ ๒

กิจกรรมสุนทรียศาสตร์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ร่วมกันภายในกลุ่มและเขียนบรรยายสิ่งที่นักเรียน
ได้รับจากบทความที่กำหนดให้โดยให้เชื่อมโยงความสัมพันธ์กับความรู้ที่ได้รับจากใบความรู้
เรื่อง ทักษะศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์

พระพุทธองค์
โปรดยสกุลและสหาย
เข้าบวชเนื่องจากเบื่อ
หน่ายชีวิตที่ฟุ่มเฟือย
หรูหรา อันเป็นโลกียสุข
โปรดเจ้าชายแห่งแคว้น
โกศล ๓๒ องค์ เข้า
บวชเพื่อแสวงหาตนเอง

ตอบ _____

ชื่อ.....ชั้น ม.๓/..... เลขที่.....

คะแนนที่ได้

ผู้ตรวจ.....

ใบกิจกรรมที่ ๓

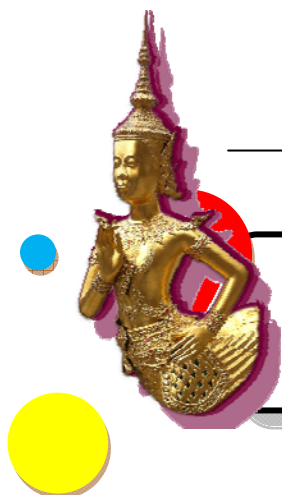
กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ

คำชี้แจง ให้นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานด้วยเทคนิคสื่อผสม โดยจำลองภาพ
ต้นแบบ จากชุดรวมภาพทัศนศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ โดยแต่ละกลุ่ม
เลือกภาพทัศนศิลป์ ๑ ภาพ/๑ กลุ่ม ไม่ซ้ำกัน (๑๐ คะแนน)

วัสดุอุปกรณ์ ดังนี้

- กระดาษ ๑๐๐ ปอนด์ ขนาด A๔ เว้นกรอบปฏิบัติงาน ๑.๕ เซนติเมตร
- ดินสอชนิดเกรด B
- กบเหลาหรือคัตเตอร์
- ยางลบ
- ไม้บรรทัด
- สี
- ปากกาหมึกดำ ตัดเส้น
- อุปกรณ์อื่นๆ

ใบกิจกรรมที่ ๔

กิจกรรมศิลปวิจารณ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น โดยใช้ทฤษฎีความรู้ทางศิลปะ วิเคราะห์ วิวิจารณ์ ผลงานที่นักเรียนสร้างสรรค์ในใบกิจกรรมที่ ๓ พร้อมเตรียมนำเสนอหน้าชั้นเรียน

ภาพ

[illegible]

ชื่อ.....ชั้น ม.๓/.....เลขที่.....

คะแนนที่ได้

ผู้ตรวจ.....

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ. (๒๕๕๕). *สมุดภาพ ศิลปกรรมรวมเกียรติ ฉบับเยาวชน*. สืบค้นเมื่อ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๖, จาก <http://www.kcn.ac.th/upload/hilight20130314.pdf>
- นฤทธิ วัฒนภู. (๒๕๕๔). *พื้นฐานประวัติศาสตร์ศิลป์บนดินแดนไทย*. กรุงเทพฯ: วาดศิลป์.
- สันติ เล็กสุขุม. (๒๕๕๒). *ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย (ฉบับย่อ) : การเริ่มต้นและการสืบเนื่องงานช่างในศาสนา*. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.
- สุภัทรดิศ ดิศกุล. (๒๕๕๐). *ศิลปะในประเทศไทย*. พิมพ์ครั้งที่ ๑๓. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.

ข้อสอบวัดผลกลางภาคเรียนที่ 2

ปีการศึกษา 2556

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

วิชา ศ 23103 (ทัศนศิลป์ 6)

คะแนนเต็ม 30 คะแนน

เวลา 30 นาที

คำชี้แจง ข้อสอบฉบับนี้มีตอนเดียวเป็นแบบปรนัย 30 ข้อ

คำสั่ง ให้นักเรียนทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงบนกระดาษคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. “จิตรกรรมฝาผนัง” โดยส่วนใหญ่เป็น

เรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องใด

ก. วิถีชีวิต

ข. พระราชนิพนธ์

ค. พุทธประวัติ

ง. นรก – สวรรค์

2. ลักษณะการเขียนภาพจิตรกรรมในทัศนศิลป์

ไทยในช่วงสมัยก่อนสุโขทัยมีลักษณะอย่างไร

ก. ภาพใช้ทองคำเปลวเป็นส่วนประกอบ

ข. ภาพประดับด้วยหินสี

ค. ระบายสีลักษณะภาพแบนราบ 2 มิติ

ง. วาดภาพระบายสีมีแสงเงา

3. ปราสาทหินก๊กอ้อม อยู่จังหวัดใดของ

ประเทศไทย

ก. บุรีรัมย์

ข. สุรินทร์

ค. ลพบุรี

ง. สระแก้ว

4. พระบรมมหาราชวัง เป็นสถาปัตยกรรม

ประเภทใด

ก. เป็นที่อยู่อาศัย

ข. สถานที่เคารพสักการะ

ค. ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา

ง. ประกอบพิธีกรรมทางการเมือง

5. จิตรกรรมภายในวัดเจติยเจ็ดแถวเป็นภาพ

เกี่ยวกับเรื่องราวใด

ก. พระพุทธเจ้าทั้งหลายเสด็จลงมาตรัสรู้บนโลก

ข. พระราชนิพนธ์การกอบกู้แผ่นดินของพ่อขุนศรีอินทราทิตย์

ค. บอกประวัติการประดิษฐ์ตัวอักษรของพ่อขุนรามคำแหง

ง. ทศชาติชาดกพระพุทธเจ้าชาดกมุนี

6. เพราะเหตุใดจิตรกรรมสมัยสุโขทัยจึงพบ

หลักฐานน้อยมาก

ก. ขอมเข้ามาตั้งถิ่นฐานจึงทำลายลง

ข. พม่าเผาบ้านเมืองจนสิ้น

ค. ความชื้นจากน้ำฝนสาดไหลเซาะตามแนวศิลาแลง

ง. น้ำท่วมเมือง ภาพจึงเลื่อนหายไป

7. ข้อใดเป็นเทคนิคภาพลายเส้นชาดก 550

ชาติ วัดศรีชุม จังหวัดสุโขทัย

ก. วาดด้วยสีเอกรงค์

ข. สีฝุ่นบนฝาผนัง

ค. ลงรักปิดทอง

ง. จารลงแผ่นหิน

8. พุทธลักษณะขัดสมาธิราบ พระพักตร์รูปไข่ พระขนงโก่ง พระเนตรเรียวยาว ปลายตวัดขึ้น พระนาสิกโด่งงุ้ม พระโอษฐ์ยิ้มเล็กน้อย เป็นพุทธลักษณะสมัยสุโขทัยหมวดใด

- ก. หมวดตะกวน
- ข. หมวดใหญ่
- ค. หมวดกำแพงเพชร
- ง. หมวดพระพุทธรูปชินราช

9. พระพุทธรูปหมวดใดเป็นรุ่นแรกของศิลปะสุโขทัย

- ก. หมวดตะกวน
- ข. หมวดใหญ่
- ค. หมวดกำแพงเพชร
- ง. หมวดพระพุทธรูปชินราช

10.

จากรูปภาพพระพุทธรูปสมัยสุโขทัยด้านบน
พุทธลักษณะคล้ายประติมากรรมอาณาจักรใด

- ก. ลพบุรี
- ข. ทวารวดี
- ค. ศรีวิชัย
- ง. ล้านนา

11. ข้อใด **ไม่ใช่** ลักษณะเจดีย์ในสมัยสุโขทัย

- ก. ทรงระฆัง
- ข. ทรงดอกบัวตูม
- ค. ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์
- ง. ทรงย่อมุมไม้สิบสอง

12. เจดีย์ของวัดใด มีลักษณะเป็นเจดีย์ทรงระฆัง

- ก. เจดีย์วัดช้างล้อม
- ข. เจดีย์วัดศรีสวาย
- ค. เจดีย์วัดพระพายหลวง
- ง. เจดีย์เจ็ดแถว

13. เจดีย์ทรงปราสาทได้รับอิทธิพลจากศิลปะจากอาณาจักรใด

- ก. อินเดีย
- ข. ขอม
- ค. ลังกา
- ง. มอญ

14. สีที่นิยมใช้ในงานจิตรกรรมสมัยอยุธยาตอนต้น มีสีใดบ้าง

- ก. เหลือง น้ำเงิน แดง
- ข. ดำ แดง ขาว
- ค. เขียว เหลือง ม่วง
- ง. ดำ เขียว ฟ้า

15. จิตรกรรมสมุดข่อย ในสมัยอยุธยาตอนกลาง นิยมวาดภาพเป็นเรื่องใด

- ก. รามเกียรติ์
- ข. พระเวสสันดรชาดก
- ค. ไตรภูมิพระร่วง
- ง. สุวรรณสาม

16. เหตุใดจิตรกรรมสมัยอยุธยาจึงเหลือ

หลักฐานเพียงรอบนอกเมือง

ก. ไม่ได้รับการสนับสนุนให้ช่างไทยสร้างงานจิตรกรรม

ข. กษัตริย์สมัยอยุธยาไม่มีการสืบทอดความรู้เรื่องสี

ค. ถูกประเทศเพื่อนบ้านเผาทำลาย

ง. น้ำท่วมเมือง กัดเซาะงานจนไม่เหลือ

หลักฐาน

17. พระพุทธรูปสมัยอยุธยาตอนปลาย พุทธ

ลักษณะใดเป็นรูปแบบเฉพาะของสมัยนี้

โดยเฉพาะ

ก. สลักด้วยศิลาทราย

ข. สร้างลักษณะองค์ขนาดใหญ่มาก

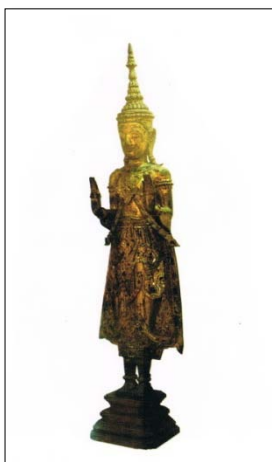
ค. พุทธลักษณะปางลีลา ท่าทางอ่อนช้อย

ง. มีการเรี่ยกายเป็นครีบอกมาเหนือใบ

พระกรรณ

18. จากภาพด้านล่าง เรียกชื่อพระพุทธรูป

พุทธรูปลักษณะดังกล่าวว่าอย่างไร

ก. พระพุทธรูปทรงธรรม

ข. พระพุทธรูปทรงเครื่อง

ค. พระพุทธรูปทรงคอง

ง. พระพุทธรูปทรงราชย์

19. สถาปัตยกรรมยุคแรกในสมัยอยุธยานิยมสร้างตามแบบศิลปะใด

ก. สุโขทัย

ข. ทวารวดี

ค. ลพบุรี

ง. ล้านนา

20. รูปแบบพระปรารักษ์ ได้รับอิทธิพลจากศิลปะใด

ก. ขอม

ข. อินโดนีเซีย

ค. ลังกา

ง. อินเดีย

21. เจดีย์วัดพระศรีสรรเพชญ์ ได้รับอิทธิพลศิลปะจากอาณาจักรใด

ก. สุโขทัย

ข. ทวารวดี

ค. ลพบุรี

ง. ล้านนา

22. สมัยใดเริ่มนิยมสร้างลักษณะเจดีย์รูปแบบเฉพาะสมัยอยุธยาขึ้นมา

ก. พระรามาธิบดีที่ 1

ข. สมเด็จพระนารายณ์มหาราช

ค. สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ

ง. สมเด็จพระเจ้าปราสาททอง

23. จิตรกรรมวัดพระศรีรัตนศาสดารามเป็นเรื่องราวเรื่องใด

ก. รามเกียรติ์

ข. พระเวสสันดรชาดก

ค. ไตรภูมิพระร่วง

ง. สุวรรณสาม

24. จิตรกรรมฝาผนัง “พระที่นั่งพุทไธสวรรย์
ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ” สร้างขึ้นในช่วงรัชกาล
ใด

- ก. รัชกาลที่ 3 ข. รัชกาลที่ 4
ค. รัชกาลที่ 5 ง. รัชกาลที่ 9

25. วิธีการเขียนภาพฝาผนังแบบทัศนียภาพหรือ
3 มิติ ในสมัยรัชกาลที่ 4 คือศิลปินท่านใด

- ก. บุญนาค ข. ขรัวอินโข่ง
ค. นายจั่น ง. ขรัวคำจั่น

26. พระพุทธรูปไสยาสน์หรือพระนอนวัดโพธิ์สร้าง
ขึ้นในสมัยรัชกาลที่เท่าใด

- ก. รัชกาลที่ 1 ข. รัชกาลที่ 2
ค. รัชกาลที่ 3 ง. รัชกาลที่ 4

27. สมัยรัชกาลที่ 4 เริ่มสร้างพระพุทธรูปเหมือนจริง ทุกส่วนของพระพุทธรูปจะระอย่างมนุษย์ธรรมดา จีบรีวจีวรตามจริง มีชื่อเรียกว่าอะไร

- ก. นิรันดรราย ข. คันธารราช
ค. ทรงราชย์ ง. ทรงเครื่อง

28. ข้อใดคือสถาปัตยกรรมสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1

- ก. วัดพระศรีรัตนศาสดาราม
ข. พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท
ค. อุโบสถวัดราชโอรส
ง. วัดอรุณราชวราราม

29. รัชกาลที่ 4 ทรงสร้างเจดีย์ศรีรัตนศาสดารามจำลองแบบจากเจดีย์สถานที่ใด

- ก. พระที่นั่งอาภรณ์พิโมกษ์ปราสาท
ข. วัดไชยวัฒนาราม ออยุธยา
ค. วัดพระศรีสรรเพชญ์ ออยุธยา
ง. วัดศรีมหาธาตุ สุโขทัย

30. พระที่นั่งจักรีมหาปราสาทมีรูปแบบ
ลักษณะเฉพาะอย่างไร

- ก. พระที่นั่งโถงขนาดเล็ก หลังคาทรงจั่ว

จตุรमुखซ้อนชั้นลดหลั่น โดยประดับช่อฟ้า
ใบระกา ทางหงส์

- ข. ตัวอาคารเป็นลักษณะตะวันตก เครื่อง
เป็นยอดปราสาท

- ค. รูปแบบเจดีย์ทรงเครื่อง เหนือบัลลังก์
 หลี่ยมเพิ่มมขึ้นมา

- ง. ก่ออิฐเป็นแผงจั่ว ประดับด้วยกระเบื้อง

นางสาวภทรพรรณ กุณภีร์

ออกข้อสอบ/พิมพ์

ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

แบบสอบถามวัดเจตคติต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง ทัศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556

คำชี้แจง แบบวัดฉบับนี้มีจำนวน 20 ข้อ คำถามทั้งหมดมุ่งถามความรู้สึก ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ทัศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์

วิธีตอบแบบสอบถาม ให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อว่าตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียน เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยมากน้อยเพียงใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องเพียงเครื่องหมายเดียว

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ตรงกับความคิดเห็นหรือความรู้สึกของนักเรียนเป็นอย่างมาก
เห็นด้วย	หมายถึง	ตรงกับความคิดเห็นหรือความรู้สึกของนักเรียน
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ไม่แน่ใจกับความคิดเห็นหรือความรู้สึกของนักเรียน
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ไม่ตรงกับความคิดเห็นหรือความรู้สึกของนักเรียน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ไม่ตรงกับความคิดเห็นหรือความรู้สึกของนักเรียนเป็นอย่างมาก

มาก

กรุณาตอบให้ครบทุกข้อและตรงกับความคิดเห็นหรือความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียน เพื่อนำผลที่ได้ปรับปรุงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

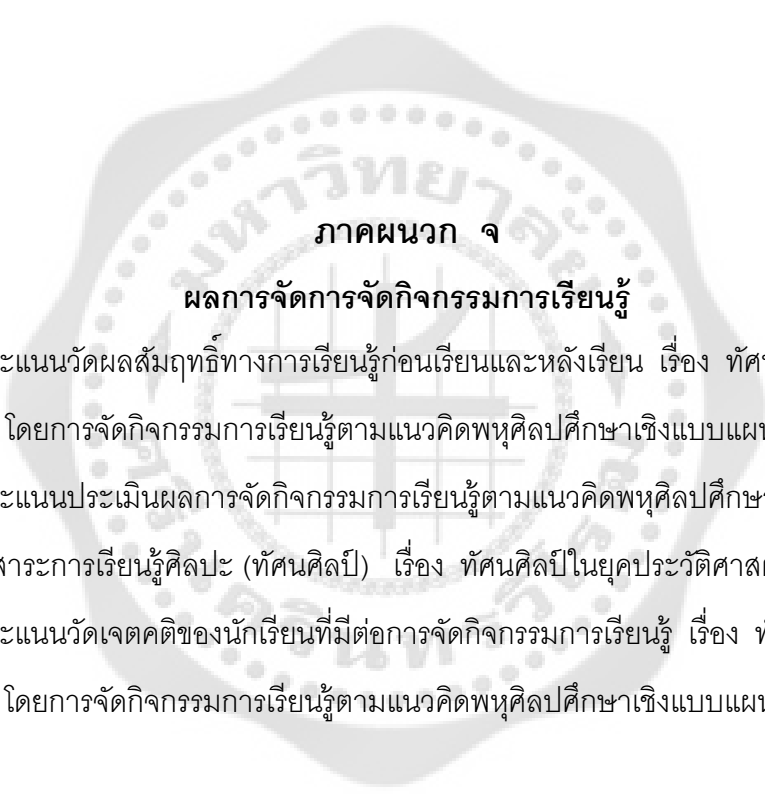
ตัวอย่างการตอบแบบวัดเจตคติต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง
(0) กิจกรรมทำให้นักเรียนฉลาด		✓			
(00) กิจกรรมทำให้ทะเลาะกับคนอื่น					✓

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง
1.	การจัดกิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์เป็น กิจกรรมที่ เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น ไม่ซับซ้อน					
2.	ทำให้ทัศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์มีความ น่าสนใจ					
3.	ทำให้มีความกระตือรือร้น ต้องการศึกษาค้นคว้าความรู้เพิ่มขึ้น					
4.	ตระหนักถึงคุณค่าของทัศนศิลป์ไทยในยุค ประวัติศาสตร์					
5.	ส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่เรียนรู้					
6.	การจัดกิจกรรมสะท้อนสุนทรียศาสตร์ เป็นกิจกรรมที่ สะท้อนคุณค่าวัฒนธรรม ประเพณีไทย					
7.	มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรับชมผลงานทัศนศิลป์ยุค สมัยต่างๆด้วยความเข้าใจ					
8.	สะท้อนคุณค่าของศิลปินไทยใน ประวัติศาสตร์ที่สืบทอดความรู้และประยุกต์ ผลงานทัศนศิลป์ไทยให้มีเอกลักษณ์					
9.	ทำให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นในผลงาน ทัศนศิลป์ในยุคสมัยต่างๆด้วยการเขียน บรรยาย					
10.	ได้นำความรู้และหลักการทางทฤษฎี ทัศนศิลป์มาประยุกต์ใช้					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง
11.	การจัดกิจกรรมศิลปะปฏิบัติเป็นกิจกรรม ที่ ส่งเสริมทักษะในการสร้างสรรค์ผลงาน					
12.	เพิ่มความรู้ความเข้าใจในเนื้อหามากยิ่งขึ้น					
13.	ทำให้สังเกตรายละเอียดของผลงาน ทัศนศิลป์ไทยมากขึ้น					
14.	ได้รับความรู้เทคนิคการสร้างสรรค์ผลงาน					
15.	สร้างทักษะในการทำงาน					
16.	การจัดกิจกรรมศิลปะวิจารณ์เป็นกิจกรรมที่ ส่งเสริมให้มีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล					
17.	ทำให้วิเคราะห์ผลงานโดยใช้หลักการทาง ทฤษฎีทัศนศิลป์					
18.	ทำให้สามารถตีความหมายผลงานทัศนศิลป์ ได้					
19.	ทำให้สามารถอธิบายประเมินผลงาน ทัศนศิลป์ของตนเองด้วยการเขียนบรรยายได้					
20.	ทำให้สามารถอธิบายประเมินผลงาน ทัศนศิลป์ของตนเองด้วยการสื่อสารทาง คำพูดได้					

😊😊😊😊😊😊ขอบคุณค่ะ.....😊😊😊😊😊😊😊😊

ภาคผนวก จ

ผลการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง ทศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE)
2. คะแนนประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทศนศิลป์) เรื่อง ทศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์
3. คะแนนวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE)

ตาราง 19 คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง ทศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE)

เลขที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	D	D*D	เลขที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	D	D*D
1	17	23	6	36	24	15	22	7	49
2	12	23	11	121	25	12	22	10	100
3	16	21	5	25	26	10	23	13	169
4	6	18	12	144	27	15	19	4	16
5	7	15	8	64	28	12	22	10	100
6	8	15	7	49	29	10	22	12	144
7	8	11	3	9	30	13	19	6	36
8	12	17	5	25	31	12	24	12	144
9	11	15	4	16	32	9	17	8	64
10	12	21	9	81	33	12	16	4	16
11	12	21	9	81	34	12	16	4	16
12	9	16	7	49	35	15	16	1	1
13	13	14	1	1	36	10	16	6	36
14	12	20	8	64	37	9	17	8	64
15	16	17	1	1	38	10	16	6	36
16	9	19	10	100	39	7	22	15	225
17	10	23	13	169	40	17	21	4	16
18	13	23	10	100	41	12	20	8	64
19	12	15	3	9	42	6	13	7	49
20	7	13	6	36	43	7	16	9	81
21	9	15	6	36	44	7	12	5	25
22	6	12	6	36	45	6	12	6	36
23	9	12	3	9					

ตาราง 20 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง
ทัศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิง
แบบแผน (DBAE) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

Paired Samples Statistics

		Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	post	17.82	45	3.762	.561
	pre	10.76	45	3.083	.460

Paired Samples Correlations

		N	Correlation	Sig.
Pair 1	post & pre	45	.529	.000

Paired Samples Test

		Paired Differences				
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
Pair 1	post - pre	7.067	3.374	.503	6.053	8.080

Paired Samples Test

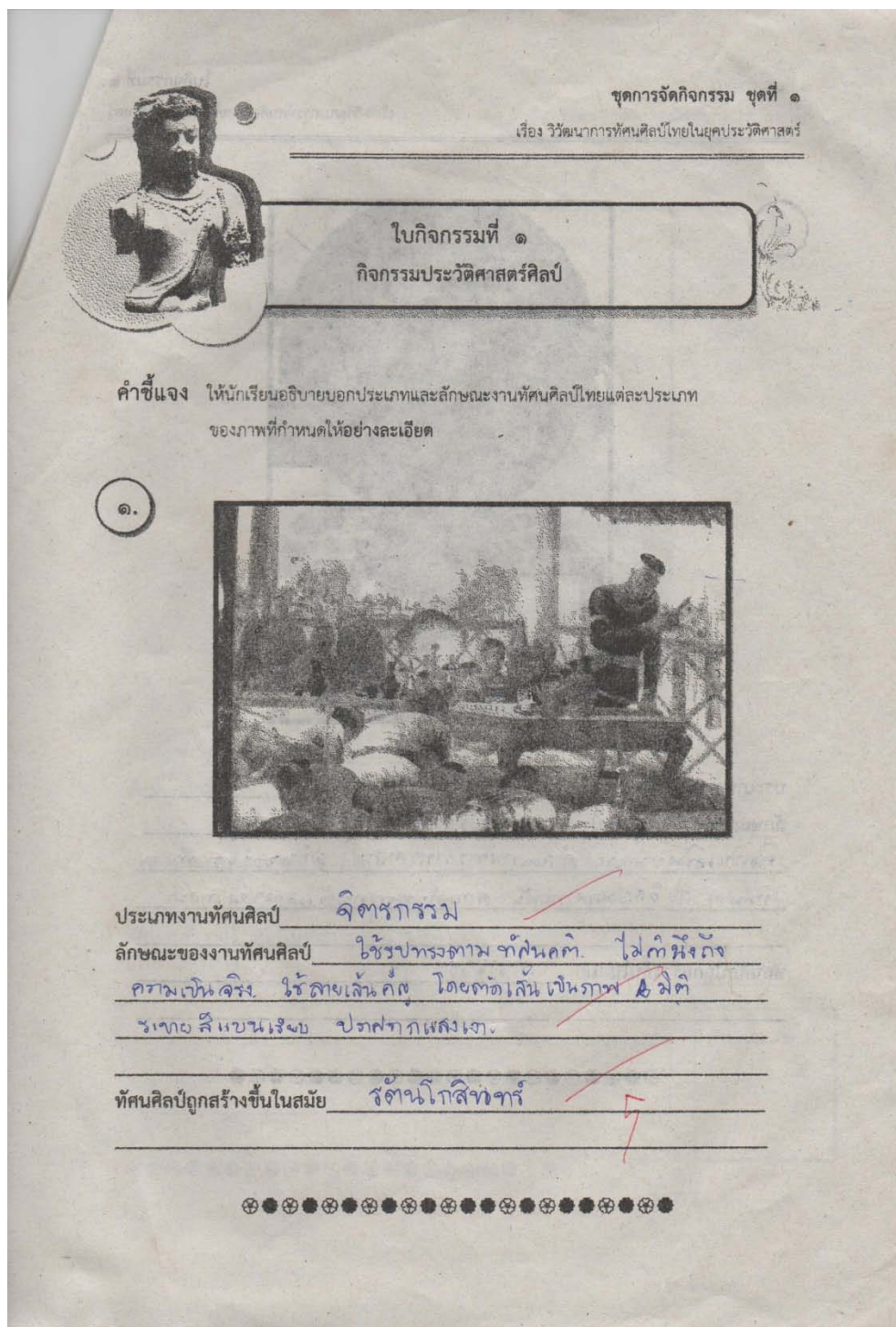
		t	df	Sig. (2-tailed)
Pair 1	post - pre	14.051	44	.000

ตาราง 21 คะแนนประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน
(DBAE) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง ทัศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ ชุดที่ 1
วิวัฒนาการของทัศนศิลป์ไทย

ที่	กิจกรรม ประวัติศาสตร์ศิลป์ (15)	กิจกรรมสะท้อน สุนทรียศาสตร์ (10)	กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ (10)	กิจกรรม ศิลปะวิจารณ์ (10)
1	15	9	8	8
2	15	9	0	9
3	14	8	7	8
4	15	10	10	10
5	15	8	7	8
6	15	7	5	5
7	15	9	7	9
8	14	8	6	8
9	0	0	7	0
10	15	10	8	9
11	15	9	7	8
12	14	9	8	8
13	15	9	7	8
14	15	10	9	10
15	15	10	7	10
16	15	10	8	8
17	15	10	8	10
18	15	10	9	10
19	0	0	8	0
20	14	7	8	10
21	14	8	8	10
22	13	9	8	8

ตาราง 21 (ต่อ)

ที่	กิจกรรม ประวัติศาสตร์ศิลป์ (15)	กิจกรรมสะท้อน สุนทรียศาสตร์ (10)	กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ (10)	กิจกรรม ศิลปะวิจารณ์ (10)
23	14	10	8	9
24	15	10	10	10
25	15	10	10	10
26	14	8	0	9
27	15	10	8	10
28	0	0	8	0
29	15	9	9	10
30	14	8	7	8
31	15	9	9	10
32	15	9	0	10
33	14	8	8	9
34	15	9	8	8
35	14	8	0	9
36	13	8	8	9
37	15	10	7	10
38	13	9	7	9
39	13	10	9	10
40	14	10	9	9
41	15	9	8	9
42	14	0	8	9
43	15	9	9	10
44	14	10	8	8
45	15	10	9	9
$\bar{X}$	13.53	8.2667	7.2667	8.40
S.D.	3.71	2.75021	2.49909	2.48

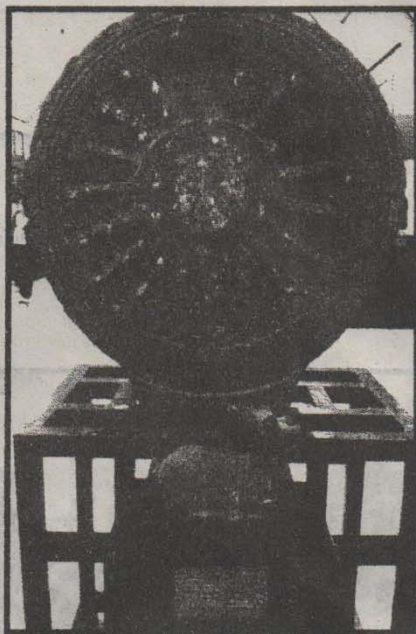

ภาพประกอบ 15 ชุดที่ 1 วิวัฒนาการของทัศนศิลป์ไทย ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 1

ใบกิจกรรมที่ ๑

เรื่อง วิวัฒนาการทัศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์

๒๒.

ประเภทงานทัศนศิลป์ ประติมากรรม
 ลักษณะของงานทัศนศิลป์ เป็นประติมากรรม รูปธรรมจักร
ซึ่งเป็นเครื่องบูชาของ ศักดิ์เทพพรหมพราหมณ์. มักพบกันทางภาค
เหนือ เช่น อีสานภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้
 ทัศนศิลป์ถูกสร้างขึ้นในสมัย ทวารวดี

ใบกิจกรรมที่ ๑
เรื่อง วิวัฒนาการทัศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์

๓.

ประเภทงานทัศนศิลป์ สถาปัตยกรรม

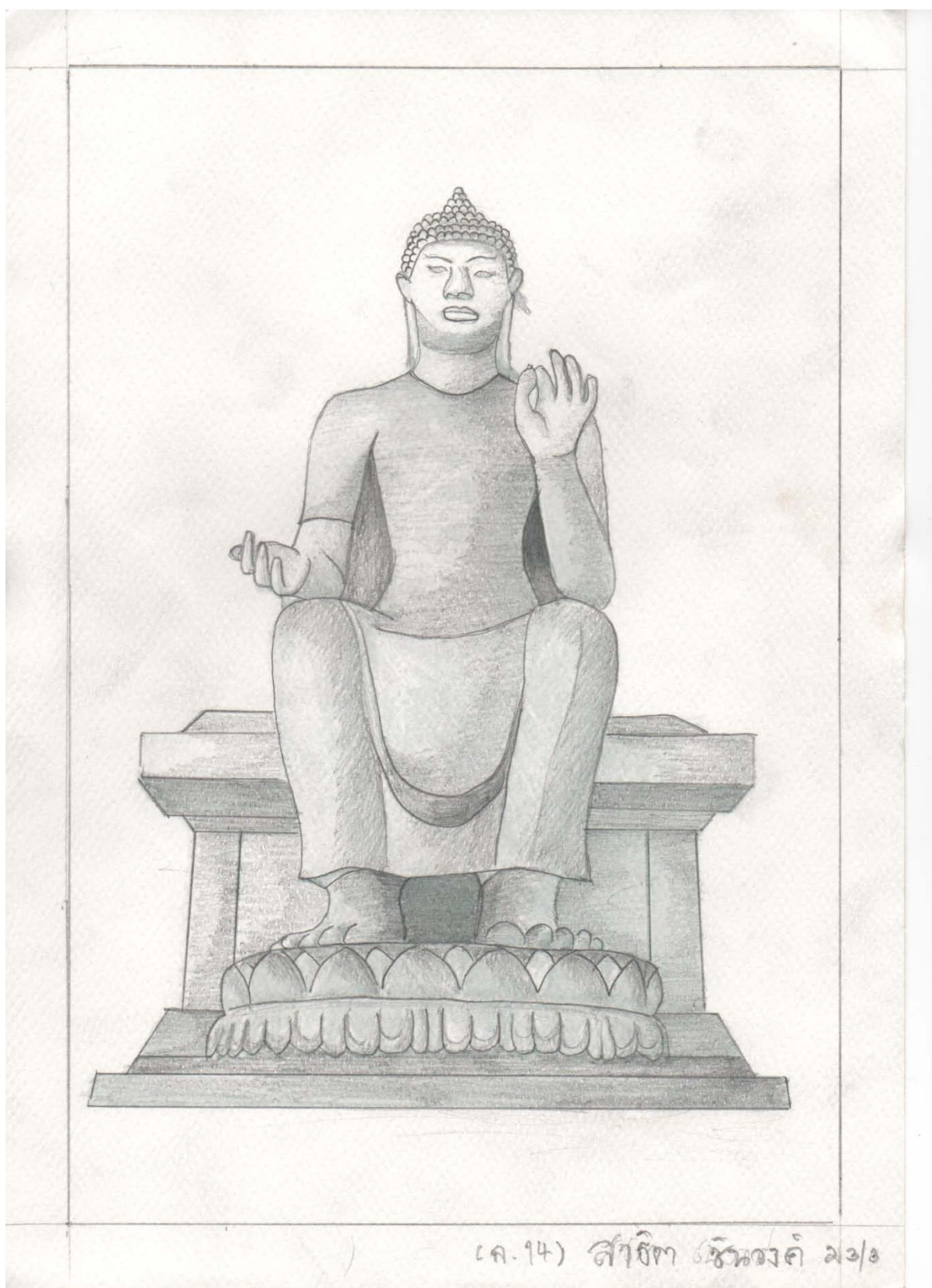
ลักษณะของงานทัศนศิลป์ สร้างขึ้นราว ศตวรรษที่ 17. เจดีย์ตันตา
ปากน้ำ ชาว ศตวรรษที่ 18 ซึ่งตรงกับ สมัย พระเจ้าเอกทัศ 7.
อาณาจักรอยุธยา อยุธยา.

ทัศนศิลป์ถูกสร้างขึ้นในสมัย ลพบุรี

คะแนนที่ได้

ชื่อ สลิธ สีนวงศ์ ชั้น ม.๓/..... เลขที่..... ๑๕

ผู้ตรวจ..... ๑๗

ภาพประกอบ 17 ชุดที่ 1 วิวัฒนาการของทัศนศิลป์ไทยไปกิจกรรมที่ 3 ผลงานของนักเรียนตัวอย่างคนที่ 1

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๑
เรื่อง วรรณนาการทัศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์

ใบกิจกรรมที่ ๔
กิจกรรมศิลปวิจารณ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิจารณ์ ผลงานที่นักเรียนสร้างสรรค์
ในใบกิจกรรมที่ ๓ พร้อมเตรียมนำเสนอหน้าชั้นเรียน

ภาพ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

วิเคราะห์ทัศนธาตุและหลักการออกแบบ เป็นงานศิลปกรรม ซึ่ง เป็น
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

วิเคราะห์รูปแบบ เนื้อหาและคุณค่าในงานทัศนศิลป์ เป็นทิวเขาทอดยาวไป
ป่าสนหนึ่ง ซึ่ง แสดงถึงความ เป็นชาวพุทธ และเป็นที่ เคารพ บูชาของคน
ตลอดมาจนทุกวันนี้ อันสืบมาแต่ แล้วจึงมาแสดงความเป็นพุทธศาสนา
ที่ปลูกฝังมาตั้งแต่อดีต ซึ่งทั้งภาพนี้ เป็นงานศิลปะทางศาสนาที่มีความ

ชื่อ สวีสต์ นามสกุล สินทอง ชั้น ม.๓/ ๓ เลขที่ ๑๕

คะแนนที่ได้

ผู้ตรวจ.....

ภาพประกอบ 18 ชุดที่ 1 วิวัฒนาการของทัศนศิลป์ไทยไปกิจกรรมที่ 4 ผลงานของนักเรียนตัวอย่างคนที่ 1

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๑

เรื่อง วิวัฒนาการทัศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์

ใบกิจกรรมที่ ๑

กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์

คำชี้แจง ให้นักเรียนอธิบายบอกประเภทและลักษณะงานทัศนศิลป์ไทยแต่ละประเภทของภาพที่กำหนดให้อย่างละเอียด

๑.

ประเภทงานทัศนศิลป์ จิตรกรรมไทย

ลักษณะของงานทัศนศิลป์ คือ การใช้รูปทรงตามอุดมคติ เน้นภาพด้วยเส้นเป็นสำคัญ โดยยึดเส้นเป็นภาพ ๒ มิติ ปราศจากแสง-เงา แต่จะภาพสีแบบแบนเน้นชน ใช้ยางรักสีที่กระดกขึ้น เรียกว่า ฉายรดน้ำ และสารประดับผูก ตามลำดับ

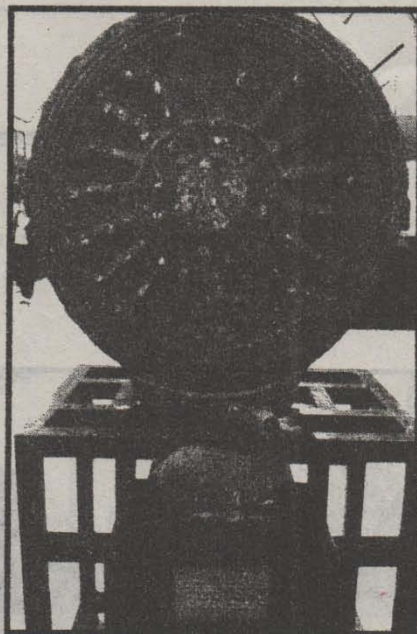
ทัศนศิลป์ถูกสร้างขึ้นในสมัย รัชกาลที่ 4 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เกี่ยวกับประวัติสมเด็จพระนเรศวร

ใบกิจกรรมที่ ๑

เรื่อง วิวัฒนาการทัศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์

๒.

ประเภทงานทัศนศิลป์ ประติมากรรมไทย

ลักษณะของงานทัศนศิลป์ เป็นประติมากรรมรูปธรรมจักร ซึ่งเป็นเครื่อง-
หมายคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า มักพบที่หน้าทางหมอบ ซึ่งหมายถึง
ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ซึ่งศูนย์กลางที่พบ คือ เมืองนครปฐม
และเมืองอุททองและลพบุรี

ทัศนศิลป์ถูกสร้างขึ้นในสมัย ทวารวดี เป็นภาพธรรมจักรกับทางหมอบ

ใบกิจกรรมที่ ๑
เรื่อง วิวัฒนาการทัศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์

๓.

ประเภทงานทัศนศิลป์ สถาปัตยกรรม

ลักษณะของงานทัศนศิลป์ ปราสาทสร้างขึ้นราวศตวรรษที่ 17 จากนั้น
ศตวรรษที่ 18 คือสมัยกรุงศรีอยุธยา น่าจะมีกษัตริย์สร้าง
มีเจดีย์เป็นเอกลักษณ์ทางด้านหน้า ปราสาทประธานตั้งอยู่ตรง
กลางของพื้นที่

ทัศนศิลป์ถูกสร้างขึ้นในสมัย กรุงศรี เป็นรูปปราสาทหินศิลปะ

ชื่อ ม.ศ. ชัยฉัตร นัศก. ชั้น ม.๓/ 3 เลขที่ 18

คะแนนที่ได้ 15

ผู้ตรวจ.....

ใบกิจกรรมที่ ๒
เรื่อง วิวัฒนาการทัศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์

ชวามารับพระเศียร พระหัตถ์ชวาล้างทรงถือจักร พระหัตถ์ซ้ายหน้าทรงถือคทา ส่วนพระหัตถ์ซ้ายหลังทรงถือสังข์(?) ที่ปลายพระบาทของพระนารายณ์ เป็นภาพพระนางลักษมีชายาของพระองค์ เหนือองค์พระนารายณ์ แกะสลักเป็นรูปดอกบัวที่โผล่ขึ้นมาจากพระนาภีองค์พระนารายณ์ ภายในดอกบัว แกะสลักเป็นรูปพระพรหม สัตกัทร สักกร พระหัตถ์ทั้งสองไม่สามารถระบุได้ว่าทรงถืออะไร ภาพทั้งหมดจัดไว้กึ่งกลางทับหลัง ส่วนด้านซ้ายและด้านขวาทำเป็นรูปหน้ากาลคล้ายท่อนพวงมาลัย เหนือขึ้นไปเป็นรูปครุฑ ข้างครุฑเป็นภาพนกหัสติลิงค์คาบช้าง และภาพสิงห์อมฤต ส่วนด้านใต้หน้ากาลเป็นภาพนกแก้ว 2 ตัว การออกแบบลวดลายและการแกะสลักประณีต จนอาจกล่าวได้ว่าเป็นทับหลังที่งดงามที่สุดในประเทศไทย

ทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ หรือเรื่องของการสร้างโลก เป็นความเชื่อของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ตามคัมภีร์วราหะปุระณะ ได้ให้ความสำคัญกับพระนารายณ์ ว่าเป็นเทพผู้ยิ่งใหญ่ ในขณะที่พระองค์บรรทมหลับอยู่ที่เกษียรสมุทร หรือทะเลน้ำมัน ได้มีดอกบัวผุดขึ้นมาจากพระนาภี บนดอกบัวนั้นได้บังเกิดพระพรหมขึ้น และพระพรหมทรงเป็นผู้สร้างมนุษย์และสิ่งต่างๆต่อไป

การบรรทมของพระนารายณ์ คือการบรรทมในช่วงการสร้างโลก การกำหนดอายุของจักรวาลตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุด เรียกว่า หนึ่งกัลป์ อันหมายถึงหนึ่งวันของพระพรหม ซึ่งเมื่อตื่นขึ้นในตอนเช้าก็จะสร้างสรรพสิ่งต่างๆตลอดทั้งวันถึงเย็น เหตุการณ์เช่นนี้จะวนเวียนไปจนครบ 100 ปีของพระพรหม จากนั้นโลกทั้งสามตลอดจนเทพเจ้าต่างๆ รวมถึงพระพรหมจะถูกทำลายลง และพระพรหมองค์ใหม่ซึ่งจะบังเกิดขึ้นและสร้างโลกต่อไป ...๒

ผลงาน ประเภท ประติมากรรม

มีลักษณะเด่น คือ เป็นรูปพระนารายณ์ บรรทมขณะหงายขา สัตกัทร
ออกแบบลวดลายแกะสลักอย่างประณีต ซึ่งถือได้ว่าเป็น
เป็นภาพทับหลังหรือพระนารายณ์ที่งดงามที่สุดก็ว่าได้
เมื่อได้เห็นภาพ มีความรู้สึกว่าเป็นภาพประติมากรรมที่มี
ความงดงาม สะอาดอ่อน ประณีต เก่งค่อนก้อมมาก
สมควรที่จะได้รับ คำยกย่อง เป็นภาพทับหลังที่มีความงดงาม
ที่สุดในโลกเคยก็เอื้อม

ชื่อ น.ส. รัชฎา คุ้มตา ชั้น ม.๗/๑ เลขที่ 18

คะแนนที่ได้

10

ผู้ตรวจ Jan

ที่มา: โบนดินแดง. (๒๕๕๓). เทียวพนมวัง ชมทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ อารยธรรมขอม. (ออนไลน์)

ภาพประกอบ 20 ชุดที่ 1 วิวัฒนาการของทัศนศิลป์ไทย ใบกิจกรรมที่ 2

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 2

ภาพประกอบ 21 ชุดที่ 1 วิวัฒนาการของทัศนศิลป์ไทย ใบกิจกรรมที่ 3

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 2

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๑
เรื่อง วิวัฒนาการทัศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์

ใบกิจกรรมที่ ๔
กิจกรรมศิลปวิจารณ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิจารณ์ ผลงานที่นักเรียนสร้างสรรค์
ในใบกิจกรรมที่ ๓ พร้อมเตรียมนำเสนอหน้าชั้นเรียน

ภาพ พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร (ภาพทอเส้น) เป็นภาพที่
จำลองมาจากภาพต้นแบบ

วิเคราะห์ทัศนธาตุและหลักการออกแบบ ใช้การทอเส้นให้เข้มเพื่อให้มอง
เห็นรายละเอียดต่างๆ ใช้การแรเงา เพื่อทำให้เกิดแสงเงาโดยรอบ
ภาพในตัวพระโพธิสัตว์ในทรวด้วนน้ำหนักอ่อน-แก่ตามบริเวณ
ต่างๆ

วิเคราะห์รูปแบบ เนื้อหาและคุณค่าในงานทัศนศิลป์

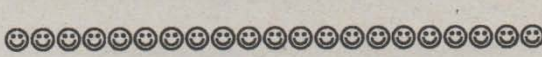
ด้านรูปแทน - เป็นภาพทอเส้น แบบกึ่งให้รูปได้แก่
(Semi-figurative and non-figurative art) พระมีการทอท่อน
ราบเรียบโดยตรง แทนของพระโพธิสัตว์

ด้านเนื้อหา - เป็นภาพที่สื่อให้เห็นรูปร่างของพระโพธิสัตว์
อันคุณค่าในงานทัศนศิลป์ - สร้างผลงานได้ตรงตามข้อภาพ

ชื่อ ห.ส. ชัยณัฐภา ปัทม ชั้น ม.๓/๑ เลขที่ 18

คะแนนที่ได้

40

ผู้ตรวจ.....

ภาพประกอบ 22 ชุดที่ 1 วิวัฒนาการของทัศนศิลป์ไทย ใบกิจกรรมที่ 4

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 2

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๑

เรื่อง วิวัฒนาการทัศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์

ใบกิจกรรมที่ ๑
กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์

คำชี้แจง ให้นักเรียนอธิบายบอกประเภทและลักษณะงานทัศนศิลป์ไทยแต่ละประเภทของภาพที่กำหนดให้อย่างละเอียด

9.

ประเภทงานทัศนศิลป์ จิตรกรรมไทย

ลักษณะของงานทัศนศิลป์ คือ การใช้ภาพทางตาและจิตใจ ให้ภาพอันดีด้วยเป็น
สำคัญ โดยตัดเส้นเป็นภาพ 2 มิติ ผ่าตัดจากแสงสาด แสงเงา มีขอบ
แบนแน่นอน ใช้ช่างกับสีอย่างจริงจัง เรียกว่า ภาพระนำ และภาพประดับประดา
สำคัญ

ทัศนศิลป์ถูกสร้างขึ้นในสมัย รัชกาลที่ 4 ~~เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับ พระบาทสมเด็จพระ~~
๑๐๐ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ามหามาลา

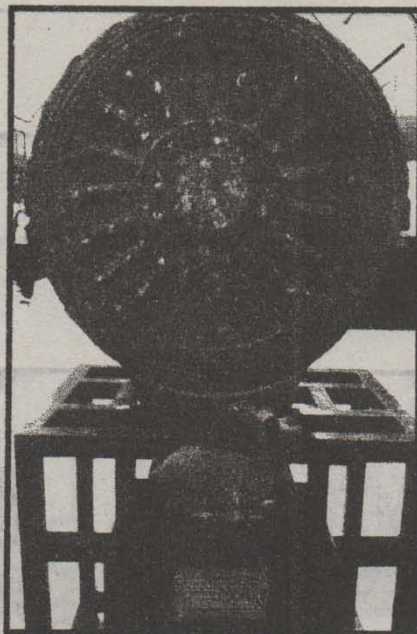
ภาพประกอบ 23 ชุดที่ 1 วิวัฒนาการของทัศนศิลป์ไทย ใบกิจกรรมที่ 1

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 3

ใบกิจกรรมที่ ๑

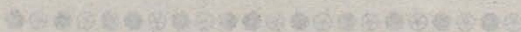
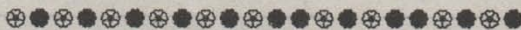
เรื่อง วิวัฒนาการทัศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์

๒.

ประเภทงานทัศนศิลป์ ประติมากรรมไทย

ลักษณะของงานทัศนศิลป์ เป็นประติมากรรม รูปทรงจักร ซึ่งเป็นเครื่องหมาย
คำพิณของพระมหากษัตริย์ มักพบกันแถวหน้าของ ค้ำหลักของ ปรางค์ ฐานของ ทวารวดี
ซึ่งคนเฝ้าประตูที่พบ คือ เสด็จหน้าพระ และเสด็จขวา และเสด็จ

ทัศนศิลป์ถูกสร้างขึ้นในสมัย ทวารวดี เป็นภาพจิตรกรรมที่ ทวารวดี

ใบกิจกรรมที่ ๒

เรื่อง วิวัฒนาการทัศนศิลป์ไทยในยุคนครวัดศิลาสูตร

ขวานำารอรับพระเศียร พระหัตถ์ขวาหลังทรงถือจักร พระหัตถ์ซ้ายหน้าทรงถือดา ส่วนพระหัตถ์ซ้ายหลังทรงถือสังข์(?) ที่ปลายพระบาทของพระนารายณ์ เป็นภาพพระนางลักษมีชายาของพระองค์ เหนือองค์พระนารายณ์ แกะสลักเป็นรูปดอกบัวที่โผล่ขึ้นมาจากพระนาภีองค์พระนารายณ์ ภายในดอกบัว แกะสลักเป็นรูปพระพรหม สี่กัตร สี่กร พระหัตถ์ทั้งสี่ไม่สามารถระบุได้ว่าทรงถืออะไร ภาพทั้งหมดจัดไว้กึ่งกลางทับหลัง ส่วนด้านซ้ายและด้านขวาทำเป็นรูปหน้ากาลคายท่อนพวงมาลัย เหนือขึ้นไปเป็นรูปครุฑ ข้างครุฑเป็นภาพนกหัสติศีลคัคคาข่าง และภาพลิงอุลூม ส่วนด้านใต้หน้ากาลเป็นภาพนกแก้ว 2 ตัว การออกแบบลวดลายและการแกะสลักประณีต จนอาจกล่าวได้ว่าเป็นทับหลังที่งดงามที่สุดในประเทศไทย

หีบหลังนารายณ์บรมหสนิษฐ์ หรือเรื่องของการสร้างโลก เป็นความเชื่อของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ตามคัมภีร์วราหะปุรณะ ได้ให้ความสำคัญกับพระนารายณ์ ว่าเป็นเทพผู้ยิ่งใหญ่ ในขณะที่พระองค์บรมหสนิษฐ์อยู่ที่เกษียรสมุทร หรือทะเลน้ำนม ได้มีดอกบัวผุดขึ้นมาจากพระนาภี บนดอกบัวนั้นได้บังเกิดพระพรหมขึ้น และพระพรหมทรงเป็นผู้สร้างมนุษย์และสิ่งต่างต่อไป

การบรรทมของพระนารายณ์ คือการบรรทมในช่วงการสร้างโลก การกำหนดอายุของจักรวาลตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุด เรียกว่า หนึ่งกัลป์ อันหมายถึงหนึ่งวันของพระพรหม ซึ่งเมื่อตื่นขึ้นในตอนเช้าก็จะสร้างสรรพสิ่งที่ต่าง ๆ ตลอดทั้งวันถึงเย็น เหตุการณ์เช่นนี้จะวนเวียนไปจนครบ 100 ปีของพระพรหม จากนั้นโลกทั้งสามตลอดจนเทพเจ้าต่างๆ รวมถึงพระพรหมจะถูกทำลายลง และพระพรหมองค์ใหม่ซึ่งจะบังเกิดขึ้นและสร้างโลกต่อไป ...”

विष्णु मंत्रादि विष्णुसंस्कृतम्

ภาพทักท้วงสิ่งนี้ประหลาด ประหลาดมาก

สิ่งที่ผมสนใจ คือ เบื้องหลังพระพรหมคุณ บรมนาถบพิตร เสด็จมา มีภารกิจอะไรบ้างตามไป
แนวทางการผลักดันอย่างประณีต ซึ่งถือได้ว่าเป็นภาพที่มองเห็นเรื่องพระพรหมคุณที่รอคอยที่
กำลัง

เมื่อได้เห็นรูปภาพผู้ถูกทรมาน ก็คิดว่า เป็นภาพปกติมากกว่าที่มีภาพของนาง สะอึกสะอื้น
ประณิด และอ่อนแอเสียมาก สมควรที่จะ ได้รับความเข้าใจ เป็นภาพที่น่าสงสารที่มีภาพของนาง
ที่สดชื่นโลกเลยหายไป.

คะแนนที่ได้

1e

ชื่อ..... นันทา บุญชูปลา..... ชั้น ม.๓/ ๓..... เลขที่..... ๒๕.....

ผู้ตรวจ.....

ที่มา: โนนดินแดง. (๒๕๕๑). เทียวพนมรุ่ง ชมทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ อารยธรรมขอม.
(ออนไลน์)

ภาพประกอบ 25 ชุดที่ 1 วิวัฒนาการของทัศนศิลป์ไทย ไปกิจกรรมที่ 3

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 3

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๑
เรื่อง วิวัฒนาการทัศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์

ใบกิจกรรมที่ ๔
กิจกรรมศิลปวิจารณ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิจารณ์ ผลงานที่นักเรียนสร้างสรรค์
ในใบกิจกรรมที่ ๓ พร้อมเตรียมนำเสนอหน้าชั้นเรียน

ภาพ พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร ภาพวาดเส้น เป็นภาพที่จำลอง

วิเคราะห์ทัศนธาตุและหลักการออกแบบ ใช้การตัดเส้นในเส้น เพื่อเน้นจุดเด่น
ภาพจะเอียงต่างใช้การประสมเพื่อทำให้เกิดความน่าสนใจ โดยพบภาพพระโพธิ-
สัตว์ 9 นิ้วครึ่ง ห้าหน้า ห่อหุ้ม - แก้วตามบริเวณต่าง ๆ

วิเคราะห์รูปแบบ เนื้อหาและคุณค่าในงานทัศนศิลป์ ด้านรูปแบบ - เป็นภาพวาด
เส้นแบบกึ่งไร้รูปแบบ เพราะใช้เทคนิคจากภาพเส้นเอียงต่างของพระ
พระโพธิสัตว์

ด้านเนื้อหา - เป็นภาพที่สื่อให้เห็นถึงพระโพธิสัตว์
ด้านคุณค่า - สรรพคุณของพระโพธิสัตว์

ชื่อ ชณิศา ปุริยา ชั้น ม.๓/ ๓ เลขที่ ๒๔

คะแนนที่ได้ 90

ผู้ตรวจ Can

ภาพประกอบ 26 ชุดที่ 1 วิวัฒนาการของทัศนศิลป์ไทย ใบกิจกรรมที่ 4

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 3

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๑
เรื่อง วิวัฒนาการทัศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์

ใบกิจกรรมที่ ๑
กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์

คำชี้แจง ให้นักเรียนอธิบายบอกประเภทและลักษณะงานทัศนศิลป์ไทยแต่ละประเภทของภาพที่กำหนดให้อย่างละเอียด

๑.

ประเภทงานทัศนศิลป์ จิตรกรรมไทย

ลักษณะของงานทัศนศิลป์ การใช้รูปทรงตามอุดมคติ ไม่หนักถึงสัดส่วน คภาพเป็นจริง เน้นภาพด้วยเส้นเป็นสำคัญ โดยเส้นเป็นภาพ ๒ มิติ สะท้อนแบบเว้าแหว่ง
มาจากแสง-เงา การจัดภาพเหมือนจากที่สูง สู้ต่ำ หักแบบตามท่วง

ทัศนศิลป์ถูกสร้างขึ้นในสมัย รัชกาลที่ ๔

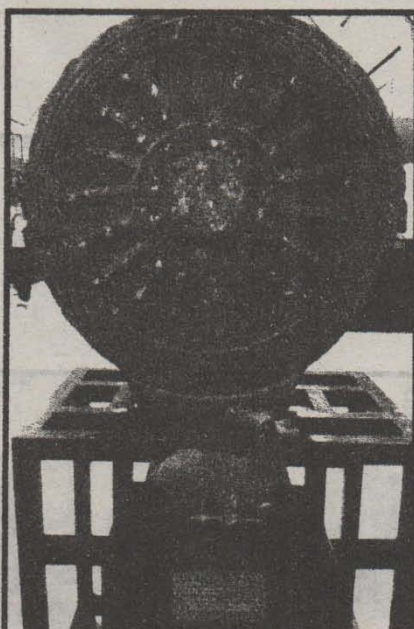
* * * * *

ภาพประกอบ 27 ชุดที่ 1 วิวัฒนาการของทัศนศิลป์ไทย ใบกิจกรรมที่ 1
ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 4

ใบกิจกรรมที่ ๑

เรื่อง วิวัฒนาการทัศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์

๒.

ประเภทงานทัศนศิลป์ ประติมากรรม

ลักษณะของงานทัศนศิลป์ มีลักษณะสะท้อนลักษณะเฉพาะของวัฒนธรรมในแต่ละ
อาณาจักร ซึ่งมีลักษณะร่วมบางประการ ที่คล้ายและแตกต่างกับอาณาจักรอื่น

ทัศนศิลป์ถูกสร้างขึ้นในสมัย ทวารวดี

.....

.....

.....

ใบกิจกรรมที่ ๒
เรื่อง วิวัฒนาการทัศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์

ขวามันารองรับพระเศียร พระหัตถ์ขวาหลังทรงถือจักร พระหัตถ์ซ้ายหน้าทรงถือคทา ส่วนพระหัตถ์ซ้าย
 หลังทรงถือสังข์(?) ที่ปลายพระบาทของพระนารายณ์ เป็นภาพพระนางลักษมีชายาของพระองค์ เหนือ
 องค์พระนารายณ์ แกะสลักเป็นรูปดอกบัวที่โผล่ขึ้นมาจากพระนาภีองค์พระนารายณ์ ภายในดอกบัว
 แกะสลักเป็นรูปพระพรหม สีพักตร์ สีกร พระหัตถ์ทั้งสี่ไม่สามารถระบุได้ว่าทรงถืออะไร ภาพทั้งหมดจัด
 ไว้กึ่งกลางทับหลัง ส่วนด้านซ้ายและด้านขวาทำเป็นรูปหน้ากาลคล้ายท่อนพวงมาลัย เหนือขึ้นไปเป็นรูป
 ครุฑ ข้างครุฑเป็นภาพนกลีลิตถึงคืบข้าง และภาพลิงอุ้มลูก ส่วนด้านใต้หน้ากาลเป็นภาพ
 นกแก้ว ๒ ตัว การออกแบบลวดลายและการแกะสลักประณีต จนอาจกล่าวได้ว่าเป็นทับหลังที่งดงามที่สุด
 ในประเทศไทย

ทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ หรือเรื่องของการสร้างโลก เป็นความเชื่อของศาสนาพราหมณ์-
 ฮินดู ตามคัมภีร์วาทะปุระ ได้ให้ความสำคัญกับพระนารายณ์ ว่าเป็นเทพผู้ยิ่งใหญ่ ในขณะที่พระองค์
 บรรทมหลับอยู่ที่เกษียรสมุทร หรือทะเลอันาม ได้มีดอกบัวผุดขึ้นมาจากพระนาภี บนดอกบัวนั้นได้บังเกิด
 พระพรหมขึ้น และพระพรหมทรงเป็นผู้สร้างมนุษย์และสิ่งต่างๆต่อไป

การบรรทมของพระนารายณ์ คือการบรรทมในช่วงการสร้างโลก การกำหนดอายุของ
 จักรวาลตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุด เรียกว่า หนึ่งกัลป์ อันหมายถึงหนึ่งวันของพระพรหม ซึ่งเมื่อคืนขึ้นใน
 ตอนเช้าก็จะสร้างสรรพสิ่งต่างๆตลอดทั้งวันถึงเย็น เหตุการณ์เช่นนี้จะวนเวียนไปจนครบ 100 ปีของพระ
 พรหม จากนั้นโลกทั้งสามตลอดจนเทพเจ้าต่างๆ รวมถึงพระพรหมจะถูกทำลายลง และพระพรหมองค์
 ใหม่ซึ่งจะบังเกิดขึ้นและสร้างโลกต่อไป ...”

ภาพทัศนศิลป์ประเภทอะไร ประเภทประติมากรรม

มีลักษณะอย่างไร การออกแบบลวดลายและการแกะสลักประณีต เป็นทับหลังที่งดงาม
 ที่อยู่ในประเทศไทย

เมื่อได้เห็นรูปภาพมีความรู้สึกอย่างไร พระนารายณ์บรรทมสินธุ์ หรือ พระวิษณุ
 เป็นสิ่งที่มีความสำคัญและน่าสนใจ เป็นอวตาร
 ประทับใจในผลงานแกะสลักที่สร้างออกมา
 ได้ประทับใจเป็นเอกลักษณ์

ชื่อ... ด.ญ.ภัทรา... เกิดเดือน... ขึ้น ม.ค./... เลขที่... ๒๓...

คะแนนที่ได้
 ๘๘

ผู้ตรวจ...

ที่มา: โบราณคดี (๒๕๕๑). เทียบพจนมรัง ชมทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ อารยธรรมขอม.
 (ออนไลน์)

ภาพประกอบ 28 ชุดที่ 1 วิวัฒนาการของทัศนศิลป์ไทย ใบกิจกรรมที่ 2

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 4

ภาพประกอบ 29 ชุดที่ 1 วิวัฒนาการของทัศนศิลป์ไทย ใบกิจกรรมที่ 3
ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 4

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๑
เรื่อง วิวัฒนาการทัศนศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์

ใบกิจกรรมที่ ๔
กิจกรรมศิลปวิจารณ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิจารณ์ ผลงานที่นักเรียนสร้างสรรค์
ในใบกิจกรรมที่ ๓ พร้อมเตรียมนำเสนอหน้าชั้นเรียน

ภาพ พระวิจิตร หรือ พระมหาเจดีย์ บุรพทิศ เคียงขวา หลัง ตบอุณหัสนคราที่อุ
 ภายหลังพระ พระหัตถ์ขวาห้อยพระเศียรซ้าย พระหัตถ์ซ้ายทักท้วงกิจจักร มีพระหัตถ์
 ข้างขวาทรงถือสังข์ และพระหัตถ์ ข้างหลัง

วิเคราะห์ทัศนธาตุและหลักการออกแบบ ผลงานชิ้นนี้ นำองค์ประกอบต่าง ๆ ของทัศนธาตุ มาใช้ ที่เห็นในผลงานได้แก่ เส้น รูปทรง สีทึบ ห้าเหลี่ยม-หกเหลี่ยม พื้นผิว เนื่องจากผลงานชิ้นนี้ นำมาจัดทำจากผลงานประวัติภาพรวม การออกแบบ ทั้งเรื่องรายละเอียดลักษณะของเส้น แต่ด้วยลักษณะของภาพที่วาดในแนวระนาบ อาจทำให้บุคคลทั่วไปมองว่าดูง่ายจนละเลยการ

วิเคราะห์รูปแบบ เนื้อหาและคุณค่าในงานทัศนศิลป์ ผลงานนี้เป็นศิลปะรูปแบบ
ปฏิติ ภาพสื่อความหมายหรือเหตุการณ์ออกมาได้ ซึ่งจากกิจกรรมของตัวบุคคลที่สื่อออกมา
เนื้อหา สื่อถึงลักษณะของตัวบุคคลในภาพ รวมทั้งสะท้อนเหตุการณ์เรื่องราว ทำทางสีภาพ
หรือกิจกรรมอย่างไร มีรายละเอียดของผลงาน ซึ่งต้นฉบับโดยเป็นผลงานแกะสลัก
คุณค่าของผลงาน บอกเรื่องราว ลักษณะให้ผลงาน เป็นภาพที่มีรายละเอียดสูง ล้ำค่า
บอกเล่าเหตุการณ์ ลักษณะได้โดยตรง ตั้งแต่เข้าใจง่ายและสามารถสื่อความหมายได้

ชื่อ ต.ณ.ภัทรา เกิดวัน..... ชั้น ม.๓/ ๓..... เลขที่ ๕๙

คะแนนที่ได้

ผู้ตรวจ.....

ภาพประกอบ 30 ชุดที่ 1 วิวัฒนาการของทัศนศิลป์ไทย ในกิจกรรมที่ 4
ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 4

ตาราง 22 คะแนนประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน
(DBAE) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง ทัศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ ชุดที่ 2
ทัศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย

ที่	กิจกรรม ประวัติศาสตร์ศิลป์ (10)	กิจกรรมสะท้อน สุนทรียศาสตร์ (10)	กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ (10)	กิจกรรม ศิลปะวิจารณ์ (10)
1	10	9	9	8
2	9	9	7	8
3	10	8	8	8
4	10	9	9	8
5	10	8	8	7
6	10	7	6	7
7	10	9	8	9
8	9	8	8	8
9	10	9	8	8
10	9	9	8	8
11	0	0	9	9
12	10	7	8	8
13	9	8	8	8
14	10	7	8	8
15	10	9	8	8
16	10	8	8	8
17	10	9	8	8
18	10	9	10	10
19	0	0	0	0
20	10	10	10	10
21	9	10	9	10
22	0	0	7	0

ตาราง 22 (ต่อ)

ที่	กิจกรรม ประวัติศาสตร์ศิลป์ (10)	กิจกรรมสะท้อน สุนทรียศาสตร์ (10)	กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ (10)	กิจกรรม ศิลปะวิจารณ์ (10)
23	10	10	8	10
24	9	9	10	10
25	9	9	9	9
26	0	0	7	0
27	9	8	8	9
28	10	9	9	10
29	10	10	10	10
30	0	0	0	0
31	9	10	9	10
32	9	8	9	10
33	0	0	0	0
34	10	10	7	9
35	10	9	8	7
36	0	0	0	0
37	8	9	7	8
38	10	10	7	8
39	10	10	8	10
40	10	9	7	9
41	10	9	9	7
42	0	0	0	10
43	10	9	9	10
44	10	10	9	10
45	10	9	9	10
$\bar{X}$	7.9556	7.3111	7.3556	7.6000
S.D.	3.77164	3.52795	2.78107	3.17232

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๒

เรื่อง ทักษะศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย

ใบกิจกรรมที่ ๑

กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์

คำชี้แจงให้นักเรียนแบ่งหน้าที่ในการศึกษาจากใบความรู้ทัศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัยแล้วตอบคำถามต่อไปนี้

๑. เพราะเหตุใด จิตรกรรมสมัยสุโขทัยจึงพบหลักฐานได้น้อย
 ตอบ... เพราะในสมัยสุโขทัย ได้ถือเอาวันพระ ๘ เดือน ๓ เป็นวันทำบุญถวายสังฆทาน ๓ ครั้ง และในวันพระ ๘ เดือน ๓ นี้เองที่พระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัว ได้ทรงสร้างพระพุทธรูปขึ้นเป็นจำนวนมาก และทรงให้ช่างเขียนจิตรกรรมฝาผนังขึ้นตามวัดต่างๆ ในสมัยสุโขทัยนี้เอง
๒. ภาพเขียนจิตรกรรมสมัยสุโขทัย มีลักษณะอย่างไร
 ตอบ... ระบายสีเรียบ และตัดเส้นขอบคม และ ตัดเส้นระบายละเอียด ภาพ
๓. พระพุทธรูปสมัยสุโขทัย หมวดตะกวน มีลักษณะอย่างไร ได้รับอิทธิพลจากศิลปะสมัยใด
 ตอบ... เป็นพระพุทธรูปแบบปางสมาธิ มีลักษณะพระพักตร์กลม ทรงพระเกศเป็นมวยผม พระวรกายอวบหนา พระหัตถ์เป็นปางสมาธิ พระอุ้งพระทัยเป็นรูปหัวใจ พระนลาฏเป็นรูปวงรี พระเศียรเป็นรูปวงรี พระอุ้งพระทัยเป็นรูปหัวใจ พระนลาฏเป็นรูปวงรี พระเศียรเป็นรูปวงรี
๔. พระพุทธรูปสมัยสุโขทัย หมวดใหญ่ มีลักษณะอย่างไร
 ตอบ... มีลักษณะพระพักตร์เป็นรูปไข่ และพระนลาฏกว้าง พระวรกายอวบหนา พระหัตถ์เป็นปางสมาธิ พระอุ้งพระทัยเป็นรูปหัวใจ พระนลาฏเป็นรูปวงรี พระเศียรเป็นรูปวงรี
๕. พระพุทธรูปสมัยสุโขทัย หมวดกำแพงเพชร มีลักษณะอย่างไร
 ตอบ... พระพักตร์เป็นรูปไข่ และพระนลาฏกว้าง พระวรกายอวบหนา พระหัตถ์เป็นปางสมาธิ พระอุ้งพระทัยเป็นรูปหัวใจ พระนลาฏเป็นรูปวงรี พระเศียรเป็นรูปวงรี
๖. พระพุทธรูปสมัยสุโขทัย หมวดพระพุทธรูปชินราช มีลักษณะอย่างไร และบอกพระพุทธรูปในหมวดนี้ที่มีพุทธลักษณะเช่นเดียวกัน
 ตอบ... มีลักษณะพระพักตร์เป็นรูปไข่ และพระนลาฏกว้าง พระวรกายอวบหนา พระหัตถ์เป็นปางสมาธิ พระอุ้งพระทัยเป็นรูปหัวใจ พระนลาฏเป็นรูปวงรี พระเศียรเป็นรูปวงรี

ภาพประกอบ 31 ชุดที่ 2 ทักษะศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย ใบกิจกรรมที่ 1

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 1

เรื่อง ทักษะศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย

๗. นักเรียนคิดว่า “พระอจนะ วัดศรีชุม จังหวัดสุโขทัย” เป็นพระพุทธรูปหมวดใดของศิลปะสุโขทัย

ตอบ ขวดยก เพราะสัญลักษณ์พระพิฆเนศวรรูปไข่ พระฉนวนทอง

พร=เศรษฐ ไร่ข้าวปลูกสาธิตกตสัน พร=นาสีจ่อจุ่ม พร=ไร่ขจรอินทนิลน้อย

๘. เจตีย์ทรงระฆังแบบสุโขทัย ได้รับอิทธิพลจากศิลปะชาติใด มีลักษณะอย่างไร เจตีย์ใดมีลักษณะ

ดังกล่าวบ้าง (ตอบอย่างน้อย ๓ แห่ง)

ตอบ: ศิลปะของสัตว์ทุกชนิดจะเหมาะสมกับรูปร่างและพฤติกรรมของมัน โดยจะอาศัยสีและรูปร่าง

เมื่อมองดูภาพที่แสดงถึงวิถีชีวิตของชาวนาในสมัยก่อน และ ภาพของการค้าขายในตลาดสด และ การพักผ่อน

~~1. 100%~~

1. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$

๙. เจดีย์ทรงยอดดอกบัวตูม มีชื่อเรียกอีกชื่อว่าอะไร มีลักษณะอย่างไร เจดีย์วัดใดมีลักษณะดังกล่าว

ตอบ วิจัยเรื่องการหาผลดีของสมุนไพรพื้นบ้านในการรักษาโรคเบาหวาน

ลักษณะงานวิจัย : จำนวน ๒ ล้าน ต่อก่อนขึ้นไปถึงนครแห่งลัทธิศึกษา

31-1-2022

๑๓. การจัดการเรียนการสอน

๑๐. เจตีย์ทรงปราสาท มีชื่อเรียกอีกชื่ออะไร มีลักษณะอย่างไร เจตีย์วัดใดมีลักษณะดังกล่าว

ตอบ ๑.๖๓ ล้านบาทเศษ มีลักษณะดังนี้ ลักษณะที่คล้ายคลึงกับอีกฝั่งของเขตที่ดิน

ทำเนียบรัฐบาล ตั้งแต่วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๓

[illegible]

7

ชื่อ อ.ดร. กฤษณา ไก้อภัยสิทธิ์ ชั้น ม.๓/๓ เลขที่ ๑๖

คะแนนที่ได้

70

ผู้ตรวจ

ใบกิจกรรมที่ ๒
เรื่อง ทักษะศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย

ตอบ พระพุทธเจ้าปางลีลาสร้างพระพุทธรูปด้วยเงินและทองคำที่วัดมหาธาตุและวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ปักนาคและพระอินทร์เสด็จลงมาและพระพรหมและพระวิฆเนศวรที่วัดมหาธาตุและวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

พระพุทธรูปปางลีลา คือ พระพุทธรูปปางยืน พระหัตถ์ขวาทำเป็นปางแสดงธรรมะ พระหัตถ์ซ้ายทำเป็นปางแสดงเมตตา

พระพุทธรูปปางลีลา มีลักษณะดังนี้

- 1. พระพุทธรูปปางยืน
- 2. พระพุทธรูปปางแสดงธรรมะ
- 3. พระพุทธรูปปางแสดงเมตตา
- 4. พระพุทธรูปปางแสดงอภัย
- 5. พระพุทธรูปปางแสดงเมตตา
- 6. พระพุทธรูปปางแสดงอภัย
- 7. พระพุทธรูปปางแสดงเมตตา
- 8. พระพุทธรูปปางแสดงอภัย
- 9. พระพุทธรูปปางแสดงเมตตา
- 10. พระพุทธรูปปางแสดงอภัย

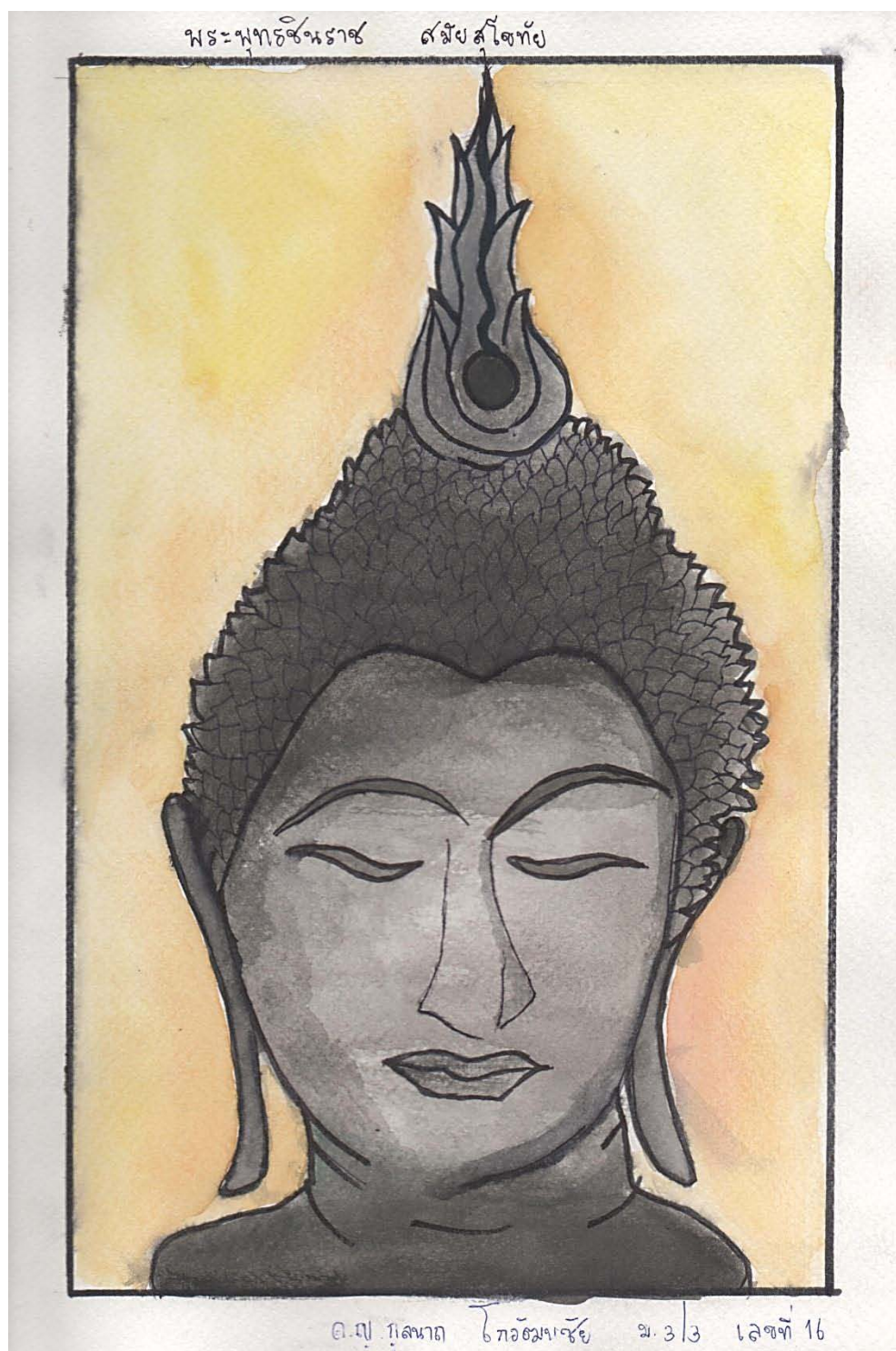
ชื่อ อ.ก. กลานนท์ วิชา ศิลปะ ชั้น ม.๓/๓ เลขที่ ๑๑

คะแนนที่ได้

ผู้ตรวจ.....

ภาพประกอบ 32 ชุดที่ 2 ทักษะศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย ใบกิจกรรมที่ 2

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 1

ภาพประกอบ 33 ชุดที่ 2 ทศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย ปกิยกรรมที่ 3

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 1

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๒

เรื่อง ทักษะศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย

ใบกิจกรรมที่ ๔

กิจกรรมศิลปวิจารณ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น โดยใช้ทักษะความรู้ทางศิลปะ วิเคราะห์ วิจารณ์ ผลงานที่นักเรียนสร้างสรรค์ในใบกิจกรรมที่ ๓ พร้อมเตรียมนำเสนอหน้าชั้นเรียน

ภาพ พระพุทธรูปปางสมาธิ วัดมหาธาตุ สุโขทัย

วิเคราะห์ทัศนธาตุและหลักการออกแบบ เป็นพระพุทธรูปปางสมาธิ
พระพุทธรูปยืน อุ้งไก่ เสนา พระนาคทวาร พระนาค
พระนาค เศียร

วิเคราะห์รูปแบบ เนื้อหาและคุณค่าในงานทัศนศิลป์
สื่อถึงความเป็นมา การสร้างพระพุทธรูป และสิ่ง
สื่อถึงความเป็นมา การสร้างพระพุทธรูป และสิ่ง

ชื่อ อ.น. กลิ่น โรงเรียน ชั้น ม.๓/๓ เลขที่ ๑๑

คะแนนที่ได้

ผู้ตรวจ.....

ภาพประกอบ 34 ชุดที่ 2 ทักษะศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย ใบกิจกรรมที่ 4

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 1

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๒

เรื่อง ทศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย

ใบกิจกรรมที่ ๑

กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแบ่งหน้าที่ในการศึกษาจากใบความรู้ทศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัยแล้วตอบคำถามต่อไปนี้

๑. เพราะเหตุใด จิตรกรรมสมัยสุโขทัยจึงพบหลักฐานได้น้อย

ตอบ... เพราะวัสดุไม้ที่ทนต่อความชื้น หักผ่นสากหรือโดนเชื้อราผ่านเข้ามาตามแนวร่องของศิลาแลง ภาพเขียนจึงเสียหายไปหมด
๒. ภาพเขียนจิตรกรรมสมัยสุโขทัย มีลักษณะอย่างไร

ตอบ... เป็นภาพพระพุทธรูปยืนทั้งท่ายืนมาทศนศิลป์ในภาพประทับนั่งอยู่ในแนว หักผ่นสากแต่ดูพระพุทธรูปด้วยภาพบุคคลอื่นสูงประทับยืนอยู่
๓. พระพุทธรูปสมัยสุโขทัย หมวดตะกวน มีลักษณะอย่างไร ได้รับอิทธิพลจากศิลปะสมัยใด

ตอบ... พระพักตร์กลม จมูกยื่นขึ้นเหนือพระคิ้ว เติมน้ำพระเนตรหักคิ้วเกี่ยวพระขนบ รัศมีหักทแยง อิทธิพลจาก ศิลปะล้านนา (เชียงใหม่)
๔. พระพุทธรูปสมัยสุโขทัย หมวดใหญ่ มีลักษณะอย่างไร

ตอบ... ขัดสมาธิราบ พระพักตร์รูปไข่ คิ้วโก่ง ทนเสียดภาพพระกรหักขึ้น ขมุกขมูย หักผ่นสากเล็กน้อย ประทับยืนในปางหลังเล็กน้อย
๕. พระพุทธรูปสมัยสุโขทัย หมวดกำแพงเพชร มีลักษณะอย่างไร

ตอบ... พระพักตร์เป็นรูปไข่และยาว พระพักตร์หักขึ้น เมล็ดพระเกศเล็ก พระรัศมีเป็นเปลวพุ่งออกมา
๖. พระพุทธรูปสมัยสุโขทัย หมวดพระพุทธรูปชินราช มีลักษณะอย่างไร และบอกพระพุทธรูปในหมวดนี้ที่มีพุทธลักษณะเช่นเดียวกัน

ตอบ... พระพักตร์และพระวรกายอวบอ้วน คิ้วพระพักตร์หักขึ้นทั้งสี่ข้าง เหนือพระคิ้ว พระศิวะกายมุนี วัดสุพรรณคณาจารย์และพระพุทธรูปยืนสั้น วัดบรมนิวาสราชวรวิหาร

ภาพประกอบ 35 ชุดที่ 2 ทศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย ใบกิจกรรมที่ 1

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 2

๗. นักเรียนคิดว่า “พระอจนะ วัดศรีชุม จังหวัดสุโขทัย” เป็นพระพุทธรูปหมวดใดของศิลปะสุโขทัย

ตอบ.....หมอลำใหญ่

๘. เจตีย์ทรงระฆังแบบสุโขทัย ได้รับอิทธิพลจากศิลปะชาติใด มีลักษณะอย่างไร เจตีย์ใดมีลักษณะ

ดังกล่าวบ้าง (ตอบอย่างน้อย ๓ แห่ง)

ตอบ. เติบโตแบบตั้งทาง ลักษณะ สมบูรณ์เหมือนหนึ่งตัว มี
ลักษณะนั้นอยู่ด้านข้างเหนือองค์ข้างในต้นนอก มีปลัดกิ่งก้อย
หนึ่งสี่เหลี่ยม และต่อยอดด้วยสองอัน แปรปลัดยอดตามลำดับ
เช่น เกล็ดขึ้นสอง เกล็ดสี่ห้ากลับ
เกล็ดขึ้นสาม วีสรรตักก็

๙. เจริญทรงยอดดอกบัวตูม มีชื่อเรียกอีกชื่ออะไร มีลักษณะอย่างไร เจริญวัดใดมีลักษณะดังกล่าว

ตอบ เจตีย์ทรงไม่ไหวเกินท่า ผัสกับพระฐานบัวสูงฟ้า ข้อนั้นหลวง
ฐานทองเหลืองไป เป็นทรมานพระกับมณีนพางค์แห่งด้วย เรียกว่า
"กัณโณ" ผัสพระที่นั่งทองไป ด้วยพระกรรพ คือปลั่งโชนแดงดี
โอบไม่มัวปลั่งดังอันอันกลวงไม่มัวปลั่งดัง เช่น พระมหาธาตุเจดีย์ทรง
ยอดทองแววม ฤทธาณพระวิจิตรศิลปรัฐไทย

๑๐. เจตีย์ทรงปราสาท มีชื่อเรียกอีกชื่อว่าอะไร มีลักษณะอย่างไร เจตีย์วัดใดมีลักษณะดังกล่าว

ตอบ 1. ภาวสภาพแวดล้อม มีลักษณะ ปรากฏทางกายภาพของสภาพ
อีก 2 องค์ ที่มนุษย์ สังเกต คือ ธรรมชาติอันกว้างใหญ่ไพศาล
อันซ่อนเร้นและอันที่มนุษย์ประจักษ์ได้แต่การดำรงอยู่แห่งความเป็น
สิ่งเหล่านั้น เช่น วัฏจักรชีวิต อุณหภูมิ วัฏจักรชีวิตสัตว์

ชื่อ น.ส. พรหมมา ปัทมา ชั้น ม.๓/ 3 เลขที่ 18

คะแนนที่ได้

10

ผู้ตรวจ

ชื่อ : นามสกุล : เลขที่ : ชั้น :	ใบกิจกรรมที่ ๒ เรื่อง ทักษะศิลปะไทยสมัยสุโขทัย
---	---

ตอบ ประเภท : ประติมากรรม

ลักษณะเด่น : พระพักตร์เป็นรูปไข่ พระรัศมีรูปเปลว
 ห่มจีวรลดพระนาภี ปลายจีวรคล้าย
 เขี้ยวตะขาบ อยู่ในหลุมพระพุทธรูป
 หมวกใหญ่

รู้สึก : รู้สึกประทับใจในความอ่อนช้อย
 และพระจริยวัตรอันงดงามของ
 พระมหาธีรราชเจ้า ซึ่งแสดงให้เห็นถึง
 ความสละสลวย และความประณีต
 ของช่างปั้นไทย เป็นประติมากรรม
 ที่มีความวิจิตรงดงามมาก

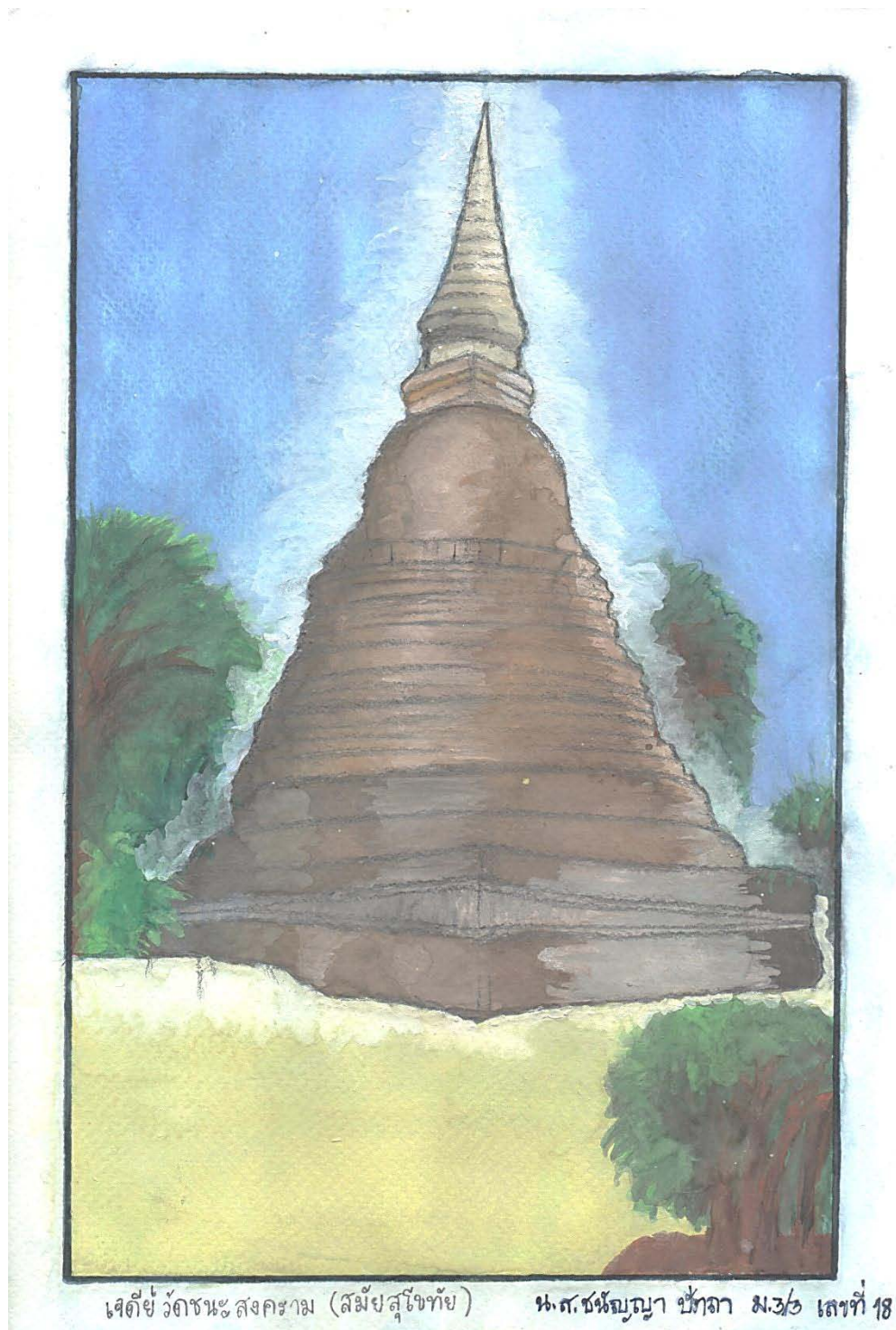
ชื่อ : นาย..... นามสกุล : ชั้น ม.๓ / ๑ เลขที่ : 13

คะแนนที่ได้

ผู้ตรวจ :

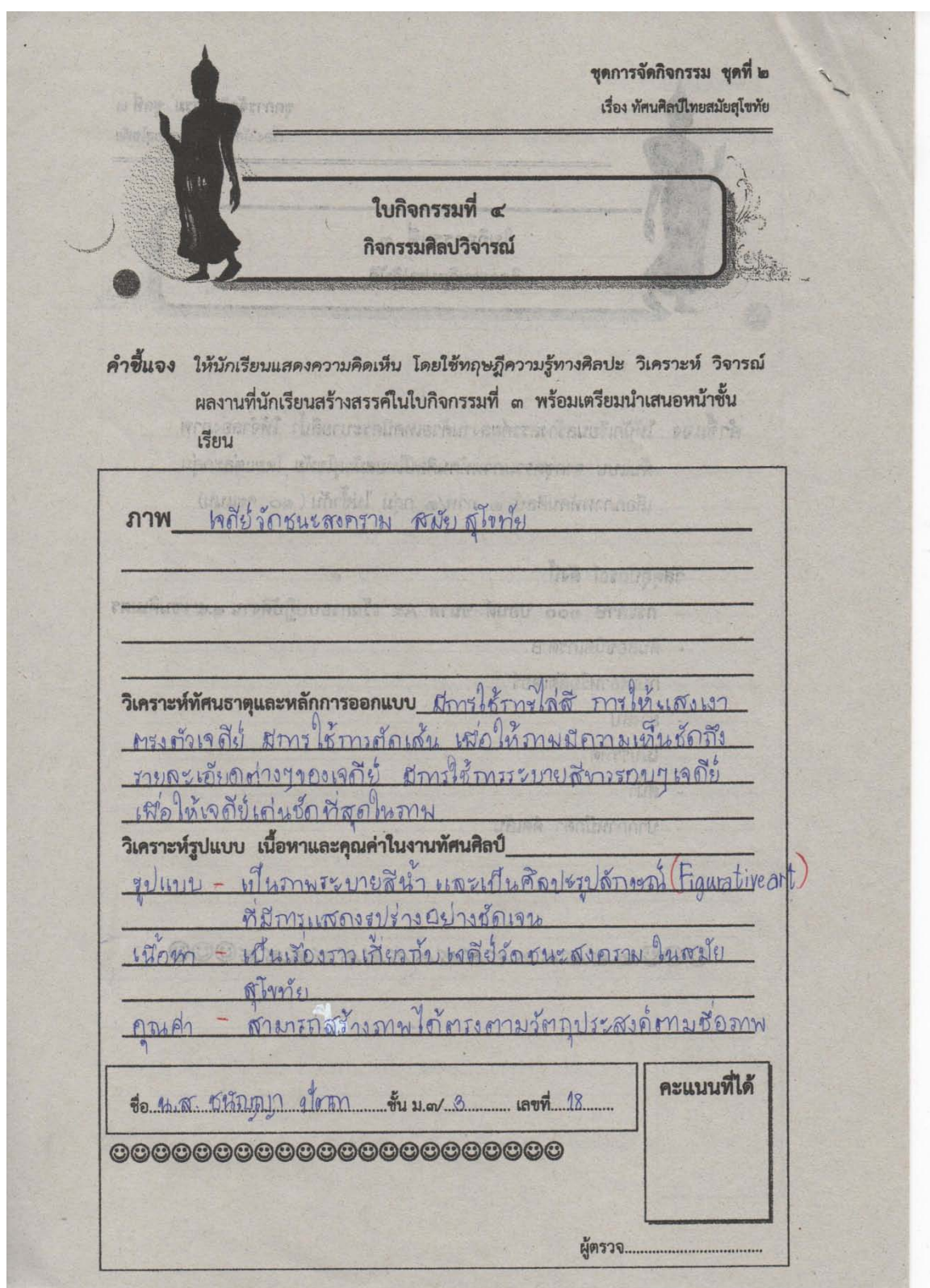
ภาพประกอบ 36 ชุดที่ 2 ทศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย ใบกิจกรรมที่ 2

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 2

ภาพประกอบ 37 ชุดที่ 2 ทักษะศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย ใบกิจกรรมที่ 3

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 2

ภาพประกอบ 38 ชุดที่ 2 ทักษะศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย ใบกิจกรรมที่ 3
ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 2

น.ศ. ธาณิศา ม.3/3
 ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๒ เล่มที่ 24
 เรื่อง ทักษะศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย

ใบกิจกรรมที่ ๑
กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแบ่งหน้าที่ในการศึกษาจากใบความรู้ที่คนไทยสมัยสุโขทัยแล้วตอบคำถามต่อไปนี้

๑. เพราะเหตุใด จิตรกรรมสมัยสุโขทัยจึงพบหลักฐานได้น้อย

ตอบ... เพราะ ภัยจากน้ำท่วมจากแม่น้ำท่าจีนลงมาท่วมพื้นที่สุโขทัย ทำให้หลักฐานจิตรกรรมสมัยสุโขทัยส่วนใหญ่ถูกน้ำท่วมเสียหายไปหมดแล้ว
๒. ภาพเขียนจิตรกรรมสมัยสุโขทัย มีลักษณะอย่างไร

ตอบ... เป็นภาพ พระพุทธรูปยืนปางลีลา มีลักษณะเด่นคือ พระพักตร์เป็นรูปไข่ พระวรกายเรียวเล็ก พระหัตถ์แสดงปางธรรมจักร
๓. พระพุทธรูปสมัยสุโขทัย หมวดตะกวน มีลักษณะอย่างไร ได้รับอิทธิพลจากศิลปะสมัยใด

ตอบ... พระพุทธรูปยืนปางลีลา มีลักษณะเด่นคือ พระพักตร์เป็นรูปไข่ พระวรกายเรียวเล็ก พระหัตถ์แสดงปางธรรมจักร ได้รับอิทธิพลจากศิลปะสมัยสุโขทัย
๔. พระพุทธรูปสมัยสุโขทัย หมวดใหญ่ มีลักษณะอย่างไร

ตอบ... พระพุทธรูปยืนปางลีลา มีลักษณะเด่นคือ พระพักตร์เป็นรูปไข่ พระวรกายเรียวเล็ก พระหัตถ์แสดงปางธรรมจักร
๕. พระพุทธรูปสมัยสุโขทัย หมวดกำแพงเพชร มีลักษณะอย่างไร

ตอบ... พระพุทธรูปยืนปางลีลา มีลักษณะเด่นคือ พระพักตร์เป็นรูปไข่ พระวรกายเรียวเล็ก พระหัตถ์แสดงปางธรรมจักร
๖. พระพุทธรูปสมัยสุโขทัย หมวดพระพุทธรูปชินราช มีลักษณะอย่างไร และบอกพระพุทธรูปในหมวดนี้ที่มีพุทธลักษณะเช่นเดียวกัน

ตอบ... พระพุทธรูปยืนปางลีลา มีลักษณะเด่นคือ พระพักตร์เป็นรูปไข่ พระวรกายเรียวเล็ก พระหัตถ์แสดงปางธรรมจักร

ภาพประกอบ 39 ชุดที่ 2 ทักษะศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย ใบกิจกรรมที่ 1

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 3

ม.ล. ณัฏฐา มหิทธิปา ม.3/3 เลขที่ 24

๒. วิชา วรรณคดีไทย

ชื่อและนามสกุลนักเรียน

ใบกิจกรรมที่ ๑

เรื่อง ทศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย

๗. นักเรียนคิดว่า "พระอจนะ วัดศรีชุม จังหวัดสุโขทัย" เป็นพระพุทธรูปหมวดใดของศิลปะสุโขทัย

ตอบ... หมวดสุโขทัย

๘. เจดีย์ทรงระฆังแบบสุโขทัย ได้รับอิทธิพลจากศิลปะชาติใด มีลักษณะอย่างไร เจดีย์ใดมีลักษณะดังกล่าวบ้าง (ตอบอย่างน้อย ๓ แห่ง)

ตอบ... เจดีย์แบบลังกา ลักษณะ: มีฐานรองรับที่ค่อนข้างกว้าง มีฐานลดระดับอยู่ด้านล่าง เจดีย์องค์นี้มีส่วนฐานที่กว้างมาก มีบันไดขึ้นทางด้านหน้า เจดีย์องค์นี้ได้รับอิทธิพลมาจากศิลปะเขมร เจดีย์องค์นี้ได้รับอิทธิพลมาจากศิลปะเขมร เจดีย์องค์นี้ได้รับอิทธิพลมาจากศิลปะเขมร

๙. เจดีย์ทรงยอดดอกบัวตูม มีชื่อเรียกอีกชื่ออะไร มีลักษณะอย่างไร เจดีย์ใดมีลักษณะดังกล่าว

ตอบ... เรียกว่า เจดีย์ทรงดอกบัวตูม ลักษณะ: ฐานกว้างมาก มีบันไดขึ้นทางด้านหน้า เจดีย์องค์นี้ได้รับอิทธิพลมาจากศิลปะเขมร เจดีย์องค์นี้ได้รับอิทธิพลมาจากศิลปะเขมร เจดีย์องค์นี้ได้รับอิทธิพลมาจากศิลปะเขมร

๑๐. เจดีย์ทรงปราสาท มีชื่อเรียกอีกชื่ออะไร มีลักษณะอย่างไร เจดีย์ใดมีลักษณะดังกล่าว

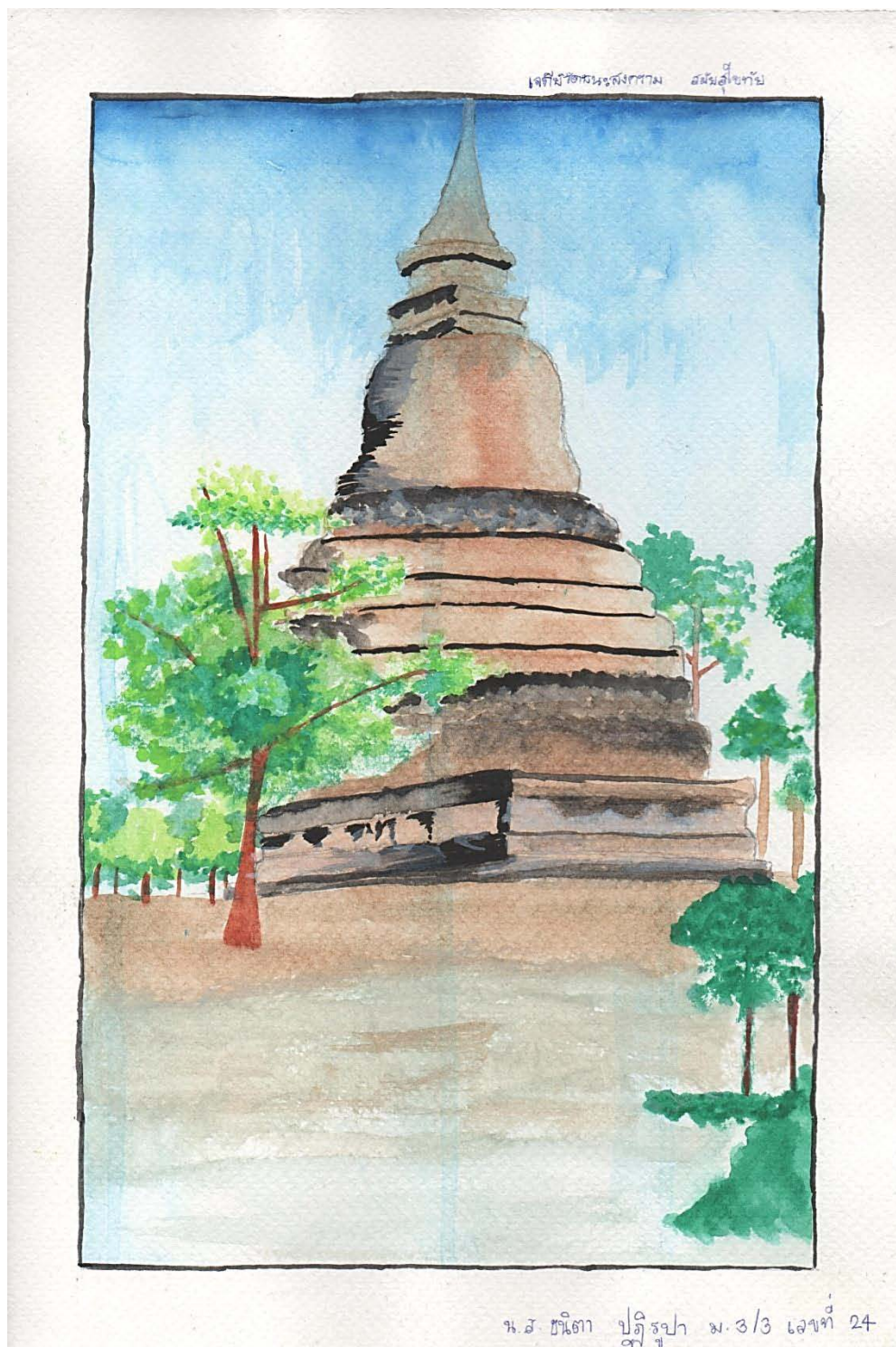
ตอบ... เรียกว่า ปราสาทหิน ลักษณะ: ฐานกว้างมาก มีบันไดขึ้นทางด้านหน้า เจดีย์องค์นี้ได้รับอิทธิพลมาจากศิลปะเขมร เจดีย์องค์นี้ได้รับอิทธิพลมาจากศิลปะเขมร เจดีย์องค์นี้ได้รับอิทธิพลมาจากศิลปะเขมร

ชื่อ ณัฏฐา มหิทธิปา ชั้น ม.๓/๓ เลขที่ ๒๔

คะแนนที่ได้

10

ผู้ตรวจ

ภาพประกอบ 41 ชุดที่ 2 ทักษะศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย ไปกิจกรรมที่ 3

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 3

พ.ฉ. ๐๖๓๓ ปฐกฐา ม. ๓/๓ เลขที่ ๒๔

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๒
เรื่อง ทศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย

ใบกิจกรรมที่ ๔
กิจกรรมศิลปวิจารณ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น โดยใช้ทฤษฎีความรู้ทางศิลปะ วิเคราะห์ วิจารณ์
ผลงานที่นักเรียนสร้างสรรค์ในใบกิจกรรมที่ ๓ พร้อมเตรียมนำเสนอหน้าชั้น
เรียน

ภาพ เศียรพระสุทนต์

วิเคราะห์ทัศนธาตุและหลักการออกแบบ ใช้ทฤษฎีการไล่สี ทัศนในแสงเงาตรงส่วนเศียร มีท
รัศมีการจัดเส้นเพื่อให้เห็นภาพชัดเจนขึ้นใช้วิธีขยายดูเส้นต่าง ๆ จากเศียร ใช้การวิพากษ์วิจารณ์สั
ยต่าง ๆ เพื่อให้เห็นจุดเด่นชัดที่สุด.

วิเคราะห์รูปแบบ เนื้อหาและคุณค่าในงานทัศนศิลป์

รูปแบบ: เป็นภาพพระนารายณ์ แต่เป็นศิลปะเรขาคณิต (Figurative art) ที่
มีพระเศียรอยู่อย่างชัดเจน

เนื้อหา: เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับเศียร จัดแสดงกรรม ในสมัยสุโขทัย

คุณค่า: สามารถสร้างภาพได้ตรงตามวัตถุประสงค์ ทนต่อเวลา

ชื่อ อนิศา ปฐกฐา ชั้น ม.๓/๓ เลขที่ ๒๔

คะแนนที่ได้

ผู้ตรวจ.....

ภาพประกอบ 42 ชุดที่ 2 ทศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย ใบกิจกรรมที่ 4

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 3

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๒

เรื่อง ทศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย

ใบกิจกรรมที่ ๑

กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแบ่งหน้าที่ในการศึกษาจากใบความรู้ที่ศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัยแล้วตอบคำถามต่อไปนี้

- เพราะเหตุใด จิตรกรรมสมัยสุโขทัยจึงพบหลักฐานได้น้อย
 ตอบ... เพราะวัสดุที่ใช้เขียนภาพไม่คงทนยิ่งความชื้น น้ำฝนสาด หรือ ไหลชะผ่านเข้ามาตามแนวกำแพงหรือศิลาแลง ยิ่งเกิดสภาพที่สั่นสะเทือนซ้ำๆ ทลายลง ภาพเขียนจึง เลือนหายไปมากที่สุด
- ภาพเขียนจิตรกรรมสมัยสุโขทัย มีลักษณะอย่างไร
 ตอบ... ลักษณะของภาพแนวอุดมคติ เห็น การละเล่นรื่นเริงบันเทิงคดี เห็น ขอมดม และ รามทั้งตัดเส้นรายละเอียดภายในภาพด้วย
- พระพุทธรูปสมัยสุโขทัย หมวดตะกวน มีลักษณะอย่างไร ได้รับอิทธิพลจากศิลปะสมัยใด
 ตอบ... ทำุดเหลือเห็นพระวรกายท่อนบน พระพักตร์กลม ทรงจีวรเฉียงมี ขี้ผึ้งสลักอย่างงดงาม มีเส้นขลิบขลิบเส้นโค้งตามพระเศียรมี หายพระศรีศากยมุณี คอกลมใหญ่ ได้รับอิทธิพลจากศิลปะอินเดีย (เห็นเส้นขลิบ)
- พระพุทธรูปสมัยสุโขทัย หมวดใหญ่ มีลักษณะอย่างไร
 ตอบ... ด้านหน้ามี (หัวด้าน) พระพักตร์เห็นฐานหน้าพระเศียร พระพักตร์รูปไข่ พระขนงโก่ง พระเพทนีเรียว ปลายปากคี่ พระหัตถ์โค้งงอ พระโอษฐ์มีเล็กน้อย พระทับะสน์ไม่สูงหลังเล็กน้อย
- พระพุทธรูปสมัยสุโขทัย หมวดกำแพงเพชร มีลักษณะอย่างไร
 ตอบ... พระพักตร์เป็นรูปไข่และยาว พระทนต์กว้าง พระหนุเหลี่ยม หมวดพระเกศาเล็ก พระเศียรเป็นแนวสูงอย่างมาก ลักษณะพระพักตร์มีเส้นระหว่างขอบบนและขอบพระเศียรเป็นแนวใหญ่
- พระพุทธรูปสมัยสุโขทัย หมวดพระพุทธรูปราช มีลักษณะอย่างไร และบอกพระพุทธรูปในหมวดนี้ที่มีพุทธลักษณะเหมือนกัน
 ตอบ... ลักษณะทั่วไปเหมือนหมวดใหญ่ แต่มีส่วนที่แตกต่างคือ พระพักตร์และพระวรกายค่อนข้างเล็กและสำคัญ คือ มีหัวพระพักตร์ทั้งสี่เหลี่ยมเหมือนกัน พระพุทธรูปที่มีพุทธลักษณะเหมือนกัน คือ พระศรีศากยมุณี มีฐานประดิษฐานในวิหาร ก่อด้วยศิลาแลง กุ่มเทพมหานคร และ พระพุทธชินสีห์ ฐานทั้ง พระศาสดาที่ประดิษฐานในวัดพระมหาธาตุวิหาร กุ่มเทพมหานคร

ภาพประกอบ 43 ชุดที่ 2 ทศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย ใบกิจกรรมที่ 1

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 4

ใบกิจกรรมที่ ๑

เรื่อง ทักษะศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย

๗. นักเรียนคิดว่า “พระอจนะ วัดศรีชุม จังหวัดสุโขทัย” เป็นพระพุทธรูปหมวดใดของศิลปะสุโขทัย

ตอบ หมวดใหญ่

๘. เจดีย์ทรงระฆังแบบสุโขทัย ได้รับอิทธิพลจากศิลปะชาติใด มีลักษณะอย่างไร เจดีย์ใดมีลักษณะดังกล่าวบ้าง (ตอบอย่างน้อย ๓ แห่ง)

ตอบ ได้รับอิทธิพลจากลังกา มีลักษณะรูปร่างเพลาตรง มีส่วนฐานรองรับฐานล่าง
 เหนือองค์ระฆังเป็นชั้นยอด มีบันไดก่ออยู่ หนึ่งสี่เหลี่ยมและยอดคด ตัวแปลน ๖ ด้านและเปลี่ยน
 ทางลงบันได มีแผนผังเหมือนกันเจดีย์ในดินแดนใกล้เคียงกันในลังกา เช่น เจดีย์ช้างล้อม
 เมืองศรีสัตนาคนหุต เจดีย์ช้างล้อม วัดสุทัศน์ดี เจดีย์ทรงระฆังดอกบัวตูม

๙. เจดีย์ทรงยอดดอกบัวตูม มีชื่อเรียกอีกชื่ออะไร มีลักษณะอย่างไร เจดีย์วัดใดมีลักษณะดังกล่าว

ตอบ เจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ ลักษณะของระฆังมีฐานบัวลูกฟัก ช่อหัก
 ล้อมฐานบัวลูกฟัก ช่อหักล้อมฐานระฆังเป็นทรงแท่ง ผสมของทรงทแยงด้วย
 ลักษณะที่เรียกว่า กลีบขมุนี และทรงดอกบัวตูมและปลี เจดีย์ช้างล้อมวัดช้างล้อม
 จังหวัดลพบุรี

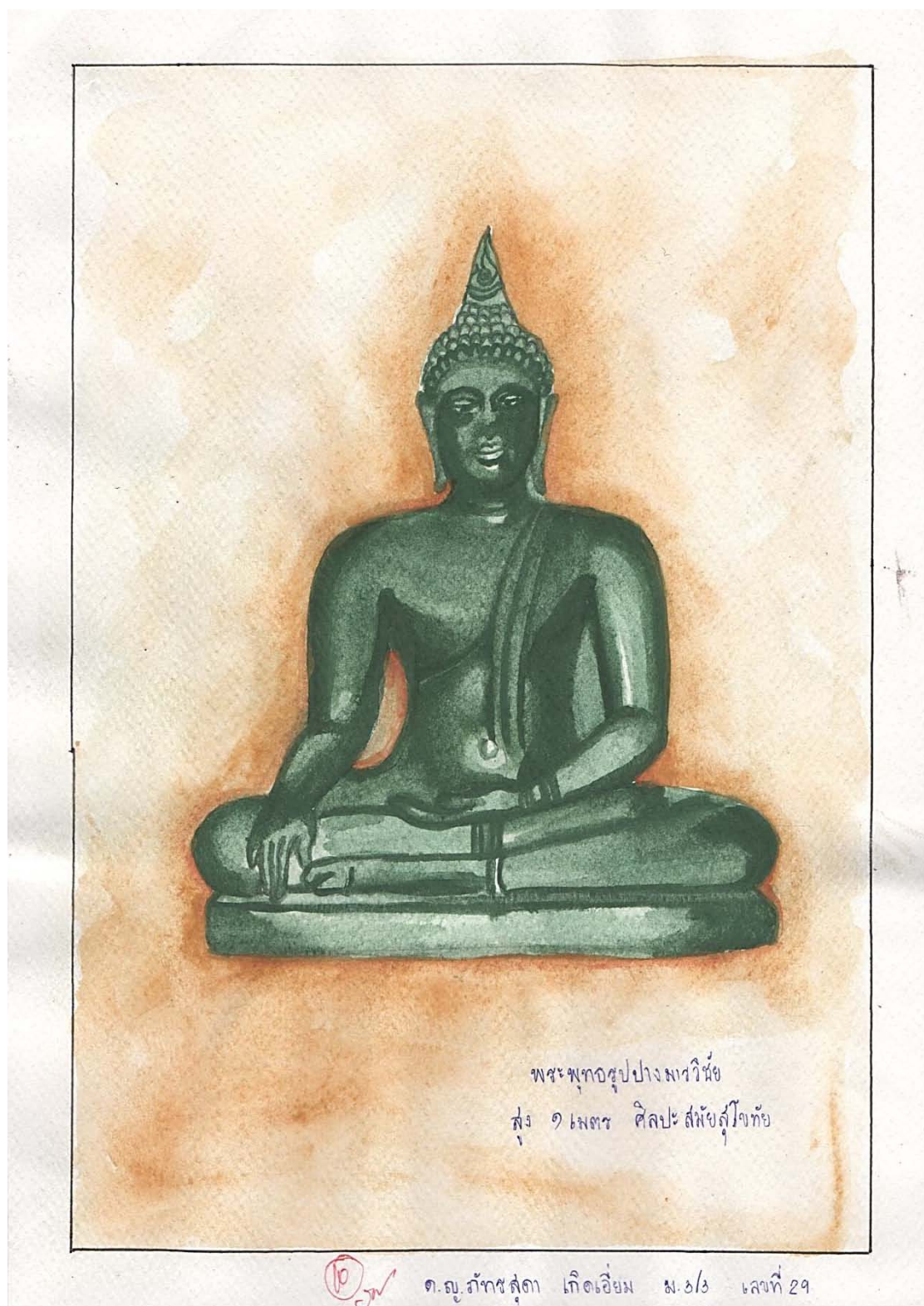
๑๐. เจดีย์ทรงปราสาท มีชื่อเรียกอีกชื่ออะไร มีลักษณะอย่างไร เจดีย์วัดใดมีลักษณะดังกล่าว

ตอบ ปราสาทพนมรุ้งสุโขทัย ลักษณะ ปราสาทองค์กลางสูงกว่าปราสาทอีกสององค์
 ขึ้นบนฐาน ส่วนบน คือ ช่อหักซ้อน ประดับด้วยใบระฆังกลีบดอกบัวโดยไม่ทำเสา
 รองรับพุ่มเหล่านี้ ยอดสูงป็นปรางค์ ตามกลีบขมุนีเกือบเชื่อมกับยอดลง
 พรรณพฤกษาที่มีต้นแบบอยู่ในลือปะจีน วัดศรีชุม สุโขทัยประวัติศาสร์
 สุโขทัย

ชื่อ อ.ณัฏฐา เกื้อเกษม ชั้น ม.๓/ ๓ เลขที่ ๒๙

คะแนนที่ได้

ผู้ตรวจ.....

ภาพประกอบ 45 ชุดที่ 2 ทศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย ใบกิจกรรมที่ 3

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 4

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๒
เรื่อง ทักษะศิลปะไทยสมัยสุโขทัย

ใบกิจกรรมที่ ๔
กิจกรรมศิลปวิจารณ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น โดยใช้ทฤษฎีความรู้ทางศิลปะ วิเคราะห์ วิจารณ์
ผลงานที่นักเรียนสร้างสรรค์ในใบกิจกรรมที่ ๓ พร้อมเตรียมนำเสนอหน้าชั้น
เรียน

ภาพ พระพุทธอุปปางมารวิชัย สังกัทธิ สูง 1 เมตร วัสดุ: ส้มขี้ลิงสุก
พุทธศตวรรษที่ 19

วิเคราะห์ทัศนธาตุและหลักการออกแบบ ผลงานชิ้นนี้ มีการออกแบบด้วยลักษณะ
อันสง่าผ่าเผยงดงาม เป็นศิลปะแบบสุโขทัย จิตรกรรมฝาผนัง มีรูป
ลักษณะของภาพวาดเด่น มีภาพในช่องว่างภาพ โดยทรงวงรีแบบได้ระดับรอบ
สีอ่อน-แก่

วิเคราะห์รูปแบบ เนื้อหาและคุณค่าในงานทัศนศิลป์ เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย
อุปปางมารวิชัย อยู่กึ่งกลางภาพเขียนจุดเด่น เป็นพระพุทธรูปนั่งขัดสมาธิ
ที่สลับกับพระอิริยาบถยืน ข้างหน้าหน้า ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม

ชื่อ..... น.ศ. วิชา..... ปีที่..... ชั้น ม.๓/..... เลขที่..... ๒๕

คะแนนที่ได้

ผู้ตรวจ.....

ภาพประกอบ 46 ชุดที่ 2 ทศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย ใบกิจกรรมที่ 4

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 4

ตาราง 23 คะแนนประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน
(DBAE) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง ทัศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ ชุดที่ 3
ทัศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา

ที่	กิจกรรม ประวัติศาสตร์ศิลป์ (12)	กิจกรรมสะท้อน สุนทรียศาสตร์ (10)	กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ (10)	กิจกรรม ศิลปะวิจารณ์ (10)
1	12	9	9	8
2	12	8	8	8
3	12	8	8	8
4	12	8	9	8
5	12	7	9	7
6	12	6	7	7
7	12	8	0	9
8	12	8	7	6
9	12	9	9	8
10	12	7	7	8
11	12	8	8	7
12	12	7	8	6
13	12	8	7	9
14	12	8	8	8
15	12	9	7	9
16	12	9	9	9
17	12	9	9	9
18	12	9	10	9
19	0	0	0	0
20	12	8	8	8
21	12	7	9	10
22	0	0	7	0

ตาราง 23 (ต่อ)

ที่	กิจกรรม ประวัติศาสตร์ศิลป์ (12)	กิจกรรมสะท้อน สุนทรียศาสตร์ (10)	กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ (10)	กิจกรรม ศิลปะวิจารณ์ (10)
23	12	9	8	8
24	12	10	9	9
25	12	8	8	8
26	0	0	0	0
27	12	8	7	9
28	12	9	9	9
29	12	9	9	10
30	12	0	7	0
31	0	10	9	10
32	12	10	9	9
33	0	0	7	0
34	12	9	8	8
35	12	9	8	6
36	0	0	7	0
37	12	8	8	7
38	12	9	7	8
39	12	10	8	9
40	12	0	8	8
41	12	9	8	9
42	0	0	9	0
43	12	8	0	10
44	12	9	9	9
45	12	10	0	9
$\bar{X}$	10.13	6.98	7.22	7.02
S.D.	4.40	3.39	2.70	3.20

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๓

เรื่อง ทักษะศิลป์ไทยสมัยอยุธยา

ใบกิจกรรมที่ ๑

กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแบ่งหน้าที่ในการศึกษาจากใบความรู้ทัศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยาแล้วตอบคำถามต่อไปนี้

๑. ผลงานศิลปกรรมสมัยอยุธยาส่วนใหญ่ถูกสร้างขึ้นเพื่อแสดงความศรัทธาต่อ... ศาสนาพุทธและศาสนาพราหมณ์
๒. ภาพเขียนฝาผนังระยะแรกของสมัยกรุงศรีอยุธยา มีลักษณะ... แสดงให้เห็นถึงภาพนิเวศวิทยา
สมัยสุโขทัยคือ ภาพนาง ไชยเมสสิกัน พงศมณฑล
 พบหลักฐานที่... เมืองกำแพงเพชร
ถูกสร้างรัชกาล... สมเด็จพระรามาธิบดีวราทิพย์ (เจ้าสามพระยา)
๓. จิตรกรรมสมัยอยุธยาตอนกลาง พบได้จากภาพเขียนใน... สมุดข่อยที่มีผนังปูน
 ส่วนมากเป็นเรื่องราวพุทธประวัติเรื่อง... โกกนที จับมัทรี
๔. จิตรกรรมสมัยอยุธยาตอนปลายมีหลักฐานปรากฏที่... ๑.) จิตรกรรมฝาผนังในโบสถ์วัดเก้ายาววัดใหม่ประจวบ
๒.) จิตรกรรมฝาผนังวัดบ้านหมี่พระนครศรีอยุธยา
๓.) วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์
๕. ภาพจิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถ วัดใหญ่สุวรรณาราม จังหวัดเพชรบุรี มีลักษณะ...
ตามภาพเขียนด้านหน้าวัด วัดใหญ่สุวรรณาราม วัดใหญ่สุวรรณาราม
๖. พระพุทธรูปองค์ใหญ่ ณ วัดพนัญเชิง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นพุทธลักษณะของศิลปะช่วง
 สมัย... ก่อนหน้ากรุงศรีอยุธยา มีพุทธลักษณะ คือ... ศิลปะแบบสุโขทัย
ขลุ่ยหักท้าว รศมีเป็นแม่
๗. พระพุทธรูปสมัยอยุธยาตอนปลาย นิยมสร้างลักษณะใด... แบบทรงเตี้ย
 ปางประธานอภัยทั้งสองพระหัตถ์ เรียกว่า... ปางบำเพ็ญ
 ปางประธานอภัยด้วยพระหัตถ์ขวา เรียกว่า... ปางบำเพ็ญ
 ปางประธานอภัยด้วยพระหัตถ์ซ้าย เรียกว่า... ปางบำเพ็ญพระกนิษฐา

ภาพประกอบ 47 ชุดที่ 3 ทัศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา ใบกิจกรรมที่ 1

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 1

๓ ปี พุทธศักราช ๒๕๖๑
วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร

ใบกิจกรรมที่ ๑
เรื่อง ทศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา

๘. “ปราสาท” กรุงศรีอยุธยาได้รับอิทธิพลจากศิลปะสมัย
ลักษณะดังกล่าว ปรากฏที่ ๑.)
๒.)
๓.)
๔.)

๙. สถาปัตยกรรมทางพระพุทธศาสนาได้รับอิทธิพลของศิลปะแบบสุโขทัยได้แพร่ลงมายังกรุงศรีอยุธยา
มากขึ้น ในสมัย
ซึ่งเป็นเจดีย์ทรง
ซึ่งเจดีย์ทรงดังกล่าว ปรากฏที่ ๑.)
๒.)
๑๐. ในสมัย
ทรงสร้างพระปรางค์วัด
ปราสาทและสถาปัตยกรรมขอมมาสร้างในกรุงศรีอยุธยาเป็นการเฉลิมพระเกียรติ
๑๑. สถาปัตยกรรมในสมัยอยุธยาตอนปลาย นิยมทำเป็นเจดีย์ทรง
ปรากฏที่
๑๒. รูปแบบเจดีย์ทรง เป็นลักษณะแบบเฉพาะในสมัยอยุธยา ที่ต่างใน
สมัยนี้คิดค้นขึ้นใหม่

ชื่อ ชั้น ม.๓/..... เลขที่

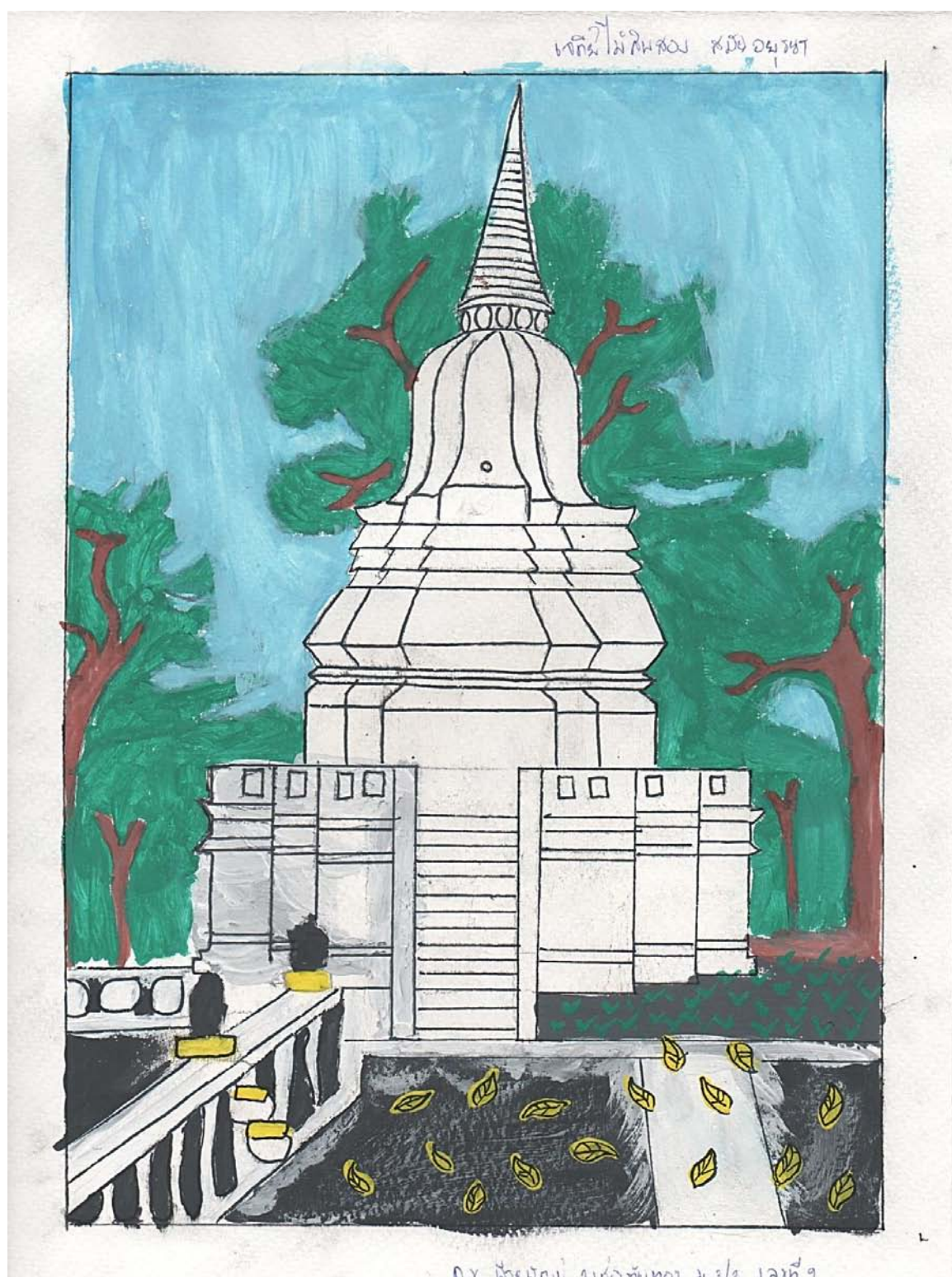
คะแนนที่ได้

ผู้ตรวจ.....

[illegible]

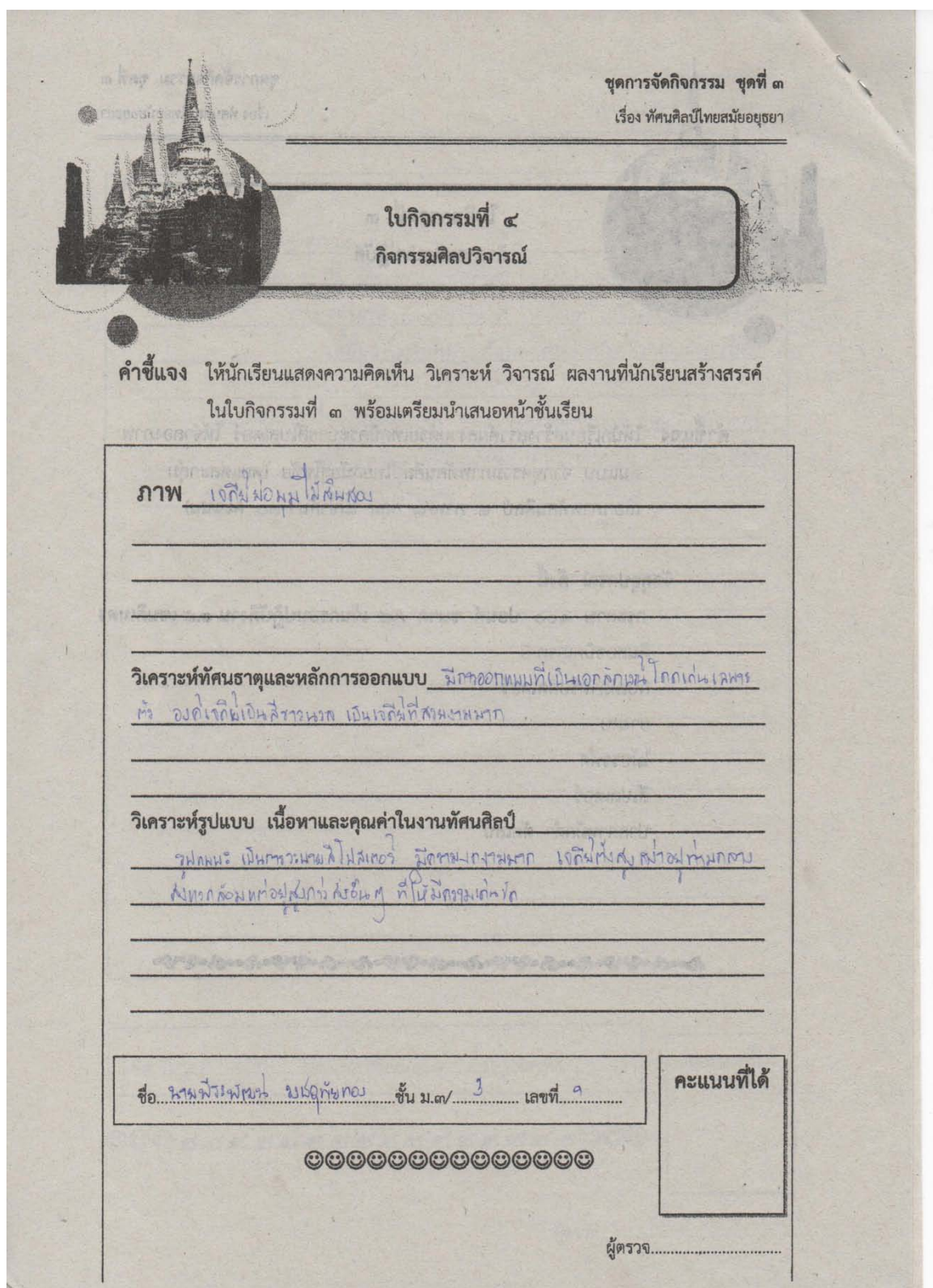
ภาพประกอบ 48 ชุดที่ 3 ทศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา ใบกิจกรรมที่ 2

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 1

ภาพประกอบ 49 ชุดที่ 3 ทศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา ใบกิจกรรมที่ 3

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 1

ภาพประกอบ 50 ชุดที่ 3 ทศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา ใบกิจกรรมที่ 4

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 1

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๓
เรื่อง ทักษะศิลป์ไทยสมัยอยุธยา

ใบกิจกรรมที่ ๑
กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแบ่งหน้าที่ในการศึกษาจากใบความรู้ทัศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยาแล้วตอบคำถามต่อไปนี้

๑. ผลงานศิลปกรรมสมัยอยุธยาส่วนใหญ่ถูกสร้างขึ้นเพื่อแสดงความศรัทธาต่อ ศาสนาอิสลาม
และแสดงความจงรักภักดีต่อสถาบันกษัตริย์
๒. ภาพเขียนฝาผนังระยะแรกของสมัยกรุงศรีอยุธยา มีลักษณะ แสดงให้เห็นอิทธิพลลพบุรี
กล่าวคือ ภาพนาง ใช้เพียงสีดำ ขาว และแดง
พบหลักฐานที่ ผนังพระอุโบสถวัดราชบูรณะ
ถูกสร้างรัชกาล สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๒ (เจ้าสามพระยา)
๓. จิตรกรรมสมัยอยุธยาตอนกลาง พบได้จากภาพเขียนใน สมุดไทย ที่ยังคงเหลืออยู่
ส่วนมากเป็นเรื่องราวพุทธประวัติเรื่อง เป็นองค์โตรูปเดียว ซึ่งมีภาพพุทธประวัติ
ประกอบด้วย
๔. จิตรกรรมสมัยอยุธยาตอนปลายมีหลักฐานปรากฏที่ ๑.) จิตรกรรมฝาผนังในโบสถ์หลังเก่าของวัด
๒.) จิตรกรรมฝาผนังของศาลาหน้าพระพุทธรูปในศาลาจารย์
๓.) วัดพุทธไสยาสน์ ใหม่
ประชุมพล
๕. ภาพจิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถ วัดใหญ่สุวรรณาราม จังหวัดเพชรบุรี มีลักษณะ คนภาพสูง
ทรงคันธาร์ให้สี งานก็ดูเส้นขอบนอก และรายละเอียดภายใน
๖. พระพุทธรูปองค์ใหญ่ ณ วัดพนัญเชิง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นพุทธลักษณะของศิลปะช่วง
สมัย ก่อกองกรุงศรีอยุธยา มีพุทธลักษณะ คือ ศิลปะแบบอู่ทอง รุ่นที่ ๒
คือ พระพักตร์เหลี่ยม หน้าผากกว้าง ไรศันเป็นเปลว
๗. พระพุทธรูปสมัยอยุธยาตอนปลาย นิยมสร้างลักษณะใด แบบทรงเครื่องใหญ่และห้อย
ปางประทานอภัยทั้งสองพระหัตถ์ เรียกว่า ปางห้ามสมุทร
ปางประทานอภัยด้วยพระหัตถ์ขวา เรียกว่า ปางห้ามญาติ
ปางประทานอภัยด้วยพระหัตถ์ซ้าย เรียกว่า ปางห้ามพระแก่นจันทน์

ภาพประกอบ 51 ชุดที่ 3 ทัศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา ใบกิจกรรมที่ 1

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 2

๑. วิชา ประวัติศาสตร์

วิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง

ใบกิจกรรมที่ ๑

เรื่อง ทักษะศิลปะสมัยอยุธยา

๘. "ปราสาท" กรุงศรีอยุธยาได้รับอิทธิพลจากศิลปะสมัย.....แบบทวารวดีหรือสุโขทัย.....
ลักษณะดังกล่าว ปรากฏที่ ๑.) วัดมหาธาตุ
๒.) วัดพระราม
๓.) วัดมหาธาตุ
๔.) วัดราชบูรณะ
๙. สถาปัตยกรรมทางพระพุทธศาสนาได้รับอิทธิพลของศิลปะแบบสุโขทัยได้แพร่มาถึงกรุงศรีอยุธยา
มากขึ้น ในสมัย.....สมเด็จพระนเรศวรมหาราช.....
ซึ่งเป็นเจดีย์ทรง.....ลังกา.....
ซึ่งเจดีย์ทรงดังกล่าว ปรากฏที่ ๑.) พระเจดีย์ใหญ่ องค์ในวัดพระศรีสรรเพชญ์
๒.) พระเจดีย์วัดใหญ่ วัดใหญ่ชัยมงคล
๑๐. ในสมัย.....สมเด็จพระเจ้าปราสาททอง.....
ทรงสร้างพระปรางค์วัด.....วัดราชบูรณะ.....ถ่ายแบบอย่าง
ปราสาทและสถาปัตยกรรมขอมมาสร้างในกรุงศรีอยุธยาเป็นการเฉลิมพระเกียรติ
๑๑. สถาปัตยกรรมในสมัยอยุธยาตอนปลาย นิยมทำเป็นเจดีย์ทรง.....ไม้สิบสอง.....
ปรากฏที่.....พระเจดีย์ในวัดมหาธาตุ.....
๑๒. รูปแบบเจดีย์ทรง.....เขมรหรือเจดีย์สี่เหลี่ยม.....เป็นลักษณะแบบเฉพาะในสมัยอยุธยา ที่ช่างใน
สมัยนี้คิดค้นขึ้นใหม่

ชื่อ น.ส. รณภูมิ ปัทม ชัน ม.๓/ ๑ เลขที่ 18

คะแนนที่ได้

ผู้ตรวจ.....

ใบกิจกรรมที่ ๒

เรื่อง ทักษะศิลป์ไทยสมัยอยุธยา

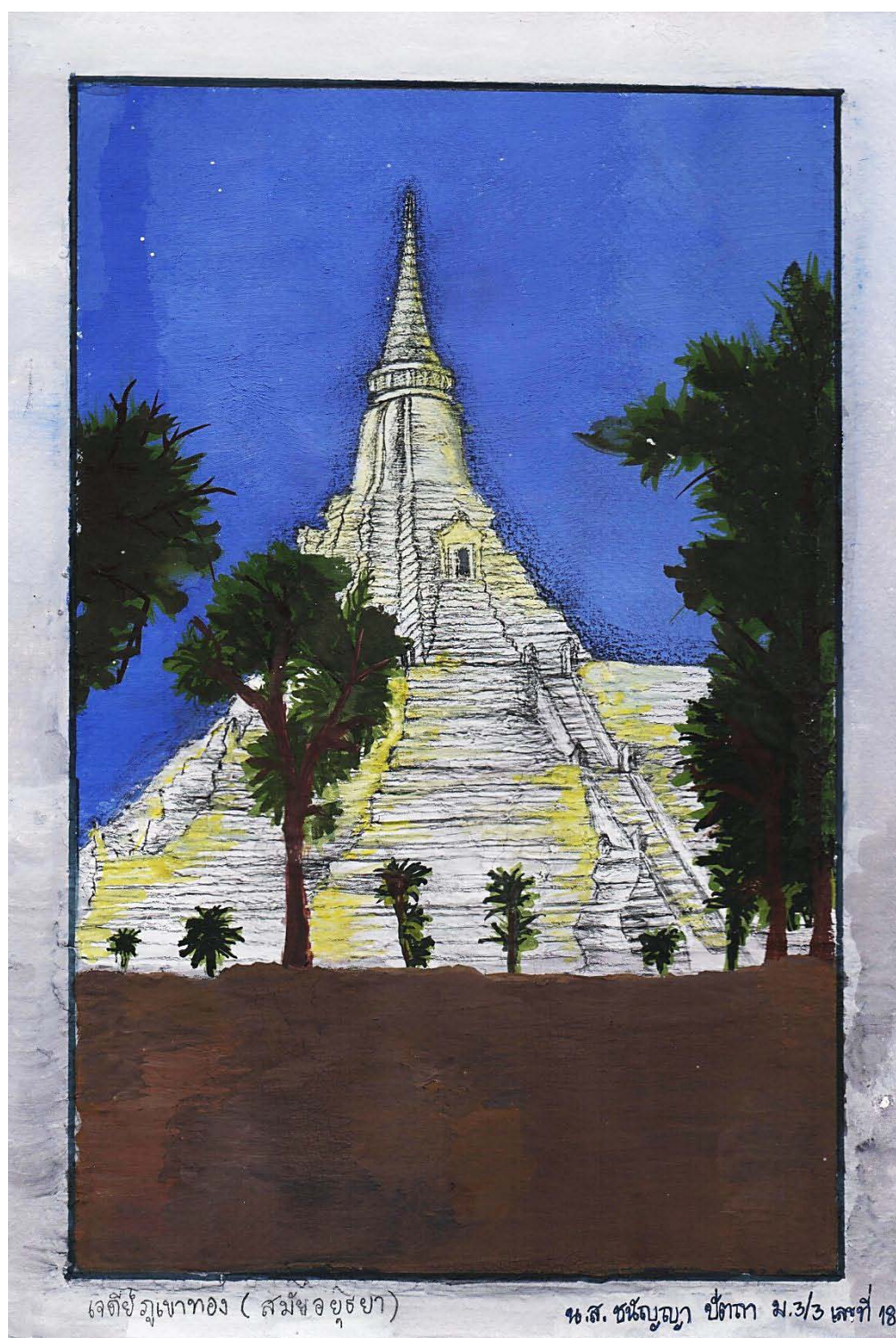
ตอบ	ประเภท : สถาปัตยกรรม
	ลักษณะเด่น : เป็นศาสนิกวัตถุทรงระฆังขนาดใหญ่ แสดงถึงฐานะเฉพาะของศาสนา ออกแบบที่ชุดท่อน้ำ เรียกว่า มัลลิกา เหนือระฆัง คือ โถดั่งกะหล่ำปลีมีทั้งเสาฐาน รองรับทรงกรวย เมื่อดูโดยทั่วไป ประดับยอดเรียกว่า เม็ด น้ำค้าง
	รู้ลึก : ได้เรียนรู้ถึงวิวัฒนาการ ความรู้ ความสามารถของไทย ที่สามารถสร้างสถาปัตยกรรม ศตวรรษหนึ่งได้มีความงาม ประณีต แสดงฝีมือของความ เป็นช่างไทย

ชื่อ น.ส. ชัญญุตา ปัทมา ชั้น ม.๓/๑ เลขที่ 18	คะแนนที่ได้
☺☺☺ ██ ☺☺☺	

ผู้ตรวจ.....

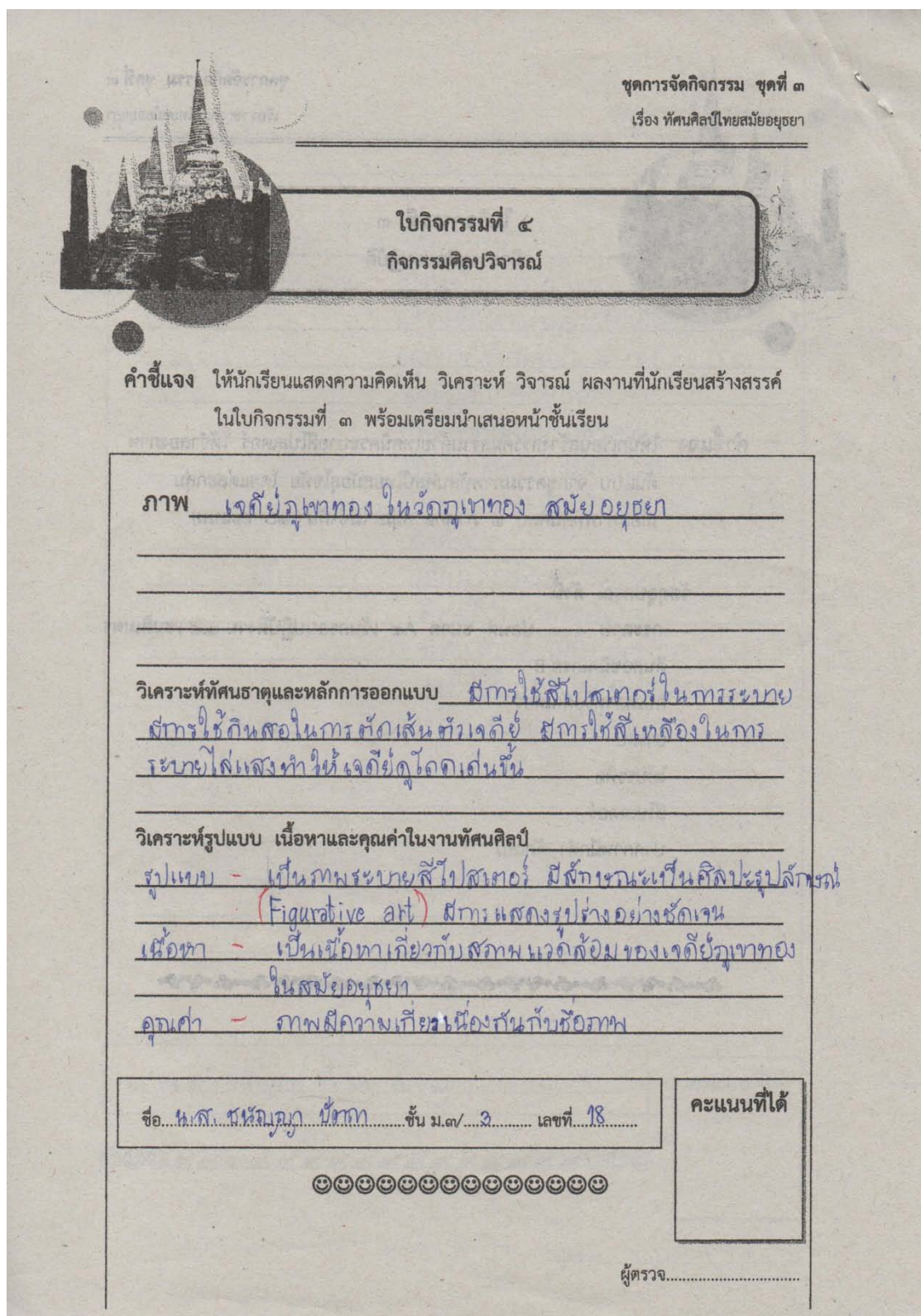
ภาพประกอบ 52 ชุดที่ 3 ทศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา ใบกิจกรรมที่ 2

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 2

ภาพประกอบ 53 ชุดที่ 3 ทักษะศิลป์ไทยสมัยอยุธยา ใบกิจกรรมที่ 3

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 2

ภาพประกอบ 54 ชุดที่ 3 ทศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา ใบกิจกรรมที่ 4

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 2

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๓
เรื่อง ทศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา

ใบกิจกรรมที่ ๑
กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแบ่งหน้าที่ในการศึกษาจากใบความรู้ที่ศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยาแล้วตอบคำถามต่อไปนี้

๑. ผลงานศิลปกรรมสมัยอยุธยาส่วนใหญ่ถูกสร้างขึ้นเพื่อแสดงความศรัทธาต่อ ลัทธิพราหมณ์และลัทธิพุทธศาสนา
และตั้งอยู่ในบริเวณวัดที่ล้อมรอบด้วยกำแพง
๒. ภาพเขียนฝาผนังระยะแรกของสมัยกรุงศรีอยุธยา มีลักษณะ แสดงให้เห็นอิทธิพลพม่า
ศิลปะอินเดียที่มาจากอินเดีย
พบหลักฐานที่ แหล่งภาพเขียนที่วัดพระเชตุพน
ถูกสร้างรัชกาล สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (เจ้าอภัยนเรศ)
๓. จิตรกรรมสมัยอยุธยาตอนกลาง พบได้จากภาพเขียนใน สมุดภาพที่วัดพระเชตุพน
ส่วนมากเป็นเรื่องราวพุทธประวัติเรื่อง พระพุทธเจ้าเสด็จมาโปรดพระพุทธบิดา
๔. จิตรกรรมสมัยอยุธยาตอนปลายมีหลักฐานปรากฏที่ ๑.) จิตรกรรมฝาผนังที่วัดพระเชตุพน
๒.) จิตรกรรมฝาผนังที่วัดพระเชตุพน
๓.) จิตรกรรมฝาผนังที่วัดพระเชตุพน
๕. ภาพจิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถ วัดใหญ่สุวรรณาราม จังหวัดเพชรบุรี มีลักษณะ ศิลปะแบบสุโขทัย
ทางศิลปะใช้สี งามด้วยสีน้ำตาลแดง
๖. พระพุทธรูปองค์ใหญ่ ณ วัดพนัญเชิง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นพุทธลักษณะของศิลปะช่วง สมัยสุโขทัย
มีพุทธลักษณะ คือ ศิลปะแบบสุโขทัย
พระพุทธรูปยืนปางสมาธิ
๗. พระพุทธรูปสมัยอยุธยาตอนปลาย นิยมสร้างลักษณะใด พระพุทธรูปยืนปางสมาธิ
ปางประธานอภัยทั้งสองพระหัตถ์ เรียกว่า ปางสมาธิ
ปางประธานอภัยด้วยพระหัตถ์ขวา เรียกว่า ปางสมาธิ
ปางประธานอภัยด้วยพระหัตถ์ซ้าย เรียกว่า ปางสมาธิ

ภาพประกอบ 55 ชุดที่ 3 ทศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา ใบกิจกรรมที่ 1

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 3

ใบกิจกรรมที่ ๑

เรื่อง ทศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา

๘. “ปราสาท” กรุงศรีอยุธยาได้รับอิทธิพลจากศิลปะสมัย
 ลักษณะดังกล่าว ปราสาทที่ ๑.)
 ๒.)
 ๓.)
 ๔.)

๙. สถาปัตยกรรมทางพระพุทธศาสนาได้รับอิทธิพลของศิลปะแบบสุโขทัยได้แพร่มายังกรุงศรีอยุธยา
 มากขึ้น ในสมัย
 ซึ่งเป็นเจดีย์ทรง
 ซึ่งเจดีย์ทรงดังกล่าว ปราสาทที่ ๑.)
 ๒.)
 ๑๐. ในสมัย
 ทรงสร้างพระปราสาทวัด
 ปราสาทและสถาปัตยกรรมของมาสร้างในกรุงศรีอยุธยาเป็นการเฉลิมพระเกียรติ
 ๑๑. สถาปัตยกรรมในสมัยอยุธยาตอนปลาย นิยมทำเป็นเจดีย์ทรง
 ปราสาทที่
 ๑๒. รูปแบบเจดีย์ทรง เป็นลักษณะแบบเฉพาะในสมัยอยุธยา ที่ช่างใน
 สมัยนี้คิดค้นขึ้นใหม่

ชื่อ น.ส. สักดา ประมวดี ชั้น ม.๓/ 3 เลขที่ 32

คะแนนที่ได้

ผู้ตรวจ.....

โรงเรียนเทศบาลนครขอนแก่น
 ๑๖๖ หมู่ ๑๐ ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

ใบกิจกรรมที่ ๒
 เรื่อง ทักษะศิลปะไทยสมัยอยุธยา

ตอบ ประเภท : ศิลปะไทยสมัยอยุธยา ลักษณะเด่น : หน้าเจดีย์ทรงระฆังขนาดใหญ่ แสดงลักษณะเฉพาะของศิลปะอยุธยาที่โดดเด่นไว้ เรียกว่า "มณฑป" เนื้อหา : ศิลปะไทยสมัยอยุธยา หน้าเจดีย์ทรงระฆังขนาดใหญ่ แสดงลักษณะเฉพาะของศิลปะอยุธยาที่โดดเด่นไว้ เรียกว่า "มณฑป" ความรู้ : ได้เรียนรู้ลักษณะเด่นของศิลปะไทยสมัยอยุธยา หน้าเจดีย์ทรงระฆังขนาดใหญ่ แสดงลักษณะเฉพาะของศิลปะอยุธยาที่โดดเด่นไว้ เรียกว่า "มณฑป"	ผู้ตรวจ
---	----------------

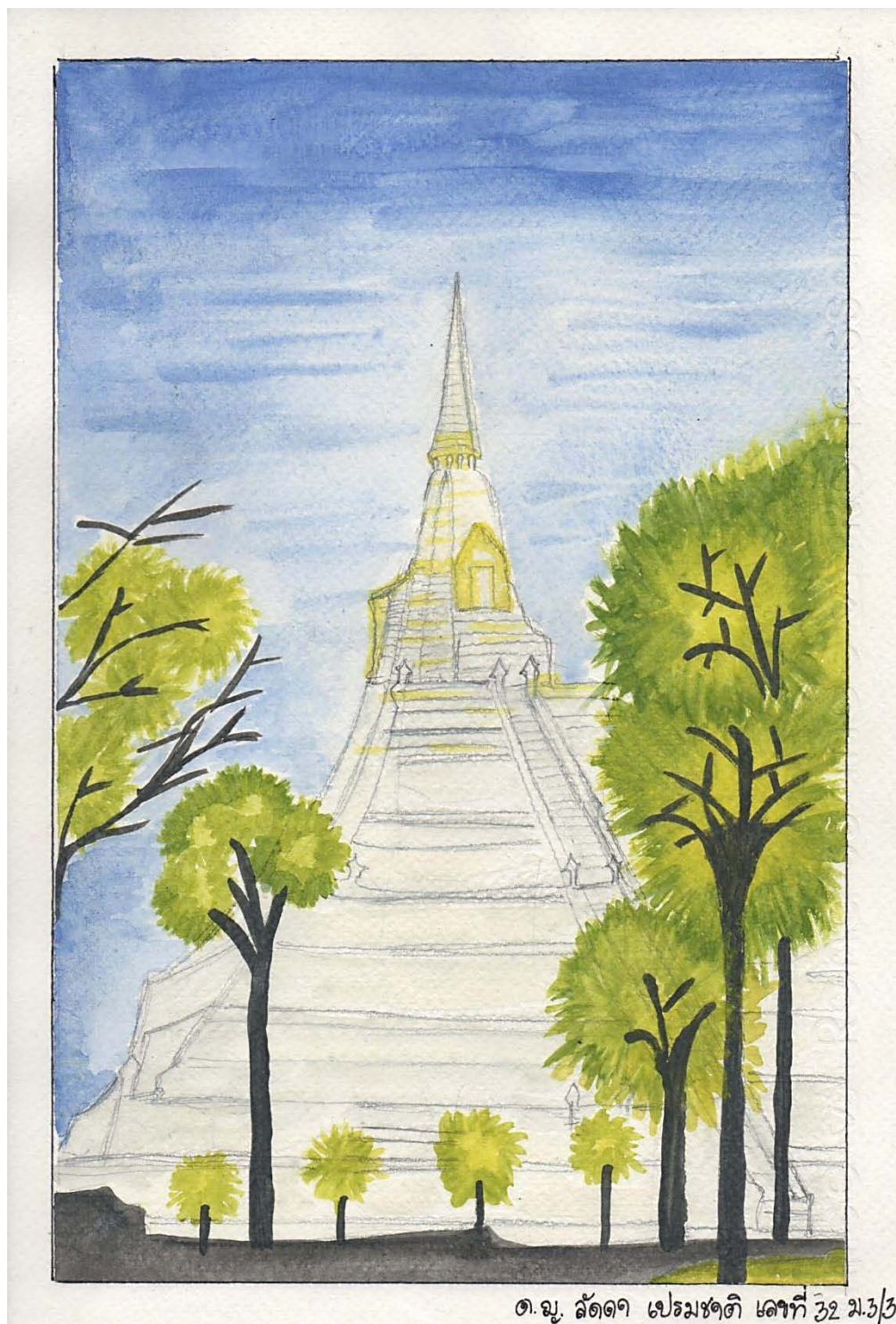
ชื่อ..... น.ส. สักดา เลขที่ ๖.....

คะแนนที่ได้

ผู้ตรวจ.....

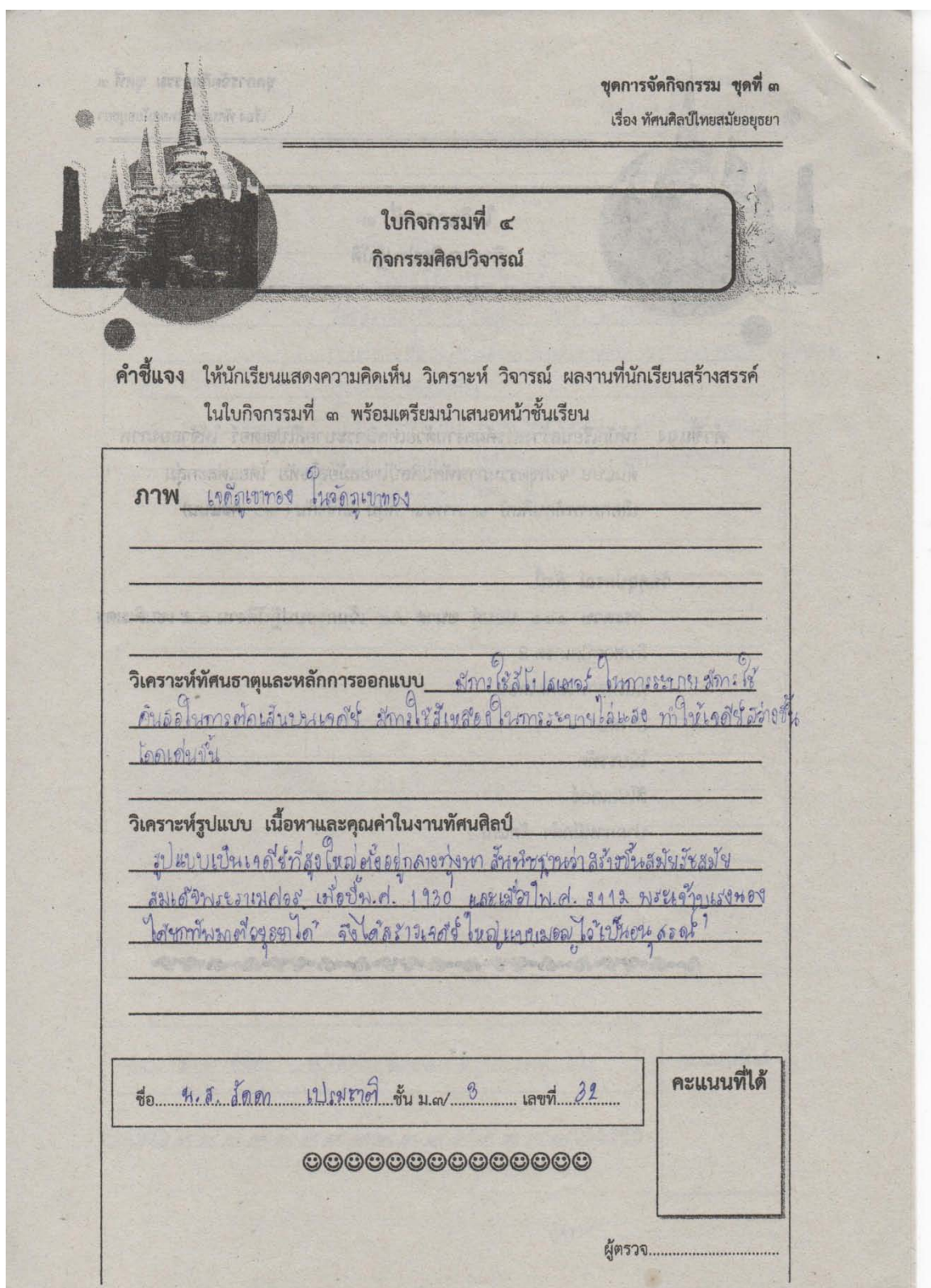
ภาพประกอบ 56 ชุดที่ 3 ทศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา ใบกิจกรรมที่ 2

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 3

ภาพประกอบ 57 ชุดที่ 3 ทศศิลป์ไทยสมัยอยุธยา ใบกิจกรรมที่ 3

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 3

ภาพประกอบ 58 ชุดที่ 3 ทศศิลป์ไทยสมัยอยุธยา ใบกิจกรรมที่ 4
ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 3

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๓
เรื่อง ทักษะศิลป์ไทยสมัยอยุธยา

ใบกิจกรรมที่ ๑
กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแบ่งหน้าที่ในการศึกษาจากใบความรู้ทัศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยาแล้วตอบคำถามต่อไปนี้

๑. ผลงานศิลปกรรมสมัยอยุธยาส่วนใหญ่ถูกสร้างขึ้นเพื่อแสดงความศรัทธาต่อ.....
.....ศาสนาและศาสนาพุทธ.....
๒. ภาพเขียนฝาผนังระยะแรกของสมัยกรุงศรีอยุธยา มีลักษณะ.....
.....แสดงให้เห็นวิถีชีวิตของชนชั้นสูง.....
พบหลักฐานที่.....ผนังกรุพระที่นั่งสุทไธสวรรย์.....
ถูกสร้างรัชกาล.....สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (เจ้าสร้อยดอกแก้ว).....
๓. จิตรกรรมสมัยอยุธยาตอนกลาง พบได้จากภาพเขียนใน.....ผนังใต้ฐานพระพุทธรูปในวัดสุทัศน์.....
ส่วนมากเป็นเรื่องราวพุทธประวัติเรื่อง.....โศกนาฏิก.....ซึ่งมีสถานที่พบประวัติ.....วัดสุทัศน์.....
๔. จิตรกรรมสมัยอยุธยาตอนปลายมีหลักฐานปรากฏที่ ๑.).....จิตรกรรมฝาผนังในอุโบสถ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์.....
๒.).....จิตรกรรมฝาผนังวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์.....
๓.).....วัดพุทธปรางค์.....
๕. ภาพจิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถ วัดใหญ่สุวรรณาราม จังหวัดเพชรบุรี มีลักษณะ.....
.....แสดงเรื่องราวของพระพุทธรูปปางนาคปรก.....
๖. พระพุทธรูปองค์ใหญ่ ณ วัดพนัญเชิง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นพุทธลักษณะของศิลปะช่วงสมัย.....อยุธยาตอนต้น.....มีพุทธลักษณะ คือ.....ศิลปะแบบสุโขทัย.....
.....ปางสมาธิ.....
๗. พระพุทธรูปสมัยอยุธยาตอนปลาย นิยมสร้างลักษณะใด.....แบบพระศรีอริยวงศาคตญาณ.....และ.....แบบพระศรีอริยวงศาคตญาณ.....
ปางประธานอภัยทั้งสองพระหัตถ์ เรียกว่า.....ปางนาคปรก.....
ปางประธานอภัยด้วยพระหัตถ์ขวา เรียกว่า.....ปางนาคปรก.....
ปางประธานอภัยด้วยพระหัตถ์ซ้าย เรียกว่า.....ปางนาคปรก.....

ภาพประกอบ 59 ชุดที่ 3 ทักษะศิลป์ไทยสมัยอยุธยา ใบกิจกรรมที่ 1

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 4

๓ ปลาย แรกของศิลปะสมัย
เรื่อง ทศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา

ใบกิจกรรมที่ ๑

เรื่อง ทศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา

๘. “ปราสาท” กรุงศรีอยุธยาได้รับอิทธิพลจากศิลปะสมัย.....แบบลพบุรี.....
ลักษณะดังกล่าว ปรากฏที่ ๑.) วัดมหาธาตุ
๒.) วัดพระเชตุพน
๓.) วัดมหาธาตุ
๔.) วัดราชบูรณะ

๙. สถาปัตยกรรมทางพระพุทธศาสนาได้รับอิทธิพลของศิลปะแบบสุโขทัยได้แพร่มาถึงกรุงศรีอยุธยา
มากขึ้น ในสมัย.....สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ.....
ซึ่งเป็นเจดีย์ทรง.....ทรง
ซึ่งเจดีย์ทรงดังกล่าว ปรากฏที่ ๑.) พระเจดีย์ในวัด.....
๒.) พระเจดีย์ในวัด.....

๑๐. ในสมัย.....สมเด็จพระเจ้า.....
ทรงสร้างพระปรางค์วัด.....ถ่ายแบบอย่าง.....
ปราสาทและสถาปัตยกรรมขอมมาสร้างในกรุงศรีอยุธยาเป็นการเฉลิมพระเกียรติ

๑๑. สถาปัตยกรรมในสมัยอยุธยาตอนปลาย นิยมทำเป็นเจดีย์ทรง.....
ปรากฏที่.....

๑๒. รูปแบบเจดีย์ทรง.....ได้เป็นสิ่งเป็นลักษณะแบบเฉพาะในสมัยอยุธยา ที่ต่างใน
สมัยนี้คิดค้นขึ้นใหม่

ชื่อ..... ชั้น ม.๓/..... เลขที่.....

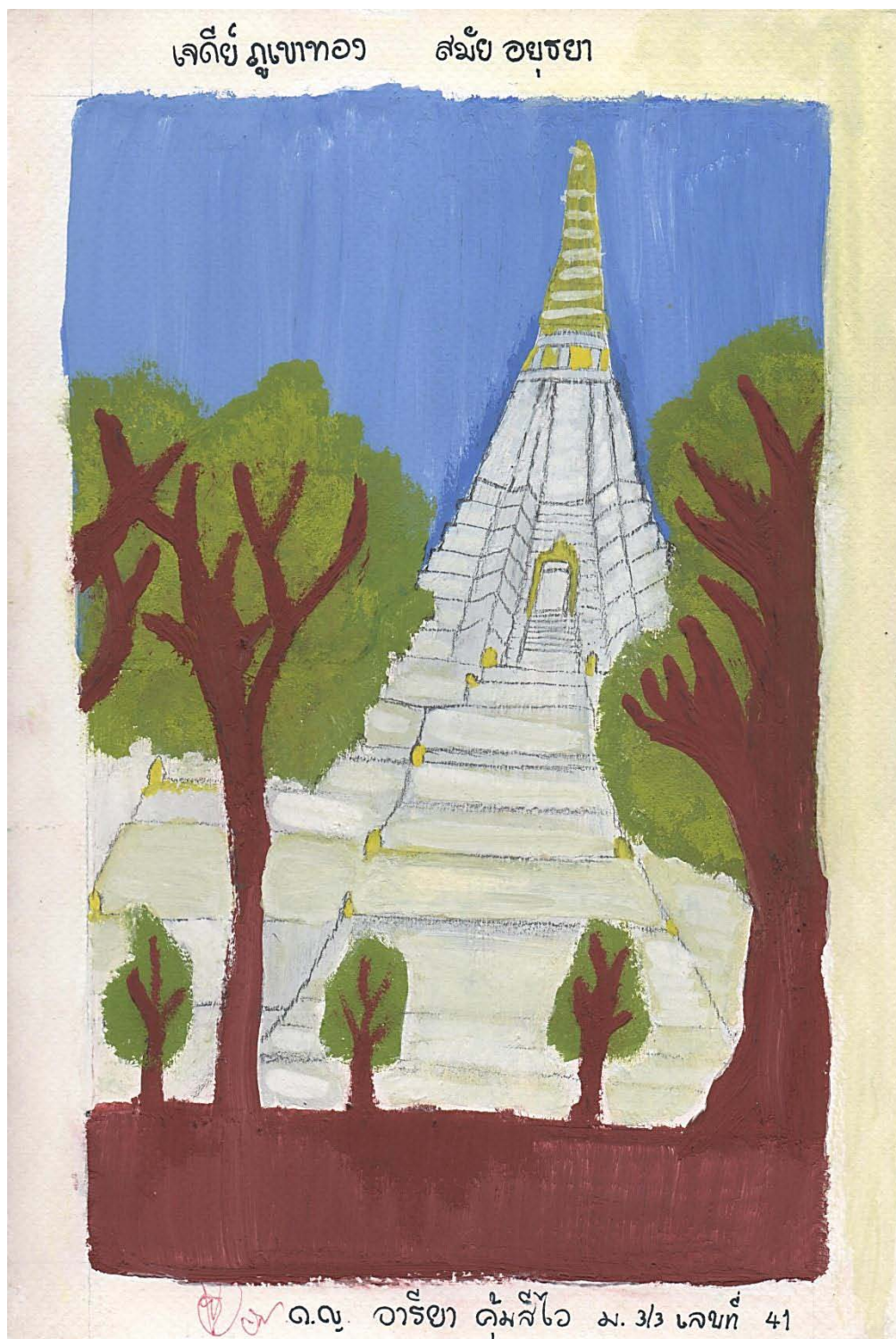
คะแนนที่ได้

ผู้ตรวจ.....

[illegible]

ภาพประกอบ 60 ชุดที่ 3 ทศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา ใบกิจกรรมที่ 2

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 4

ภาพประกอบ 61 ชุดที่ 3 ทักษะศิลป์ไทยสมัยอยุธยา ใบกิจกรรมที่ 3

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 4

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๓

เรื่อง ทักษะศิลป์ไทยสมัยอยุธยา

ใบกิจกรรมที่ ๔

กิจกรรมศิลปวิจารณ์

คำชี้แจงให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิจารณ์ ผลงานที่นักเรียนสร้างสรรค์
ในใบกิจกรรมที่ ๓ พร้อมเตรียมนำเสนอหน้าชั้นเรียน

ภาพ หงส์คู่กลางทอง ในวัดมหาธาตุ

วิเคราะห์ทัศนธาตุและหลักการออกแบบ ใช้สีฟ้า-ขาว-ทอง ในกรอบรูป สี่เหลี่ยมจัตุรัส
ในการจัดองค์ประกอบ สีฟ้าใช้เป็นพื้นหลัง ทองเป็นเส้นขอบ ขาวเป็นจุดเด่น

วิเคราะห์รูปแบบ เนื้อหาและคุณค่าในงานทัศนศิลป์

เชิงประติมากรรม เป็นงานประติมากรรมลอยตัว ใช้วัสดุโลหะ

สื่อถึงความเป็นสิริมงคลของพระมหากษัตริย์ และประชาชนชาวไทย

อรรถาธิบาย

คุณค่า สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับเด็ก ๆ ในการเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะ

ชื่อ..... นามสกุล..... ชั้น ม.๓/..... เลขที่..... ๕๑

คะแนนที่ได้

ผู้ตรวจ.....

ภาพประกอบ 62 ชุดที่ 3 ทศนศิลป์ไทยสมัยอยุธยา ใบกิจกรรมที่ 4

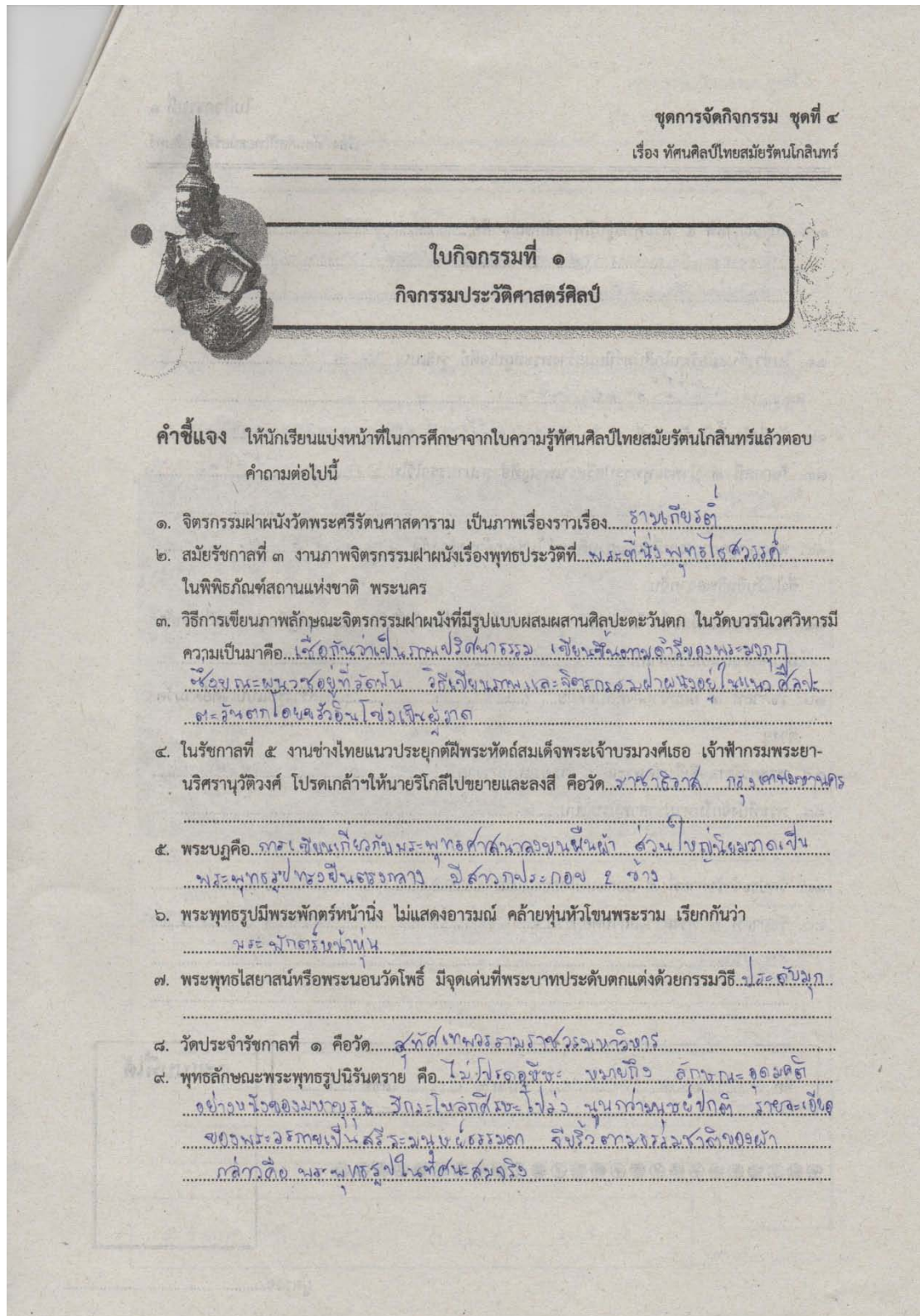
ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 4

ตาราง 24 คะแนนประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง ทัศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ ชุดที่ 4 ทัศนศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์

ที่	กิจกรรม ประวัติศาสตร์ศิลป์ (15)	กิจกรรมสะท้อน สุนทรียศาสตร์ (10)	กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ (10)	กิจกรรม ศิลปะวิจารณ์ (10)
1	18	8	8	7
2	17	0	8	0
3	19	7	8	9
4	19	8	8	8
5	19	7	8	6
6	19	7	7	6
7	18	8	9	7
8	19	8	0	7
9	19	9	9	7
10	18	8	8	8
11	19	7	9	7
12	18	8	9	8
13	20	8	8	8
14	18	8	8	8
15	19	9	7	10
16	18	9	10	8
17	19	9	9	10
18	19	9	10	10
19	0	0	0	0
20	18	8	0	8
21	19	9	10	8
22	0	0	0	0

ตาราง 24 (ต่อ)

ที่	กิจกรรม ประวัติศาสตร์ศิลป์ (15)	กิจกรรมสะท้อน สุนทรียศาสตร์ (10)	กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ (10)	กิจกรรม ศิลปะวิจารณ์ (10)
23	19	10	10	9
24	19	9	8	9
25	20	8	9	7
26	0	0	7	0
27	20	9	9	10
28	19	9	9	10
29	19	8	9	9
30	0	0	0	0
31	19	10	9	10
32	20	8	9	10
33	0	0	0	0
34	19	9	8	7
35	19	9	8	7
36	19	0	7	0
37	19	7	8	7
38	19	8	8	8
39	20	9	10	8
40	19	9	9	8
41	19	9	9	9
42	0	0	0	0
43	20	9	9	9
44	19	10	10	9
45	19	9	9	9
$\bar{X}$	16.40	6.96	7.27	6.78
S.D.	6.53	3.36	3.26	3.36

ภาพประกอบ 63 ชุดที่ 4 ทักษะศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ใบกิจกรรมที่ 1

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 1

ใบกิจกรรมที่ ๑

เรื่อง ทักษะศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์

๑๐. สมัยรัชกาลที่ ๕ พระพุทธรูปมีพุทธลักษณะ คือ พระเมตตาหลวง หน้าในร. ๕-๖
การปั้นดินเผา จิตรกรรมสีน้ำมัน พระพุทธรูปยืน
พระพุทธรูปยืน สี พาสเทล

๑๑. ในช่วงต้นสมัยรัตนโกสินทร์นิยมสร้างพระสถูปเจดีย์ รูปแบบ พระพราหมณ์
และ พระเจดีย์แบบจีน

๑๒. วัดที่สร้างขึ้นในรัชกาลที่ ๑ คือ วัด พระศรีรัตนศาสดาราม และ วัดสุทัศน์เทพวราราม

๑๓. รัชกาลที่ ๑ นำพระพุทธรูปศรีสรรเพชญ์ที่ชำรุดมาบรรจุไว้ใน พระเมตตาหลวง พระพุทธรูปยืน
ปางสมาธิ สี พาสเทล

๑๔. พระเจ้าลูกยากรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ โปรดเกล้าฯ สร้างวัด วัดสุทัศน์ ๑. พระศรีรัตนศาสดาราม
ซึ่งได้รับอิทธิพลจากจีน

๑๕. โบสถ์วิหารไม่มีช่อฟ้า ใบระกา ทางทงส์ หน้าบันหรือหน้าจั่วมีลักษณะก่ออิฐถือปูนแทนที่สลักด้วย
ไม้ เกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๓

๑๖. รัชกาลที่ ๔ นิยมจำลองศิลปะสมัย อยุธยา มาสร้างรูปแบบเจดีย์ตามวัด
ต่างๆ

๑๗. พระศรีรัตนเจดีย์ในวัดพระแก้ว จำลองแบบมาจาก พระมหาธาตุในวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

๑๘. พระที่นั่งจักรีมหาปราสาทมีรูปแบบ พระที่นั่งจักรี

๑๙. วัดประจำรัชกาลที่ ๕ ออกแบบโดย สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาเทวัญวิมลคุณากร

๒๐. รัชกาลที่ ๖ ทรงสร้างสถาปัตยกรรม ตะวันตก ได้แก่ พระที่นั่งอนันตสมาคม ในพระบรมมหาราชวัง
สี พาสเทล

ชื่อ อ.กมล งามนาค โรงเรียน ชั้น ม.๓/๒ เลขที่ ๑๑

คะแนนที่ได้

ผู้ตรวจ.....

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๔
เรื่อง ทศนศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์

ใบกิจกรรมที่ ๒
กิจกรรมสุนทรียศาสตร์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ร่วมกันภายในกลุ่มและเขียนบรรยายสิ่งที่นักเรียน
ได้รับจากบทความที่กำหนดให้โดยให้เชื่อมโยงความสัมพันธ์กับความรู้ที่ได้รับจากใบความรู้
เรื่อง ทศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย

พระพุทธองค์
โปรดยสกุศลและสหาย
เข้าบวชเนื่องจากเบื่อ
หน่ายชีวิตที่ฟุ่มเฟือย
หรูหรา อันเป็นโลกียสุข
โปรดเจ้าชายแห่งแคว้น
โกศล ๓๒ องค์ เข้า
บวชเพื่อแสวงหาตนเอง

ตอบ ประเภท : จิตรกรรม

ลักษณะเด่น : เป็นรูปพุทธองค์โปรดยสกุศลและสหาย เข้าบวชเนื่องจากเบื่อหน่ายชีวิตที่ฟุ่มเฟือยหรูหรา อันเป็นโลกียสุข โปรดเจ้าชายแห่งแคว้นโกศล ๓๒ องค์

ภาพสัญลักษณ์ : ประทับใจ การอ่อนน้อม และบุคคลในภาพมีรายละเอียด
มีภาพพระพุทธรูป พระสงฆ์ และ สัตว์ในป่าเขา

รู้ ภาพสัญลักษณ์ และ มอญ กษัตริย์

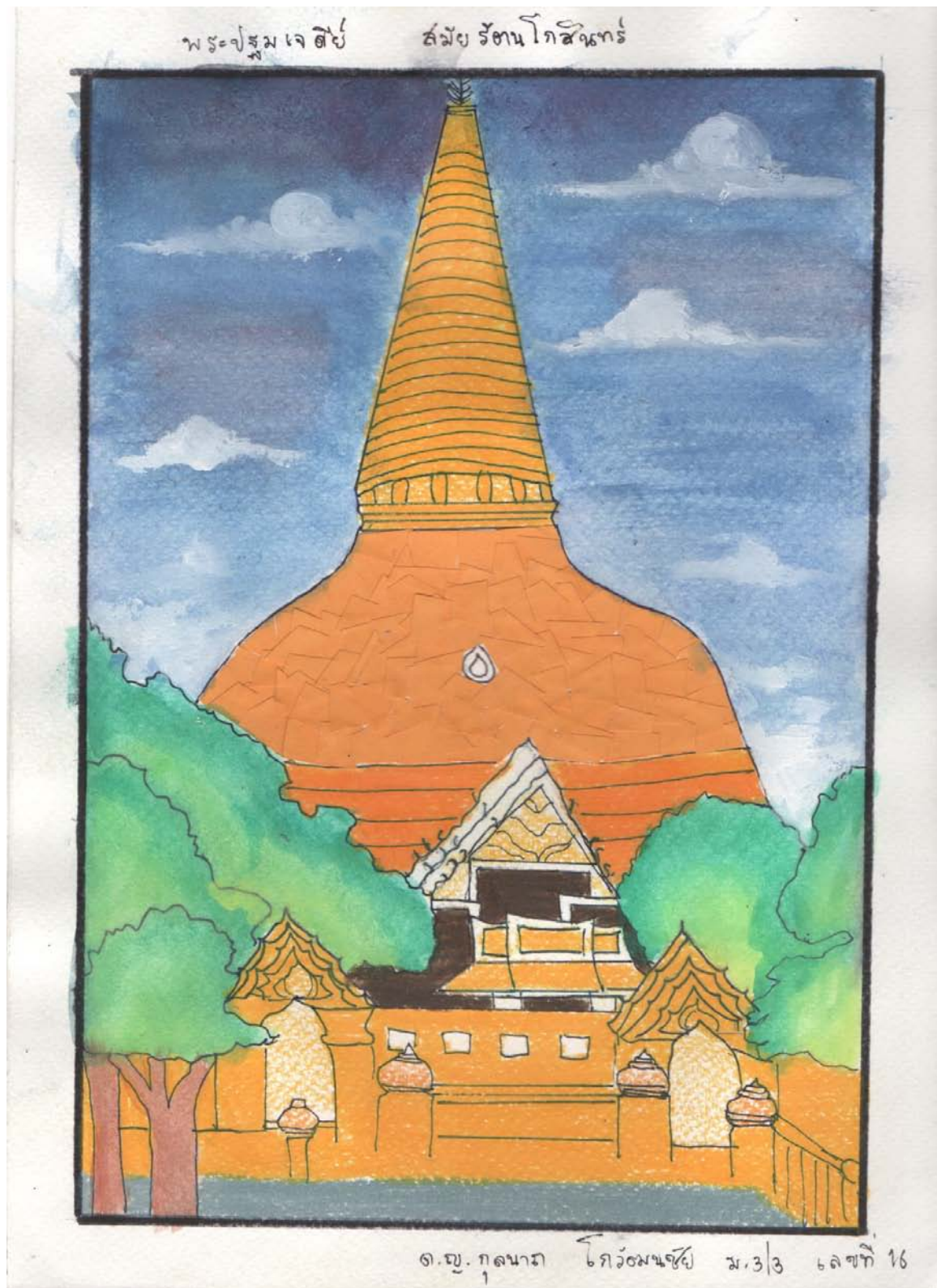
ชื่อ อ.ณ.กรรณท โกวิทชัย ชั้น ม.๗/๓ เลขที่ ๖๖

คะแนนที่ได้

ผู้ตรวจ.....

ภาพประกอบ 64 ชุดที่ 4 ทศนศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ใบกิจกรรมที่ 2

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 1

ภาพประกอบ 65 ชุดที่ 4 ทศนศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ใบกิจกรรมที่ 3

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 1

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๔
เรื่อง ทศนศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์

ใบกิจกรรมที่ ๔
กิจกรรมศิลปวิจารณ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น โดยใช้ทฤษฎีความรู้ทางศิลปะ วิเคราะห์ วิจารณ์ ผลงานที่นักเรียนสร้างสรรค์ในใบกิจกรรมที่ ๓ พร้อมเตรียมนำเสนอหน้าชั้นเรียน

ภาพ พระปฐมเจดีย์

การออกแบบ ออกแบบเจดีย์รูปทรงระฆังคว่ำ สีสอดส่อง สีดำทองล้วน
อลังการ สดงาม

วิเคราะห์รูปแบบ เป็นสัญลักษณ์ของพระพุทธรูปปางสมาธิ ภาพสร้างใน
สมัยรัตนโกสินทร์ สีสีทองอร่าม มีความงดงาม

ชื่อ อ.กนก ใจดี โรงเรียน ชั้น ม.๓/๓ เลขที่ ๑๑

คะแนนที่ได้

ผู้ตรวจ.....

ภาพประกอบ 66 ชุดที่ 4 ทศนศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ใบกิจกรรมที่ 4

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 1

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๔
เรื่อง ทักษะศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์

ใบกิจกรรมที่ ๑
กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแบ่งหน้าที่ในการศึกษาจากใบความรู้ที่คนไทยสมัยรัตนโกสินทร์แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

๑. จิตรกรรมฝาผนังวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เป็นภาพเรื่องราวเรื่อง... รามเกียรติ์
๒. สมัยรัชกาลที่ ๓ งานภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องพุทธประวัติที่... พระที่นั่งพุทธโฆสวรรค์
ในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร
๓. วิธีการเขียนภาพลักษณะจิตรกรรมฝาผนังที่มีรูปแบบผสมผสานศิลปะตะวันตก ในวัดบวรนิเวศวิหารมีความเป็นมาคือ... เชื่อกันว่า เป็นภาพปริศนาธรรม เขียนขึ้นตามคำดำริ
ของเจ้าฟ้ากรมฯ พระนามเดิม ร.4 ซึ่งขณะนั้นทรงผนวชและอยู่
ที่วัดนั้น จึงเขียนแผ่นนี้ อยู่ในแนวศิลปะตะวันตกโดย เจ้า อินโอง
๔. ในรัชกาลที่ ๕ งานช่างไทยแนวประยุกต์มีพระหัตถ์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ โปรดเกล้าฯ ให้นายโรโกสไปขยายและลงสี คือวัด... ราชโอรส ๑ กรุงเทพมหานคร
๕. พระพุทธรูป... ภาพเขียนเกี่ยวกับพระพุทธรูปศาสนา ลพบุรี มีส่วนใหญ่
นิยม เป็นพระพุทธรูปองค์ทรงเป็นทรงกลาง มีสภาพประกอบ ๒ องค์
๖. พระพุทธรูปมีพระพักตร์หน้ามิ่ง ไม่แสดงอารมณ์ คล้ายหุ่นหัวโขนพระราม เรียกกันว่า... พระพักตร์หน้าหุ่น
๗. พระพุทธรูปไสยาสน์หรือพระนอนวัดโพธิ์ มีจุดเด่นที่พระบาทประดับตกแต่งด้วยกรรมวิธี... ประดับมุก
๘. วัดประจำรัชกาลที่ ๑ คือวัด... สุทธมณฑลนารายณ์ราชวรวิหาร
๙. พุทธลักษณะพระพุทธรูปนันทราช คือ... ไม่โปรดให้คนเขียน ซึ่งทนายถึง
กับพระ องค์คือบ่อน้ำของมหาบุรุษ ที่เกาะในลพบุรีและไปประดิษฐาน
ที่วัดพระป่าติ พายและเขียนพระพุทธรูป เป็นองค์พระพุทธรูป
จับจีวรตามธรรมชาติของผ้า คือ พระพุทธรูปในทศนักษัตร

ภาพประกอบ 67 ชุดที่ 4 ทักษะศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ใบกิจกรรมที่ 1

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 2

ใบกิจกรรมที่ ๑

เรื่อง ทศศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์

๑๐. สมัยรัชกาลที่ ๕ พระพุทธรูปมีพุทธลักษณะ คือ มีพระเกตุมาลา แต่ในสมัย ร.๕-ร.๖ มีการติดต่อกับต่างประเทศทางทาง จึงมีการยกย่องสร้างพระพุทธรูปให้เหมือนมนุษย์ยิ่งขึ้น
๑๑. ในช่วงต้นสมัยรัตนโกสินทร์นิยมสร้างพระสถูปเจดีย์ รูปแบบ พระปรางค์ และ พระคันทน์ไม้สิบสองเป็นต้น
๑๒. วัดที่สร้างขึ้นในรัชกาลที่ ๑ คือ วัด พระศรีรัตนศาสดาราม และวัดสุทธมณฑลพาราณ
๑๓. รัชกาลที่ ๑ นำพระพุทธรูปศรีสรรเพชญ์ที่ชำรุดมาบรรจุไว้ใน พระมหาเจดีย์ศรีสรรเพชญ์ ภายใน และวัดพระเชตุพน
๑๔. พระเจ้าลูกยากรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ โปรดเกล้าฯสร้างวัด วัดโสมนัส และวัดชนะ ซึ่งได้รับอิทธิพลจากจีน
๑๕. โบสถ์วิหารไม่มีซุ้มฟ้า ใบระกา ทางหลัง หน้าบันหรือหน้าจั่วมีลักษณะก่ออิฐถือปูนแทนที่สลักด้วยไม้ เกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๓
๑๖. รัชกาลที่ ๔ นิยมจำลองศิลปะสมัย อยุธยา มาสร้างรูปแบบเจดีย์ตามวัดต่างๆ
๑๗. พระศรีรัตนเจดีย์ในวัดพระแก้ว จำลองแบบมาจาก พระมหาสถูปในวัดพระศรีสรรเพชญ์
๑๘. พระที่นั่งจักรีมหาปราสาทมีรูปแบบ เป็นแบบฝรั่งทั้งองค์
๑๙. วัดประจำรัชกาลที่ ๕ ออกแบบโดย สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
๒๐. รัชกาลที่ ๖ ทรงสร้างสถาปัตยกรรม แบบตะวันตก ได้แก่ พระที่นั่งช้างเผือก ภายในพระราชวังสนามจันทร์ จ. นครปฐม

ชื่อ น.ส. อธิษฐาน ปัทม ชั้น ม.๓/ ๑ เลขที่ 18

คะแนนที่ได้

ผู้ตรวจ.....

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๔
เรื่อง ทศนศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์

ใบกิจกรรมที่ ๒
กิจกรรมสุนทรียศาสตร์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ร่วมกันภายในกลุ่มและเขียนบรรยายสิ่งที่นักเรียน
ได้รับจากบทความที่กำหนดให้โดยให้เชื่อมโยงความสัมพันธ์กับความรู้ที่ได้รับจากใบความรู้
เรื่อง ทศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย

พระพุทธองค์
โปรดยสกุศลและสหาย
เข้าบวชเนื่องจากเบื่อ
หน่ายชีวิตที่ฟุ่มเฟือย
หรูหรา อันเป็นโลกียสุข
โปรดเจ้าชายแห่งแคว้น
โกศล ๓๒ องค์ เข้า
บวชเพื่อแสวงหาตนเอง

ตอบ **ประเภท :** จิตรกรรม

ลักษณะเด่น : เป็นรูปพระพุทธองค์โปรดยสกุศล และสหาย
ที่บวช เนื่องจากความเบื่อชีวิตอันเป็นโลกียสุข
และโปรดเจ้าชายแห่งแคว้นโกศล ๓๒ องค์

รู้สึก : รู้สึกถึงความอ่อนแอของนางรำและ
บุคคลในภาพ มีภัยและภัยที่
ประณีต ชัดเจน และสื่อให้ผม
รับรู้ความรู้สึกและมโนภาพได้
ง่าย

ชื่อ น.ส. รพีพร นันท ชั้น ม.๓/๓ เลขที่ 18

คะแนนที่ได้

ผู้ตรวจ.....

ภาพประกอบ 68 ชุดที่ 4 ทศนศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ใบกิจกรรมที่ 2

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 2

เจดีย์วัดพระแก้ว (สมัยรัตนโกสินทร์)

น.ส. ชันญญา ปัทมา ม.๖/๓ เลขที่ ๑๘

ภาพประกอบ 69 ชุดที่ 4 ทศศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ใบกิจกรรมที่ 3

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 2

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๔
เรื่อง ทักษะศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์

ใบกิจกรรมที่ ๔
กิจกรรมศิลปวิจารณ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น โดยใช้ทฤษฎีความรู้ทางศิลปะ วิเคราะห์ วิวิจารณ์
ผลงานที่นักเรียนสร้างสรรค์ในใบกิจกรรมที่ ๓ พร้อมเตรียมนำเสนอหน้าชั้น
เรียน

ภาพ เจดีย์วัดพระแก้ว สมัยรัตนโกสินทร์

ทัศนคติและการออกแบบ เป็นการให้เทคนิคต่างๆ เช่น ใช้สีหรือท่า
ระบายนก ใช้การตัดปะ และใช้ภาพเสริมเพื่อความเข้าใจ
ระบายนกให้มากขึ้น โดยให้สีของรอยตามตัวเจดีย์

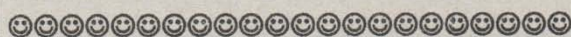
รูปแบบ - เป็นภาพวาดสีผสม โดยการใช้เทคนิคต่างๆ
รวมถึงการใช้เส้นในการทำให้ภาพคมชัด

เนื้อหา - เติบโตจนถึงวัยพระแก้ว ซึ่งรักประจำประเทศไทย
ทำสงครามในสมัยรัตนโกสินทร์

คุณค่า - สามารถออกแบบภาพได้สวยงาม ประหยัด
ถึงความงามของธรรมชาติ

ชื่อ น.ส. ชรินทร์มา ปัสสา ชั้น ม.๓/ 3 เลขที่ 18

คะแนนที่ได้

ผู้ตรวจ.....

ภาพประกอบ 70 ชุดที่ 4 ทักษะศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ใบกิจกรรมที่ 4

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 2

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๔
เรื่อง ทักษะศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์

ใบกิจกรรมที่ ๑
กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแบ่งหน้าที่ในการศึกษาจากใบความรู้ทัศนศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

๑. จิตรกรรมฝาผนังวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เป็นภาพเรื่องราวเรื่อง รามเกียรติ์
๒. สมัยรัชกาลที่ ๓ งานภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องพุทธประวัติที่ พระที่นั่งสุทไธสวรรยปราสาท
ในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร
๓. วิธีการเขียนภาพลักษณะจิตรกรรมฝาผนังที่มีรูปแบบผสมผสานศิลปะตะวันตก ในวัดบวรนิเวศวิหารมีความเป็นมาคือ เป็นภาพลักษณะจิตรกรรมฝาผนังแบบผสมผสานศิลปะตะวันตก ในวัดบวรนิเวศวิหารมีความเป็นมาคือ เป็นภาพลักษณะจิตรกรรมฝาผนังแบบผสมผสานศิลปะตะวันตก ในวัดบวรนิเวศวิหารมีความเป็นมาคือ
ขึ้นและเน้นทางแนวความคิดอยู่ที่วัดกัน
๔. ในรัชกาลที่ ๕ งานช่างไทยแนวประยุกต์มีพระหัตถ์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ โปรดเกล้าฯ ให้นายโรลิโอไปขยายและลงสี คือวัด มหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ราชวรมหาวิหาร
๕. พระบฏคือ ภาพเขียนโดยช่างพุทธศาสนิกชนในชั้น
๖. พระพุทธรูปมีพระพักตร์หน้ามิ่ง ไม่แสดงอารมณ์ คล้ายหุ่นหัวโขนพระราม เรียกกันว่า พระพักตร์หน้ามิ่ง
๗. พระพุทธรูปไสยาสน์หรือพระนอนวัดโพธิ์ มีจุดเด่นที่พระบาทประดับตกแต่งด้วยกรรมวิธี ช่างปูน
๘. วัดประจำรัชกาลที่ ๑ คือวัด พระเชตุพนวิมลมังคลาราม
๙. พุทธลักษณะพระพุทธรูปนันทราช คือ ไม่ปรากฏลักษณะเฉพาะ มีพระพักตร์หน้ามิ่ง พระบาทประดับตกแต่งด้วยกรรมวิธีช่างปูน

ภาพประกอบ 71 ชุดที่ 4 ทักษะศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ใบกิจกรรมที่ 1

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 3

๑๐. สมัยรัชกาลที่ ๕ พระพุทธรูปมีพุทธลักษณะ คือ พุทธลักษณะแบบทวารวดี
แต่ในสมัยนั้นคนมักหันไปใช้พระพุทธรูปแบบขอม
๑๑. ในช่วงต้นสมัยรัตนโกสินทร์นิยมสร้างพระสุทนต์ รูปแบบ พระปรางค์
และ พระเจดีย์ใบสี่เหลี่ยม
๑๒. วัดที่สร้างขึ้นในรัชกาลที่ ๑ คือ วัดพระรัตนวงศาและ วัดสุทัศน์
๑๓. รัชกาลที่ ๑ นำพระพุทธรูปศรีสรรเพชญ์ที่ชำรุดมาบรรจุไว้ใน พระมหาอุรังคธาตุ
๑๔. พระเจ้าลูกยากรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ โปรดเกล้าฯสร้าง วัดราชโอรส
ซึ่งได้รับอิทธิพลจากจีน
๑๕. โบสถ์วิหารไม่มีข้อฟ้า ใบระกา ทางทงส์ หน้าบันหรือหน้าจั่วมีลักษณะก่ออิฐถือปูนแทนที่สลักด้วย
ไม้ เกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๓
๑๖. รัชกาลที่ ๔ นิยมจำลองศิลปะสมัยอยุธยา มาสร้างรูปแบบเจดีย์ตามวัด
ต่างๆ
๑๗. พระศรีรัตนเจดีย์ในวัดพระแก้ว จำลองแบบมาจาก พระมหาธาตุในอาณาจักรสุโขทัย
๑๘. พระที่นั่งจักรีมหาปราสาทมีรูปแบบ แห่งแต่เพียงเจดีย์หนึ่งเดียว
๑๙. วัดประจำรัชกาลที่ ๕ ออกแบบโดย สมเด็จเจ้าท้าวหนทวยศรีสุทนต์
๒๐. รัชกาลที่ ๖ ทรงสร้างสถาปัตยกรรม พระที่นั่งสุทนต์

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๔
เรื่อง ทศนศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์

ใบกิจกรรมที่ ๒
กิจกรรมสุนทรียศาสตร์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ร่วมกันภายในกลุ่มและเขียนบรรยายสิ่งที่นักเรียน
ได้รับจากบทความที่กำหนดให้โดยให้เชื่อมโยงความสัมพันธ์กับความรู้ที่ได้รับจากใบความรู้
เรื่อง ทศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย

พระพุทธองค์

โปรดยสกุศลและสหาย
เข้าบวชเนื่องจากเบื่อ
หน่ายชีวิตที่ฟุ่มเฟือย
หรูหรา อันเป็นโลกียสุข
โปรดเจ้าชายแห่งแคว้น
โกศล ๓๒ องค์ เข้า
บวชเพื่อแสวงหาตนเอง

ตอบ ภาพที่เห็นภาพเกี่ยวกับ พระพุทธศาสนา ลักษณะเด่นของภาพนี้คือ ใช้รูปทรงตามอุดมคติ
ไม่คำนึงถึงสัดส่วนภาพจริง รายละเอียดเรียบ ซึ่งให้ภาพของภาพที่เห็นไว้อยู่เกี่ยวกับลักษณะของพระพุทธรูป
เขมร เพราะเป็นพระพุทธรูปที่ฟุ่มเฟือย หาวา อันเป็นโลกียสุข แต่ลักษณะของพระพุทธรูปองค์นี้เห็น
เห็นพระพุทธรูป แต่ทว่าภาพโปรดเจ้าชายแห่งแคว้นโกศล ๓๒ องค์ เข้าบวชเพื่อแสวงหาตนเองด้วย และ
พระพุทธรูปองค์นี้ให้ยลลักษณะในหมู่ภิกษุทั้งหลาย

ชื่อ..... นามสกุล..... มีสี..... ชั้น ม.๓/ ๓ เลขที่ ๔๑

คะแนนที่ได้

ผู้ตรวจ.....

ภาพประกอบ 72 ชุดที่ 4 ทศนศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ใบกิจกรรมที่ 2

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 3

ภาพประกอบ 73 ชุดที่ 4 ทศนศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ใบกิจกรรมที่ 3
ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 3

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๕
เรื่อง ทักษะศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์

ใบกิจกรรมที่ ๔
กิจกรรมศิลปวิจารณ์

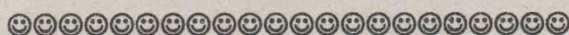
คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น โดยใช้ทฤษฎีความรู้ทางศิลปะ วิเคราะห์ วิวิจารณ์ ผลงานที่นักเรียนสร้างสรรค์ในใบกิจกรรมที่ ๓ พร้อมเตรียมนำเสนอหน้าชั้นเรียน

ภาพ จิตรกรรมฝาผนัง วัดเขตนครนิมิตนังศารามราชวรมหาวิหาร

ลักษณะเด่นของภาพ คือ ภาพสองสิ่งสัมพันธ์กันนี้คือ หลอดดูดน้ำ และใบ
กล้วยน้ำว้า ภาพนี้ มีภาพไล่โทนสีเฉดของสีฟ้าโทนต่าง ๆ
คล้ายภาพนี้ คือ ภาพแสดงถึงวัฒนธรรมต่างๆของไทย ภาพนี้ในอยู่ แสดงถึงความเจริญต่างๆ
ในยุคสมัยนั้นๆ ทำในช่วงนั้นสมัยนั้น มีความเป็นอยู่และแสดงถึงภาพที่ทันสมัยออกมาทางภาพ
วาดจิตรกรรม

ชื่อ ด.อ. ศักดิ์ นิสิต ปี ๑ ชั้น ม.๓/๕ เลขที่ ๓๙

คะแนนที่ได้

ผู้ตรวจ.....

ภาพประกอบ 74 ชุดที่ 4 ทักษะศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ใบกิจกรรมที่ 1

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 3

หน.ส. ๓๖๖/๒๕๖๓

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๔
เรื่อง ทักษะศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์

ใบกิจกรรมที่ ๑
กิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแบ่งหน้าที่ในการศึกษาจากใบความรู้ที่คนไทยสมัยรัตนโกสินทร์แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

- จิตรกรรมฝาผนังวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เป็นภาพเรื่องราวเรื่อง... ทศกัณฐ์
- สมัยรัชกาลที่ ๓ งานภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องพุทธประวัติที่... ผนังพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม
ในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร
- วิธีการเขียนภาพลักษณะจิตรกรรมฝาผนังที่มีรูปแบบผสมผสานศิลปะตะวันตก ในวัดบวรนิเวศวิหารมีความเป็นมาคือ... เจ้าฟ้าหญิงอุบลรัตนราชกัญญาฯ (หม่อมอุบลฯ) ทรงนำแบบจากต่างประเทศมาเขียนที่วัดบวรนิเวศวิหาร
โดย เจ้าฟ้าหญิงอุบลฯ ทรงนำแบบจากต่างประเทศมาเขียนที่วัดบวรนิเวศวิหาร
- ในรัชกาลที่ ๕ งานช่างไทยแนวประยุกต์มีพระหัตถ์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ โปรดเกล้าฯ ให้นายโรโกโกไปขยายและลงสี คือวัด... วัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพมหานคร
- พระพุทธรูปมีพระพักตร์หน้าหนึ่ง ไม่แสดงอารมณ์ คล้ายหุ่นหัวโขนพระราม เรียกกันว่า... พระพุทธรูปหน้าโขน
- พระพุทธรูปไสยาสน์หรือพระนอนวัดโพธิ์ มีจุดเด่นที่พระบาทประดับตกแต่งด้วยกรรมวิธี... ประดับมุก
- วัดประจำรัชกาลที่ ๑ คือวัด... วัดสุทัศน์เทพวราราม กรุงเทพมหานคร
- พุทธลักษณะพระพุทธรูปนันทราช คือ... พระพุทธรูปนันทราช มีพระพักตร์หน้าหนึ่ง ไม่แสดงอารมณ์ คล้ายหุ่นหัวโขนพระราม
พระพุทธรูปนันทราช มีพระพักตร์หน้าหนึ่ง ไม่แสดงอารมณ์ คล้ายหุ่นหัวโขนพระราม

ภาพประกอบ 75 ชุดที่ 4 ทักษะศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ใบกิจกรรมที่ 1

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 4

ใบกิจกรรมที่ ๑

เรื่อง ทักษะศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์

๑๐. สมัยรัชกาลที่ ๕ พระพุทธรูปมีพุทธลักษณะ คือ พระพุทธรูปปางสมาธิ 5-6
ปางเทศน์ ๕ ปางประสูติ ๕ ปางที่ชาวสยาม ๕ ปางพระพุทธรูปในสมัยธนบุรี ๕ ปาง

๑๑. ในช่วงต้นสมัยรัตนโกสินทร์นิยมสร้างพระสถูปเจดีย์ รูปแบบ พระเจดีย์
และ พระเจดีย์ ๕ ชั้น ๕ ชั้น

๑๒. วัดที่สร้างขึ้นในรัชกาลที่ ๑ คือ วัด วัดสุทัศน์เทพวราราม และ วัดสุทัศน์เทพวราราม

๑๓. รัชกาลที่ ๑ นำพระพุทธรูปศรีสรรเพชญ์ที่ชำรุดมาบรรจุไว้ใน พระบรมโกศที่ได้สร้างโดย กรมหมื่น
วัดสุทัศน์เทพวราราม

๑๔. พระเจ้าลูกยากรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ โปรดเกล้าฯสร้างวัด วัดสุทัศน์เทพวราราม
ซึ่งได้รับอิทธิพลจากจีน

๑๕. โบสถ์วิหารไม่มีช่อฟ้า ใบระกา หางหงส์ หน้าบันหรือหน้าจั่วมีลักษณะก่ออิฐถือปูนแทนที่สลักด้วย
ไม้ เกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๓

๑๖. รัชกาลที่ ๔ นิยมจำลองศิลปะสมัย อยุธยา มาสร้างรูปแบบเจดีย์ตามวัด
ต่างๆ

๑๗. พระศรีรัตนเจดีย์ในวัดพระแก้ว จำลองแบบมาจาก พระมหาเจดีย์ในวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

๑๘. พระที่นั่งจักรีมหาปราสาทมีรูปแบบ เป็นแบบสมัยกรุงศรีอยุธยา

๑๙. วัดประจำรัชกาลที่ ๕ ออกแบบโดย สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ

๒๐. รัชกาลที่ ๖ ทรงสร้างสถาปัตยกรรม แบบตะวันตก ได้แก่ พระที่นั่งสุทไธสวรรย์ปราสาท และ พระที่นั่งสุทไธสวรรย์
วิหาร จ. นครปฐม

ชื่อ จก นริณทิพย์ จ่อสงฆ์ ชั้น ม.๓/ 3 เลขที่ 4๐

คะแนนที่ได้

ผู้ตรวจ

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๔
เรื่อง ทศนศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์

ใบกิจกรรมที่ ๒
กิจกรรมสุนทรียศาสตร์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ร่วมกันภายในกลุ่มและเขียนบรรยายสิ่งที่นักเรียน
ได้รับจากบทความที่กำหนดให้โดยให้เชื่อมโยงความสัมพันธ์กับความรู้ที่ได้รับจากใบความรู้
เรื่อง ทศนศิลป์ไทยสมัยสุโขทัย

พระพุทธรูป
โปรดยสกลและสหาย
เข้าบวชเนื่องจากเบื่อ
หน่ายชีวิตที่ฟุ่มเฟือย
หรูหรา อันเป็นโลกียสุข
โปรดเจ้าชายแห่งแคว้น
โกศล ๓๒ องค์ เข้า
บวชเพื่อแสวงหาตนเอง

ตอบ ประเท จิตเกษม

คตินะถน เป็นพระพุทธรูป โปรดยสกลและสหายที่บวช เนื่องจากเขาเบื่อชีวิตอันเป็นโลกียสุขและ
โปรดเจ้าชายแห่งแคว้นโกศล ๓๒ องค์

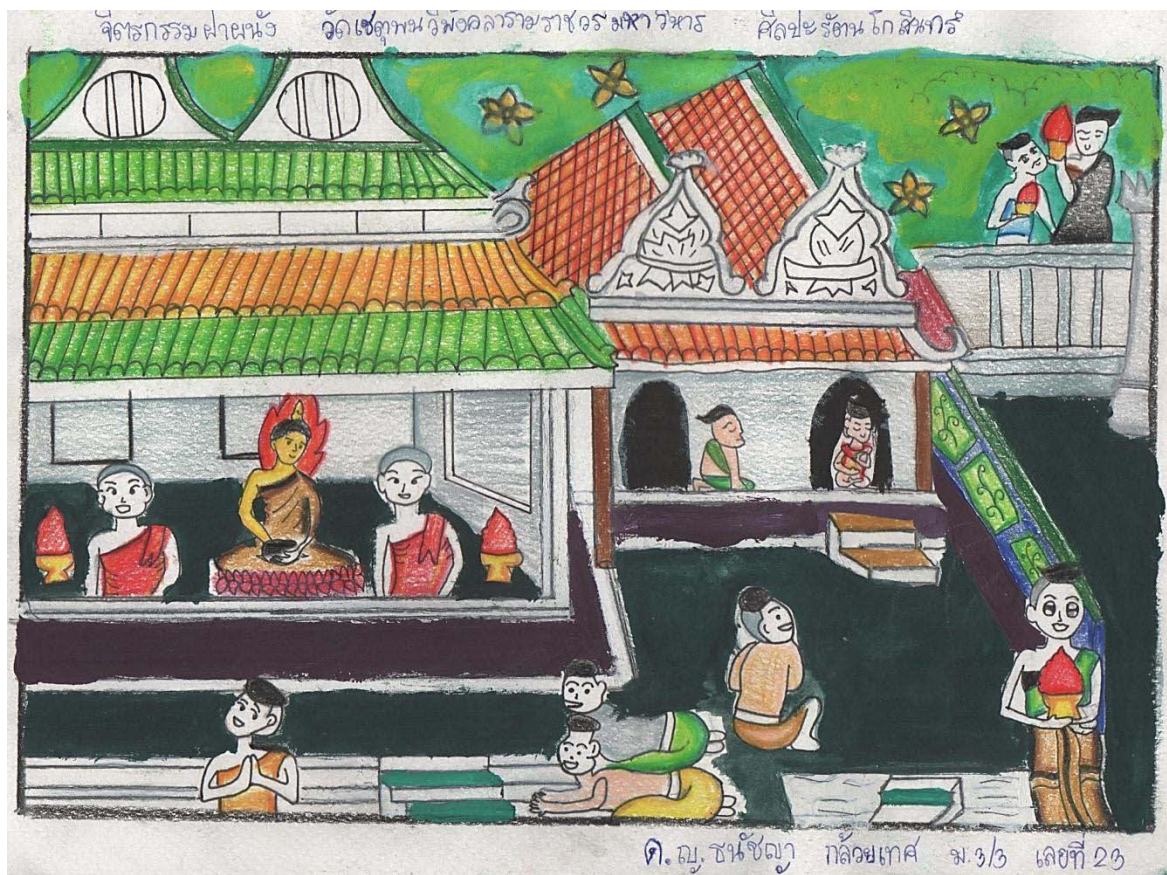
รู้สึก รู้สึกว่าการบวชของพระองค์น่าชื่นชมและน่าติดตามในทางที่ดีและยังได้เห็นคุณค่าในสิ่งที่พระองค์ได้
ปฏิบัติรับใช้การรับใช้ประชาชนอย่างเต็มที่

คะแนนที่ได้

ชื่อ..... น.ส. วิภาวินท์ พุ่มพวง..... ชั้น ม.๗..... 3..... เลขที่..... 9..... ผู้ตรวจ.....

ภาพประกอบ 76 ชุดที่ 4 ทศนศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ใบกิจกรรมที่ 2

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 4

ภาพประกอบ 77 ชุดที่ 4 ทศนศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ใบกิจกรรมที่ 3
ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 4

ชุดการจัดกิจกรรม ชุดที่ ๔
เรื่อง ทักษะศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์

ใบกิจกรรมที่ ๔

กิจกรรมศิลปวิจารณ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น โดยใช้ทฤษฎีความรู้ทางศิลปะ วิเคราะห์ วิจารณ์ ผลงานที่นักเรียนสร้างสรรค์ในใบกิจกรรมที่ ๓ พร้อมเตรียมนำเสนอหน้าชั้นเรียน

ภาพ รัตนัญญา นิมิตต์ ภาณุมาศ ราชบัณฑิตยสถาน กรุงเทพมหานคร

ที่ส่งมอบให้: การก่อสร้าง
มีการใช้เทคโนโลยี เช่น การใช้วัสดุใหม่ ๆ เพื่อลดต้นทุน และมีการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการก่อสร้าง

[illegible][illegible]

ชื่อ น.ส. พริ้งกร์ พ่วงพ. ชั้น ม.๓/ 3 เลขที่ ๑

คะแนนที่ได้

ผู้ตรวจ.....

ภาพประกอบ 78 ชุดที่ 4 ทักษะศิลป์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ใบกิจกรรมที่ 4

ผลงานของ นักเรียนตัวอย่างคนที่ 4

ตาราง 25 คะแนนวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทศศิลป์ไทยใน
ยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE)

ข้อ	ข้อความ	ค่าสถิติ		ความหมาย
		x	S.D.	
1.	การจัดกิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์เป็นกิจกรรมที่ เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น ไม่ซับซ้อน	3.73	0.58	เห็นด้วย
2.	ทำให้ทศศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์มีความน่าสนใจ	4.00	0.60	เห็นด้วย
3.	ทำให้มีความกระตือรือร้น ต้องการศึกษาค้นคว้าความรู้เพิ่มขึ้น	3.76	0.53	เห็นด้วย
4.	ตระหนักถึงคุณค่าของทศศิลป์ไทยในยุคประวัติศาสตร์	4.07	0.62	เห็นด้วย
5.	ส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่เรียนรู้	3.78	1.06	เห็นด้วย
	เจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมประวัติศาสตร์ศิลป์	3.87	0.68	เจตคติที่ดี
6.	การจัดกิจกรรมสะท้อนสุนทรียศาสตร์เป็นกิจกรรมที่ สะท้อนคุณค่าวัฒนธรรม ประเพณีไทย	4.09	0.67	เห็นด้วย
7.	มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรับชมผลงานทศศิลป์ยุคสมัยต่างๆด้วยความ เข้าใจ	3.96	0.67	เห็นด้วย
8.	สะท้อนคุณค่าของศิลปินไทยในประวัติศาสตร์ที่สืบทอดความรู้และ ประยุกต์ผลงานทศศิลป์ไทยให้มีเอกลักษณ์	4.11	0.65	เห็นด้วย
9.	ทำให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นในผลงานทศศิลป์ในยุคสมัย ต่างๆด้วยการเขียนบรรยาย	4.11	0.57	เห็นด้วย
10.	ได้นำความรู้และหลักการทางทฤษฎีทศศิลป์มาประยุกต์ใช้	3.93	0.65	เห็นด้วย
	เจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมสะท้อน สุนทรียศาสตร์	4.04	0.64	เจตคติที่ดี

ตาราง 25 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	ค่าสถิติ		ความหมาย
		x	S.D.	
11.	การจัดกิจกรรมศิลปะปฏิบัติเป็นกิจกรรมที่ ส่งเสริมทักษะในการสร้างสรรค์ผลงาน	4.13	0.50	เห็นด้วย
12.	เพิ่มความรู้ความเข้าใจในเนื้อหามากยิ่งขึ้น	3.98	0.62	เห็นด้วย
13.	ทำให้สังเกตรายละเอียดของผลงานทัศนศิลป์ไทยมากขึ้น	4.02	0.66	เห็นด้วย
14.	ได้รับความรู้เทคนิคการสร้างสรรค์ผลงาน	4.02	0.58	เห็นด้วย
15.	สร้างทักษะในการทำงาน	3.87	0.81	เห็นด้วย
	เจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะปฏิบัติ	4.00	0.63	เจตคติที่ดี
16.	การจัดกิจกรรมศิลปะวิจารณ์เป็นกิจกรรมที่ ส่งเสริมให้มีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล	4.00	0.67	เห็นด้วย
17.	ทำให้วิเคราะห์ผลงานโดยใช้หลักการทางทฤษฎีทัศนศิลป์	4.02	0.62	เห็นด้วย
18.	ทำให้สามารถตีความหมายผลงานทัศนศิลป์ได้	3.87	0.63	เห็นด้วย
19.	ทำให้สามารถอธิบายประเมินผลงานทัศนศิลป์ของตนเองด้วยการเขียนบรรยายและสื่อสารทางคำพูดได้	3.78	0.60	เห็นด้วย
20.	ทำให้สามารถอธิบายประเมินผลงานทัศนศิลป์ของตนเองด้วยการเขียนบรรยายและสื่อสารทางคำพูดได้	3.87	0.59	เห็นด้วย
	เจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะวิจารณ์	3.91	0.62	เจตคติที่ดี
	เจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทัศนศิลป์ในยุคประวัติศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE)	3.96	0.64	เจตคติที่ดี

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวภทรพรรณ กุ่มภีร์
วันเดือนปีเกิด	26 พฤษภาคม พ.ศ. 2530
สถานที่เกิด	ตำบลปากน้ำ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	34/5 หมู่ 1 ตำบลปากน้ำ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครู
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวัดทองธรรม ตำบลตลาด อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2536	ประถมศึกษา จากโรงเรียนวัดปากน้ำส่วยประชาสรรค์
พ.ศ. 2542	มัธยมศึกษา จากโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ ฉะเชิงเทรา
พ.ศ. 2548	ศป.บ (นิเทศศิลป์) จาก มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี
พ.ศ. 2557	กศ.ม (ศิลปศึกษา) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ